BUDAPEST IX. KERÜLETI
KOSZTOLÁNYI DEZSŐ ÁLTALÁNOS ISKOLA

PEDAGÓGIAI PROGRAM 2022

Tartalom

1. Helyzetelemzés 4
1.1. Az iskolai munka feltételrendszere 4
1.1.1. Tárgyi feltételek (épület, berendezés, felszerelés) 4
1.1.2. Személyi feltételek 4
1.2. Társadalmi háttér, az iskola környezete 5
1.3. Iskolai hagyományok, kiemelt területek, eredmények. 5
1.3.1. Hagyományok, kiemelt területek 5
1.3.2. A tanulók eredményei 7
2. Az iskola kapcsolatai 7
3. Az intézmény profilja, céljai, feladatrendszere 8
3.1. Célok 8
3.2. Feladatok 9
3.3.Szervezetiformák..... 9
3.3.1. Alsó tagozat 9
3.3.2. Felső tagozat 9
3.3.3. Az intézmény profilja 11
4. Az iskola nevelési programja 12
4.1. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka alapelvei 12
4.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok 13
4.2.1. Az alapképzés biztosítása 13
4.2.2. Személyiségfejlesztés 13
4.2.3. Problémamegoldás, gondolkodás fejlesztése 13
4.2.4. Egészséges életmódra nevelés 13
4.2.5. Környezeti nevelés 13
4.2.6. Pályaorientáció 14
4.2.7 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok 14
4.2.8 Az osztályfőnöki munka tartalma 14
4.3. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek, tanulási kudarcok 16
4.3.1. A tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása 16
4.3.2. A pozitív énkép és önértékelés kialakítása 17
4.3.3. A tanulás iránti motiváció és a kudarctűrő képesség növelése 18
4.3.4. A kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása 19
4.3.5. A társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés 19
4.3.6. A fejlesztés kiemelt céljai, feladatai specifikus tanulási zavarok esetén 20

4.3.7. Tehetséggondozás 24
4.3.8. Gyermekvédelmi munka 25
4.3.9. Szabadidős, napközis munka..... 26
5. Heti óraszámok: 26
6. Tantárgyi struktúra 27
7. Tantervek és szerzők 28
8. Ellenőrzés, értékelés 29
9. Intézményi önértékelés, a minőség biztosítása 51
10. Intézményi struktúrák..... 52
10.1. Az intézményben a funkcionális szervezeti forma működik. 52
Alsó tagozatos munkaközösségek 52
Felső tagozatos munkaközösségek: 52
10.2. Osztályok csoportok 52
10.3. A tanév programja 52
11. Egészségnevelési program 53
11.1. Prevenciós feladatok. 53
11.1.1. Az egészséges életmódra nevelés tanórán, tanórán kívül. 53
11.1.2. Drogprevenció 53
11.1.3. Lelki egészségre nevelés: önismeret, önértékelés, társas támogatás. 54
11.1.4. A fizikai állapot mérése..... 54
11.1.5. A tanulók egészségügyi vizsgálatai. 54
11.1.6. Az iskola mentálhigiénéje. 54
12. Kapcsolatrendszer 55
13. Környezeti nevelési program 55
13.1. Helyzetelemzés, helyzetkép 55
13.2. A környezeti nevelés színterei iskolánkban 55
13.3. Erőforrások 56
13.4. Alapelvek, jövőkép, célok. 57
13.5. Tanulásszervezési és tartalmi keretek. 59
13.5.1. Tanórán kívüli és tanórai foglalkozások 59
13.5.2. Módszerek 59
13.5.3.Taneszközök 60
13.5.4.Kommunikáció 60
14. Fogyasztásvédelmi nevelés 61
15. Dokumentumkezelés. 63

1. Helyzetelemzés

1.1. Az iskolai munka feltételrendszere

1.1.1. Tárgyi feltételek (épület, berendezés, felszerelés)

Iskolánk Ferencvárosban, a József Attila lakótelepen található, amely első helyezést ért el a 2012-es Városnegyed-bajnokságon Budapesten, több budai területet megelőzve. Az intézmény zöldövezetben fekszik. A hatalmas udvar, a két műfüves sportpálya, a műanyag- borítású kosárlabda pálya, pingpongasztalok, az európai szabvány szerint kialakított játszótér, a szabadtéri színpad, ökokert, madárbarát kert, mezítlábas ösvény, mesekert, széles lehetőséget biztosít diákjainknak, hogy egészséges, játékra alkalmas környezetben töltsék el szabadidejüket.

Az épület egyemeletes, világos tantermekkel, két tornateremmel, ebédlővel rendelkezik. Folyamatosan törekszünk az épület felújítására, hogy megfeleljen a kor követelményeinek. A kerékpárral járó gyermekek igényének kielégítésére, 50 férőhelyes kerékpártároló áll rendelkezésre. Az oktatás 18 tanteremben zajlik. Emellett az intézményben 2 szertárhelyiség (fizika-kémia, testnevelés), 2 technika terem, tornaterem, könyvtár, ebédlő, orvosi szoba, található.

A különböző multimédiás, informatikai eszközök beszerzése lehetőséget ad arra, hogy az oktatás színvonala korszerű maradjon. Az informatika oktatásához az intézmény felszerelt szaktanteremmel rendelkezik. A multimédiás tanítási anyagok és az internet a tantárgyak tanításához széles lehetőséget kínálnak, a tanulócsoportok számára jelenleg az összes előadóterem szintű (fix projektorral felszerelt) tanterem áll rendelkezésre.

Iskolánk két egyedi programját: a Polgár Judit neve által fémjelzett Sakkpalota-programot, illetve a falmászást is kiemelkedő infrastruktúra támogatja.

1.1.2. Személyi feltételek

Intézményünkben mesterpedagógusok, illetve az Országos Szakértői Névjegyzékben megnevezett szaktanácsadók dolgoznak. (tanító, konfliktuskezelő, kiemelt figyelmet igénylő tanulók támogatása, magyar nyelv és irodalom műveltségterület, intézményfejlesztés szakterület.)

Nevelőtestületünk tagjai továbbá: gyógypedagógus, gyógytestnevelő tanár, pszichológus, szociálpedagógus, drámapedagógusok, síoktató, sziklamászó, a Polgár Judit által alapított Sakkpalota program oktatói.

Az iskolában mind az alsó, mind a felső tagozaton, főiskolát, egyetemet végzett pedagógusok oktatják a diákokat. A német és angol nyelv, informatika oktatását, szintén főiskolai és egyetemi végzettségű tanárokkal biztosítjuk.

A pedagógusok törekszenek arra, hogy saját szaktárgyukon belül megismerkedjenek a kor követelményeinek megfelelő ismeretekkel, tudással, és birtokában legyenek az élethosszig tartó tanulás képességének.

1.2. Társadalmi háttér, az iskola környezete

Az iskola beiskolázási körzete a József Attila lakótelep, illetve a MÁV lakótelep egy kisebb részének gyermekeire terjed ki. A 90-es évektől kezdve az a tendencia, hogy a Középső- és Belső-Ferencvárosból, illetve a szomszéd kerületekből egyre több gyermeket íratnak az intézménybe. Az iskolába járó tanulók szüleinek társadalmi összetétele egyre homogénebbé válik.

Az alkalmazotti, értelmiségi, vállalkozói igényeire, elvárásaira magas színvonalú versenyképes oktatással, neveléssel tudunk megfelelni.

A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók száma évek óta állandóságot mutat. Az iskolai humánus, kiegyensúlyozott működése eredményesen szolgálja esélyegyenlőségüket. Távlatokban prognosztizálható, hogy a középréteg érdeklődése folyamatos lesz az iskola programjai iránt.

1.3. Iskolai hagyományok, kiemelt területek, eredmények

1.3.1. Hagyományok, kiemelt területek

- Az iskolában az alkalmazható tudás közvetítésének, a gyerekek számára tartalmas szabadidős programok szervezésének, és az évközi illetve nyári és külföldi táborozásoknak nagy hagyományai vannak.

- Április hónapban a Madarak - fák, Föld és Víz napjának keretében, a Föld napján egész napos akadályversenyt szervezünk. Minden tanévben gyereknapi programot szervezünk tanulóinknak. Évente két alkalommal papírgyűjtési versenyt rendezünk.

- A Mikulás ünnepségek keretében a testvérosztályok (alsó és felső tagozat) megajándékozzák egymást.

- A nagy történelmi évfordulók (október 23-i, március 15., október 6., Nemzeti összetartozás napja, június 4.), hagyományosan színvonalas ünnepségek, műsorok összeállításával és történelmi helyszínek meglátogatásával történik.

- Az iskolai farsang az egész iskolát megmozgató sokszínű, hagyományőrző program.

- Erdei iskolai programunk, mind alsó, mind felső tagozaton egyaránt jól működik. A program keretében az ország különböző tájegységeit ismerik meg diákjaink. Az osztályok színház - és múzeumlátogatást szerveznek.

- Az iskola kultúraközvetítő missziója megszervezhetőségének érdekében az egyes tanítási napokon több tantárgyat átölelő projektek is megvalósulnak.

- A táborozások rendkívül fontos szerepet kapnak az intézmény programjában.
- Hagyományosan a következő táborokat szervezzük, minden évben:
    - balatonlellei tábor
    - tematikus nyári tábor Kincsesbányán
- Tanévenként időszakosan megjelenik a suliújság, amelyben a diákok és tanárok megemlékeznek a tanév legfontosabb programjairól, eseményeiről, sikereiről.

- Az intézmény programjában a következő területeket emeljük ki, melyeket meghatározóknak és döntőnek tartunk jelenleg és a jövőben is:
- Idegen nyelvek oktatása (angol, német). Első osztálytól kezdve tanítjuk mindkét idegen nyelvet, bontott csoportokban.

- Az informatikát 4. osztálytól kezdve tantárgyi keretek között oktatjuk. Rendkívül fontosnak tartjuk a matematika és a humán tárgyak magas szintű oktatását.

- Kiemelten kezeljük a tehetséges gyerekek oktatását.

  Iskolánk 2015-től akkreditált kiváló tehetségpont,
  2016-tól az Európai Tehetségpont Hálózat Tagja és
  2017-től mint Minősített Tehetséggondozó Műhely működik.

- Rendszeresen pályázatokon, versenyeken vesznek részt (kerületi, fővárosi, TIT, Bendegúz, Zrínyi Ilona és Bolyai matematika verseny, Böngész, Suli-Hód, Teki Totó, Sakk Marci) tanulóink.

- Kétévente Művészeti gálát szervezünk. Ennek keretében a 16 osztály többsége színpadi előadásokat mutat be a szülőknek, a meghívottaknak.

- Minden tanévben évente két alkalommal projektnapot szervezünk a szülők, családok bevonásával. A megvalósítás tervezése a szülők, családok elfoglaltságához igazodik.

- Törekszünk a „Határtalanul!” programban részt venni. Nyertes pályázat esetén vállaljuk az ezzel kapcsolatos témanap megvalósítását.

1.3.2. A tanulók eredményei

Az eredményesség mutatói egyrészt az évente ismétlődő helyi kompetenciamérés eredményei, a különböző versenyeken elért eredmények, valamint a beiskolázási mutatók és az országos

kompetenciaméréseken elért teljesítmények. A kompetenciamérések iskolai eredményei az országos átlag felett vannak. A kerületi versenyeken tanulóink minden alkalommal előkelő helyezéseket érnek el. Különösen kiemelkedők a humán tárgyak, az idegen nyelv, az informatika, a sport (a labdarúgó, röplabda) területén elért eredmények a felső tagozaton és az alsó tagozaton egyaránt. A fővárosi és különösen a TIT versenyekről szintén jó helyezéseket hoznak el tanulóink, a különböző tantárgyakból. A beiskolázási mutatók megnyugtatóak, fő célunk továbbra is az, hogy diákjaink erős, jó alapokat nyújtó gimnáziumokban, illetve szakközépiskolákban folytassák tanulmányaikat. Meggyőződésünk: a gyermek jövője szempontjából döntő, hogy stabil, alkalmazható tudással rendelkezzék.

2. Az iskola kapcsolatai

- Az intézmény fenntartója a Belső-Pesti Tankerületi Központ
- Szoros, kiegyensúlyozott kapcsolatunk van a Ferencvárosi Ádám Jenő Zeneiskolával, a Ferencvárosi Művelődési Központtal, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Börzsöny utcai fiókkönyvtárával, a Helytörténeti Egyesülettel, a Magyar Labdarúgó Szövetséggel, a Goethe Intézettel, melynek oklevéllel elismert partnerei vagyunk,
- Az intézményben a 16 fős Szülői Képviselőtestület működik, amely a szülői munkaközösség-vezetőkből áll. Az információk azonnali biztosítása, a problémák részletes elemzése és közös megoldása teszi lehetővé a zökkenőmentes együttműködést. Évente 3 alkalommal ül össze ez a testület.
- Külföldi kapcsolataink az idegennyelv oktatást segítik.
- Iskolánkban 1992 óta működik a "Vidámság Háza Alapítvány". Az alapítványt az iskola pedagógusai hozták létre. Célkitűzései a következők:
- az iskola tárgyi eszközeinek fejlesztése
- az idegen nyelv oktatásának fejlesztése
- az informatikai oktatás támogatása
- a szabadidős táborozási programok segítése
- a hátrányos helyzetű tanulók patronálása

Az alapítvány kuratóriumában pedagógusok és szülők képviselői foglalnak helyet. A pedagógusok folyamatosan pályáznak, alapítványi támogatói napokat tartunk, így teremtve elő azokat az összegeket, amelyekkel az alapítvány gazdálkodhat.

3. Az intézmény profilja, céljai, feladatrendszere

A komplex tehetséggondozás és felzárkóztatás, emelt óraszámú nyelv- és informatikaoktatás sikeressége intézményünk kiemelt eredménye. A korai tehetséget mutató tanítványainknak tervszerű és rendszeres tehetséggondozó foglalkozásokat tartunk. Ezeket az értékeket szem előtt tartva szervezzük iskolai életünket. Az alsósok iskolaotthonos keretek között, valamint 16.00 óra utáni szakkörök segítségével, a felsősök szakköri foglalkozásokon bontakoztathatják ki képességeiket. Hisszük, hogy valamiben mindenki tehetséges, csak meg kell találnunk, miben.

3.1. Célok

- A gyerekekkel veleszületett adottságok, a tehetség felismerése, továbbfejlesztése, illetve megfelelő szakemberhez irányítása.
- Valamennyi gyerek sikerélményhez juttatása.
- Gyermekközpontú oktatás, nevelés.
- Intézményünkben a nevelésnek kiemelt szerepe legyen, különös tekintettel az erkölcsi és a közösségi nevelésre.
- A hagyományos értékrendet képviselő, színes, igényes iskola kialakítása
- Erős alapokra építkező tudás biztosítása.
- Jól felkészült, nyitott, az új módszerek alkalmazására kész, megújulásra és továbbfejlődésre képes legyen tantestületünk.
- Pedagógusaink munkájuk során legyenek a minőség iránt elkötelezettek, segítőkészek a partnereikkel szemben.
- Munkatársaink legyenek elégedettek munkakörülményeikkel.

3.2. Feladatok

- Változatos tevékenységi formák biztosítása az adottságok felismerése és továbbfejlesztése érdekében.
- A gyerek igényeihez alakított tevékenységformák, módszerek megtalálása, mellyel sikerélményhez juthatnak.
- Barátságos, jó hangulatú légkör megteremtése.

3.3. Szervezeti formák

3.3.1. Alsó tagozat

- 1-2. osztály: alapozó képzés
  tehetségkutatás, tehetségfejlesztés
  szakkörök az alapvető képességek, készségek fejlesztése érdekében:
  - nyelvi, verbális
  - képi, vizuális
  - matematikai-logikai
  - testi, mozgásos
  - zenei
  - természeti, környezetvédelmi

  területeken.

- 3-4. osztály: a kialakult érdeklődési köröknek megfelelő foglalkozások magasabb óraszámban, szintén szakköri formában.

3.3.2. Felső tagozat

3.3.2.1. Tehetséggondozás

3.3.2.1.1. Az 5-8 osztályban az alsó tagozaton kialakult érdeklődési körök továbbvitele, elmélyítése a délutáni szakköri foglalkozásokon.

- A szakkörök a gyerekek érdeklődése alapján indulnak, (pl.: természetbúvár, környezet- és természetvédelem, kis matematikus, drámaszínjátszás, sakk-és táblajáték, felvételi előkészítők, idegen nyelvi, filmklub, helytörténeti, sport, tánc, barkács és kézműves, számítástechnika, könyvtáros, személyiségfejlesztő, énekkar)

- A szakkörök munkája kerüljön megjelenítésre (kiállítások, kiselőadások a szakköri foglalkozások anyagából az osztályok előtt faliújságok, szereplések ünnepélyeken, kulturális seregszemle, iskolaújság).

- A szakkörök feladataihoz tartozik a szakirányú intézmények látogatása, kirándulások szervezése.

- A szakköröknek rendelkezniük kell éves foglalkozási tervvel.

3.3.2.1.2. A versenyek a tehetséggondozás fontos területei

A házi-, kerületi, országos versenyek.

A tanulóknak meghirdetett pályázatok népszerűsítésével és konkrét szaktanári segítségnyújtással hozzájárulunk a diákok tehetséggondozásához.

A tanulmányi kirándulások és az erdei iskola programok az érdeklődés felkeltéséhez járulnak hozzá, valamint közösségfejlesztési céljainknak is megfelelnek.

Az erdei iskola tanmeneteinkben szerepel, a tananyag feldolgozásához kapcsolódik.

Az erdei iskola tanmeneteiben szerepel, a tananyag feldolgozásához kapcsolódik. Az elméletben tanultakkal természeti környezetben ismerkedhetnek meg gyermekeink.

A tehetséges tanulók iskolánk felsős diákönkormányzatának munkájában is vezető szerepet vállalhatnak, megtanulhatják a demokrácia működését.

3.3.2.1.3. Felzárkóztatás

- Szaktanári korrepetálás
- Az 5-8. osztályosokat az osztályfőnök kötelezheti a napköziben való tanulásra szükség esetén.
- A tanítási órák, a szakkörök és napközis foglalkozások közötti időszakban a napközis nevelő látja el az ügyeletet.
- Eszközigények:
- Délutánonként szabad termek biztosítása (zeneiskolai órákra, fejlesztésre, korrepetálásra).
- Feltételek biztosítása a szakkörök működéséhez.
- Szekrény, tárolási lehetőség biztosítása a napköziseknek, tanulószobásoknak, szakköröknek.

3.3.3. Az intézmény profilja

- Az intézmény nyolcosztályos általános iskola
  Párhuzamos (a és b) osztályok működnek 1-8. osztályig.
- Német, illetve angol oktatás az első osztálytól bontott csoportokban történik.

Alsó tagozaton 1-4. osztályig egész napos rendszerben tanulnak a diákok.

- Képességfejlesztő sakkoktatás az alsó tagozatban:

A Polgár Judit Sakkalapítvány által kifejlesztett Sakkpalota program alkalmazásával segítjük tanítványaink kompetenciafejlesztését, első osztályban önálló tantárgyként. Minden alsós évfolyamon az egyes tantárgyakban, mint módszer jelenik meg a Sakkpalota program. Előmozdítja a különböző tantárgyak elsajátítását, stratégiai és ok-okozati, szekvenciális gondolkodást. A program segítségével nemcsak a matematikában, a logikában és a problémamegoldásban, hanem az olvasás és a szóbeli kifejezés terén is erősödnek tanítványaink, vagyis a sakkozás a készségek egész spektrumának kedvező változását hozza. Fejleszti az analizáló és szintetizáló képességet, emlékezőtehetséget, elvont és logikus gondolkodást, a megosztott figyelem képességét, produktív képzeletet, összefüggések

felismerésének képességét, az összpontosítás képességét, kreativitást, elvonatkoztatási és általánosítási képességet, problémaérzékenységet, kombinatív képességet, a módszeres és hatékony gondolkodást, a tanulási képességet. A sakkozás jelentős személyiségformáló hatással is bír. Lehetőséget kínál az erkölcsi nevelésre: becsületességre, a következmények vállalására, önuralomra, helyzetértékelésre, gyors megítélésre és döntésre nevel, felelősségérzetre, versenyszellemre, a versenytárs tiszteletére, kitartásra, önbizalomra, a kudarcok elviselésére, lényeglátásra, barátságra, rendszeres és pontos munkavégzésre, fegyelmezett viselkedésre, a szabályok, normák és törvények tiszteletben tartására nevel.

- Ökoiskola

Nagy hangsúlyt fektetünk tanítványaink környezettudatos szemléletének formálására. Tanórákon és tanórán kívüli rendezvényeken, táborokban, erdei iskolákban is kiemelt jelentőséggel kezeljük az ökológiai szemlélet kialakítását

- Tehetségpont

Iskolánkban a tehetségpontot az alábbi tehetségterületeken működtetjük:

- helytörténet
- labdarúgás: Bozsik-program
- alsó tagozatos egész éves, osztályok közötti, játékos verseny: öko-projekt, amelynek játékos elnevezése mindig utal a hangsúlyosan megjelenő, kiemelt témára: Színes világ, Cseppentő, Aprólépés, Zöld Fiók, Zöld Gömböc
- alsó tagozatos öko-projekt (Színes világ, Cseppentő)
- informatika
- sakk- Sakkpalota program
- zenei tehetséggondozás

4. Az iskola nevelési programja

4.1. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka alapelvei

- A diákokat olyan megalapozott tudással, képességekkel, felvértezni, amelyet az életben, a gyakorlatban alkalmazni tudnak. Olyan képességek kialakítása, ami lehetővé teszi számukra a folyamatos tanulást, igényükké teszi a rendszeres önképzést. Nyitottak legyenek az új szellemi kihívásokkal szemben. A tudás alatt nem a felszínes, hanem a használható, alkalmazható tudást értjük.

- Szükséges az értelmes, kreatív, kritikus gondolkodást fejleszteni.
- A megszerzett tudás, értékes, kreatív felhasználása, továbbfejlesztése.
- A gondolkodó emberre mindig is jellemző volt a kritikai megközelítés, ami pozitív fejlődést eredményez.
- Céljaink közé tartoznak a kommunikációs képességek és készségek fejlesztése is. Minél könnyebben értessék meg magukat, és értsék meg embertársaikat. Korunkban, amikor az információrobbanás korában élünk, ez a terület különös fontossággal bír.
- Kialakítani az egész életen át történő tanulás igényét. A jelen és a jövő még jobban azt mutatja, hogy csak az ilyen képességekkel rendelkező állampolgárok képesek a kihívásoknak megfelelni.
- A humanizmus, mint alapvető erkölcsi kategória épüljön be a gyerekek személyiségébe. Szeressék, tiszteljék embertársaikat, a segítségre szorulókat karolják fel. Legyen meg tanulóinkban az elfogadás és együttérzés képessége. A felelősség önmagukért és másokért legyen természetes a számukra.
- Önértékelésük reális legyen, az életben találják meg a helyüket. Törekszünk arra, hogy olyan felnőttekké váljanak, akiknek egészséges önbizalmuk, és egyben jó kudarctűrő képességük lesz.
- Tolerancia, nyitottság más népek, szokások, gondolkodásmódok iránt. A szélsőséges nézetektől tartsák távol magukat, lássák meg a "másban" is a szépet, az emberit.
- Közösségünk, az inkluzív szemléletet és nevelési elveket szem előtt tartva, az adaptív tanulási környezet (fizikai, pedagógiai, tanulás-lélektani szempontok figyelembevételével) megteremtése mellett elkötelezett.
- A hazafiság, a nemzeti identitás, legyen meghatározó, legyenek büszkék hazájuk történelmére, kultúrájára. Alakuljon ki diákjainkban a demokrácia és annak intézményei iránti igény, a felelős részvétel a döntésekben. A kulturált vita, a döntések előkészítése, a szervezeti formák kialakítása és a döntések végrehajtásában való részvétel igényének felkeltése is feladatunk.
- A környezetvédelem, az egészséges életmódra törekvés, nevelés, korunkban különös aktuális kihívást jelent minden oktatási intézmény számára.

4.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

4.2.1. Az alapképzés biztosítása

Az alsó tagozat legfontosabb feladata, hogy az olvasási és számolási, szövegértési készségeket jól megalapozza.

4.2.2. Személyiségfejlesztés

A gyermeki személyiség folyamatosan bontakozik, fejlődik. Fő feladata az iskolának, hogy a gyerek pozitív és negatív személyiségjegyeit minél korábban felismerje. A felismerés eredményeként, a pozitív jegyeket megerősíteni, a negatív vonásokat pedig háttérbe kell szorítani.

4.2.3. Problémamegoldás, gondolkodás fejlesztése

Ennek a területnek a fejlesztése nemcsak a reáltárgyak, vagy az informatika tárgy feladata. Az iskolai élet minden területén fontos, hogy a gondolkodást fejlesszük.

4.2.4. Egészséges életmódra nevelés

Az osztályfőnöki, etika/hit- és erkölcstan, testnevelés, biológia órák valamint a szabadidő tudatos felhasználásának feladata, hogy ezen a területen is optimális gondolkodásmód alakuljon ki diákjainkban. Ismerjék meg az egészséges életmód gyakorlatát, gondolkodásukban kiemelt helyen szerepeljen a testi - lelki harmónia. A testnevelés óraszáma heti 5. Első osztályban korcsolya-, 2-6. osztályokban úszásoktatást szervezünk.

4.2.5. Környezeti nevelés

Ökoiskolánk tudatosan vállalja föl, hogy mindennapi életünk meghatározója a környezeti nevelés. Munkánk során a jövő környezettudatosan cselekvő állampolgárait neveljük. Arra törekszünk, hogy diákjaink képesek legyenek a fenntarthatósággal kapcsolatos problémák komplex értelmezésére. Fentiek megvalósítása érdekében rendszeresen szervezünk témanapokat, projekteket, erdei iskolai programokat. Tanulóink szelektíven válogatják a hulladékot az erre kijelölt gyűjtőedényekben. Az iskolában dolgozó pedagógusok megfelelő kompetenciákkal rendelkeznek a környezeti nevelés terén.

4.2.6. Pályaorientáció

Az iskola - és pályaválasztásra való felkészítés, már szinte alsó tagozatos korban indul. Az évek során felmérhető, hogy a gyerek milyen képességekkel, készségekkel rendelkezik, milyen az értelmi és érzelmi színvonaluk. Kiemelt terület ez, mivel a gyerek jövője dől el, hogy jó irányba indul-e el a pályaválasztás rögös útján.

Pályaválasztási szülői értekezleten tájékoztatjuk a szülőket a továbbtanulás menetéről. Minden évben meghívjuk néhány középiskola képviselőit, hogy mutassák be intézményüket. A 8. évfolyamon, az osztályfőnöki órákon kiemelt szerepet kapnak a továbbtanulással kapcsolatos témák. Ebbe egy-egy alkalommal bevonjuk az iskolapszichológusunkat is. Diákjainkkal minden évben látogatjuk a fővárosi

és kerületi pályaválasztási kiállításokat. Évi egy alkalommal, tanítás nélküli munkanap keretében megszervezzük a pályaorientációs napot 1-8.osztályig.

4.2.7. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Ki kell alakítani tanulóinkban az egymás iránti felelősségérzetet. Ebbe beletartozik a másik segítése, az egyéni érdekek alárendelése - adott esetben - a közösségi érdekeknek. Olyan gondolkodásra kell nevelni tanulóinkat, amelyek során megtapasztalják, hogy egyéni céljaikat csak a közösségi morál betartásával és figyelembevételével érhetik el. Az egoizmus, az önös érdek negatívumait folyamatosan fel kell mutatni diákjainknak. A közösségi nevelés területei: osztályfőnöki órák, etika/ hit-és erkölcstan, szakórák, szabadidős programok, erdei iskolák, táborok.

4.2.8 Az osztályfőnöki munka tartalma

Az azonos évfolyamra járó, többségében azonos órarend szerint együtt tanuló diákok egy osztályközösséget alkotnak, melynek élén pedagógus vezetőként az osztályfőnök áll. Az osztályfőnököt az intézményvezető bízza meg. Munkáját a NAT, az iskola pedagógiai programja és az éves munkaterv alapján végzi. Az osztályfőnök erkölcsi és pedagógiai felelősséget vállal a rábízott tanulók biztonságáért, kulturált viselkedéséért, személyiségük fejlesztéséért. Munkájáról félévenként írásban beszámol az intézményvezető szempontjai alapján. Az osztályfőnök irányítja, szervezi a felelősségére bízott tanulóközösség iskolai életét, jelentős nevelő hatást fejt ki, érdemben foglalkozik a rábízott fiatalok egyéni gondjaival. Az egységes értékrend megvalósítása érdekében koordinálja az osztályban tanító pedagógusok fejlesztő – nevelő munkáját.

Az osztályfőnök feladatai

Az osztályfőnök:

- az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van személyiségfejlődésükre
- alaposan és sokoldalúan megismeri osztálya tanulóit (személyiségjegyek, családi–szociális körülmények, szülői elvárások, tanulói ambíciók). Feltérképezi az osztályközösség szociometriai jellemzőit; az osztályon belüli értékrendet
- osztályában tanulókról helyzetelemzést végez, majd éves munkatervet készít
- elősegíti az osztályközösség kialakulását, fejleszti a tanulók alapkompetenciáit, különösen a szociális kompetenciákat
- segíti az osztályban tanító pedagógusok munkáját
- kapcsolatot tart a tanulók szüleivel, az osztály szülői munkaközösségével.

- figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét
- minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti
- szülői értekezletet tart
- ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: e-napló vezetése, ellenőrzése, , félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása és törzslapok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása
- a szülők tájékoztatása az iskolai eseményekről
- figyelemmel kíséri a BTMN-es és SNI-s tanulók fejlesztő foglalkozásokon való részvételét, a kontrollvizsgálat időpontját, az azzal kapcsolatos teendőket ellátja
- kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő gyermekvédelmi feladatokra
- tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek, szabadidős programok szervezésében
- javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére
- részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását
- órát látogat az osztályban
- szükséges esetekben családlátogatást végez.

4.3. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek, tanulási kudarcok

Iskolánk biztosítja a sajátos nevelési igényű tanulók, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő valamint a tanulási kudarcban szenvedő tanulók esélyegyenlősége érdekében az összes személyi és tárgyi feltételt, amelyek szakszerű és sérülésspecifikus ellátásukhoz szükségesek.
A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációt a Ferencvárosi Komplex Óvoda, Általános. Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény által kiküldött utazó gyógypedagógus és logopédus biztosítja, továbbá a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók esetében a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat IX. Kerületi Tagintézményének gyógypedagógusai és logopédusa látják el.
Pedagógusaink a tanulási-tanítási folyamat tervezése, irányítása során a következő módszertani eljárásokkal törekednek a kiemelt figyelmet igénylő tanulók állapotuknak megfelelő pedagógiai

ellátását biztosítani:

- kooperatív oktatás tanórákba ágyazva
- differenciálás
- fejlesztő értékelés

A teljeskörű ellátás érdekében azonban az iskola gyógypedagógusa is kiemelten vesz részt a gyerekek pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációjában: jelen van a tanórákon, páros óravezetést biztosít, ezáltal lehetővé téve a tantervi differenciálást, optimális egyéni odafigyelést és segítség nyújtást, továbbá személyes konzultációt biztosít a pedagógusoknak és a szülőknek, segít a sajátos nevelési igényű tanulók, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő valamint a tanulási kudarcban szenvedő tanulók esetében felmerülő speciális feladatok megoldásában (alternatív tanulásszervezési módok/ötletek nyújtása.)

Iskolánkban továbbá az esélyegyenlőség biztosítása érdekében pedagógiai programunk magában foglalja a fogyatékosság típusához és fokához igazodó fejlesztő programot, mely a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló jogszabályban foglaltaknak megfelelően a következő célokat és megvalósítási formákat tartalmazza.

4.3.1. Továbbhaladás

A sikeres továbbhaladás biztosítása érdekében az alsó tagozaton alkalmazható speciális módszertani ajánlások és eszközök:

- A frontális ismeretátadás mellett páros, kiscsoportos és egyéni munkaformák használata: kooperatív homogén csoportmunka, heterogén kiscsoportos kooperatív tanulás, differenciált rétegmunka.
- Időstrukturálás és a tevékenységek helyes sorrendjének kivitelezése
- Tanulási stílus figyelembe vétele
- A gyakorlást sokoldalú, változatos formában valósítjuk meg. Szemléltetés során a hallás, látás, tapintás érzékszerveit is bevonjuk, az ezekből érkező érzékleti benyomásokat összekapcsoljuk, integráljuk, és így alakítjuk ki az új fogalmakat

- Felső tagozaton az eddig ismertetett módszertani ajánlások és eszközök mellett megjelennek a következők:
- A lényegkiemelés képességének tanításában vázlatírással, gondolattérkép készítésével, kulcsszavak vagy szempontsor megadásával.
- Lehetőség szerint az egyénhez igazítjuk a tanulási folyamat szerkezetét, tempóját, szükség szerint az eszközeit is.

- Nyitott tanítási formák használata például: a projektoktatás, IKT, SDT használata, műhelymunka, tanulópáros kijelölése
- A verbális információhordozók mellett/helyett más érzékleti csatornákat is bevonunk az oktatási folyamatba: lehetőség szerint a nyomtatott szöveg hanganyagának biztosítása diszlexiás tanuló esetében, a diszgráfiás tanulóktól kérdések alapján szóban kérdezünk vissza, vagy számítógépes feldolgoztatási lehetőséget biztosítunk a számukra.
- Az információ átadás és a magyarázat több oldalról megközelített (szituációba ágyazás, képi megerősítés, a tudományos szöveg filmen, képsorozattal megtámogatva), redukált formában vagy hétköznapi nyelvezetre lefordítva.

4.3.2. A pozitív énkép és önértékelés kialakítása

- Alsó tagozaton a foglalkozások alatt a következő módszertani ajánlásokat vesszük figyelembe:
- Együttműködő tanulási formák használata, ezáltal a tanulási és magatartászavarral küzdő tanulók reális visszajelzéseket kaphatnak a saját teljesítményükről.
- Az önértékelést azzal is elősegítjük, ha meghatározott szempontsort adunk a gyermek kezébe, mely által segítünk azonosítani saját aktuális állapotát
- Őszinte és elfogadó alapattitűddel adott hiteles értékelés, melyet célszerű sokféle tulajdonság és jellemvonás mentén megfogalmazni, ezáltal lehetőség nyílik arra, hogy a tanuló több területen is pozitív megerősítést kapjon.
- Önbizalom erősítése sikerélményhez juttatással, a tanuló fejlettebb képességeinek tudatos kihasználása azokon a területeken, ahol kudarcot él meg (pl. a diszlexiások jobb szóbeli megnyilvánulása az írásbeli munkák helyett vagy a művészetben, sportban való kiemelkedő tevékenység).

- Felső tagozaton az önértékelés és pozitív énkép kialakításában továbbá figyelembe vehető:
- Szabályok bevezetése, melyek során a tanulók támpontokat kapnak az elvárt viselkedési mintákról. A szabályok legyenek egyértelműek, nyíltak és tartalmazzák az elvárt viselkedést.
- Önsegítő technikák és személyiségfejlesztő játékok
- A szociális kapcsolatrendszer kommunikációs eszköztárának növelése
- A fennálló tanulási nehézségek realizálása, a korlátok és a lehetőségek feltárása, ezáltal reális jövőkép formálása

4.3.3. A tanulás iránti motiváció és a kudarctűrő képesség növelése

Alsó tagozaton a megvalósítás formái:

- Fokozatosság a feladatok nehézségi szintjében. Egyfázisú és rövid instrukciók adása, késleltetett utasítások bevezetése.
- Rövid idejű és változatos feladatvégzéssel elérhető a motiváció fenntartása.
- Aktív és tevékenységszintű, több érzékszervet bevonó élmények nyújtása.
- Folyamatos pozitív megerősítés az általa kedvelt és választott formában (pl.egyéni figyelem, matrica)
- Egyéni differenciálás nemcsak a feladatok, hanem az értékelés szintjén is.
- Felső tagozaton továbbá:
- Alkalmazhatunk nyílt végű feladatokat, melyeket a tanulók a saját képességei szerint fejeznek be.
- Önreflexió és többféle önkifejezési formában való megnyilatkozás biztosítása.
- Kooperatív tanulási formákat használunk, melyekben a tanulók aktív szerepet vállalnak, csoportprezentációk készítése, saját óravázlat készítése megadott szempontok szerint.
- Differenciált módszerválasztás és tananyagkezelés valamint a tér és idő szervezésében rugalmasság.

4.3.4. A kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása

Alsó tagozaton a társas kapcsolatok kialakítását elősegíthetjük:

- A gyermek feltétel nélküli és teljes elfogadásával, az elvárt viselkedés azonnali pozitív megerősítésével, negatív, destruktív viselkedés esetében hangsúlyozzuk, hogy a nem várt viselkedést utasítjuk el nem pedig a tanulót.
- Kommunikációs gyakorlatokkal: őszinte és nyílt kommunikációval rávezetjük, hogy figyelje meg saját viselkedésének változásait, segítünk ennek az állapotnak a megfogalmazásában és kommunikálásában a környezet felé.
- A társas érintkezés elemi szintű etikettjének megismertetésével és megfelelő reagálási módok tanításával.

- Baráti kapcsolatok erősítésével, közös feladatmegbízással.

Felső tagozaton továbbá:

- A lehetőségekhez mérten minél több *iskolán kívüli tevékenységet* biztosítunk, melyek során a szociális viselkedés normáit valós élethelyzetben is gyakorolhatják.
- Az adott életkori, élethelyzetbeli problémákra fókuszáló alternatív módszerekkel begyakoroltathatjuk a helyes kapcsolatfelvételt és az életkornak megfelelő társas viselkedési készségeket.

4.3.5. A társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés

Alsó tagozaton a következő módszertani ajánlások segíthetik az együttélés szabályainak követését és az önállóságra nevelést:

- Az együttműködések kialakítása (csoportmunka, közös feladatok) a mindennapos tevékenységekbe ágyazva.
- Kivárás és késleltetési képességek fejlesztése.
- Segítségnyújtás a tanulási és magatartászavarral küzdő tanulónak a munka megszervezésében: megtanítjuk a padon elrendezni a holmikat, megbeszéljük vele a napirend beosztását, segítjük őt a tanulási stratégiák kialakításában.
- Tanulási útmutató tervezése otthonra.

Felső tagozaton továbbá:

- A kompenzáló és védekező mechanizmusok csökkentése, illetve megszüntetése a cél, adekvált viselkedési formák kialakításával, team munka keretében, esetmegbeszéléssel.
- Szabad tanulás gyakorlása: a tanulók kiválasztják a pedagógus által differenciált feladataikat és az ahhoz szükséges taneszközöket, majd egy javítókulcs segítségével ellenőrzik és értékelik a saját munkájukat.
- A tudatos önirányítás, önkontroll kifejlesztése valós élethelyzetekben.

4.3.6. A fejlesztés kiemelt céljai, feladatai specifikus tanulási zavarok esetén

A specifikus tanulási zavarok esetében a tanulók alapproblémája, hogy jó értelmi képességeik ellenére az olvasással (diszlexia), a helyesírással (diszortográfia), az írásmozgással (diszgráfia) és a számolással (diszkalkúlia) kapcsolatban az iskolai oktatás során feltűnő nehézségek jelentkeznek,

általános értelmi képességeik és tanulási teljesítményeik között alulteljesítés formájában lényeges különbség áll fenn. Ennek az eltérésnek a hátterében a megismerési képességek különböző zavarai állnak, amelyek az olvasás, az írás, a helyesírás vagy a számolás területén önálló, (körülírt) vagy kevert típusú zavar (együttjárás) formájában jelenhetnek meg.

4.3.6.1. Diszlexia – az olvasási képesség zavara, a specifikus tanulási zavarok leggyakoribb formája, amely önmagában és más jelenségekkel kombinálódva fordulhat erő.

A fejlesztés célja:

A fejlesztőmunka specifikus olvasászavar esetén alakítsa ki a tanuló mindenkori osztályfokának megfelelő értő olvasás készségét, segítse az olvasás eszközzé válását az ismeretek megszerzésében.

A fejlesztés feladatai:

- a betűbiztonság és az összeolvasási készség, a fonológiai tudatosság,
- a rövid távú emlékezet,
- az auditív, vizuális és mozgáskoordináció fejlesztése,
- a testséma biztonságának kialakítása,
- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő analizáló-szintetizáló módszerrel,
- az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt,
- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során,
- az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel,
- az olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával,
- speciális olvasástanítási program alkalmazása,
- az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

4.3.6.2. Diszortográfia – a helyesírási képesség zavara, nagy gyakorisággal társul diszgráfiával, de az együttjárástól függetlenül egyik önálló megjelenési formája a specifikus tanulási zavaroknak

A fejlesztés célja:

A fejlesztőmunka specifikus helyesírászavar esetén alakítsa ki a tanuló mindenkori osztályfokának megfelelő helyesírási készségét, segítse elő az anyanyelvi kompetencia kialakulását, az írott nyelv használatának korosztályi szintű alkalmazását.

A fejlesztés feladata:

- a fonológiai tudatosság és beszédészlelési képesség,
- a rövidtávú emlékezet fejlesztése,
- a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása,
- a figyelem és az önértékelési képesség fejlesztése.

4.3.6.3. Diszgráfia – az írás grafomotoros jellemzőinek zavara

A fejlesztés célja:

A specifikus írászavar javításának feladata az iskolás korban, hogy a tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő íráskészséggel rendelkezzen, képes legyen azt a kommunikáció egyik formájaként használni ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

A fejlesztés feladatai:

- a mozgáskoordináció fejlesztése különös tekintettel a manipulációs mozgásokra,
- a testséma biztonságának kialakítása,
- a vizuomotoros koordináció fejlesztése,
- az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló írás kivitelezés),
- a ritmus, a nyomás, és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése,
- sikertudat kialakítása.

4.3.6.4. Diszkalkulia – a számolási képesség specifikus zavara

A specifikus számolási zavar a különböző számtani műveletek, matematikai jelek, kifejezések, szabályok megértésének, a számjegy, számkép felismerésének, egyeztetésének, grafikus ábrázolásának, a számok sorrendiségének, számneveket szimbolizáló vizuális alakzatok azonosításának nehézsége.

A fejlesztés célja:

A specifikus számolási zavar esetén a fejlesztő munka feladata iskolás korban, hogy a tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a számolási-matematikai műveletek használatára, az

ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein. A számolás elkülönülten szerveződő képességrendszer, amelynek számos kapcsolata van a beszéd, az olvasás és az írás rendszereivel, ezért a számolási zavarok a specifikus tanulási zavarok és nyelvi zavarok különböző megjelenési formáival együtt járhatnak.

A diszkalkuliás tanulóknál általában hiányzik a matematikai érdeklődés, elmaradásaik vannak a matematikai nyelv használatában, a matematikai relációk verbális kifejezésében.

A fejlesztés feladatai:

- a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése,
- matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása,
- a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése,
- a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése,
- a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása,
- a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése,
- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése,
- a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés,
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása,
- a diszkalkúlia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása,
- az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

4.3.6.5. Hiperaktivitás és figyelemzavarok

A pszichés fejlődés zavarainak egyik alcsoportját alkotják azok a sajátos nevelési igényű tanulók, akik nagyfokú impulzivitásukkal, a célirányos, tartós figyelem zavarával küzdenek. A hiperaktivitás és/vagy figyelemzavar megállapítása többlépcsős diagnosztikus
folyamat eredménye, szülői és tanári kérdőívek kitöltését, közvetlen megfigyelést, speciális differenciáldiagnosztikai vizsgálatok elvégzését követően.

A fejlesztés célja:

- a figyelemszabályozás és a viselkedés egyensúlyának megteremtése

A fejlesztés feladatai:

- team munka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés,
- speciális figyelem-tréning,
- a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése,
- fokozott egyéni bánásmód,
- az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése,
- feladatok idői struktúrájának megtervezése és kivitelezése,
- motiválás, sikerélmény biztosítása.

A pszichés fejlődés zavarai körébe tartoznak továbbá a szocio-adaptív folyamatok zavarainak következtében kialakuló viselkedésszervezési problémák, amelyek az érzelmi kontroll, ön,- vagy mások felé irányuló agresszió, a szorongás, az én-szabályozás gyengeségében az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció eltérő fejlődésében mutatkozik meg. Minthogy a magatartásjellemzőkben hasonlóság figyelhető meg, szükséges hangsúlyozni, hogy ezeknek hátterében elsődlegesen idegrendszer működési zavar, az ún. végrehajtó funkciók zavara és nem környezeti ártalom húzódik meg.
A fejlesztés célja:

- a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

A fejlesztés feladata a fejlesztési cél alá rendelt szempontok figyelembevételével történik. Eszközei lehetnek:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások alkalmazása,
- pszichoterápia,
- a figyelem és egyéb kognitív képességek fejlesztése,
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása,
- önértékelési képesség fejlesztése,
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása,
- Együttműködés a családdal és más szakemberekkel,

- A fejlődés segítése gyakori pozitív visszajelzésekkel, a sikerélmény biztosítása
- A szülői ház segítségét szintén igénybe vesszük. Az így kialakult hármas kapcsolat segítségével próbáljuk szocializálni az ilyen problémákkal küzdő gyerekeket.

4.3.7. Tehetséggondozás

A jó, kiemelkedő képességű tanulókkal való foglakozás kiemelt fontossággal bír iskolánkban. Ezek a tanulók az órákon kiselőadásokat tartanak, illetve összetettebb, problémamegoldó gondolkodást igénybevevő feladatokat oldanak meg.

Ezek a tanulók rendszeresen részt vesznek kerületi, fővárosi és országos versenyeken. Az iskolai könyvtár eszközrendszerével segíti a tehetséggondozást.

Minősített Tehetséggondozói Műhelyként működő iskolánk alapfeladatai:

1. Tehetségazonosítás, beválogatás

Az iskolai teljesítmények, versenyeredmények, véleménygyűjtés, tanulók munkáinak elemzésén keresztül, intelligenciatesztek, kreativitástesztek segítségével, az osztálytanítók, mentorok, fejlesztő pedagógus és pszichológus összefogásával.

2. Komplex tehetséggondozó programok megvalósítása

Erre vonatkozó lehetőségeink:

- tanórai differenciálás,
- egyéni mentorálás,
- szakkör,
- tanulmányi verseny,
- művészeti program (kiállítás, koncert stb.),
- témadélután,
- hétvégi és nyári programok,
- levelezős versenyekben való részvétel

A mentorprogramban (a 2017/18-as tanévtől kezdve) mentoraink segítségével több diák is részt vehet, egy programfelelős koordinálásával.

A mentortevékenységet, annak eredményességét a pedagógusok folyamatosan dokumentálják. Arról az Új Nemzedék Központ részére rendszeresen beszámolót készítenek.

3. Egyéni, sajátos arculatot kifejező jó gyakorlat: Sakk

A Polgár Judit által létrehozott Sakkpalota programban minden alsó tagozatos tanuló részt vesz. Első osztályban külön órakeret terhére, második-negyedik évfolyamokon a testnevelés tantárgyba illesztve illetve a szabadidő keretében oktatjuk.

Második évfolyamtól minden osztály csapatban vagy egyéni versenyben is megmérettetheti magát a Sakk Marci 6 fordulós levelezési versenyben.

A program iránt érdeklődő tanulók kerülnek be az iskolai sakk szakkörbe. Iskolánkban sakkoktatás 17 éve folyik. A szakkörben való részvétel mindenki előtt nyitott, a gyerekek aktivitásuk és fejlődésük alapján maradnak a szakkör tagjai. Házi, kerületi, budapesti versenyeken, szimultánokon elért eredmények segítik a tehetségek azonosítását. Az igazán tehetséges gyerekeknek lehetőségük van az iskolában egy külső szervezésű sakkszakkörben képzett sakkoktatótól tanulva mélyebben foglalkozni a sakkal, illetve egyesületbe való irányításukra is lehetőség van.

4. Tehetség-tanácsadás, szakmai konzultáció

Szakmai konzultációt biztosítunk a szülők, a pedagógusok, a tehetségekkel foglalkozó szakemberek számára. A szülők számára egyénre szabott tanácsadás, konzultációs lehetőség nyílik. Műhelyfoglalkozásokat tartunk külsős előadók segítségével, a tehetséggondozói munka hatékonyabb megvalósulása érdekében.

5. Hálózati együttműködés biztosítása a programban résztvevő intézmények között.

4.3.8. Gyermekvédelmi munka

Az osztályfőnökök a családlátogatások során fel tudják mérni, hogy mely családoknál vannak problémák. Gyermekvédelmi kapcsolattartók segítik az osztályfőnökök munkáját. A nevelési problémákkal küzdő családoknak biztosítják, hogy a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat IX. Kerületi Tagintézményének pszichológus munkatársaival fel tudják venni a kapcsolatot.

4.3.9. Szabadidős, napközis munka

Ez a terület rendkívül fontos a tanulók személyiségének fejlődése szempontjából. Mivel - különösen - az alsós tanulóink szinte egész nap az iskolában vannak, ezért feladatunk, hogy az aktív pihenést biztosítsuk tanulóinknak. A délutáni szabadidős tevékenység sokrétű az intézményben. A sportjátékoktól kezdve a manuális tevékenységig, színház és kiállítások látogatásáig szervezünk programokat diákjainknak. Úgy gondoljuk, hogy a harmonikus személyiségfejlődés elengedhetetlen része, a játék, a tartalmas szórakozás. Ez a játékosság jó hatással van a gyerek munkájára, teljesítményére.

Intézményünk helyi tanterve

5. Heti óraszámok

Tantárgy	***1.***	***2.***	***3.***	***4.***	***5.***	***6.***	***7.***	***8.***
Magyar	7	8	7	7				
Magyar nyelv					2	2	2	2
Magyar irodalom					2	2	2	2
Történelem					2	2	2	2
Idegen nyelv	1	1	2	3	4	4	4	4
Matematika	4	4	4	4	4	4	4	3
Informatika				1	1	2	1	2
Természetismeret	1	1	1	1	2	2		
Fizika							1,5	1,5
Biológia							1,5	1,5
Kémia							1,5	1,5
Földrajz							1,5	1,5
Tánc és dráma					1			
Ének	2	2	2	2	1	1	1	1
Rajz	2	2	2	2	1	1	1	1
Technika	1	1	1	1	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
Erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Osztályfőnöki					1	1	1	1
Sakk	1							
Összesen:	25	25	25	27	28	28	31	31

Az 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai, 2020.								
Heti óraszám/évfolyam	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5	4	4	4	4
Matematika	4	4	4	4	4	4	4	3
Történelem					2	2	2	2
Állampolgári ismeretek								1
Hon- és népismeret					1			
Etika/hit és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1				
Természetismeret					2	2		
Kémia							1	2
Fizika							2	1
Biológia							2	1
Földrajz							1	2
Első élő idegen nyelv Angol/ Német				2	3	4	3	3
Ének-zene	2	2	2	2	1	1	1	1
Vizuális kultúra/Rajz	2	2	2	1	1	1	1	1
Dráma és színház								1
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
Digitális kultúra/ Informatika			1	1	1	2	1	1
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki					1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23				
Szabadon tervezhető óra					1	2	2	2
Maximális órakeret	24	24	24	25				

A Köznevelési Törvény óraszámai a 2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben kerülnek bevezetésre.

6. Tantárgyi struktúra

Tantárgyak neve:

Magyar nyelv- és irodalom

Élő idegen nyelv (angol, német)

Matematika

Történelem

Hon és népismeret

Etika/hit- és erkölcstan

Környezetismeret

Természetismeret

Földrajz

Biológia

Fizika

Kémia

Ének-zene

Vizuális kultúra

Informatika

Digitális kultúra

Technika

Testnevelés

Sakk

6. Tantervek és szerzők

1. évfolyam

Magyar nyelv és irodalom	Poszmik Józsefné, Szatmári Krisztina
Matematika	Vácz Istvánné, Gál Anna
Etika	Szatmári Beáta, Szabó Kálmánné
idegen nyelv (szabadon tervezhető órakeret)	Pilinyi Beáta, Herzogné Kövesi Judit
Ének-zene	Bódy Péterné
Vizuális kultúra	György Erzsébet, Róth Katalin
Technika és tervezés	Süveges Krisztina, Páli Bettina
Testnevelés	Török Ildikó
Sakk (szabadon tervezhető órakeret)	Antalffy Ágnes, Siposné Joó Gabriella

5. évfolyam:

Magyar nyelv és irodalom	Dicső István
Matematika	Kovács Antal
Etika	Lami Erzsébet
idegen nyelv (szabadon tervezhető órakeret)	Pilinyi Beáta Herzogné Kövesi Judit

Ének-zene	Bódy Péterné
Vizuális kultúra	Mógor László
Technika és tervezés	Lami Erzsébet
Testnevelés	Kovács Antal
Természetismeret	Szebenszki Julianna
Osztályfőnöki	Doszpodné Fidel Klára

Önállóan készített helyi tantervek

Osztályfőnöki	5-8. osztály	Osztályfőnöki munkaköz.
Etika	5-8. osztály	Sándor Gabriella
Német	1-8. osztály	Doszpodné Fidel Klára Herzogné Kövesi Judit Szabóné Hatvani Éva
Angol	1-8. osztály	Havasiné Kramer Ilona Pilinyi Beáta Szebenszki Julianna
Technika	5-8. osztály	Lami Erzsébet

Adaptált tantervek

Matematika	1-4. osztály	Antalffy Ágnes, Siposné Joó Gabriella
Matematika	5-8.osztály	Vermes Miklós
Magyar nyelv és irodalom	5-8 osztály 1-4.osztály	Sándor Gabriella Bodnárné Nagy Sarolta Jankovics Sándorné Horváth Bernátné
Természetismeret	5-6. osztály	Mógor László Havasné Kramer Ilona
Biológia	7-8. osztály	Tóth Szabolcs

Fizika	7-8. osztály	Baumann Péter
Földünk és környezetünk	7-8. osztály	Havasiné Krämer Ilona Mógor László
Kémia	7-8. osztály	Tóth Szabolcs
Történelem és társadalmi ismeretek	5-8. osztály	Sándor Gabriella
Technika-háztartástan	1-4. osztály	Szabóné Hatvani Éva Kemecsei Teréz
Vizuális nevelés	5-8. osztály 1-4. osztály	Mógor László Balogh Magdolna Poszmik Józsefné
Ének-zene	5-8 osztály 1-4. osztály	Weningerné Bóka Zsuzsanna Szórádi Ildikó
Testnevelés	5-8. osztály 1-4. osztály	Kovács Antal Róth Katalin Szabó Kálmánné
Környezetismeret	1-4.osztály	Szabó Kálmánné Róth Katalin

8. Ellenőrzés, értékelés

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módját, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formáit a pedagógus az alábbi elvek alapján szabadon választhatja meg.

Az értékelést visszajelzésnek tekintjük a gyerek, a szülő és a pedagógus felé. Közös érdek, hogy az értékelés ne legyen megbélyegző, hanem inkább előremutató. Meg kell adni a lehetőségeket arra, hogy a tanuló javítsa teljesítményét.

A tanulók teljesítményét – a pedagógiai programban megnevezett esetek kivételével – érdemjegyekkel minősítjük. Érdemjegyet kaphat a tanuló: szóbeli feleletre, iskolai dolgozatra, órai munkára, önként vállalt feladatra, házi dolgozatra, füzetvezetés minősítésére. A kapott érdemjegyekről az érintetteket tanuló/ szülő értesíteni kell.

Ha a tanuló valamely tárgy óráiról betegség vagy egyéb ok miatt hiányzik, a hiányzása alatt a tanult tananyagot pótolni kell.
A dolgozatokat legkésőbb a megírás után két héttel kijavítva vissza kell kapnia a tanulónak.

b) az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

1-6. évfolyamon a feladott kötelező szóbeli és írásbeli házi feladat együttes mennyisége annyi legyen, hogy a következő tanítási napra az összes tantárgyra vonatkozó felkészülési idő ne haladja meg a napközis tanulmányi foglalkozás időtartamát. Az iskolaotthonos képzés esetén a házi feladat 16 óra utánra eső részre a pótlásokra, fejlesztő tevékenységre vonatkozhat.
7-8 évfolyamon. az egyes tantárgyakból szóban és írásban elvégzendő feladatok együttes mennyisége ne haladja meg tantárgyanként a harminc percet. Az idő számítása a pedagógus megítélésén alapul.

A tanórai, tantárgyi ellenőrzés eszközei a következők:

- Tények, leírások, fogalmak, szabályok, törvények szóbeli és írásbeli ellenőrzése
- Kísérleti manuális tevékenységek
- Kiselőadások minősítése
- Otthoni feladatok elvégzése
- Erdei iskolai tevékenységek értékelése

Az írásbeli dolgozatok témakörök végén, félévi és év végi értékelés előtt történnek. A félévi és év végi felmérők nagyobb hangsúllyal szerepelnek az értékelés során.
Az erdei iskoláról a tanulók írásbeli beszámolót készítenek, napló, vagy fogalmazás formájában.
Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei a tananyag követelményeiben szerepelnek.
Hétvégére, tanítási szünetre a szülőkkel történő megegyezés alapján adunk feladatokat.

Digitális munkarend bevezetése esetén a rendszeres beszámoltatás, önértékelés, önellenőrzés formái:

- Online feladatok
- Beadandó dolgozat
- Prezentáció
- Videós beszámoló

Alsó tagozatosok teljesítményének az értékelése.

2010. szeptember elsejétől második osztálytól az intézmény visszatért az osztályzattal történő értékelésre.

Értékelés:

Jeles (5)

Jó (4)

Közepes (3)

Elégséges (2)

Elégtelen (1)

A nevelőtestület szülői beleegyezés nélkül utasíthatja a diákot az évfolyamismétlésre. A tanuló magasabb évfolyamra akkor léphet, ha sikeresen teljesítette az adott évfolyamon előírt tanulmányi követelményeket.

Az <u>első évfolyamon</u> félévkor és év végén szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul.

Célunk:

A tanuló neveltségi és képzési területek szintjében bekövetkezett változások feltárása, elemzése és a további fejlesztési feladatok meghatározása. Mindez személyre szabott és ösztönző legyen!

Formája:

A szöveges értékelés a tanuló önmagához mért fejlődését mutatja. Véleményalkotásunk minden tantárgyból az adott tantervi követelményeknek megfelelő, a jellemző minősítés megjelölésével történik.

Az értékelés a következő területeket öleli fel:"

- Osztályfőnöki értékelés: magatartás és a tanuláshoz való viszony elemzése.
- A szaktárgyaknak a tananyaggal kapcsolatos egyénre szabott mutatói.

Negyedévente matematika, magyar nyelv-és irodalom, környezetismeret tantárgyakból visszajelzést adunk a tanulók haladási üteméről.

Készségtárgyakból: félévente értékelünk.

Továbbra is fontos a szóbeli értékelés.

Egy-egy negyedéves időszakról a szülők részére matematika, magyar és környezetismeret tantárgyakból százalékos teljesítményt is mérünk.

<u>Értékelés félévkor:</u>

Magatartása:

Társas kapcsolataiban segítőkész – együttműködő – türelmes - közömbös – türelmetlen – durva.

Felnőttekhez való viszonyában együttműködő –udvarias – segítőkész – viselkedése gyakran kifogásolható.

Tanórán aktív – fegyelmezett – együttműködő – passzív – fegyelmezetlen – rendbontó.

Tanórán kívül együttműködő – fegyelmezett – fegyelmezetlen - rendbontó.

Szorgalma:

Tanuláshoz való viszonya aktív – érdeklődő- kötelességtudó – felületes – érdektelen – hanyag.

A tanulásban önálló – kitartó – néha segítségre szorul – önállótlan.

Házi feladatát elkészíti – alkalmanként elfelejti – gyakran nem készíti el.

Felszerelése hiánytalan – néha hiányos – gyakran hiányos.

Magyar nyelv- és irodalom:

Írás:

Betűi és betűkapcsolásai szabályosak – kevésbé szabályosak - hibásak.

Írásképe igényes – kevésbé igényes – igénytelen.

Írástempója lendületes – megfelelő – lassú.

Írottról írottra döntően hibátlanul – kevés hibával – sok hibával másol.

Nyomtatottról írottra döntően hibátlanul – kevés hibával – sok hibával másol.

Tollbamondás után döntően hibátlanul – kevés hibával – sok hibával ír.

Emlékezetből döntően hibátlanul – kevés hibával – sok hibával ír.

Irodalom:

Hangképzése pontos – javítást igénylő – logopédiai fejlesztésre javasolt.

Beszéde érthető – nehezen érthető.

Beszédtempója megfelelő – lassú – hadaró – akadozó.

Hangereje megfelelő – halk – harsány.

A hallott szöveget önállóan megérti – segítséggel érti meg – nem érti meg.

Szóbeli kifejezőképessége választékos – jó – nehézkes.

Szókincse gazdag – korosztályának megfelelő – hiányos.

Olvasás:

Betűismerete biztos – kevésbé biztos – bizonytalan. Téveszti a ….. betűket.

Hangos olvasása folyamatos – szavanként olvasó – szótagoló – szavakat betűző.

A szó és mondathatárokat tartja – nem tartja – Gyakori hibái:

Szövegértése pontos – megfelelő – bizonytalan – hibás.

Memoritert kifejezően – pontosan – kevés hibával – pontatlanul ad elő.

Angol/német nyelv:

Beszédkészsége folyamatos – jó – bizonytalan – gyenge.

Szókincse gazdag – jó – megfelelő – hiányos.

Hallott szöveget jól – ismétlés után – segítséggel – nehezen ért meg.

Kiejtése, hanglejtése kiváló – megfelelő – kissé pontatlan – hibás.

Matematika:

Számfogalma kialakult – kevésbé kialakult – kialakulatlan.

A relációkat felismeri – általában felismeri - segítséggel ismeri fel – nem ismeri fel.

Összeadásokat hibátlanul – kevés hibával – sok hibával old meg.

Kivonásokat hibátlanul – kevés hibával – sok hibával old meg.

A sorozatok szabályait önállóan felismeri, folytatja – nem ismeri fel.

Adott szabályú sorozatot önállóan – segítséggel – nem folytat.

Geometriai ismeretekben kiemelkedő- jártas – bizonytalan – gyenge.

Szöveges feladatokat önállóan – megfelelően – bizonytalanul – sok hibával old meg.

Logikai gondolkodása kiváló – jó - megfelelő – gyenge.

Környezetismeret:

A természet jelenségei iránt érdeklődő – érdeklődése felkelthető – nem mutat érdeklődést –

Tájékozottsága átlagon felüli – korának megfelelő – hiányos.

Megfigyelései pontosak – felületesek – pontatlanok.

Tapasztalatait önállóan – segítséggel fogalmazza meg.

A tanultakról kiemelkedő a tudása- biztos a tudása – hiányosak az ismeretei.

Szokásrendje a környezetével szemben igényes – kevésbé igényes – igénytelen.

Ének-zene:

A dalokat önállóan – szívesen – segítséggel – csak csoportban énekli.
A tanult ritmusértékeket jól alkalmazza – pontatlanul alkalmazza – nem ismeri.
A tanult dalok dallamát, szövegét jól – pontatlanul – nem ismeri.
Zenehallgatás során csendben figyel a zeneműre – megfogalmazza észrevételeit – az ismert hangszereket megnevezi.

Rajz és vizuális kultúra:
A festés, rajzolás iránti érdeklődése kiemelkedő – megflelő – mérsékelt.
Munkáin változatosan – sajátosan - visszafogottan használj a a színeket.
Eszközhasználata kiemelkedő – jó – megfelelő – bátortalan.
A rajzfelületet megfelelően – bátortalanul – aránytalanul használja.
Kreativitása tele van ötlettel – inkább az utasításokat követi.

Technika:
Órai tevékenysége érdeklődő- biztatásra aktív – változó – passzív – rendbontó.
A tanult anyagokat, megmunkálási módjukat jól – megfelelően – felszínesen ismeri.
Kézügyessége kiemelkedő – jó – megfelelő – fejlesztésre szorul.
Munkadarabjai igényesek – megfelelőek – gyakran pontatlanok.
Az eszközöket jól – biztonságosan – megfelelően – bátortalanul használja.

Testnevelés és sport:
Órai tevékenysége aktív – biztatásra aktív – változó – passzív – rendbontó.
Mozgása harmonikus – megfelelő – fejlesztésre szorul.
A csapatjátékokban együttműködően – közömbösen – nem szívesen vesz részt.
A gyakorlatokat könnyen – kevés segítséggel – sok segítséggel sajátítja el.
Labdakezelése kiemelkedő – biztos – megfelelő – bizonytalan.

Sakk:
Ismeri a bábok nevét, lépéseit, sakk szabályait betartja - ismeri a bábok nevét, lépéseit, sakk szabályait ismeri, de még nem tudja alkalmazni - ismeri a bábok nevét, lépéseit - órán aktív - órán biztatásra várva dolgozik.

Etika/Hit-és erkölcstan:
……

Kiemelkedő eredményt ért el: ……

Fejlesztésre szorul: …….

<u>Értékelés tanév végén:</u>

Magatartása:

Az iskolai életben kiegyensúlyozottan vesz részt.

Tanítóival tisztelettudó, figyelmes.

Társaival barátságos, segítőkész.

Tanórákon olykor fegyelmezetlen.

Társas kapcsolataiban figyelmes.

Társas kapcsolataiban türelmetlen.

Felnőttekhez való viszonyában udvarias.

Tanórán aktív.

Tanórán kívül fegyelmezetlen.

Felnőttekhez való viszonyában viselkedése gyakran kifogásolható.

Társas kapcsolataiban segítőkész, együttműködő.

Felnőttekkel együttműködő, udvarias, segítőkész.

Tanórán fegyelmezett, passzív.

Tanórán kívül együtt működő, fegyelmezett.

Tanórán gyakran figyelmetlen.

Tanórán kívül fegyelmezetlen, rendbontó.

Társas kapcsolataiban együttműködő.

Viselkedése gyakran kifogásolható.

Tanórán fegyelmezetlen.

A szabályokat sokszor megszegi.

Társas kapcsolataiban barátságos, együttműködő.

Tanórán passzív.

Tanórán kívül együttműködő.

Társas kapcsolataiban barátságos.

Tanórán fegyelmezett, együttműködő.

Tanórán kívül együttműködő, fegyelmezett.

Társas kapcsolataiban segítőkész, együttműködő, türelmes, közömbös, türelmetlen, durva.

Felnőttekkel való viszonyában együttműködő, udvarias, segítőkész, viselkedése gyakran kifogásolható. Tanórán aktív, fegyelmezett, együttműködő, passzív, fegyelmezetlen.

Tanórán kívül együttműködő, fegyelmezett, fegyelmezetlen.

Szorgalma:

A tanulásban önálló, kitartó.

Munkája csoportban együttműködő.

Házi feladatát alkalmanként elfelejti.

Felszerelése gyakran hiányos.

Tanuláshoz való viszonya felületes.

A tanulásban gyakran szorul segítségre.

Házi feladatát elkészíti.

Felszerelése általában hiánytalan.

Tanuláshoz való viszonya felületes.

Felszerelése néha hiányos.

Tanuláshoz való viszonya kötelességtudó.

Tanuláshoz való viszonya aktív, érdeklődő, kötelességtudó, felületes.

A tanulásban önálló, kitartó, néha segítségre szorul.

Felszerelése hiánytalan.

Tanuláshoz való viszonya felületes.

A tanulásban néha segítségre szorul.

Házi feladatait alkalmanként elfelejti.

Felszerelése néha hiányos.

Az iskolai tevékenységekbe együttműködően kapcsolódik be. Feladattudata kialakult.

Az iskolai tevékenységekbe együttműködően kapcsolódik be. A tanítási órákon aktív, önálló. Figyelme tartós. Feladattudata kialakult.

Társas kapcsolataiban figyelmes, barátságos.

Tanórákon változó aktivitással vesz részt

Tanuláshoz való viszonya: aktív, érdeklődő.

Felszerelése hiánytalan.

Házi feladatát elkészíti.

Tanuláshoz való viszonya érdeklődő.

Házi feladatát elkészíti, alkalmanként elfelejti.

Házi feladatát elkészíti.

Beszéd – és szóbeli kifejezőkészség:

Hangképzése pontos.

Beszéde érthető.

Beszédtempója megfelelő.

Hangereje megfelelő.

A hallott szöveget önállóan megérti.

Szóbeli kifejezőkészsége jó, nehézkes.

Szókincse korosztályának megfelelő.

A beszéd tisztasága

Beszéde tiszta, érthető.

Néhány hang képzése még bizonytalan.

Néhány hangot már magában is tisztán ejt

Sok hangképzési hibája van.

Beszéde korrekciót igényel.

Szókincse gazdag, választékosan beszél.

Beszéde és szókincse korának megfelelő.

Szókincse szegényes.

A tanév során beszéde fejlődött, szókincse gazdagodott.

Ha figyelünk rá, gondolatait helyesen választott szavakkal közli.

Szívesen mond verset és mesét.

Nehezen fejezi ki magát.

Még nem szeret a társai előtt szerepelni.

Gondolatait összefüggően képes kifejezni.

Szóbeli kifejezőkészsége jó.

Beszédtempója és hangereje megfelelő.

Szóbeli kifejezőkészsége jó, szókincse korosztályának megfelelő.

Olvasás:

Betűismerete biztos.

Hangos olvasása folyamatos, szavanként olvasó, szótagoló, szavakat betűző.

Az éves munkájáért dicséretben részesül.

A szó- és mondathatárokat nem tartja.

Fejlesztésre szorul.

Hangos olvasása folyamatos, pontos, kifejező.

Szereti a könyveket, szívesen olvas, betűzget.

A tanórán szívesen olvas, de önmagától még nem érdeklődik a könyvek iránt.

Egyelőre nem szívesen olvas.

Hibátlanul felismeri és megnevezi a tanult betűket.

Bizonytalan a tanult betűk felismerésében és megnevezésében.

Az alábbi betűk felismerésében még bizonytalan:_____

Önállóan összeolvassa a tanult betűket.

A tanult betűk összeolvasásában bizonytalan.

A betűket felismeri, de azok összeolvasása nehézséget jelent.
Rövid szövegek esetében már mondatokat olvas és megérti azokat.
Elolvas rövid szavakat, mondatokat, de azok megértése még nehézséget jelent számára
Mondatokat pontosan olvas.
Szavakat, mondatokat hibátlanul olvas.
Szavakat, mondatokat kevés hibával olvas.
Olvasása még bizonytalan.
Szereti a könyveket.
A szó-és mondathatárokat tartja.
Memoritert pontosan ad elő.

Szövegértés:
Szövegértése pontos, megfelelő, bizonytalan, hibás.
Memoritert kifejezően, pontosan ad elő.
Fejlesztésre szorul.
Képes az önálló szövegfeldolgozásra. Szövegértése biztos, a szöveg összefüggéseit felismeri.
Képes elmélyülten, magában olvasni, és az olvasottak tartalmáról beszámolni, a szöveggel kapcsolatos feladatokat megoldani.
Képes elolvasni rövid szövegeket, és megérti azokat.
Képes önállóan elolvasott szavak magyarázatára, de a mondatértése még bizonytalan.
Elolvassa a rövidebb szövegeket, de nem érti meg azokat.
A rövidebb szövegek önálló néma olvasására még nem képes.
A rövidebb szövegek önálló néma olvasására és azok megértésére még kevéssé képes.

Írás:
Nyomtatottról írottra döntően hibátlanul, kevés hibával másol.
Tollbamondás után döntően hibátlanul, kevés hibával ír.
Írástempója lendületes.
Írottról írottra és nyomtatottról írottra kevés hibával másol.
Fejlesztésre szorul.
Betűalakítása, betűkapcsolása szabályos.
Írásképe szép, rendezett.
Írásképe megfelelő.
Írástempója életkorának megfelelő.
A tanult szavakat és mondatokat pontosan másolja írott és nyomtatott mintáról.
Tollbamondás után hibátlanul ír.
Írásos tevékenységet szívesen végez.

Vonalvezetése és írása biztos.

Vonalvezetése és írása határozatlan.

Füzete tiszta, rendezett.

Füzetvezetése egyenetlen.

Betűalakítása, betűkapcsolása szabályos.

A tanult betűket, betűkapcsolatokat még segítséggel alakítja.

Írásképe esztétikus, egyéni.

Írása lendületes, folyamatos.

Betűalakítása, a betűk kapcsolása pontatlan

Írástempója az átlagnál gyorsabb

Írástempója életkorának megfelelő.

Az írástempója lassú.

A tanult betűket, szavakat pontosan másolja írott és nyomtatott mintáról.

A tanult betűk, szavak másolása pontatlan.

Még nem tudja a tanult betűket és szavakat önállóan lemásolni.

A tanító jelölése alapján önállóan tudja javítani hibáit.

Hibáit kis segítséggel javítani tudja. Tollbamondás

Tollbamondás után hibátlanul leírja a betűket és a szavakat.

Tollbamondás után még pontatlanul írja le a tanult betűket és szavakat.

Tollbamondás után még nem tudja leírni a tanult betűket és szavakat.

Képes önellenőrzéssel javítani a hibákat.

Hibáit kis segítséggel javítani tudja.

Emlékezetből is pontosan írja le a betűket, szavakat.

Emlékezetből pontatlanul ír.

Emlékezetből még nem tud betűket, szavakat leírni.

Önellenőrzéssel képes javítani a hibáit.

Írástempója még kissé lassú.

Tollbamondáskor kevés hibát ejt.

Füzetvezetése megfelelő.

Betűalakítása, betűk kapcsolása még kissé pontatlan.

Betűi és betűkapcsolásai szabályosak, kevésbé szabályosak.

Írásképe igényes kevésbé igényes.

Írástempója lendületes, megfelelő, lassú.

Írottról írottra döntően hibátlanul, kevés hibával, sok hibával másol

Betűi és betűkapcsolásai kevésbé szabályosak.

Írásképe igényes, írástempója lendületes.

Írottról írottra döntően hibátlanul másol.

Emlékezetből sok hibával ír.

Írottról írottra, nyomtatottról írottra, tollbamondás során és emlékezetből döntően hibátlanul ír.

Matematika:

Még nem ismeri fel az alábbi síkidomokat: ----------

Képes egyszerű és összetett szöveges feladatok önálló értelmezésére, megoldására.

Sorozatok és szabályjátékok szabályait felismeri, a feladatokat segítség nélkül megoldja.

Gondolkodása logikus, következtetései jók.

Éves munkájáért dicséretben részesül.

A tanult matematikai jeleket ismeri és jól alkalmazza.

Egyszerűbb nyitott mondat és szabályjáték megoldásához segítségre van szüksége.

Feladatmegoldási tempója megfelelő.

Az összefüggések felismeréséhez időnként még segítséget igényel.

Meg tudja nevezni a számszomszédokat, felismeri a páros és a páratlan számokat.

Számfogalma kialakult.

A relációkat felismeri.

Összeadásokat hibátlanul old meg.

Kivonásokat hibátlanul old meg.

Sorozatok szabályát önállóan felismeri.

Sorozatok szabályát önállóan felismeri folytatja.

Szöveges feladatokat önállóan old meg.

Logikai gondolkodása kiváló.

logikai gondolkodása megfelelő.

Logikai gondolkodása jó.

A relációkat általában felismeri.

Összeadásokat kevés hibával old meg.

Kivonásokat kevés hibával old meg.

Szöveges feladatokat bizonytalanul old meg.

Logikai gondolkodása megfelelő.

Sorozatok szabályát nem ismeri fel.

Sorozatok szabályát nem ismeri fel.

Geometriai ismeretekben jártas.

Az éves munkájáért dicséretben részesül.

Fejlesztésre szorul.

Fejlesztésre szorul.

A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat szívesen végzi. Órákon aktív és figyelmes.

A számolással és az egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat többnyire elvégzi.

Órákon nem mindig aktív, de szorgalmasan dolgozik.

Biztonsággal felismeri és lejegyzi a számokat 0-20-ig.

A számok felismerésében és lejegyzésében még téveszt.• Nem ismeri fel a tanult számokat.

Számfogalma biztos 0-20-ig.

Számfogalma bizonytalan 0-20-ig.

Adott egyszerű szabály szerint képes számsorozat folytatására.

Segítséggel tudja a számsorozatot folytatni.

Nem képes megadott szabály szerint számsorozat folytatására.

Képről helyesen alkot számfeladatot.

Képről segítséggel képes számfeladat alkotására.

Még nem tud képről számfeladatot írni.

Önállóan képes összeadni és kivonni a 20-as számkörben.

Eszközzel tud összeadni és kivonni a 20-as számkörben.

Eszköz nélkül még nem képes műveletek végzésére.

Az egyszerűbb nyitott mondatot megérti, és hibátlanul megoldja.

Algoritmus szerint képes szöveges feladat megoldására.

A szöveges feladatot segítséggel tudja megoldani.

Még nem tudja megoldani a szöveges feladatokat.

Felismeri és megnevezi a síkidomokat.

Adott szabályú sorozatot önállóan folytat.

Szöveges feladatokat önállóan, megfelelően, bizonytalanul, sok hibával old meg.

Geometriai ismeretekben kiemelkedő, jártas.

Környezetismeret:

A természet jelenségei iránt érdeklődő. Tájékozottsága korának megfelelő. A tanultakról biztos a tudása.

Megfigyelései pontosak felületesek pontatlanok.

Tapasztalatait önállóan segítséggel fogalmazza meg.

A tanultakról hiányosak az ismeretei.

Szokásrendje környezetével szemben igényes.

Szokásrendje környezetével szemben kevésbé igényes.

Szokásrendje környezetével szemben igénytelen.

Fejlesztésre szorul.

A természet jelenségei iránt érdeklődése felkelthető.

A természet jelenségei iránt nyitott.
A tanultakról biztos a tudása. Tájékozottsága korának megfelelő.
Az érzékszervekről ismeretei jók.

Közvetlen környezetével szemben még nem mindig elég igényes.

Közvetlen környezetével szemben igényes

Közvetlen környezetével szemben igényes.

Tájékozottsága korának megfelelő.

A természet jelenségei iránt érdeklődő gyermek.

Megfigyelései pontosak.

A tanultakról kiemelkedő a tudása.

Tájékozottsága átlagon felüli.

Órai tevékenysége aktív.

Órai tevékenysége együttműködő.

Az érzékszervekről tudása pontos.

Órai tevékenysége kissé passzív.

Megfigyelései pontosak, tapasztalatait önállóan fogalmazza meg.

Megfigyelései pontosak, tapasztalatait önállóan fogalmazza meg.

Szokásrendje környezetével szemben igényes.

Idegen nyelv:

A nyelvórákon aktívan, ügyesen dolgozik.

Megérti a tanári utasításokat.

Szókincse megfelel az első osztályos követelményeknek.

Többnyire megérti a tanári utasításokat.

Szókincse jól megfelel az első osztályos követelményeknek.

A nyelvórákon aktívan, ügyesen dolgozik.

Megérti a tanári utasításokat.

Szókincse jól megfelel az első osztályos követelményeknek.

Szókincse megfelel az első osztályos követelményeknek.

A nyelvórákon általában aktív, bár figyelme gyakran elkalandozik.

Többnyire megérti a tanári utasításokat.

Beszédkészsége jó.\n

Szókincse jó.

Hallott szöveget segítséggel ért meg.

Kiejtése, hanglejtése megfelelő.

Rajz:

A festés-rajzolás iránti érdeklődése kiemelkedő.

Munkáin változatosan használja a színeket.

Eszközhasználata kiemelkedő.

A rajzfelületet megfelelően használja.

A festés-rajzolás iránti érdeklődése megfelelő.

Munkáin sajátosan használja a színeket.

Eszközhasználata megfelelő.

A rajzfelületet megfelelően használja.

A rajzfelületet bátortalanul használja.

A festés-rajzolás iránti érdeklődése mérsékelt.

Munkáin visszafogottan használja a színeket.

A rajzfelületet aránytalanul használja.

Eszközhasználata bátortalan.

Kreativitása: inkább az utasításokat követi.

Kreativitása: tele van ötlettel.

Az éves munkájáért dicséretben részesül.

Fejlesztésre szorul.

Eszközhasználata jó.

Szeret rajzolni, színezni, festeni, mintázni.

Átlagos az érdeklődése a vizuális kultúra, a vizuális művészetek iránt.

Egyelőre nem ábrázol szívesen, gyakran szorul segítségre és bátorításra.

Szívesen végez technikai jellegű tevékenységet.

Fel lehet kelteni technikai jellegű érdeklődését, de munka közben bíztatást igényel.

Munkavégzés előtt és közben is folyamatos biztatást, segítséget igényel.

Munkái szépek és igényesek.

Ügyesen bánik az eszközökkel.

Saját ötleteit, elképzeléseit bátran megvalósítja.

Törekszik a rajzfelület esztétikus kitöltésére.

A tanult technikákat életkorának megfelelő szinten alkalmazza.

Ismeri a színek nevét és felismeri azokat.

Képi ábrázolásmódja korosztályához képest gyenge.

Kreativitása tele van ötlettel, inkább az utasításokat követi.

Kreativitása inkább az utasításokat követi.

Technika:

Órai tevékenysége érdeklődő.

Órai tevékenysége érdeklődő.

Kézügyessége kiemelkedő.

Munkadarabjai igényesek.

Az eszközöket biztonságosan használja.

Órai tevékenysége változó.

Kézügyessége jó.

Kézügyessége megfelelő.

Munkadarabjai megfelelőek.

Az eszközöket megfelelően használja.

Az eszközöket bátortalanul használja.

Órai tevékenysége passzív.

Kézügyessége fejlesztésre szorul.

Munkadarabjai gyakran pontatlanok.

Az eszközöket bátortalanul használja.

Az éves munkájáért dicséretben részesül.

Szívesen véges technika jellegű tevékenységet.

Fel lehet kelteni érdeklődését a technika iránt, de munka közben sok biztatást igényel.

Ügyesen bánik az eszközökkel.

Munkái szépek és igényesek.

Munkáinál törekszik a pontosságra.

Órai tevékenysége érdeklődő, biztatásra aktív, változó, passzív.

A tanult anyagokat, megmunkálási módjukat jól, megfelelően ismeri.

A tanult anyagokat, megmunkálási módjukat megfelelően ismeri.

Testnevelés:

Órai tevékenysége aktív.

Mozgása harmonikus.

A gyakorlatokat könnyen sajátítja el.

Labdakezelése megfelelő.

Mozgása megfelelő.

Labdakezelése biztos.

Órai tevékenysége biztatásra aktív.

A gyakorlatokat kevés segítséggel sajátítja el.

Órai tevékenysége passzív, rendbontó.

Mozgása fejlesztésre szorul.

Labdakezelése bizonytalan.

Csapatjátékokban együttműködően vesz részt.

Csapatjátékokban közömbösen vesz részt.

Csapatjátékokban nem szívesen vesz részt.

Labdakezelése megfelelő.

Az éves munkájáért dicséretben részesül.

A mozgásos feladatokat szívesen végzi, szeret mozogni.

A feladatok kivitelezésében mozgása összerendezett.

Erőnléte és állóképessége korának megfelelő.

A sportjátékok, versengések szabályait érti és betartja. Minden helyzetben sportszerűen viselkedik.

A sportjátékok, versengések szabályait érti, de időnként nem tartja be

A sportjátékok, versengések szabályait érti, de gyakran nem tartja be.

Különösen ügyes:

Csapatjátékban együttműködően, közömbösen vesz részt.

Csapatjátékokban együttműködően vesz részt.

Etika, hit-és erkölcstan:

A tantárgyi követelményeknek megfelelt.

Az éves anyagot jól elsajátította.

A tantárgy követelményeinek megfelelt.

A tantárgyi követelményeknek megfelelt.

Sakk:

Ismeri a bábok nevét, lépéseit, sakk szabályait betartja.

Ismeri a bábok nevét, lépéseit, sakk szabályait ismeri, de még nem tudja alkalmazni.

Ismeri a bábok nevét, lépéseit.

Tanórán aktív.

Tanórán biztatásra várva dolgozik.

Ismeri a bábok nevét, lépéseit, a sakk szabályait betartja.

Tanórán aktív.

Tanórán biztatásra várva dolgozik.

Ének-zene:

A tanult dalok dallamát, szövegét ismeri, szívesen énekli.

A tanult ritmusértékeket jól alkalmazza.

A dalokat önállóan énekli. A tanult ritmusértékeket jól alkalmazza.

A tanult dalok dallamát jól ismeri. A zenehallgatás során csendben figyel a zeneműre.

Az éves munkájáért dicséretben részesül.

A zenét szereti, élvezi, a feladatokat szívesen végzi.

A zenét szereti, élvezi, de a feladatokat nem mindig szívesen végzi.

A zenét szereti, de a feladatokban való részvételhez bátorítást igényel.

A tanult dalokat el tudja énekelni csoportban és önállóan is.

Hallás után képes egyszerű ritmus visszatapsolására.

Szívesen részt vesz a tanult gyermekjátékok eljátszásában.

A tanult ritmusokat, azok jeleit ismeri és használja.

Többnyire passzívan vesz részt az ének órákon.

Ének- zene tantárgyból dicséretet érdemel.

Zenehallgatás során csendben figyel a zeneműre.

A tanult dalokat csoportban szívesen énekli.

A tanult dalokat szívesen énekli csoportban és önállóan is.

Az ismert hangszereket megnevezi.

Zenehallgatás során csendben figyel a zeneműre, az ismert hangszereket megnevezi.

Összegzés:

Az első évfolyamon jól teljesített.

Az első évfolyamon kiválóan teljesített.

Az első évfolyamon megfelelően teljesített.

Felzárkóztatásra szorul.

Az első évfolyamon magyar nyelv és irodalom, környezetismeret és matematika tantárgyakból gyengén teljesített.

Az első évfolyamon kiválóan teljesített.

Az első évfolyamon jól teljesített.

Az első évfolyamon megfelelően teljesített.

Az első évfolyamon kiválóan teljesített.

Az első évfolyamon jól teljesített.

Az első évfolyamon megfelelően teljesített.

Tanulmányi munkája jól megfelelt.

Tanulmányi munkája kiválóan megfelelt.\n

Tanulmányi munkája megfelelt.

Tanulmányi munkája kiválóan megfelelt.

Az első évfolyamon kiválóan teljesített.

Az első évfolyamon jól teljesített.

Az első évfolyamon megfelelően teljesített

Magatartás, szorgalom értékelése:

Jutalomban részesülhet a tanuló, amennyiben:

Példamutató magatartást tanúsít.

Folyamatosan kiváló tanulmányi eredményt ér el.

Az osztály, illetve az iskola érdekében kimagasló közösségi munkát végez.

Iskolai, iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális versenyeken, vetélkedőkön, előadásokon, bemutatókon részt vesz.

Bármilyen más módon hozzájárul az iskola jó hírének megőrzéséhez és növeléséhez.

Az osztályfőnök, a szaktanár a tanulót példaként állíthatja a közösség elé, és dicséretét az e-napló útján a szülőnek is tudomására hozza.

Az intézményvezető az osztálya vagy iskolája hírnevét teljesítményével növelő tanulót dicséretben részesítheti, és erről a szülőket írásban értesíti.

Az osztályban tanító tanárok határozatként a tanulót szaktárgyi vagy nevelőtestületi dicséretben részesíthetik, amit az osztályfőnök félévkor az e-naplóba, év végén az e-naplóba, a bizonyítványba is bejegyez.

Az iskolai közösség érdekében végzett munkát a nevelőtestület dicsérettel jutalmazhatja, és erről a szülőket az e-naplón keresztül értesíti.
A dicséretben részesített tanulókat a nevelőtestület tanév végén oklevéllel, könyvvel jutalmazhatja.
A diákközösség, a GYÖK, és a diákmozgalmat segítő tanár kezdeményezheti az iskolai jutalmazást, illetve javasolhat a GYÖK-nek az adományozható jutalmakra felterjesztést egyénre és csoportokra egyaránt.

Magatartás értékelésénél a következő érdemjegyeket állapítottuk meg, a feltételekkel együtt:

Érdem-jegy	Magaviselete tanórán és tanórán kívül	Közösségi tevékenység	Kulturált viselkedés	Tisztaság és rendszeretet
Példás	A tanítási órákon és tanórán kívül példamutatóan viselkedik, azokon aktívan részt vesz	-Betartja és betartatja a házirendet. A közösségi élet törvényei szerint él. -Vitakészsége, kritikai ítéletei, életkorának megfelelően példamutatóak.	-A tanítási órákon és azokon kívül, megnyilvánulásai példamutatóak. -Felnőttekkel, társaival udvarias. -Az iskola tulajdonára vigyáz, másokat is erre ösztönöz	-Tisztasága, ápoltsága példás -A termek tisztaságára, rendjére ügyel. -Felszerelése rendes. -Füzetei, írásbeli munkái szépek, esztétikusak rendesek
Jó	A tanítási órákon nem aktív, de együtt dolgozik a tanárral és az osztállyal.	-Betartja a Házirend szabályait. -A közösségi munkában és a tanórán kívül a rábízott feladatokat elvégzi, de irányító szerepet nem vállal. -Vitában való részvételre ösztönözni kell.	-Az iskolai tulajdonra vigyáz. -A tanítási órákon és azon kívül megnyilvánulásaiban nem merül fel ellene nagyobb kifogás. -Stílusa megfelelő	Tiszta, ápolt • A termek tisztaságára általában ügyel. -Felszerelése időnként hiányos. -Füzetei rendesek.

		-Iskolánk jó hírnevét megőrzi		
Változó	A tanítási órákon és a tanórákon kívüli foglalkozásokon időnként figyelmeztetni kell, mert zavarja a munkát.	-Vét a házirend szabályai ellen. A tanórai és az azon kívüli munkát csak ösztönzésre végzi. - A közösségi élet törvényeit sokszor megsérti. - A vitákban indulatos, nem használ megfelelő hangnemet. -Nem tesz semmit iskolánk jó hírnevéért.	-Az iskola tulajdonában kárt okoz. Órai és órán kívüli megnyilatkozása sokszor kifogásolhatók. -Többször kap írásbeli figyelmeztetést. -Beszédstílusa nem kuturált.	-Öltözete gyakran rendezetlen. -A termek tisztaságára nem ügyel. -Felszerelése gyakran hiányos. -Írásbeli munkái nem esztétikusak, rendetlenek.
Rossz	A tanítási órákat és a tanórán kívüli foglalkozásokat zavarja, a tanár és tanulótársai munkáját hátráltatja.	-Sorozatosan megszegi a Házirendet. -Közösségi munkát nem végez, a vállalt feladatok elvégzésében is megbízhatatlan. -A vitákban durva, sokszor tettlegességre ragadtatja magát. -Iskolánkra szégyent hoz.	-Az iskola tulajdonát tudatosan rongálja. -Rendszeresen szóbeli és írásbeli figyelmeztetést, intőt kap. -A közösségi szellemet állandóan rombolja. Durván beszél, verekszik, társait zaklatja.	-Külseje elhanyagolt. -Felszerelését rendszeresen otthon hagyja -Rendetlenségért rendszeresen figyelmeztetni kell. Füzetei rendetlenek, piszkosak.

A szorgalom értékelésével a következő szempontokat vesszük figyelembe:

Érdemjegy	Szorgalom
Példás	-A tanulásban igényes. -Az órákra rendszeresen készül. -A tanítási órákat gyűjtőmunkával, megfigyeléseivel előbbre viszi. -Másokat segít a tanulmányi munkában. -Rendszeresen részt vesz a tanulmányi, szaktárgyi versenyeken
Jó	-Az órákon, figyel, feladatait pontosan elkészíti. A munkában megbízható. -Külön feladatokat esetenként vállal.
Változó	-A tanulmányi munkában változó szorgalommal vesz részt. -Időnként dolgozik, de sokszor pontatlan, figyelmetlen. -Rendszeresen figyelmeztetni kell a munkavégzésre. -Szétszortság jellemző rá. -Vállalásait nem teljesíti.
Hanyag	-Tanulmányi munkájában megbízhatatlan, fegyelmezetlen. -Feladatait nem végzi el. -Érdektelenség, teljes hanyagság jellemzi

A következő évfolyamba lépés minimum követelményei:

A fejlesztési feladatokban mértékében, valamint az ismeretek elsajátításának mértékében történő előrehaladás, amelyet a helyi tantervben rögzített ellenőrzési és értékelési módok alapján adott évközi érdemjegyek igazolnak.

A szaktanárnak ezen felül figyelembe kell vennie a NAT vonatkozó, 4 évfolyamonként megfogalmazott eredményelvárásait, a rugalmas előrehaladás lehetőségére is tekintettel.

9. Intézményi önértékelés, a minőség biztosítása

Az intézményi önértékelés a központilag kiadott standardok alapján elkészített külön dokumentumban rögzítettek alapján történik.

Az értékelés hatóköre:

- Intézmény
- Intézményvezető
- Pedagógusok

Intézményünkben a pedagógusok értékelésére vonatkozó helyi rendelkezések:

- Évente minimum 4, de legfeljebb 8 pedagógus értékelése történik.

Az értékelésbe bevontak köre adott naptári évben:

- Az adott évben minősítésre kijelölt pedagógusok
- Az értékelésre önként jelentkezők
- Az intézményvezető által kijelöltek

Az értékelők köre:

- Intézményvezető
- Munkaközösség-vezetők
- Szülők

Az értékelés módszertana:

- Külön dokumentumban rögzítve.

Az értékelés ideje:

- Az értékelésre történő kijelölés a naptári évben megjelenő EMMI rendelet megjelenése után 30 napon belül történik

10. Intézményi struktúrák

10.1. Az intézményben a funkcionális szervezeti forma működik.

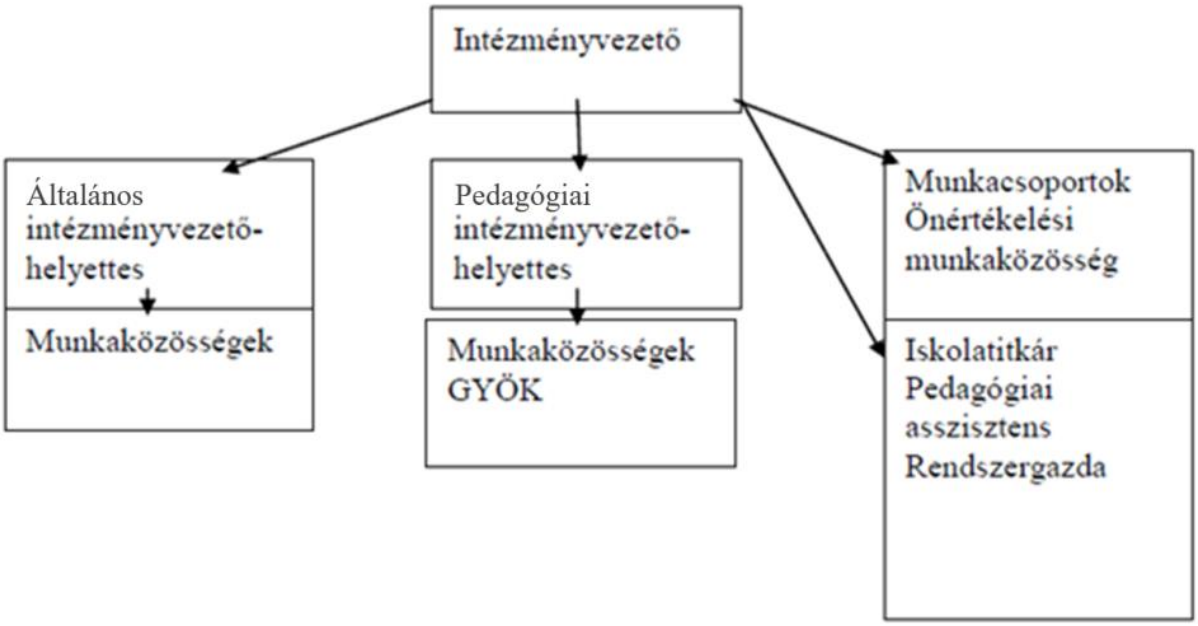

Az iskolában, a következő munkaközösségek működnek:

Belső önértékelési munkaközösség

Alsó tagozatos munkaközösségek:

- Humán munkaközösség
- Reál munkaközösség
- Sakk munkaközösség

Felső tagozatos munkaközösségek:

- Humán munkaközösség
- Reál munkaközösség
- Osztályfőnöki munkaközösség

Munkacsoportok

- öko
- tehetségmentori
- kompetencia

10.2. Osztályok csoportok

Csoportbontás a nyelvoktatásnál illetve felső tagozaton a technika, illetve a testnevelés oktatásnál történik.

10.3. A tanév programja

Minden tanév kezdetére az intézmény nevelőtestülete összeállítja az éves munkatervet.

  - A munkatervet a tanévnyitó értekezleten a tantestület megtárgyalja, majd a kiegészítések után jóváhagyja.

- A munkaterv tartalmazza az éves munka fő célkitűzéseit, feladatait, felelőseit.
- Külön hónapokra lebontjuk a feladatokat az "Eseménynaptár felelősökkel" című részében.
- Havonta "Havi programot" dolgozunk ki a munkaterv alapján, amelyet a hónap végi munkaértekezleten elemzünk.

11. Egészségnevelési program

Az egészségnevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat és ezáltal képessé váljon az egészség megőrzésére, illetve a veszélyeztető hatások csökkentésére.

Az egészség pozitív fogalom, amely a társadalmi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi képességeket hangsúlyozza. Az egészséges életmódra nevelés nem csak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékként való tiszteletére is nevel. Meg kell ismertetni a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola, a közlekedés, - leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit. Készüljenek fel a vészhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére. Támogatást kell nyújtanunk a gyerekeknek a káros függőségekhez vezető szokások és életmódok (dohányzás; drog; alkohol; helytelen táplálkozás) kialakulásának megelőzéséhez. Foglalkozni kell a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, kiemelt

figyelmet kell fordítani a családi életre. Az egészséges, harmonikus életvitelt meglapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki.

11.1. Prevenciós feladatok

11.1.1. Az egészséges életmódra nevelés tanórán, tanórán kívül

- Egészségnapok szervezése.
- Az elméleti képzések, felvilágosító munka mellett, a mindennapi gyakorlatban is be kell építeni ezt a tevékenységet.
- Erdei iskolai, tábori programok.

11.1.2. Drogprevenció

A gyerekek tájékoztatása, figyelmük felhívása feladatunk.

11.1.3. Lelki egészségre nevelés: önismeret, önértékelés, társas támogatás

Elsősorban a pedagógusok feladata, hogy a gyerekek önmaguk értelmi, érzelmi, pszichés tulajdonságait megismerjék, saját magukat elfogadják.
Tanórákon, szabadidős tevékenység keretében – játékos formában – lehet fejleszteni a diákokat ezeken a területeken.
az iskolapszichológus órai keretben, vagy személyre szabottan foglalkozik a diákjainkkal.
Folyamatosan erősíteni kell a gyerekekben az egymás iránti nyitottságot, támogatni azokat, akik önértékelési zavarokkal küzdenek elsősorban játékos formában, kisebb – nagyobb csoportos foglalkozásokkal.

11.1.4. A fizikai állapot mérése

Minden évben a testnevelő tanárok a NETFIT segítségével felmérik a diákok fizikai állapotát. A gyerekek fizikai állapotának fejlesztését szolgálják a testnevelés órák, illetve a mindennapi testedzés bevezetése.

11.1.5. A tanulók egészségügyi vizsgálatai

- Látás – hallás vizsgálat

- Fogorvosi vizsgálat
- Egyéb vizsgálatok
- A nevelési-oktatási intézményeket kizárólag egészséges, tüneteket nem mutató gyermek, tanuló látogathatja.
- Egy darab orvosi helyiség biztosítható az időközben betegség tüneteit mutató tanulók elkülönítésére.

11.1.6. Az iskola tanulói környezete

A tantermek világítása, komfortossága mindig is kiemelt szempont volt az iskola életében.A tisztaságra nagy hangsúlyt fektettek mind a pedagógusok, mind a gyerekek. Komoly eredményünk, hogy diákjaink a környezetükre vigyáznak, állandóan szépítik a tantermeiket.

12. Kapcsolatrendszer

- ÁNTSZ
- iskolaorvos
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat IX. Kerületi Tagintézménye
- Ferencvárosi Komplex Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény
- MATEHETSZ
- FMK
- Belső Pesti Tankerületi Központ
- Új Nemzedék Központ

13. Környezeti nevelési program

13.1. Helyzetelemzés, helyzetkép

Az iskola elhelyezkedése, épülete

Az intézményt 1965-ben adták át. A József Attila lakótelepen, zöldövezeti környezetben, gyér forgalmú sebességkorlátozással ellátott utcák kereszteződésében helyezkedik el. Hatalmas udvarral, két műfüves focipályával, játszótérrel, iskolakerttel rendelkezik. Területén a környezeti nevelést támogató madárbarát mintakert, meteorológiai állomás, kerékpártároló található.

Az iskola működése környezeti nevelési szempontból:

Az ökoiskolai tevékenység hatékony működtetése érdekében ökoiskolai munkacsoport működik, melynek munkájába az állandó tagok mellett többen (pedagógusok, szülők stb.) bekapcsolódnak az

egyes projektekbe. A munkacsoport éves munkaterv alapján biztosítja a tervszerű ökoiskolai működést a munkaközösségekkel együttműködve.

13.2. A környezeti nevelés színterei iskolánkban

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben

A tanórákon hozzárendeljük az adott témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások. Minden tantárgy pedagógusa keresi szaktárgya és az ökológiai szemlélet közötti kapcsolódási pontokat. Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai lehetőségeit is felhasználjuk, alkalmazzuk. Így az élményszerű tanításra lehetőség nyílik. A kerület jól felszerelt laboratóriumában, a természettudományos órák keretében környezettudatossággal kapcsolatos kísérletek is helyet kapnak.

Nem hagyományos tanórai keretben

A tanév során törekszünk arra, hogy szinte minden osztályunk egy hetet eltöltsön az ország különböző részein található erdei iskolákban. Az itt folyó munka a tanév szerves része. Az erdei iskolák programjainak szervezése során fő szempont az ökológiai szemlélet.

Tanórákon kívüli foglalkozásaink:

- alsós öko-projekt
- Föld Napja
- öko-szakkör
- öko-büfé
- ágyáskertek gondozása
- szelektív hulladékgyűjtés (elem- és papírgyűjtés)
- öko-nap
- versenyeken való részvétel
- kiállítások, múzeumok rendszeres látogatása
- szemétgyűjtési akciók

13.3. Erőforrások

Törekszünk arra, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot építsenek ki.

Belső, humán erőforrások

Iskolavezetés: Elkötelezett a környezeti nevelés iránt, támogatja az ökoprogramok megvalósulását. Aktívan részt vesz az egyes programokban. Az öko-munkacsoport koordinálása az egyik intézményvezető-helyettes feladata.

Tanárok: Az iskola minden pedagógusának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára.

A szaktárgyaikba beépítve erősítik az ökológiai szemléletmód kialakítását. Az egyes tanórán kívüli programok szervezésénél előnyben részesíti a környezettudatosságot.

Diákok. Az iskola minden diákjának a feladata, hogy vigyázzon környezetére. A diákok aktívan részt vesznek az öko-programok megvalósításában, az iskolai környezet gondozásában. Fontos szerepet kap ebben a munkában a GYÖK is.

Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak.

Az iskolai adminisztráció területén fontos feladatunk, hogy csökkentsük a felesleges papírfelhasználást, folyamatosan gyűjtsük a hulladékpapírt és a kifogyott nyomtatópatront. Az iskolai szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztéséhez a takarítók aktív, környezettudatos munkájára is szükségünk van. Hozzájárulnak az iskola esztétikus képének fenntartásához.

Szülők: Segítséget nyújtanak az iskolai ökoprogramok megvalósításához, tárgyi eszközök beszerzéséhez. Önkéntes munkájukkal is támogatják a fenntartható iskolai környezet megteremtését.

Iskolán kívüli erőforrások

Fenntartó. A fenntartóval való együttműködés a környezeti nevelési programok megvalósítása szempontjából is fontos. Arra törekszünk, hogy az ökoiskolai programok megvalósítását is támogassa a fenntartó.

Működtető: A helyi önkormányzat lehetőségeihez mérten biztosítja intézményünk korszerű, energiagazdaságos, környezettudatos működését. Az önkormányzat nyújtotta pályázati lehetőségek kihasználásával is igyekszünk az ökológiai szemlélettel összhangban álló iskolai környezetet megteremteni és fenntartani.

Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények: Ilyen szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, állatkertek, nemzeti parkok, erdei iskolák. Ezeket a látogatásokat a tanórákon készítjük elő. Tanulmányai során, minden tanulónak legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson részt kell vennie.

Anyagi erőforrások: Iskolánk alapítványa rászorultsági alapon támogatja tanulóink erdei iskolában, nyári táborokban való részvételét. Az ökoiskolai működéshez szükséges eszközök beszerzésének támogatására is lehetőség van.

13.4. Alapelvek, jövőkép, célok

Alapelvek, jövőkép, melyeket a környezeti nevelés szempontjából fontosnak tartunk:

- fenntartható fejlődés
- helyi és globális szintek összefüggései
- alapvető emberi szükségletek
- emberi jogok
- tolerancia, empátia és partneri együttműködés
- gyermekközpontúság
- holisztikus tudomány- és világszemlélet kialakítása
- demokrácia
- biológiai és társadalmi sokféleség
- környezettudatos magatartás, életvitel
- természeti és épített környezet szeretete és védelme
- egészséges életmód igénye
- rendszerszemlélet
- alternatív, problémamegoldó gondolkodás
- ökológiai szemlélet
- kreativitás
- vitakészség, kritikus véleményalkotás
- konfliktuskezelés - megoldás
- célok:
- A pedagógusok megnyerése a környezeti nevelési munkához.
- A tantestületen belül, továbbképzések szervezése.
- Közösségfejlesztés: teammunka, - Módszertani megújulás: IKT eszközök alkalmazása.
- Meglevő erőforrások számbavétele, és mozgósítása.
- Hagyományok ápolása

- Iskolanap szervezése az egész iskolai közösség számára.
  (a) Témanapok, projektek szervezése.
  (b) Erdei iskolai programok szervezése.
- Drog – prevenciós program.
- Osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában.
- Szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre
- A hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon.
- Tanórákon kívüli szakórák szervezése.
- Multimédiás módszerek alkalmazása szakórákon.
- Számítógép felhasználása a tanórákon.

13.5. Tanulásszervezés

13.5.1. Tanórán kívüli és tanórai foglalkozások

Fontos a tantárgyak közötti integráció. Minden lehetőséget meg kell ragadnunk, hogy diákjainkban egységes képet alakítsunk ki az őket körülvevő világról.
Feladataink, lehetőségeink:

- Táborok, tanulmányi kirándulások, akadályversenyek szervezése.
- Kézműves foglalkozások,
- Látogatások: múzeumok, állatkert, szennyvíztisztító, botanikus kert, nemzeti park stb.
- Versenyek.
- Szakkörök.
- GYÖK programok.
- Oktatás az erdei iskolában.
- Föld napja program.

Rendkívüli körülmények esetén a tanítás digitális munkarendben is megszervezhető.

A következő feltételeknek a digitális munkarend alatt teljesülniük kell:

- Az átadott digitális tananyag feldolgozási ideje, a kiadott feladatok megoldási ideje egyensúlyban legyen a tanulók életkori sajátosságaival, terhelhetőségével, képességeivel.

- A feladatok kiadásánál teljesíthető időkorlátokat kell adni.
- A normál tanítási munkarendben kiadott tananyag és feladatmennyiséget nem lehet túllépni.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a szakértői bizottságok által kiadott szakvélemények a digitális munkarend idején is érvényesek.

Egyes tanórai foglalkozások könyvtárpedagógiai órák keretében is megtarthatók.

13.5.2. Módszerek

Olyan módszereket kell választanunk, amelyek segítségével a környezeti nevelési céljainkat meg tudjuk valósítani.

A program során használt módszereink:

- Tapasztalatszerzés
- Kooperatív tanulási technikák.
- Játékok.
- Modellezés.
- Projektmódszer.
- Közösségépítés.
- Művészi kifejezés.

13.5.3.Taneszközök

Lehetőségeink szerint fejlesztjük a környezeti neveléshez kapcsolódó audiovizuális könyvtárunkat. Tanáraink és diákjaink számára is lehetőséget adunk a multimédiás eszközök használatára, belső továbbképzéseinkkel támogatjuk, hogy pedagógusaink minél szélesebb körben legyenek képesek a korszerű számítástechnikai eszközök szakszerű használatára.

Az iskolai tankönyvellátás a mindenkori hatályos jogszabályoknak megfelelően történik. Iskolánkban a tankönyvellátás feladatait az intézmény látja el olyan formában, hogy a Könyvtárellátó Nonprofit Kereskedelmi Kft-vel (továbbiakban: Könyvtárellátó) a tankönyvek forgalmazására vonatkozó szerződést köt, és az intézmény a tankönyveket a Könyvtárellátótól értékesítésre átveszi. Évfolyam ismétlés esetén újabb tankönyvre a tanuló nem jogosult, csak abban az esetben, ha tankönyvváltás következik be. Ha a tanuló iskolaváltás következtében tanév közben kerül iskolánkba, az eltérő könyvek megvásárlása őt terheli, arra a tanévre már ingyenességre nem jogosult. Az iskola könyvtára biztosítja, a mindenkori hatályos jogszabályoknak megfelelően a kedvezményben részesülő tanulóknak a könyvtári állományból tartós tankönyv kölcsönzését.

A használatra kapott tartós tankönyveket az adott tanév végén az iskolai könyvtárba le kell adni.

Az iskolától kölcsönzött tankönyv elvesztése, megrongálásával okozott kárt a tanulónak (szülőnek) az iskola részére meg kell téríteni. A kártérítés pontos mértékét a körülmények figyelembe vételével az iskola könyvtárosa határozza meg.

A 2017/2018-as tanévtől az általános iskola 1-8.osztályában mindenki térítésmentesen kapja a tankönyvjegyzékben szereplő tankönyveket. Az iskola az ingyenességet könyvtári kölcsönzés útján is megoldhatja.

A nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény 3.§ (10) Az iskolai tankönyvrendelést - a fenntartó egyetértésével - az intézményvezetője készíti el, a szakmai munkaközösség véleményének beszerzését követően, az Nkt. 63. § (1) bekezdés c) pontjának figyelembevételével.

13.5.4.Kommunikáció

Fontos, hogy diákjaink a nagyszámú írott, hallott és látott média – irodalomban kritikusan a híreket okosan mérlegelve tudják feldolgozni. Lényeges számunkra, hogy az értékes információkat meg tudják különböztetni az értéktelentől. Tanulóinkat meg kell tanítani a fellépésre, a szereplésre, az előadások módszertanára. Végzett munkájukról számot kell adni írásban és szóban egyaránt.

Az iskolán belüli kommunikáció formái:

- Kiselőadások tartása.
- Házi dolgozat készítése.
- Iskolarádió felhasználása.
- Faliújságon közölt információk készítése.

Az iskolán kívüli kommunikáció formái:

- Környezetvédelmi cikkek feldolgozása.
- Környezetvédelemről szóló rádió-és televíziós hírek feldolgozása.
- A közvetlen környezet problémáinak felmérése, értékelése.

13.5.5. A tanulók átvételének szabályai

A nem körzetes tanuló átvételéről az intézményvezető a leendő osztályfőnökkel való egyeztetést követően dönt.

Az átvételt kérelmező tanuló különbözeti vizsgával/ szintfelmérővel igazolhatja az idegen nyelv tantárgy esetében az átvételre történő alkalmasságát.

Ennek formájáról az intézményvezető eseti döntést hoz.

14. Fogyasztóvédelmi nevelés

Az egészségneveléssel és környezeti neveléssel szorosan összefügg a tanulók számára a fogyasztóvédelem oktatása. A környezeti problémáink és egészségünk problémái túlnyomó többségének gyökere a mai fogyasztói társadalmunkban keresendő. Mind a javak pazarló előállítási technológiája, mind fogyasztásunk ön- vagy vállalati profitcélú volta, mennyisége, összetétele hozzájárul erőforrásaink feléléséhez és természeti környezetünk elszennyezéséhez. Olyan szemléletet kell diákjainkban kialakítani, mely a környezet szempontját is figyelembe veszi, ökológiailag tudatos fogyasztókat nevel, akik vásárlási választásaikkal egyben ökológiai környezetünk megtartására törekszenek.

Jogi háttér:

- Az Egyesült Nemzetek Szervezete 1985-ös Fogyasztóvédelem Irányelve
- Fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. Törvény

A fogyasztóvédelmi oktatás célja:

- A fogyasztói kultúra fejlesztése
- A tudatos, kritikus fogyasztói magatartás kialakítása
- A fenntartható fogyasztás fogalmának kialakítása, alkalmazása a mindennapi életben

A cél elérése érdekében feladataink:

- Fogyasztási javak és szolgáltatások megismertetése
- Viselkedési kultúra kialakítása a piaci viszonyok között
- Fenntarthatóság irányába ható fogyasztói minták kialakítása
- Piac, marketing, reklám szerepének megismertetése
- Minőség és biztonság szerepének megismertetése a fogyasztás során
- Tudatos, kritikus fogyasztói magatartás kialakítása (marketinghatásoktól való távolságtartás képessége, fogyasztói szükségletek mérlegelése)
- Helyes értékrend kialakítása

A résztvevők köre:

Család, az otthon környezete:

- A fogyasztás elemi meghatározója a család. A fogyasztói szokások tekintetében az otthonról hozott hatások a legélénkebbek

Az iskola környezete:

- Minden pedagógus személyes példájával segíti a helyes fogyasztói magatartás kialakítását.

A külvilág környezete

- A külvilág, a fogyasztói társadalom hatásait nagyon nehéz ellensúlyozni, hisz ez a világ „ellenünkre" dolgozik. Fontos megtanítani diákjainknak a helyes döntési és választási technika kialakítását.

Elengedhetetlen a szoros együttműködés a szülők és az iskola között, az iskola segíthet abban, hogy a gyerekek minél tudatosabban éljék meg családjuk fogyasztói szokásait, és javítsák azt.

Az oktatás szinterei

- Tanórai kereteken belül, egyes tantárgyakhoz kapcsolva:
    - Technika: áruismeret, gyártástechnológia
    - Matematika: banki, üzemanyag számítások
    - Fizika: mérés, mérőeszközök (villany, gáz, mérőórák)
    - Földrajz: eltérő gazdasági struktúrák megismertetése
    - Magyar nyelv: a reklám, feliratok, kommunikáció, szituációs játékok
    - Biológia: egészséges táplálkozás
    - Kémia: mindennapok kémiája, élelmiszerbiztonság
    - Informatika.: internetes fogyasztói veszélyek
    - Történelem: fogyasztóvédelem története, kialakítás
- Tanórán kívüli tevékenységek:

Vetélkedők, versenyek, piaci séták, bankok látogatása

Módszerek:

- Interjúk
- Riportkészítés

- Adatgyűjtés, feldolgozómunka
- Szituációs játékok
- Érveléstechnikai gyakorlatok

15. Dokumentumkezelés

A pedagógiai program hatálybalépésének időpontja:

A pedagógiai program módosítását a fenntartó, illetve a nevelőtestület kezdeményezheti.

A nyilvánosságra hozatal módja:

- nevelőtestületi értekezleten
- szülői képviselőtestületi ülésen

A pedagógiai program az intézményvezetői irodában, a könyvtárban és az iskola honlapján található.

Budapest, 2022.09.15.

Dicső István
intézményvezető

I. Alsó tagozat

A. Ének – zene:

Az ének zenei nevelés, a tanuló identitástudatának kialakítása és személyiségfejlődése szempontjából kiemelkedő fontosságú. A zenei nevelés akkor lesz eredményes, ha kialakul a tanuló zenei anyanyelve, mely által hazájához, nemzetéhez értelmileg és érzelmileg egyaránt kötődik. A pedagógus munkájának érdemi szerepe van a gyermek iskolai életében, ennek hatása életre szóló, túlmutat az iskola falain.
Az ének-zenei nevelés speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat is fejleszt, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességekre is (transzferhatás).
Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:
A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.
A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A tanuló megismeri a zene mindennapi funkcióját, és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.
A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is.
A zenei nevelés Magyarországon a Kodály Zoltán által megalkotott filozófiát követve, tevékenység központú módszer alapján valósul meg.
A magyar zenekultúra évszázados hagyománya, hatalmas magyar dallamkincse, bőséges tartalmat kínál a zenei oktatás minden szintjéhez. Zenei anyanyelvünk, általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője.

1–4. évfolyam

Az első négy évfolyamon elsősorban alapképességek és készségek fejlesztése zajlik, ezért a témakörök nem alkotnak zárt egységet és nem időrendben követik egymást. Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok, csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.
Az alsó tagozaton kiemelt nevelési-oktatási cél, az éneklés megszerettetése. A zenei anyanyelv megismerése, elsajátítása és használata segít megalapozni az értékőrzést, a tanulók nemzeti identitását. A népdalok tanítása számtalan élethelyzetre ad példát és kínál megoldást.

Nevelőtestületünk fontosnak tartja a tanulók környezettudatos nevelését. (öko iskola) Az énekes dalanyaghoz kapcsolódva rengeteg lehetőség adódik a szemléletformálásra.
További cél, hogy az aktív éneklés és a zenehallgatás során a tanulók örömteli élményekhez jussanak. Fedezzék fel a zenei alkotás örömét, kifejező éneklésük, hangszeres játékuk, ritmikai alkotásaik, saját kis zenei kompozícióik által. Fejlődjön ritmikai készségük, zenei hallásuk, tanuljanak meg alapszinten kottát írni és olvasni. Ismerjenek meg zeneirodalmi alkotásokat, korosztályuknak megfelelő módon. Ehhez kapcsolódik a koncert-pedagógia.

1–2. évfolyam

Az alapozás időszakát az első félévben sok játék és önfeledt éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását. A zenei elemek tudatosítása a második félévben kezdődik. Tanulják meg a gyermekjáték-dalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. Ugyancsak folyamatos feladat az osztály hangzásának fejlesztése, egységessé tétele, és a tiszta intonáció kialakítása. A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.
A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotó munkája.
Az 1–2. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszáma: 136 óra.
A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám	1.	2.
Zeneművek/Énekes anyag	70	35	35
Zeneművek/Zenehallgatás	27	13	14
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	13	7	6
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	13	7	6
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	13	6	7
Összes óraszám:	136	68	68

1. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: Zeneművek/Énekes anyag
JAVASOLT ÓRASZÁM: 35 óra

Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is.

Zeneművek / Énekes anyag / Első osztály

Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzeteket, életképeket kifejező dalok

Aki nem lép egyszerre, Budabuda bácsi; Bújj, bújj itt megyek; Bújj, bújj medve; Bújj, bújj zöld ág; Egyenlőre, két kettőre; Egyél libám; Erdő mellett nem jó lakni; Ess, eső, ess; Ég a gyertya, ég; Éliás, Tóbiás; Én kis kertet kerteltem; Fecskét látok; Fehér liliomszál; Gyertek haza ludaim; Gyertek lányok játszani, játszani; Gyertek lányok ligetre; Gyerünk, menjünk vendégségbe; Hej, a sályi piacon; Hess el, sas!; Hinta, palinta, Hold, Hold fényes lánc; Kering az orsó; Kicsi vagyok én; Körtéfa; Megy a kocsi; Nyisd ki Isten kiskapudat; Rece, rece pogácsa; Sírjunk, ríjunk; Szegény legény; Szólj síp, szólj; Ti csak esztek, isztok; Túrót ettem; Tücsök koma gyere ki; Zíbor, zábor; Zsipp-zsupp

Dalok alkalmakra, jeles napokra

Szent Gergely doktornak; Télapó itt van (Gyermekdal – Donászy M.); Kirje, kirje; Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Brumm, brumm, Brúnó; Sárdó, gyűjj el;Esik eső karikára; Balázs Á. – Nádas Katalin: Fűzzünk, fűzzünk; Már megjöttünk estére (vers:Károlyi Amy); Hová mégy te kis nyulacska?

Mondókák, kiszámolók

Egy – megérett a meggy; Névcsúfolók – pl. Balázs, csípjen meg a darázs; Hüvelykujjam almafa; Lementem a pincébe; Gyerekek, gyerekek, szeretik a perecet

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra.
- Különböző hangerővel tud énekelni.
- A zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít.
- A tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz.
- Hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével.
- Ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat.
- Kézjelről énekel.
- Belső hallása fejlődik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdalt.
- Jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c' – d" hangterjedelemben.
- Elsajátítja a jól intonált, kifejező éneklés alapjait.
- Alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában.
- A gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük.
- Aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése.
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézjelről való éneklés.
- Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül.
- A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán.
- A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban.
- Évfolyamonként legalább 35 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete.
- A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása.
- Egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció.
- A kézjel, mint jelrendszer ismerete.
- Szolmizációs kézjelről való éneklés.

FOGALMAK
Népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció; kézjel.

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra
A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.
Zeneművek / Zenehallgatás / Első osztály
Kodály Zoltán: Gergely-járás, részlet a gyermekkarból; Nyulacska – gyermekkar; Katalinka – gyermekkar; Bartók Béla: Gyermekeknek I./3. Szegény legény; I./12. Lánc, lánc, eszterlánc; Bartók Béla: Mikrokozmosz – részletek; 44 hegedűduó – I. füzet – Párnástánc (Elvesztettem zsebkendőmet); Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar; Adriano Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja; Leopold Mozart: Gyermekszimfónia – részlet; W.A. Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel – részlet; Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; Csajkovszkij: Diótörő - Játék katonák indulója; Szőnyi Erzsébet: 21 énekes játék – Sípkészítő (Szólj síp); Névcsúfolók- „Ádám kutya ül a hátán”

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- Érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben.
- Zenehallgatási élményekkel gazdagodik.
- Megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is.
- Képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre.
- Megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- A hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol.
- A zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét.
- Felismeri a zongora hangját.
- Felismeri és megkülönbözteti a gyermekkar és a vegyeskar hangzását.
- Meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól.
- Képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik.
- Képes az érzelmi azonosulásra.
- Egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni.
- Képes megérteni az zenék üzenetét.
- Azóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása.
- Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése.
- Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben.
- A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval.
- Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre.
- Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban.
- A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban.
- A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban.

FOGALMAK

Énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; népdalfeldolgozás; zenekar; duó.

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Érti a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát.
- Megkülönbözteti a mérőt és a ritmust.
- A testét hangszerként is használja.
- Egyszerű ritmushangszereket használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben.
- Érzékeli az ütemhangsúlyt.
- Tapsolja a dalok, mondókák ritmusát.
- Felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár ritmusokat, a negyed értékű szünetet, tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat.
- Mondókákat alkot, ritmusokat rögtönöz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben.
- Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója.
- Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:

    - a zenei hangsúly érzékeltetésével,
    - mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával,
    - felelgetős ritmusjátékokkal,
    - ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelem kifejezésére.
- Ritmuskánon és osztinató gyakorlása egyszerű formában.
- Alkotói készség: Rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével.
- Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése.
- Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása.
- Egyenletes lüktetés, mérő.
- Negyed, nyolcadpár, a negyed értékű szünet.
- 2/4-es ütem.
- Ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, ütemvonal, kezdőhang – záróhang.
- Ritmikai kétszólamúság – osztinató, ritmuskánon.

FOGALMAK

Mérő; ritmus; szünet; ütem; ütemvonal; záróvonal; ismétlőjel, ütemmutató; ritmushangszer; rögtönzés; ötvonalas rendszer; vonal-vonalköz, kezdőhang - záróhang; gyors; lassú; osztinató, ritmuskánon.

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben.
- Érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között.
- Rövid dallamsorokat rögtönöz.
- Örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megismeri, énekli és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait.
- A dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekli, kézjelekkel mutatja.
- A fenti hangkészletben különböző gyakorlási formákban használja, belső hallása fejlődik.

- Megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét.
- A tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően.
- Különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben.
- Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban.
- Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal.
- Belső hallás fejlesztése dallambújtatással.
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése.
- Kánon éneklése, gyakorlása egyszerű formában.
- Alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre.
- A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelem kifejezésére.
- A pentaton hangkészlet hangjainak ismerete kiegészülve az alsó „lá”-val.
- A pentaton hangkészlet kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése.
- Kánon éneklésmódjának elsajátítása.

FOGALMAK

Halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, dallamsor, kánon.

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/ Zenei írás, olvasás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában.
- Kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat.
- Érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel.

- Tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal.
- Képes egyszerű kottában tájékozódni.
- Megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.).
- A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon.
- A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, pótvonal, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb..
- A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével.
- A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével.
- Negyed, nyolcadpár, a negyed értékű szünet grafikai képe és írása.
- Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása.
- A lá - szó - mi - ré-dó- szolmizációs hangok leírása fokozatos bevezetéssel, különböző hangmagasságokban.

FOGALMAK

Hangjegy

Forrás: 2020. NAT, Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára

B. Etika:

Az etika tantárgy alapvető célja az egyéni és közösségi identitás formálása, stabilizálása, az egyének és a csoportok közti együttműködés megteremtése. Ehhez járulnak hozzá a kulturális hagyományokban gyökerező erkölcsi elvek, társas szabályok megismertetése, az egyén gondolkodásában formálódó, a szocio-emocionális készségek fejlesztése.
A tantárgy magába foglalja az ember fontos viszonyulásait társaihoz, közösségeihez, környezetéhez és önmagához. Ezzel olyan szintézist kínál a tanulónak, amelyben eddigi személyes tapasztalatait és a más területeken megszerzett ismereteket reflektív módon vizsgálja. A tartalom szorosan kötődik más tantárgyak fejlesztési területeihez is.
Az erkölcsi nevelés fő célja a tanuló erkölcsi érzületének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztése, a tanuló segítése a társas szabályok, a viselkedésminták azonosításában és saját alakuló értékrendjének tudatosításában. Az egyént és a közösségeket érintő etikai elvek és az ezekből következő kérdések felismerése az árnyalt, a másik ember vagy csoport szempontjait is megértő gondolkodást fejleszti.
Az etika tantárgy felkészíti a tanulót az egyéni életvezetésének és társas környezetének erkölcsi szempontból történő mérlegelésére, miközben saját tudását vizsgálja és fejleszti. Eszközei a kérdezés, a rejtett nézetek és a dilemmák feltárása, az érvelés, a meggyőzés, a meggyőződés, a társadalmi normák és közösségi értékek értelmezése.
A tananyag alapvető értékeket közvetít. Ezek a segítés, megértés, együttérzés, törődés, szabadság, felelősség igazságosság, becsületesség, méltányosság, tolerancia, önazonosság. Ezek a tanuló lelkiismeretének fejlődését szolgálják. A témák feldolgozása a tanulót megfontolt döntésre, kulturált véleményalkotásra és felelős tevékenységre készteti.
A tanulóközösség tevékenységei mintát nyújtanak arra, hogy milyen érzelmi-, érdekkonfliktusok és viselkedésmódok segítik vagy akadályozzák az együttműködést. Az ajánlott tantárgyi tartalmak és tanulói tevékenységek olyan képességeket is fejlesztenek, melyek a tanulót az életvezetésében sikeressé és tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé tehetik, erősítik identitását, aktív társadalmi cselekvésre késztetik és segítik a nehéz helyzetek megoldásában.
Az etika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
A tanulás kompetenciái: A tantárgy keretében alkalmazott módszerek elősegítik az aktív tanulóvá válást, a tanulás tervezését, az egyéni tanulási stílus kialakítását és a tanulási útvonalak felfedezését, a mérlegelő gondolkodást, a belső motiváción nyugvó cselekvést, a célok elérése iránti elkötelezettséget, a metakognitív stratégiák alkalmazását.
A kommunikációs kompetenciák: A kommunikációs kompetenciák formálása során a tanuló gyakorolja az érzelmek kommunikálásának, az empátián nyugvó értő figyelemnek, az álláspontok asszertív megjelenésének, az erőszakmentes kommunikációnak, valamint a társas konfliktusok kezelésének kommunikációs technikákat igénylő változatait.
A digitális kompetenciák: A digitális kompetenciák fejlesztését támogatja a projektmunkák szervezése, megvalósítása, az elvégzett feladatok digitális eszközökkel történő bemutatása. A virtuális térben kialakult közösségek tagjainak viselkedését befolyásoló etikai szabályok felismerése. A digitális önkifejezés, a közösségi oldalakon történő önmegjelenítés, az információk kezelése. A tartalom digitális megosztásával kapcsolatos etikai kérdések köre számtalan fejlesztési lehetőséget rejt magában.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A gondolkodási készségeket fejlesztik azok a tanulási tevékenységek, amelyek különböző élethelyzetek, információforrások, médiatartalmak elemzését igénylik. A különböző esettanulmányi példákban és a valóságos élethelyzetekben felmerülő etikai problémák, konfliktusok és a szabályok felismerése közben a tanuló elemző, problémamegoldó, mérlegelő gondolkodás alkalmazásával vizsgálja az események bekövetkezésének feltételeit. Átalakítja a szerzett információt, következtetéseket von le, magyarázatot keres, rendszerezést végez.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tantárgy támogatja az önismereten alapuló önszabályozás és önfejlesztés megvalósítását, a lelkiismeretesség, az alkalmazkodóképesség, a kezdeményezőkészség, az elkötelezettség kialakulását, és a teljesítmény javítására való törekvést. A gyakorlatok során az érzelmek felismerésének és kifejezésének, az érzelmi állapotok szabályozásának, a társas helyzetek észlelésének, a konfliktusok kezelésének és a döntéshozatali készségeknek a fejlesztése válik hangsúlyossá.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulók önállóan vagy csoportosan lehetőséget kapnak kreatív alkotások tervezésére, készítésére, projektfeladatok szervezésére, kivitelezésére. A szocio-emocionális készségek fejlesztése drámajátékkal, szerepjátékkal valósul meg, az érzelmek kifejeződése zenei produkciókban, vizuális alkotásokban ölt testet. A tudatosság erősítését segítik elő azok a feladatok, amelyekben kulturális hagyományok megismerésére kerül sor.

Az etika kerettanterv főbb pedagógiai alapelvei:

- A tanulók komplex személyiségfejlesztése, értelmi, érzelmi, társas-lelkületi formálás és a cselekvő magatartásra, viselkedésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása.
- Célrendszere és ajánlásai élményt adók, személyiséget, meggyőződést formálók.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Az aktív, cselekvő viselkedés, magatartás megélésére ösztönzi a diákokat a különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartja a nevelés három színterét (család, iskola, társadalom).
- Ebben a tantervben elsődleges az érzelmi, érzületi nevelés, a morálfejlesztés, amely során a gyermekek cselekedtetése, meggyőződésének formálása elengedhetetlenül szükséges a lelkiismeretes magatartás megszilárdulása érdekében.
- A nevelés mindig egy társadalmi közegben történik, így a nemzeti értékeink megismerése és megőrzése alapfeladat.

Korosztályi adottságaiknál fogva (alsó tagozatos) a gyermekek még nem képesek a tudatosan, teljes felelősséggel meghozott döntések felvállalására, ezért őket folyamatosan tanítani, nevelni, cselekedtetni kell, figyelembe véve a tanulók tipikus és egyéni életkori és fejlődési sajátosságait.
Az etika tanítása nagyfokú empátiát, sokirányú ismeretet, adaptivitási készséget és rugalmasságot igényel a pedagógustól, aki szakmailag is felkészült személy, fejlődés-lélektani, pedagógiai, szakdidaktikai és módszertani ismeretekkel rendelkezik. Tisztában van az alapelvekkel, melyeknek szellemiségében tanít. Együttműködik azokkal, akikkel munkatársi kapcsolatban van (szülők, osztályfőnök, igazgató, tanárok).

1-2. évfolyam

Az alsó tagozat első két évfolyamán az etika tantárgy elsődleges feladata az öntudatos erkölcsi-etikai gondolkodás kialakítása. Továbbá a tanuló önmagáról és közvetlen környezetéről szerzett ismereteinek tudatossá tétele, a legalapvetőbb szocio-emocionális eszköztárának létrehozása és a szokásszintű viselkedések belsővé válása.
Az érzületi-lelkületi nevelés során figyelembe kell vennünk, hogy a korai iskoláskorban elcsitulnak a viharos ösztöntendenciák, és a tanuló érzelemvilágában is törekszik a felnőtt világ elvárásainak megfelelni. A család, mint az érzelmek legfontosabb biztosítója, továbbra is döntő jelentőségű a számára, de már képes elfogadni a pedagógusok és a kortársak érzelmi megnyilvánulásait. A megterhelő érzelmekkel nem tud egyedül megküzdeni. A gyermekkor meghatározó érzelmei: a szeretet, a biztonság, a bizalom, a félelem. Fontos e korosztály esetében a szülővel, a tanárokkal, a tekintélyszemélyekkel való kapcsolat.
Fontos szempont a tanító nyitott, válaszkész, az őszinte véleménynyilvánítást folyamatosan fenntartó, támogató és tiszteletben tartó pedagógiai attitűdje a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével. A tanórákon a

korosztály képességeihez alkalmazkodva nagyobb súllyal jelennek meg a rajzos, kreatív, mozgásos, dramatikus játékok, helyzetgyakorlatok. Új elem az önmagára figyelő magatartás fejlesztése, az érzések, gondolatok pontos megfogalmazása. Mind az életkor, mind a tantárgy sajátosságai miatt az 1–2. osztályos kerettantervben különös jelentősége van az egyéni különbségeket figyelembe vevő, tanulói sokszínűségre érzékenyen reagáló differenciált bánásmódnak.
Az 1–2. évfolyam kerettanterve a tanulók önmagukhoz való viszonyulására, alapvető önismeretére, valamint elemi környezetükre, a rokoni és kortárskapcsolatok közegére összpontosít. Az első két évfolyamon a társadalmunk kulturális életét alapvetően meghatározó zsidó-keresztény kultúra világképével és szokásrendszerével ismerkednek meg. Ezek az egyházi ünnepkörök és hagyományok közös feldolgozásával valósulnak meg. A tevékenységközpontú, tanulási tapasztalatokra épülő módszerek lehetőséget nyújtanak a személyes véleményalkotásra, a közösséghez tartozás élményének megélésére.
Az 1–2. évfolyamon az etika tantárgy alapóraszáma: 68 óra.
A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám	1.	2.
Éntudat- Önismeret	10	6	4
Család- Helyem a családban	12	8	4
Helyem az osztályközösségben	12	8	4
A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet- Helyem a társadalomban	10	4	6
A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	12	4	8
Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	12	4	8
Összes óraszám:	68	34	34

1. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: Éntudat - Önismeret
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

ELŐZETES TUDÁS

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának felelően:

- Meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a kitűzött célok teljesíthetők.
- Csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is megnevezi a saját érzelmi állapotait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket.
- Céljai megvalósítása közben önkontrollt végez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Önismeret
    - Saját jellemzők.
    - Saját környezet bemutatása.
    - Saját szokások azonosítása.

- Érzelmek megismerése
    - Saját alapérzelmek felismerése, szóbeli megfogalmazása.
    - Gondolatok és érzelmek kifejezése a helyzethez illően.
    - A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása.
- Fejlődés
    - A változások felismerése.
    - Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése.
    - Saját tanulási célok és jó szokások meghatározása.

TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK

- Leírás, rajzolás, festés, mintázás. Önarckép. Rajzos fotóalbum összeállítása. Képi kifejezés, illusztráció.
- Asszociációs vizuális feladatok.
- Bábkészítés.
- Játék, szerepjáték, szituációs játék, színjátszás, bábjáték.

PEDAGÓGIAI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, MUNKA- ÉS SZERVEZÉSI FORMÁK

- Szabad beszélgetés. Irányított beszélgetés.
- Szemléltetés.
- Magyarázat.
- Bemutatás, mintakövetés.
- Megfigyelés.
- Kérdezés.
- Rendszerezés.
- Elemzés.
- Vita.
- Önkifejező alkotás.
- Csoportmunka.
- Egyéni munka.
- Játék, szituációs játék, szerepjáték, bábjáték.

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Vizuális kultúra:
    - Személyes élmények megjelentetése sík vagy plasztikus alkotásokban.
- Magyar nyelv és irodalom:

- Beszédkészség, beszédbátorság fejlesztése.
- Önismereti gyakorlatok.
- A szituációnak megfelelő nyelvhasználat fejlesztése.

TANESZKÖZÖK

- Tankönyv.
- Fotók, képek, rajzok, filmek, tárgyak, interaktív tábla.
- Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, gyurma, agyag.

FOGALMAK

Én, viszonyulás a másik emberhez, érzelem, érzület, öröm, bánat, félelem, harag, otthon, védettség, bizalom, fejlődés, változás, cél, szokás.

TÉMAKÖR: Helyem a családban
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

ELŐZETES TUDÁS

Élmények, tapasztalatok elmondása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait, a rokonsági szintek.
- Átéli a különböző családi események fontosságát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Felismeri a különböző élethelyzetek (pl. új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait.
- Megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában.
- Képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit.
- Felismeri az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat.

FEJLESZTÉSE FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egészséges életmód
    - Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete.
    - A biztonság feltételeinek megérzése a mindennapokban.
    - Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség.
- Családi és tágabb kapcsolatok

    - A családtagok közös tevékenységeinek megismerése.
    - Szokások a családban, és azok szerepének felismerése.
    - Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez kapcsolódó szokások átélése.
- Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események
    - Változások, események azonosítása a családban.
    - A szeretet kifejezésének és elfogadásának módjainak gyakorlása.

TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK

- Beszélgetés, leírás, rajzolás, festés, mintázás.
- Fényképezés.
- Filmnézés, beszélgetés a filmről, filmelemzés.
- Kapcsolati háló, családfa készítése, rajzos fotóalbum összeállítása.
- Napirend, napló.
- Képi kifejezés, illusztráció. Képregény, fotósorozat.
- Asszociációs vizuális feladatok.
- Érzelmek kifejezése, érzések, gondolatok megfogalmazása.
- Bábkészítés.
- Játék, szerepjáték, szituációs játék, színjátszás, bábjáték.

PEDAGÓGIAI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, MUNKA- ÉS SZERVEZÉSI FORMÁK

- Szabad beszélgetés. Irányított beszélgetés.
- Szemléltetés.
- Magyarázat.
- Bemutatás, mintakövetés.
- Megfigyelés.
- Kérdezés.
- Rendszerezés.
- Elemzés.
- Vita.
- Önkifejező alkotás.
- Csoportmunka.
- Egyéni munka.
- Játék, szituációs játék, szerepjáték, színjátszás, bábjáték.

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Vizuális kultúra:
    - Az internethasználat szabályai.
    - Családi élmények feldolgozása, összegyűjtése.
- Technika, életvitel és gyakorlat:
    - Élet a családban; családi rendezvények, ünnepek, események.
    - Iskolai és osztály-rendezvények.

TANESZKÖZÖK

- Tankönyv.
- Fotók, képek, rajzok, filmek, tárgyak.
- Fényképező-gép, mobiltelefon, interaktív tábla.
- Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, gyurma, agyag.

FOGALMAK

Biztonság, egészség, családtag, rokon, barát, ismerős, hétköznap, hétvége, ünnep, szeretet, tisztelet.

TÉMAKÖR: Helyem az osztály közösségében
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

ELŐZETES TUDÁS

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában.
- Megkülönbözteti a tiszteletteljes és sértő közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt, véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait.
- Különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére.
- Rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Kommunikáció
    - A társas érintkezés és a beszélgetés alapvető szabályainak ismerete.

    - Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése.
    - Egyenrangú és kölcsönös kommunikáció, kommunikációt és megértést segítő verbális és non-verbális elemek felismerése.
  - Kortárs kapcsolatok
    - Kapcsolatok kialakítása, ápolása kortársakkal.
    - A kapcsolatok kialakulását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése.
  - Konfliktusok
    - Az elfogadás és az elutasítás jelzéseinek azonosítása.
    - Vita, veszekedés, harag okainak feltárása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása.

TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK

- Leírás, rajzolás, festés, mintázás. Fényképezés.
- Képi kifejezés, illusztráció.
- Asszociációs vizuális feladatok.
- Érzelmek kifejezése, érzések, gondolatok megfogalmazása.
- Köszönések, megszólítások megtanulása, gyakorlása.
- Bábkészítés.
- Játék, szerepjáték, szituációs játék, színjátszás, bábjáték.

PEDAGÓGIAI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, MUNKA- ÉS SZERVEZÉSI FORMÁK

- Szabad beszélgetés. Irányított beszélgetés.
- Szemléltetés.
- Magyarázat.
- Bemutatás, mintakövetés.
- Megfigyelés.
- Kérdezés.
- Rendszerezés.
- Elemzés.
- Vita.
- Önkifejező alkotás.
- Csoportmunka.
- Egyéni munka.

– Játék, szituációs játék, szerepjáték, színjátszás, bábjáték.

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

– Magyar nyelv és irodalom:
    - egyszerű ítéletalkotás mesék szereplőiről; mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban; szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése.
    - A szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása.
    - Nem verbális jelzések tartalmának felismerése.

– Vizuális kultúra:
    - Átélt esemény vizuális megjelenítése.
    - A kép és a hang szerepének megfigyelése animációs mesékben.
    - A közvetlen és közvetett kommunikáció közti különbségek felismerése.

TANESZKÖZÖK

– Tankönyv.
– Fotók, képek, rajzok, filmek, tárgyak.
– Fényképező-gép, mobiltelefon, interaktív tábla.
– Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, gyurma, agyag.

FOGALMAK

Figyelem, testbeszéd, tisztelet, sértés, vita, harag, kibékülés, elfogadás, megbocsátás, lelkiismeret.

TÉMAKÖR: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet-Helyem a társadalomban JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

ELŐZETES TUDÁS

Élmények, tapasztalatok elmondása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

– Ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető kulturális és természeti értéket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– Érdeklődést mutat Magyarország történelmi emlékei iránt, felismer közülük néhányat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– A lakóhely jellemzői
    - Saját kedvelt helyszínek a lakókörnyezetben, a lakóhelyhez kötődés megfogalmazása.

    - Saját lakóhely néhány nevezetességének, fontos helyeinek, személyeinek megismerése.
    - Felismeri a lakókörnyezet közös gondozásának módjait és fontosságát.
- Közös ünnepek
    - Családi, iskolai és nemzeti ünnepek jellegének megkülönböztetése.
    - Személyes részvétel a közös ünneplés előkészítésében, lebonyolításában.
- Az együttélés szabályai
    - A társas szabályok szerepének meghatározása az együttélésben.
    - A szabályszegés következményeinek felismerése.

TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK

- Beszélgetés, leírás, rajzolás, festés, mintázás.
- Fényképezés. Filmnézés, beszélgetés a filmről, filmelemzés.
- Képi kifejezés, illusztráció.
- Asszociációs vizuális feladatok.
- Érzelmek kifejezése, érzések, gondolatok megfogalmazása.
- Bábkészítés.
- Játék, szerepjáték, szituációs játék, színjátszás, bábjáték. Népszokások, népszokásokat stilizáló körjátékok, táncok, versek, mondókák.
- Képes játékok, párosító, csoportosító, képátalakító, kiegészítő feladatok.

PEDAGÓGIAI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, MUNKA- ÉS SZERVEZÉSI FORMÁK

- Szabad beszélgetés. Irányított beszélgetés.
- Szemléltetés.
- Magyarázat.
- Bemutatás, mintakövetés.
- Megfigyelés.
- Kérdezés.
- Rendszerezés.
- Elemzés.
- Vita.
- Önkifejező alkotás.
- Csoportmunka.
- Egyéni munka.

– Játék, szituációs játék, szerepjáték, színjátszás, bábjáték.

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

– Vizuális kultúra:

  • Környezetünk külső és belső terei.

TANESZKÖZÖK

– Tankönyv.

– Fotók, képek, rajzok, filmek, tárgyak.

– Fényképező-gép, mobiltelefon, interaktív tábla.

– Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, gyurma, agyag.

TÉMAKÖR: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

ELŐZETES TUDÁS

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása.

Tanulási eredmények A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

– Felismeri a természet esztétikus rendjét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– Felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– A természet védelme

  • Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása
  • A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése
  • A természetvédelem fontosságának a felismerése
  • Környezetkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése

– Környezetvédelem

  • A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása
  • A takarékosság elvének elfogadása, megfogalmazása
  • A környezetkárosító magatartások elkerülési módjainak megismerése

TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK

– Beszélgetés, leírás, rajzolás, festés, mintázás. Fényképezés. Filmnézés, beszélgetés a filmről, filmelemzés.

- Képi kifejezés, illusztráció.
- Asszociációs vizuális feladatok.
- Érzelmek kifejezése, érzések, gondolatok megfogalmazása.
- Képzeletgyakorlatok rajzban, játékban.
- Képes játékok, memóriajáték, képfelismerő, párosító, csoportosító, képátalakító, kiegészítő feladatok.
- Órai alkotómunka megszervezése, lebonyolítása, anyagok, eszközök csoportosítása, eszközhasználat, elpakolás, szelektív hulladékgyűjtés megbeszélése, elvégzése, értékelése.

PEDAGÓGIAI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, MUNKA- ÉS SZERVEZÉSI FORMÁK

- Szabad beszélgetés. Irányított beszélgetés.
- Szemléltetés.
- Magyarázat.
- Bemutatás, mintakövetés.
- Megfigyelés.
- Kérdezés.
- Rendszerezés.
- Elemzés.
- Vita.
- Önkifejező alkotás.
- Csoportmunka.
- Egyéni munka.
- Állat- és növénykert látogatás.

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Technika, életvitel és gyakorlat: növényápolás, állatgondozás.
- Magyar nyelv és irodalom:
    - A mesék világa; alapvető erkölcsi-esztétikai kategóriák (szép-csúnya, jó-rossz, igaz-hamis, helyes- helytelen).
    - Esztétikai rend felismerése a mesék, történetek képzeletbeli helyszínein.
- Vizuális kultúra:
    - A természeti környezet elemeinek megjelenítése.
    - Különböző anyagok használata a kifejezés szándékával.

- Képzeletbeli helyek, helyszínek, terek megjelenítése.
- Meseszereplők, mesehősök megjelenítése különféle technikákkal, anyagokkal, elképzelt környezetben

TANESZKÖZÖK

- Tankönyv.
- Fotók, képek, rajzok, filmek, animációs filmek, tárgyak.
- Fényképező-gép, mobiltelefon, interaktív tábla.
- Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, gyurma, agyag.

FOGALMAK

Gondozás, gondoskodás, veszélyeztetett, természetvédelem, környezetkárosítás, hulladék, szelektív gyűjtés, környezetvédelem.

TÉMAKÖR: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

ELŐZETES TUDÁS

Élmények, tapasztalatok elmondása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Megismer többféle, a jelentősebb vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi és kulturális szokást.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megismer néhány fontosabb ünnephez kapcsolódó vallási eseményt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Kérdések a világról
    - A környező világ megismerési módjainak összegyűjtése (megfigyelés, magyarázat, kérdések a tapasztaltabbakhoz, szöveges, filmes források).
- Vallás, hit
    - A környezetben található egyházak, felekezetek néhány vallási szokásának megismerése.
- Erkölcs
    - A szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem megjelenési módjainak felismerése a mindennapokban.
    - Gondolatok megfogalmazása a jóról és a rosszról.

TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK

- Beszélgetés, leírás, rajzolás, festés, mintázás. Fényképezés. Filmnézés, beszélgetés a filmről, filmelemzés.
- Képi kifejezés, illusztráció.
- Asszociációs vizuális feladatok.
- Érzelmek kifejezése, érzések, gondolatok megfogalmazása.
- Képzeletgyakorlatok rajzban, játékban.
- Mese kitalálása, eljátszása. Mese szereplőinek megjelenítése.
- Bábkészítés. Jó és rossz kitalált lények megjelenítése.
- Játék, szerepjáték, szituációs játék, színjátszás, bábjáték.
- Képes játékok, memóriajáték, képfelismerő, párosító, csoportosító, képátalakító, kiegészítő feladatok.
- Órai alkotómunka megszervezése, lebonyolítása, anyagok, eszközök csoportosítása, eszközhasználat, elpakolás, szelektív hulladékgyűjtés megbeszélése, elvégzése, értékelése.

PEDAGÓGIAI ELJÁRÁSOK, MÓDSZEREK, MUNKA- ÉS SZERVEZÉSI FORMÁK

- Szabad beszélgetés. Irányított beszélgetés.
- Szemléltetés.
- Magyarázat.
- Bemutatás, mintakövetés.
- Megfigyelés.
- Kérdezés.
- Rendszerezés.
- Elemzés.
- Vita.
- Önkifejező alkotás.
- Csoportmunka.
- Egyéni munka.
- Játék, szituációs játék, szerepjáték, színjátszás, bábjáték.

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Vizuális kultúra:
    - A természeti környezet elemeinek megjelenítése.
- Magyar nyelv és irodalom:

    - A mesék világa; alapvető erkölcsi-esztétikai kategóriák (szép-csúnya, jó-rossz, igaz-hamis).
    - Esztétikai rend felismerése a mesék, történetek képzeletbeli helyszínein.
- Vizuális kultúra:
    - Elképzelt dolog vizuális megjelenítése.
    - Különböző anyagok használata a kifejezés szándékával.
    - Képzeletbeli helyek, terek megjelenítése.
    - Meseszereplők, mesehősök megjelenítése különféle technikákkal, anyagokkal, elképzelt környezetben.

TANESZKÖZÖK

- Tankönyv.
- Fotók, képek, rajzok, filmek, animációs filmek, tárgyak.
- Fényképező-gép, mobiltelefon.
- Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, gyurma, agyag.

FOGALMAK

Vallás, hit, egyházi ünnepkörök, népszokások, érték, szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem, jó és rossz.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI A KÉT ÉVFOLYAMOS CIKLUS VÉGÉN

- A tanuló életkorának megfelelő reális képpel rendelkezik saját külső tulajdonságairól, tisztában van legfontosabb személyi adataival.
- Átlátja társas viszonyainak alapvető szerkezetét.
- Képes érzelmileg kötődni környezetéhez és a körülötte élő emberekhez.
- Képes kapcsolatba lépni és a partner személyét figyelembe véve kommunikálni környezete tagjaival, különféle beszédmódokat tud alkalmazni.
- A beszélgetés során betartja az udvarias társalgás elemi szabályait.
- Érzi a szeretetkapcsolatok fontosságát.
- Érzi, hogy a hagyományok fontos szerepet játszanak a közösségek életében.
- Törekszik rá, hogy érzelmeit a közösség számára elfogadható formában nyilvánítsa ki.
- Képes átélni a természet szépségét, és érti, hogy felelősek vagyunk a körülöttünk lévő élővilágért.
- Képes rá, hogy érzéseit, gondolatait és fantáziaképeit vizuális, mozgásos vagy szóbeli eszközökkel kifejezze.

- Tisztában van vele és érzelmileg is képes felfogni azt a tényt, hogy más gyerekek sokszor egészen más körülmények között élnek, mint ő.
- Meg tudja különböztetni egymástól a valóságos és a virtuális világot.

C. Képességfejlesztő sakk

Alapelvek, célok és feladatok

Korunk, a digitális társadalom olyan mértékű ingertömeg-, adatfeldolgozást tesz szükségessé az emberek számára, hogy bizonyos ezzel kapcsolatos, rendszerezési képességek, kompetenciák elsajátítása létszükséglettté vált. Ezen képességek megléte az ismeretszerzés mellett a sikeres tanítási-tanulási folyamatban is elengedhetetlen. A sakk a maga szimbólumrendszerével, a vizuális információk alapján, a digitális térhez hasonlóan korlátozott kódokból történő tájékozódásra, információszerzésre épülő rendszerével, párhuzamos gondolati síkon, a problémák több nézőpontból való megvizsgálásával (minimum a saját és az ellenfél szempontjából) válik kivételes oktatási eszközzé a digitális korba beleszületett gyermekek számára. Egyben a holisztikus, vizuális információkra épülő gondolkodás térnyerésével háttérbeszoruló logikai-elemző gondolkodást is készségszinten képes fejleszteni.
A Sakk, mint oktatási eszköz kerettanterve a megújult nevelésközpontú iskola, s ezen belül egy kompetencia alapú nevelési-oktatási folyamat része, amely biztosítja a sakkozás intézményesen szervezett tanítását-tanulását.
A sakk, az egyik leghatékonyabb képességfejlesztő eszköz, amelynek segítségével a gyerekeket az óvodáskor végén, iskolás kor elején be lehet vezetni a tudatos ismeretelsajátítás világába. A sakkozás, alapvető kognitív lelki folyamatokat és funkciókat működtetve, jótékonyan hat az értelmi képességek, mindenekelőtt a megértést és a problémamegoldást biztosító gondolkodás fejlődésére. Azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni a sakkozás nevelő-fejlesztő erejét, személyiségformáló hatását sem.
A sakkjáték tanulásának-gyakorlásának kedvező hatása a gyermekek egész intellektuális fejlődésére tudományosan is kimutatott.
A sakk haszna a közoktatásban elsősorban abban rejlik, hogy előmozdítja a különböző műveltségi területek elsajátítását, képessé tesz az elavult információk elvetésére, és az új információk beépítésére, vagyis egészében a jövőre készít elő.
Sakkozás közben a gyerekek egy sor már tárolt információt mozgósítanak és kombinálnak össze, miközben idegrendszerükben a sejtek közti kapcsolatok száma sokszorozódik. Ezeket a kapcsolatokat fogják felhasználni mindenfajta tanulása során. A sakk a maga vizuális szimbólumrendszerével az egész tanulási folyamat kialakulására komoly kihatással van.
A Sakk, mint oktatási eszköz projekt bevezetésének elsődleges célja a személyiségfejlesztés, a tehetséggondozás, a kritikai gondolkodás fejlesztése intézményi keretek között, heti rendszerességgel, tanítási idő keretében.

TOVÁBBI CÉL:

- A sakk táblajáték alapismeretek nyújtása.
- A logikus, kritikai gondolkodás képességének kialakítása.
- Önálló döntéshozás kialakítása.
- Összefüggések, globális folyamatok felismerése.
- Önálló tapasztalatgyűjtés, adatfeldolgozás gyakorlatának kialakítása.
- Gyakorlatias szemlélet kialakítása.
- Kreativitás növelése.
- Viselkedés zavaros tanulók megsegítése az oktatásba való beilleszkedésben.
- Memóriafejlesztés.

A sakk egy, a tanuló személyiségét komplexen fejlesztő stratégiai táblajáték. A sakk szabályainak tanulása közben a gyermeknek bővül az emlékezete, szókincse, megkülönbözteti a bábukat és nevet rendel melléjük, megismeri tulajdonságaikat: melyik hogyan léphet, hogyan üthet, illetve a tanuló megtanul síkban tájékozódni, ami nagyon fontos, hiszen az iskolai munka is füzetek, könyvek világában zajlik. Megismeri a mátrixot: a sor és az oszlop fogalmát, egyezteti a bábuk helyét és értékét. A táblán történő tájékozódáshoz számokat és betűket rendel egymáshoz. Mindeközben egy sor, már tárolt információt mozgósít és kombinál össze.
Sakkozás közben a gyermek észrevétlenül, játékos formában, készségszinten sajátítja el a tanulási folyamathoz szükséges gondolkodást. A játék szabályrendszere pedig számos, módszertanilag gazdagon használható lehetőséget rejt magában.
A sakk a fejlesztési területek-nevelési célok mindegyikének eléréséhez jelentős segítséget nyújt. Komplex fejlesztési területek kognitív területen: fejleszti az analizáló és szintetizáló képességet, emlékezőtehetséget, elvont (absztrakt) és logikus gondolkodást, a megosztott figyelem képességét, produktív képzeletet, összefüggések felismerésének képességét, a gondolkodás divergens (széttartó, több megoldást nyújtó) jellegét, az összpontosítás képességét, kreativitást, elvonatkoztatási és általánosítási képességet, problémaérzékenységet, kombinatív képességet, a módszeres és hatékony gondolkodást, a tanulási képességet stb.
A sakkozás személyiségformáló hatása tág lehetőséget kínál az erkölcsi nevelésre: becsületességre, a következmények vállalására, önuralomra, helyzetértékelésre, gyors megítélésre és döntésre nevel, felelősségérzetre, versenyszellemre, a versenytárs tiszteletére, kitartásra, önbizalomra, a kudarcok elviselésére, lényeglátásra, barátságra, rendszeres és pontos munkavégzésre, fegyelmezett viselkedésre, a szabályok, normák és törvények tiszteletben tartására stb. nevel.
A nemzeti öntudat kialakulását, a hazafias nevelést is elősegíti, hiszen Magyarország több mint másfél évszázada a sakkozás nagyhatalmai köze tartozik, a diákok megismerkednek szellemi kiválóságokkal, híressé vált magyar sakkozókkal, nagymesterekkel, sakkolimpiákon kiemelkedő eredményt elérő versenyzőkkel, akikre büszkék lehetnek. Ráébrednek arra, mennyi felfedezni való és ismeretgyarapítási lehetőség rejlik a „királyi játék" históriájában.
A sakk jelentős mértékben képes növelni a tanuló belső motivációját. A lehetőségek közüli választás során mindig a legjobb lépést, a legjobb stratégiát igyekszik kiválasztani. Állandó fejlődésre való törekvésre ösztönöz. A játék során a tanuló képes az együttműködésre, az empátiára. A közös tevékenységek révén ismeretet szerez saját képességeiről és lehetőségeiről. Azonosítja a saját és mások alapvető érzelmeit, illetve kifejezi a problémáit. Életkorának megfelelő szinten ismeri a kapcsolatteremtés, kapcsolatépítés kultúráját, rendelkezik az életkorának megfelelő kooperatív készséggel. Ismeri a különböző megbízatások betöltésével együtt járó felelősséget és a feladatok megosztásának fontosságát. Mindezzel elősegíti az önismeret és a társas kultúra fejlesztését.
A közös játék során a tanuló megismeri és elsajátítja az alapvető együttélési, együttműködési normákat az iskolában, a társadalmi életben. Ismeri és betartja az illemszabályokat.
A sakkozás talán legfontosabb eredménye a tanulási képesség fejlődése. A különböző magyar és nemzetközi tanulmányok ezen a téren számos részképesség fejlődését bizonyították: az analizáló és szintetizáló képességét, az emlékező tehetségét, az elvont (absztrakt) és logikus gondolkodását, a megosztott figyelem képességéét, a produktív képzeletét, az összefüggések felismerésének képességéét, a gondolkodás divergens (széttartó, több megoldást nyújtó) jellegéét, az összpontosítás képességéét, a kreativitását, az elvonatkoztatási és általánosítási képességét, a problémaérzékenységét, a kombinatív képességét, a módszeres és hatékony gondolkodását.
Az anyanyelvi kompetenciák fejlesztése – olvasás és szövegértés, szóbeli és írásbeli kommunikáció – nem csak a magyar nyelv és irodalom tantárgy feladata, mivel működése számos más kompetenciával kapcsolódik össze és a többi tantárgy, műveltségterület sikeres tanulását is befolyásolja. A sakk, mint oktatási eszköz kerettanterv a kognitív, szociális és személyes kompetenciák fejlesztésére is kihat, amely meghatározó szerepe lehet az egyén hatékony világ- és önértelmezési modelljének formálásában, életpálya kialakításában. A tanuló tevékenysége során törekszik a mások számára érthető és kifejező beszédre. Figyelemmel tud követni szóbeli történetmondást, magyarázatot. Fel tudja idézni, el tudja mondani sakkozással kapcsolatos élményeit. Részt vesz a beszélgetésben és vitában, meg tud fogalmazni saját véleményt. Megismeri és alkalmazza az anyaggyűjtést és elrendezést, elsajátítja a számítógép, az internet használatát, s megtanulja, hogyan kezelje, szelektálja és rögzítse az óriási adathalmazt. Érveket gyűjt lépései előtt, reflektál döntéseiről.
A sakk, mint oktatási eszköz kerettanterv képességfejlesztő és a szellemi horizontot tágító hatása igen sokrétű. A sakkozás során a tanuló képes érzékelni a tárgyak egymáshoz viszonyított helyzetét, méretét, képes a térben és a síkban tájékozódni. Gyakorlati tapasztalatait felhasználva felfedezi a mennyiségek közötti kapcsolatokat, képes ezen tapasztalatok megfogalmazására. El tudja dönteni egyszerű állítások igazságértékét, felismer egyszerű logikai kapcsolatokat.
Kialakul a tanulóban a társakkal történő közös feladatmegoldás képessége, tud irányítással együttműködni velük. Nyitott társai megismerésére, igyekszik megérteni őket. Elfogadja a közösségben való normaalapú viselkedés szabályait. Az elmélyültebb sakkozás folytonos keresésre kényszerít, sikerek és kudarcok okainak szakadatlan

vizsgálatára, vagyis szigorú önkritikára szoktat, de módszert kínál ahhoz is, hogy ismeretlen helyzetekben kevés számú ismert motívum alapján is legyen esély az eligazodásra.
A sakk, mint oktatási eszköz arra nevel, hogy a tanuló egyszerre „két fejjel" – a sajátjával és az ellenfelével – gondolkodjon, s próbálja kitalálni a másik fél terveit, ugyanakkor kiváló iskola ahhoz, hogy a döntésekhez a szakirodalomból vagy saját gyakorlatából ismert cselekvési mintákat használjon fel. A tanuló motivált a kitűzött célok elérésében, vállalja az ezeket elősegítő feladatokat. Felismeri és megérti, hogy a feladatok megoldásához többféle út is vezethet, egyszerű élethelyzetekben képes ezeket segítséggel megtervezni. Megérti, hogy felelős a vállalt feladatok teljesítéséért, belátja mulasztásai közvetlen következményeit, képes előre látni cselekedetei egyes kockázatait.
A tanuló a tanulás iránti attitűdje pozitívvá válik. Egyre gyakorlottabb figyelme összpontosításában. Tanítói, oktatói segítséggel képes saját tanulását megszervezni, segítséggel képes csoportmunkában aktívan részt venni, a sok pozitív visszajelzés hatására ezt egyre magabiztosabban teszi. Segítséggel felismeri szükségleteit, gyakorlatot szerez teljesítményének és képességeinek reális értékelésében.
Korunkban megváltoztak a tudásátadás helyszínei, és a diákok sok ismerethez jutnak az interneten, multimédiás eszközökön keresztül, ezért ki kell tudniuk választani a tanulóknak a megfelelő információt, vagyis olyan készségeket, módszereket kell kifejleszteni, amelyek lehetővé teszik a szelektálást. A sakk, mint oktatási eszköz alkalmazása kialakítja a tanulókban az önfejlesztés igényét, a hatékony, önálló tanulás iránti motivációt, a logikus gondolkodás képességét, a problémaérzékenységet és a lehető legjobb megoldás igényét, kreativitást, eredetiséget, amely szükséges minden tantárgy tanulásakor és a mindennapi életben. Fontos a diákokban ezt az érzést kiváltani, hogy érdemes önmagukat fejleszteni, tudásukat gyarapítani, mert annak hasznát a következő játszmában rögtön érezhetik.
Általános tanteremi foglalkozáshoz szükséges eszközök: sakktáblák, sakk-készletek, demo tábla, laminált lap, sakkszőnyeg.
A kompetenciafejlesztést az alsó tagozaton a tanító, a sakkoktató az egyéni sajátosságokra épülő differenciált tanulásszervezéssel és bánásmóddal valósítja meg. Az alapvető képességek, készségek, kompetenciák fejlesztésében a tanulói tevékenységekre épít. Az ehhez felhasznált tananyagtartalmak megtervezésekor, valamint a feldolgozás tempójának meghatározásakor, a pedagógiai módszerek és eszközök kiválasztásakor a tanulócsoport, illetve az egyes tanulók fejlődési jellemzőit és fejlesztési szükségleteit tekinti irányadónak.
Ökoiskolánk tudatosan vállalja föl, hogy mindennapi életünk meghatározója a környezeti nevelés. Ezért törekszünk arra, hogy a képességfejlesztő sakk tantárgy tartalmi elemeit összekapcsoljuk az ökológiai szemlélettel. A fenntarthatóságra nevelés, az aktív, problémaközpontú, felfedező tanulás hangsúlyos szerepet kap.
A kerettanterv ajánlott óraszáma heti 1 a tanítási-tanulási folyamatba építve.
Sakk időkeret felosztása az 1. évfolyam számára 34 óra.
A **Sakk, mint oktatási eszköz** kerettanterv feldolgozása az alábbi struktúrában szerepel:

- Bevezetés: célok, feladatok.
- 1. évfolyamra lebontott tematikai egység megnevezése, a tematikai egység ajánlott óraszáma, fejlesztési célok, előzetes ismeretek, követelmények, kapcsolódási pontok, kulcsfogalmak tematikai egységenként, értékelés.

A TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

Az értékelés során célszerű a szöveges értékelést alkalmazni, mivel a kompetenciafejlesztés során elsősorban nem csupán az ismeretek hiányát vagy meglétét vizsgáljuk, hanem a tanuló önmagához viszonyított fejlődését, előrehaladását.

- A tanuló értékelésének szempontjai:
    - Fogalmak ismeretére.
    - Készségek.
- Az ellenőrzés területei, formái:
    - A tanulók – tanító által történő – megfigyelése:
        - Önálló tevékenységben.
        - Csoportmunkában/páros munkában való részvétel során.

- Tanulói megfigyelések:
    - Egymás munkájának segítése csoportmunkában/párban.
    - Önellenőrzés.

A tanulási folyamaton belül a tanulók értékelésével az egyén fejlettségét, aktuális tudását viszonyítjuk a saját képesség szerint elérhető legmagasabb szinthez, valamint a fejlesztés, tanulás során várható eredményhez.
A tantervben az első évfolyamok végén a fejlődés várható eredményeinek meghatározását irányelveknek kell tekinteni. Azt, hogy az adott területen mennyire biztatóak az aktuális helyzet és a fejlődés jelei, a pedagógusnak kell megítélnie. Vannak olyan területek, amelyekben viszonylag egyszerűen, teszteléssel megállapíthatók a teljesítmények. Ezeken a területeken is óvatosan kell kezelni a megfogalmazott irányelveket, hiszen pl. a számolni legjobban tudó ember is követ el számolási hibát, az egyébként jó problémamegoldó ember is félreérthet egy-egy olvasott vagy hallott szöveget. Ezért – bár mérésekkel sok területen megbízható információkat szerezhetünk növendékeink tudásáról, felkészültségéről, képességeinek fejlettségéről – kellő mértékben kell támaszkodnunk a folyamatos megfigyelés során gyűjtött tapasztalatokra.
Az év végi értékelés egyrészt a szummatív mérési eredményekre, másrészt a tanító folyamatos megfigyelései során szerzett összképre épül.
A rendszeres visszajelzés a tanulónak a pedagógus és társai által a tanév során elengedhetetlen. A visszajelzések gyűjtése és dokumentálása portfoliószerűen történhet, ugyanígy a tanuló reakcióinak és elhatározásainak rögzítése, segíti az értékelést.
A **megfelelt** szint többnyire az elsajátított ismertek alkalmazását jelenti, amikor a tanulók segítséggel képesek az ismerteket az adott helyzetben történő alkalmazására.
A **kiválóan megfelelt** szint azokat a megalapozott átlagismerteket feltételezi, amelyek birtokában a tanuló önállóan képes azokat adott helyzetben, problémamegoldás során alkalmazni.

KIEMELT FELADATOK

- A **fejlesztés-központúság** megvalósítása két fő területen: a tanulók komplex fejlesztése; valamint a sakk tartalmak fokozatos felépítése, mélyítése, bővítése terén. Ez a szemlélet megkívánja, és a felépítés lehetővé teszi a tanulók differenciált foglalkoztatását, az egyéni bánásmód megvalósítását is.
- Az **esélyegyenlőtlenség csökkentése**, a különböző adottságú, képességű tanulók tanulási-fejlődési esélyeinek, tehetségük kibontakoztatásának változatos módszerekkel történő megvalósítása.
- Olyan **módszertani ajánlások, tevékenységi formák** (pl. páros és csoportmunka, kooperatív tanulási eljárások) megjelenítése, ajánlása, amelyek a feldolgozást érdekesebbé.

TÉMAKÖR: Bevezetés a sakk világába
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

ELŐZETES TUDÁS

Nem igényel.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

- Pozitív érzések kialakítása a sakk szabályaival kapcsolatosan. A bábok mozgásának életszerű megismerése. A térlátás fejlesztése.
- Fejlesztés: mozgáskoordináció, téri tájékozódás, vizuális figyelem, emlékezet, gyorsaság, szem- és kézkoordináció, szerialitás, figyelem, analógiás gondolkodás.

- Szövegértés, szövegalkotás fejlesztése. Kooperáció a társakkal, eredményes munkaszervezés.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- Bevezetés a sakk világába
    - Mesés történetek a sakktörténelemből.
- Ismerkedés a sakkbábokkal
    - A bábok megnevezése. Gyalogok és tisztek.
- Ismerkedés a sakktáblával
    - Négyzetek fekete-fehéren. Bevezetés a vonalak, sorok és átlók világába.
- Ismerkedés a bástyával
    - Lépés a bástyával a vonalakon. Ütés a bástyával.
- Ismerkedés a futóval
    - Lépés a futóval az átlókon. Ütés a futóval.
- Ismerkedés a csodás vezérrel (királynővel)
    - Lépés a vezérrel. Ütés a vezérrel. Játék: 8 vezéres sakkfeladvány.
- Összefoglaló
    - Ismerkedés a táblával, bástya, vezér és futó lépéseivel.

TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK

- Bevezetés az új ismeretekbe mozgásos feladatokkal.
- A különböző bábok megkülönböztetése, a bábok többféle ábrázolásának megismerése.
- A csatamező felfedezése. Sor, vonal, átló fogalmak elsajátítása.
- Tájékozódás a sakktáblán, minden mező nevének megismerése.
- A bástya, a futó, a vezér menetmódjának, ütésének, kiinduló helyzetben való elhelyezkedése.
- A megismert bábok sakktörténetének megismerése.

PEDAGÓGIAI ELJÁRÁSOK

Játékok, csoportmunkák, egyéni feladatvégzés.

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Magyar nyelv és irodalom: beszédértés.
- Matematika: irányok, koordinátarendszer.
- Testnevelés és sport: mozgás különböző irányokban, kooperáció a társakkal.
- Vizuális kultúra: vizuális figyelem.

– Technika, életvitel és gyakorlat: szem- és kézkoordináció

TANESZKÖZÖK

– Tankönyv.
– Munkafüzet.
– Munkafüzet melléklete.
– Sakktábla, sakkbábok.
– Kerti sakk készlet.
– Sakkszőnyeg.
– Zsákbábok.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Vonal, átló, sor, mező, gyalog, tiszt, bástya futó, csodás vezér, király, ütés, támadás, védekezés.

TÉMAKÖR: Ismerkedés a huszárral, a gyaloggal és a királlyal, sakkadás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

ELŐZETES TUDÁS

Bábok pontos megnevezése, tájékozódás a sakktáblán, lépések ismerete.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

– A sakkozás szabályainak megértése és alkalmazása az életkori sajátosságoknak megfelelően. Kooperáció a társakkal. Kifejezőképesség és logikus gondolkodás fejlesztése.
– Játékos feladatokkal fejlesztés: kinesztetikus információ verbálissá alakítása, észlelés, szerialitás, analízis-szintézis, egyensúly, testséma, mozgáskoordináció, téri orientáció.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

– Ismerkedés a sakk királyával.
    - Lassan lép a király. Ütés a királlyal.
– Ismerkedés a sakkadással.
    - Királlyal kapcsolatos szabályok. Királyok csatája.
– Ismerkedés a (csalafinta) huszárral.
    - Ugribugri: bevezetés a huszár lépéseibe L alakban. Ütés a huszárral. Huszártúra.
– A huszár erőviszonyai a sakktáblán.
    - Az aktív/erős huszár a tábla közepén. Szegény/passzív paci a sarokban. Huszárcsata.

- A sakkbábok értékrendszere.
    - Mennyiség és minőség közötti különbség. Összegzés az eddigi bábokról.
- Ismerkedés a (kis) gyaloggal.
    - Bevezetés a gyalog lépéseibe alapállasból. Az egyetlen báb, mely másképp üt, mint lép.
- A gyalog átalakulása.
    - Céltudatosan előre a gyaloggal. Milyen bábot érdemes felvenni és miért.

TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK

- Bevezetés az új ismeretekbe mozgásos feladatokkal.
- A király, a huszár, a gyalog menetmódjának, ütésének, kiinduló helyzetben való elhelyezkedése.
- A megismert bábok sakktörténetének megismerése.
- A játék céljának hangsúlyozása a király elfogása.
- A különböző bábok sakkadásának megismerése, adott helyzetekben az utolsó lépés felismerése.
- Mennyiség és minőség közti különbség szemléltetése a sakkbábok értékrendszerén keresztül.

PEDAGÓGIAI ELJÁRÁSOK

Játékok, csoportmunkák, egyéni feladatvégzés.

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Magyar nyelv és irodalom:
    - Kérdések értése, világos válaszok megfogalmazása; szabályok megértése.
- Matematika:
    - Irány, koordinátarendszer; téri orientáció; logikus gondolkodás fejlesztése; sorrendiség.
- Testnevelés és sport:
    - Mozgáskoordináció, téri orientáció.

TANESZKÖZÖK

- Tankönyv.
- Munkafüzet.
- Munkafüzet melléklete.
- Sakktábla, sakkbábok.

- Kerti sakk készlet.
- Sakkszőnyeg.
- Zsákbábok.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Vonal, átló, sor, mező, gyalog, tiszt, bástya, futó, csodás vezér, király, ütés, támadás, védekezés.

TÉMAKÖR: A patt, a megnyitás taktikái, versenyszabályzat
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

ELŐZETES TUDÁS

Bábok pontos megnevezése, tájékozódás a sakktáblán, lépések ismerete.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

- A sakkozás szabályainak megértése és alkalmazása az életkori sajátosságoknak megfelelően. Kooperáció a társakkal. Kifejezőképesség és logikus gondolkodás fejlesztése.
- Játékos feladatokkal fejlesztés: kinesztetikus információ verbálissá alakítása, észlelés, szerialitás, analízis-szintézis, egyensúly, testséma, mozgáskoordináció, téri orientáció.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- Ismerkedés a sánccal
    - A király biztonságba helyezése. Sánc a fejlődés része.
- Bővebb sakkadással kapcsolatos ismeretek Őfelségének: sakk!
    - A király támadása különböző bábokkal.
- Védekezés a sakk ellen
    - Bevezetés a védekezési technikákba. Problémák megoldása a sakktáblán (és rajta kívül is).
- Matt a királynak!
    - Háromféle eredmény a játszma végén. A végeredmény pontozása és értékelése.
- A sakk és a matt közötti különbség
    - Menekülési lehetőségek. Legjobb védekezés az ellentámadás.
- Ismerkedés az alap- és az egylépéses mattokkal
    - Mattadás vezérrel. Mattadás egyéb bábokkal. Alapsori mattadás.
- Támadás és védekezés az alapsoron.
    - Alapsori gyengeség megelőzése.

TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK

- Bevezetés az új ismeretekbe mozgásos feladatokkal.
- A támadások ellen való védekezés fontossága.
- Az első védekezési lehetőség a sáncolás szabályainak megismerése, adott helyzetekben.
- A védekezés lehetőségei az életben és a sakktáblán.
- A közös erővel végzett munka eredménnyel jár.
- Sakk vagy matt, helyzetek átlátása, lehetőségek felderítése.
- A játszmák végeredményeinek lehetőségei, pontozás.

PEDAGÓGIAI ELJÁRÁSOK

Játékok, csoportmunkák, egyéni feladatvégzés.

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Magyar nyelv és irodalom:
    - Kérdések értése, világos válaszok megfogalmazása, szókincs, szövegalkotási készség fejlesztése.
- Matematika:
    - Irány, koordináta-rendszer, térlátás fejlesztése, analógiák felismerése és alkalmazása.
- Vizuális kultúra:
    - Térlátás fejlesztése, vizuális figyelem.
- Testnevelés és sport:
    - Mozgáskoordináció.

TANESZKÖZÖK

- Tankönyv.
- Munkafüzet
- Munkafüzet melléklete.
- Sakktábla, sakkbábok.
- Kerti sakk készlet.
- Sakkszőnyeg.
- Zsákbábok.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Gyalog, tiszt, bástya, futó, csodás vezér, király; ütés és lépés; támadás, védekezés.

TÉMAKÖR: Alapállás, szabályok, sakk és matt
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

ELŐZETES TUDÁS

Gyalog lépései, üt és lép; tisztek helyes elhelyezése, lépései; mennyiség és minőség közötti különbségek helyes értelmezése.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

- A sakkozás szabályainak megértése és alkalmazása életkori sajátosságoknak megfelelően. Kooperáció a társakkal. Térlátás fejlesztése.
- Játékos feladatokkal fejlesztés: figyelem, logikus gondolkodás, analógiák felismerése és alkalmazása, mozgáskoordináció, szókincs, emlékezet, vizuális figyelem, szövegalkotási készség, analízis-szintézis.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- Egyik fél se győz: döntetlen (remi)
    - Döntetlennel kapcsolatos szabályok. Bevezetés a patt fogalmába.
- Bevezetés a megnyitás alapelveibe
    - Fejlődés a gyalogokkal és a tisztekkel. Bevezetés a centrum fogalmába.
- A legrövidebb sakkjátszmák
    - Erények és gyengeségek a megnyitásban.
- Ismerkedés a susztermattal
    - A gyenge megnyitás következményei.
- A centrum jelentősége a megnyitásban
    - A bábok helyes fejlődése a centrum irányába. A centrum elfoglalása és annak ereje.
- Bevezetés a villa fogalmába a sakktáblán
    - Az idő értéke (egyszerre csak egy futhat, a másik báb elesik).
- Házi sakkbajnokság: egylépéses matt feladványok vetélkedő
    - A versenyek szabályai, lebonyolítása

TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK

- Bevezetés az új ismeretekbe mozgásos feladatokkal.
- Az első lépések fontosságának szemléltetése.
- Ki tegye meg az első lépést, hova lépjenek a tisztek, a centrum fontosságának, előnyeinek megismerése.
- Gyors játszmák megismerése, kivédése.

- Villa fontossága a játszmákban, hiszen, ha egy báb egyszerre többet támad, amíg az egyik megmenekül a másik figura elvész.

PEDAGÓGIAI ELJÁRÁSOK

Játékok, csoportmunkák, egyéni feladatvégzés.

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Magyar nyelv és irodalom:
    - Szabályértés, kifejezőképesség, szókincs fejlesztése.
- Matematika:
    - Szabályértés, logikus gondolkodás fejlesztése; sorrendiség.
- Testnevelés és sport:
    - A győzelem és a vereség feldolgozása.
    - A versenyek szabályai, lebonyolítása.

TANESZKÖZÖK

- Tankönyv.
- Munkafüzet.
- Munkafüzet melléklete.
- Sakktábla, sakkbábok.
- Kerti sakk készlet.
- Sakkszőnyeg.
- Zsákbábok.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Döntetlen-remi; centrum; megnyitás; villa.

TÉMAKÖR: Játék
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

- Kooperáció a társakkal. Kifejezőképesség és logikus gondolkodás fejlesztése.
- Játékos feladatokkal fejlesztés: figyelem, logikus gondolkodás, analógiák felismerése és alkalmazása, mozgáskoordináció, szókincs, emlékezet, vizuális figyelem, szövegalkotási készség, analízis-szintézis.

D. Magyar nyelv és irodalom

A magyar nemzeti kultúra alapja a magyar nyelv. Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk a nemzeti identitásunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze. Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel.
Kultúránk a Kárpát-medencei magyarság kultúrája. A magyar irodalom a Kárpát-medencei magyarság irodalma. Nemcsak a magyar nyelv köti össze a magyar alkotókat és műveiket, hanem közös történelmünk, kulturális hagyományaink is, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.
A nevelés-oktatás cél- és feladatrendszere az alapfokú képzés első szakaszában, az 1-4. évfolyamon:

- Cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát, viszonyulásait az élő és élettelen világhoz. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak követői és később gyarapítói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók életkoruknak megfelelő, biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, érdeklődésüket, olyan olvasó emberekké neveljük őket, akik a képzési szakasz végére többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Művelt emberekké neveljük a diákokat, akik korosztályuknak, érettségüknek megfelelő értékrendszerrel, ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket értelmezni tudják.
- Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális szövegeket.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzeteket megértsék, és ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat fejlesztését szolgálják.

- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat elő tudják adni.
- Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és érdeklődésük megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Segíteni kell a diákokat a tanulás tanulásában, az önképzés igényének kialakításában.
- A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének az érzelmi fejlődésük az alapja.
- A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve.
- Az egyes témakörök óraszáma minimum és maximum értékeket tartalmaz. A minimum óraszámot a törzsanyagra kell fordítani. Ha az osztály vagy csoport ezt az egységet hamarabb fel tudja dolgozni – tehát a megadott minimum órakeretben (órakeret 80%-a) –, akkor a pedagógus felhasználhatja a maradék órákat (órakeret 20%-a) a megadott tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre, kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására. Amennyiben a 80% nem elegendő a törzsanyag teljesítésére, akkor az órakeret 100%-át kell erre fordítani.
- A magyar nyelv és irodalom tantárgy az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában komplex egységet alkot. Az olvasás és írás jelrendszerének tanítása párhuzamosan folyik a többi nyelvi készség és képesség, a szóbeli és írásbeli nyelvhasználati területek (beszéd, olvasás, hallott és olvasott szöveg értése, írás, helyesírás, szóbeli és írásbeli szövegalkotás) folyamatos fejlesztésével.
- A kompetencia-fejlesztés alapja a beszéd, az olvasás és az írás készségszintű elsajátítása, mely a pedagógus által is közvetített ismeretekre épülve játékokkal, játékos gyakorlatokkal valósul meg a leghatékonyabban.
- A gyermek beszéde ezen oktatási szakaszban folyamatosan fejlődik. Napjainkban a megváltozott társadalmi körülmények következtében a beszédfejlődés lényegesen lelassult, ezért annak tudatos és folyamatos fejlesztése szükséges.
- Az óvoda és az iskola közötti átmenet segítésére az előkészítő időszak hosszát rugalmasan kell kezelni, figyelembe véve az iskolába kerülő gyerekek eltérő adottságait, meglévő ismereteit. Ebben az időszakban kell a pedagógusnak megfigyelnie a tanulókat, és ezekre a megfigyelésekre építve kezdheti meg a

differenciált fejlesztést. A fejlesztési cél az, hogy a betűtanítás és -tanulás – lehetőség szerint – az első tanév végéig befejeződjék. Az írott nagybetűk írásának tanítása második osztályra tevődik.

- A készségfejlesztés sajátosságainak megfelelően a tananyag egymásra épülően bővül. Az első két évfolyam témakörei újabb ismeretekkel egészülnek ki és megkezdődik a nyelvi-irodalmi fogalmak megalkotásának előkészítése. Az első két évfolyam témakörei megjelennek a harmadik-negyedik évfolyamon is.
- A változatos műfajú és típusú szövegek a tanulók világról szerzett ismereteit bővítik, szó- és kifejezéskészletüket gazdagítják, ezáltal segítik az önismeretük fejlődését, valamint a közösségekben (család, osztály, iskola, település) való eligazodásukat. A tanulók ebben a fejlesztési szakaszban magyar népköltészeti alkotásokkal (népmese, mondóka, szólás, közmondás, találós kérdés, népdal), és magyar szerzők műveivel (műmese, vers, versrészlet) találkoznak.
- Ez az időszak alkalmas arra is, hogy a tanuló felfedezze a körülötte lévő közösségi értékeket: otthon, család, iskola, haza. Itt alapozzuk meg az önálló ismeretszerzést. A különböző típusú szövegek feldolgozása a későbbi szaktárgyi tanulást készítik elő. A pedagógus kiemelt feladata és lehetősége, hogy a gyermek a tanulást pozitív élményként élje meg.
- Az olvasástanuláshoz hasonlóan az írástanulás előkészítésére és jelrendszerének elsajátítására is elegendő időt kell biztosítani, differenciáltan kezelve a tanulók képességbeli eltéréseit.
- Az írás és a helyesírás szerves egységet alkot. Az anyanyelvi ismeretek átadása a gyakorlati nyelvhasználaton keresztül történik, a fejlesztésre összpontosít. Középpontba kerül a helyesírási készség fejlesztése és a rendezett kézírás kialakítása.
- Ez teszi lehetővé, hogy a tanuló írásban is képes legyen gondolatait kifejezni, azt megfelelően formába önteni.

1–2. Évfolyam

- Az iskolába kerülő gyermekek nyelvhasználata nagyon eltérő. Ennek a két évfolyamnak az egyik fő feladata az ösztönös nyelvhasználat tudatosítása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének eredményeként fejlődik a tanuló fonémahallása, szótagolási,

valamint analizáló - szintetizáló képessége, mindeközben elsajátítja az olvasás-írás jelrendszerét.

- Az olvasás és írás készségének kialakítása alapvetően meghatározhatja a tanuló későbbi tanulási képességeinek fejlődését, iskolai sikerességét. Ezért szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált alapozás.
- Az első tanév első féléve előkészítő időszak, melynek célja a tanulók megfigyelése, valamint a megfigyelések alapján a részképességek koncentrált és differenciált fejlesztése. Bár ebben az időszakban már megkezdődik a betűtanítás, a fő hangsúly a képességfejlesztésen van.
- Az első félévben az írás előkészítése történik, melynek során kialakulnak a helyes írásszokások, és megtörténik a tanulók tájékozódási és finommotorikus képességének a fejlesztése. Megtörténik továbbá a betűelemek megismerése, vázolása, s a betűolvasás tanításával párhuzamosan elkezdődik a kisbetűk írásának tanítása.
- Az olvasás jelrendszerének megtanítása párhuzamosan folyik az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztésével az egyes témakörök mentén. Az olvasástechnika elsajátításától folyamatosan a szövegértésre tevődik a hangsúly.
- Az első két évfolyamon megkezdődik a rendezett íráshasználat kialakítása. Ez lendületes vázolással, vonalvezetés gyakorlásával, rendezett írásképre, önellenőrzésre és javításra való szoktatással történik.
- Az írás, helyesírás tevékenységi kör kapcsán az elsődleges cél a nyelvi tapasztalatszerzésre épülő helyesírás kialakítása és fejlesztése.
- Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.
- Ökoiskolánk tudatosan vállalja föl, hogy mindennapi életünk meghatározója a környezeti nevelés. Ezért törekszünk arra, hogy a magyar nyelv- és irodalom. tantárgy tartalmi elemeit összekapcsoljuk az ökológiai szemlélettel. A fenntarthatóságra nevelés, az aktív, problémaközpontú, felfedező tanulás hangsúlyos szerepet kap.

ISMERETSZERZÉSI, - FELDOLGOZÁSI ÉS ALKALMAZÁSI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI, FELADATAI

- Beszédkészség fejlesztése.
- Szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása.
- Olvasás, az írott szöveg megértése.
- Szövegértő olvasás fejlesztése.
- Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése.
- Írás, íráskép fejlesztése.

- Az íráshasználat fejlesztése.
- Fogalmazási alapismeretek kialakítása.
- Szövegalkotási gyakorlatok.
- Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása.
- Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása.
- A tanulási képesség fejlesztése.
- Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése.

KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE

- A magyar nyelv és irodalom tantárgy megteremti a kulcskompetenciák fejlesztésének lehetőségeit:
- Az anyanyelvi kompetencia elsődleges eszköze.
- Az utasítások, szöveges feladatok értelmezése révén közvetve hozzájárul a matematikai kompetencia fejlesztéséhez.
- Az irodalmi művek olvasása segíti a szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztését valamint az erkölcsi nevelést.
- A csoportmunka, kooperatív munkavégzés lehetőséget teremt az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére.
- Információgyűjtés, önálló beszámolók készítése, digitális tananyagok használata során fejlődik a digitális kompetencia.
- A magyar történelem eseményeihez kapcsolódó szövegek feldolgozása a nemzeti öntudat erősödését segíti.

SZEMPONTOK A TANULÓK TELJESÍTMÉNYÉNEK ÉRTÉKELÉSÉHEZ

- Az első négy évfolyamon a tanulási folyamat egészében kiemelten fontos a fejlesztő értékelés. Az értékelés alapja a pozitív megerősítés, a folyamatos, jóindulatú visszajelzés, a motiváció erősítése a munkavégzésre. A tanító folyamatosan figyelemmel kíséri a tanulók fejlődését, személyre szóló értékelést nyújt a fejlődés üteméről, az egyéni teljesítményről. Segítséget nyújt a továbbhaladáshoz, a hiányosságok pótlásához. Az értékelés célja a helyes értékrend közvetítése, az elvárások megértése, a pontos munkavégzés igényének kialakítása. A helyes értékelés segíti a tanulók önértékelésének kialakítását, fejlesztését. A kisiskolások értékelésének alapelve a tapintat és a türelem.
- Az értékelés igazodjon a gyakorlás során alkalmazott tevékenységekhez. A számonkérés igazodjon az életkori sajátosságokhoz, legyen változatos.

- A folyamatos szóbeli értékelés mellett szükséges az írásbeli értékelés is. A fejlesztés csakis akkor lehet eredményes, ha az írásbeli munkák javítása azonnal megtörténik.
- Az értékelés elsődlegesen a pedagógus feladata, de lehetőséget kell teremteni arra is, hogy a tanulók értékeljék önmaguk, valamint társaik munkáját.
- A folyamatos szóbeli és írásbeli értékelések jelentik félévi és tanév végi minősítő értékelések alapját. A fejlesztési ciklusok végén a tanulói teljesítmények érdemjegyekkel történő értékeléséhez támpontot jelentenek a fejlesztés várt eredményeinek meghatározása a kerettantervben.

A TANKÖNYVVÁLASZTÁS SZEMPONTJAI

A szakmai munkaközösségünk a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének.
- A taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a magyar nyelv és irodalom tantárgy tanítására meghatározott órakeretben.
- A taneszköz segítségével a magyar nyelv és irodalom kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen.
- A taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására.

- Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:
  - Amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai.
  - Amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló).
  - Amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel.
  - Amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal.
  - Az emelt óraszámú ajánlás indokai: Az 1. évfolyamon nincs emelt óraszám.
  - Az 1–2. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak óraszáma: 476 óra.

Beszéd és olvasás

1. BESZÉD ÉS KOMMUNIKÁCIÓ
2. BETŰTANÍTÁS KEZDETE. OLVASÁSI KÉSZSÉGET MEGALAPOZÓ KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE:

A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza az előkészítő szakasz képességfejlesztését és minden hang és betű tanításának előkészítését.

3. BETŰTANÍTÁS. OLVASÁSI KÉSZSÉGET MEGALAPOZÓ KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE:

A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza minden hang- és betű-tanítás ismereteit, fejlesztési feladatait.

4. NÉPMESÉK, MŰMESÉK.

Törzsanyag

Magyar népmesék: A vadgalamb és a szarka; Miért haragszik a disznó a kutyára, a kutya a macskára, a macska az egérre?; A sajtot osztó róka; Két kecske találkozott a pallón; A varga, a szikra és a bab; A róka és a kácsák; Jakab meg az apja; Az okos leány; Az öreg halász és a nagyravágyó felesége (Illyés Gyula); A hiú király; Csalimese (Benedek Elek); Lázár Ervin: Mese reggelre; Zelk Zoltán: A három nyúl (verses mese); A pap meg a tojások (cigány népmese); Csukás István: Sün Balázs; Kormos István: Vackor az első bében (részletek).
A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:
Csukás István: A téli tücsök meséi /részlet/; A galamb, a réce meg a lúd; Az állatok vitája; Ki a legelébbvaló?; A szegényember káposztája; A kiskakas gyémánt félkrajcárja (Arany László); Kinek köszönt a vándor?; Az állatok nyelvén tudó juhász; Tréfás mese (Benedek Elek gyűjtése); Móra Ferenc: Levelek hullása; Osváth Erzsébet: A fecskerepülőtéren; Lázár Ervin: Kék meg a sárga; Lázár Ervin: A fába szorult hernyó /részlet/; Kányádi Sándor: A néma tulipán; Kányádi Sándor: Mogyoró király meséje; Csukás István: Egy különös idegen; Csukás István: Süsü /részlet/; Kányádi Sándor: A mindennapi kenyér; Fazekas Anna: Öreg néne őzikéje (verses mese); Jékely Zoltán: A három pillangó; Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; Móricz Zsigmond: Iciri-piciri; Kutya-macska barátság; Kányádi Sándor: Mesemorzsa; Hárs Ernő: Vége a vakációnak; A kisgömböc; A kismalac és a farkasok (Arany László); Lázár Ervin: A lyukas zokni.

5. VERSEK

Törzsanyag

Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Kányádi Sándor: Ha a napnak; József Attila: Hangya; Weöres Sándor: Galagonya; Zelk Zoltán: Este jó, este jó…; Romhányi József: A bűnbánó elefánt; Csoóri Sándor: Esti párbeszéd; Csoóri Sándor: Csodakutya; Kiss Anna: A nappal és az éjszaka; Móra Ferenc: A cinege cipője; József Attila: Altató; Petőfi Sándor: Anyám tyúkja; Petőfi Sándor: Arany Lacinak; gazdag Erzsébet: Álmomban; Móricz Zsigmond: A török és a tehenek. (A vastag betűs művek memoriterek.)
A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:
Kányádi Sándor: Ballag már; Móra Ferenc: Csókai csóka; Nemes Nagy Ágnes: A titkos út; Kányádi Sándor: Szarvasitató; Nemes Nagy Ágnes: Névnapra; Romhányi József: A pék pókja; Weöres Sándor: Nyári este; Móra Ferenc: Zengő ABC; Kányádi Sándor: Aki fázik;

Tarbay Ede: Mit beszélt a vízimalom a patakkal?; Nemes Nagy Ágnes: Lila fecske; Zelk Zoltán: Kóc, kóc; Weöres Sándor: Nyári este; Tamkó Sirató Károly: Pinty és ponty.

6. HELYEM A KÖZÖSSÉGBEN – CSALÁD, ISKOLA

Törzsanyag

Janikovszky Éva: Már iskolás vagyok (részletek); Hervay Gizella: Elfelejtő mese; Zelk Zoltán: Kicsi vagyok én; Nemes Nagy Ágnes: Gesztenyefalevél valamint ismerettartalmú szövegek a Helyem a közösségben – család, iskola témakörben.

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:

Fésűs Éva: Csupafül huszonkét meséje (részlet); Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami.

7. ÉVSZAKOK, ÜNNEPKÖRÖK, HAGYOMÁNYOK

Törzsanyag

Magyar népköltés: Hónapsoroló; Zelk Zoltán: Négy vándor; Kányádi Sándor: Jön az ősz; Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra /részlet/; Lázár Ervin: Mit ugrálsz, hideg?; Weöres Sándor: Száncsengő; Betlehemes játék; Weöres Sándor: Újévi mese; Gazdag Erzsébet: Itt a farsang; Devecsery László: Húsvét; A virágok vetélkedése (népköltészet – húsvét); Szabó Lőrinc: Tavasz; Szilágyi Domokos: Két nyári mondóka; Ágh István: Virágosat álmodtam; valamint ismerettartalmú szövegek az Évszakok, ünnepkörök, hagyományok témakörben (A vastag betűs művek memoritek.).

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:

Hónapmondóka; Csanádi Imre: Négy testvér; Zelk Zoltán: Őszi mese; Csanádi Imre: Doromboló; Csanádi Imre: Farkas üvölt; Zelk Zoltán: Téli fák; Móra Ferenc: A kíváncsi hópelyhek; Zelk Zoltán: Téli mese; Nemes Nagy Ágnes: Hóesésben; Kányádi Sándor: Betemetett a nagy hó; Szabó Lőrinc: Esik a hó; Devecsery László: Karácsonyi éjben, Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Szilágyi Domokos: Ősz; Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Kodály Zoltán: Pünkösdölő (részlet); Elindult Mária – magyar népének; Kányádi Sándor: Aki fázik; Zelk Zoltán: Csilingel a gyöngyvirág.

8. ÁLLATOK, NÖVÉNYEK, EMBEREK

Törzsanyag

Ismerettartalmú szövegek az állatok, növények, emberek témakörben.

1–2. évfolyam

A tanuló érzelmi érzékenysége, erkölcsi gondolkodása legalább olyan szintre kerül, hogy az olvasott művekben képessé válik emberi alaphelyzetek, irodalmi témák, természeti motívumok felismerésére, megnevezésére. Bekapcsolódik a jó és a rossz, a szép és a csúnya fogalmak tartalmáról szóló órai beszélgetésekbe. Megismeri a nagy ünnepkörök egy-egy szöveghagyományát, ezeket évszakok szerint is képes elhelyezni, valamint ismer ezekhez kapcsolódó alkotásokat (népdalokat, mondákat, meséket, műalkotásokat). Részt vesz a ritmusérzékét, mozgáskultúráját is fejlesztő önismereti gyakorlatokban, szerepjátékokban. Képessé válik az olvasmányaihoz kapcsolódó személyes ismeretek, élmények felidézésére és megosztására, gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezésére. Szívesen részt vállal ritmusos,

énekes rögtönzésekben, különböző kreatív játékokban. Képes mindennapi konfliktusok átélésére bábjátékban, drámajátékban. Kipróbálja a testmozgás, a manuális és művészeti alkotó tevékenység több formáját, és képes megfogalmazni ezzel kapcsolatos élményeit, tapasztalatait. A magyar nyelv és irodalom foglalkozások feladatmegoldásaiban, közös tevékenységeiben tapasztalatot szerez a társakkal való együttműködésről, tevékenységek kezdeményezéséről. A kisiskolások, akik korán találkoznak audiovizuális és hipertextes (internetes közegben működő) szövegekkel is (gyerekfilmek, reklámok, videojátékok, közösségi oldalak használata), megismerkednek a szövegek különböző modalitásaival, eltérő médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival is (az írott szöveg, a hang és a kép kapcsolatával – egyszerű, játékos formában). A tanuló játékos gyakorlatok révén elsajátít néhány, a koncentrációs képességét fejlesztő memóriagyakorlatot. Az olvasásmegértés folyamatában fejlődik a szókincse, a nyelvi-logikai kapcsolatokat, következtetéseket, viszonyításokat felismerő képessége. IKT eszközökkel képes irányított, majd önálló információkeresésre, rövid szövegek létrehozására. Segítséggel felismeri szükségleteit, tud kérdezni, gyakorlatot szerez teljesítményének és képességeinek reális értékelésében.
A gyerekek az iskolába lépés előtt először a szűkebb környezetüktől sajátítják el a magyar nyelvet. A tantárgy feladata ennek az ösztönös nyelvtudásnak a formálása, a nyelvi tudatosság fejlesztése.
Az 1−2. évfolyam legfontosabb feladata az olvasás és az írás megtanítása, az igényes beszéd fejlesztése, amely egyben a további anyanyelvi nevelés alapja is. Az olvasás és az írás életkornak megfelelő tudása nélkül elképzelhetetlen a tantárgyakban való továbbhaladás.
Az első olvasási sikerek meghatározó erejűek az olvasóvá válás, az olvasással kapcsolatos pozitív viszonyulások kialakulásának folyamatában. Ezért az első osztályokban a tanulók egyedi sajátosságaira tekintettel, differenciáltan kell megszervezni az olvasástanulás folyamatát, haladási tempóját a tanulási kudarcok, a tevékenységgel kapcsolatos szorongások, gátoltság kialakulásának megelőzése érdekében.
Az anyanyelvi nevelés területeit arányosan kell fejleszteni, s el kell érni, hogy a különböző területek képességfejlesztése és ismeretanyaga egységet alkosson. Kiemelt feladat a szókincs gyarapítása, a használt szavak jelentésrétegeinek, stílusértékének és különféle használatainak a megismertetése és tudatosítása, mert az anyanyelvi kommunikáció egyik feltétele a szókincs árnyalt ismerete.
Az értő olvasás fejlődésében fontos szerepe van a szöveggel való foglalkozásnak. A fejlesztés eredményeként elvárható, hogy a tanuló néma olvasás útján megértse tankönyvei szövegének, a feladatok utasításainak a lényegét.
A gyermeki spontán alkotóképességre és a játék örömére alapozva kell a legkülönfélébb tevékenységformákkal a hétköznapokban gyakori szövegműfajok tudatos és kreatív használatára nevelni.
Az írás eszközzé fejlesztése a kézírás megtanításával kezdődik. A betűformák és betűkapcsolások elsajátításán keresztül vezet az út az írás automatizálásáig. Olyan írástempóra kell szert tenniük a tanulóknak, amely kiszolgálja a tanulási igényüket, s megfelel az életkorban elvárható követelményeknek.
Az anyanyelvről szerzett ismeretek segítségével a tudatos nyelvszemléletet, az emeltebb igényű szóbeli és írásbeli anyanyelvhasználatot alakíthatjuk ki. Ennek keretében a magyar nyelv rendszerére vonatkozó elemi ismereteket szerezhetnek a tanulók. A fogalomalkotás nyelvi tapasztalásra épül. A nyelvtani ismeretekhez kapcsolódik a helyesírási szabályismeret és a helyesírási készség elemi szintjének kialakítása. A szabályalkalmazással párhuzamosan futó fejlesztési feladat a tanulók önellenőrzésének és hibajavító tevékenységének, a helyesírási szótár használatának szokássá fejlesztése.

Fokozni kell a tanulók tudatosságát, kitartását és igényességét a különböző nyelvi tevékenységekben, segíteni kell őket, hogy tanulási tevékenységüket fokozatosan növekvő időtartamban legyenek képesek irányítani.
Az 1. évfolyamon a tantárgy heti óraszáma: 7 óra.
Az 1. évfolyamon a tantárgy éves óraszáma: 238 óra. (146 olvasás, 92 írás)

A témakörök és tevékenységek áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám	1.	2.
BESZÉD ÉS OLVASÁS			
Beszéd és kommunikáció	30	15	15
Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	60	60	0
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	60	48	12
Népmesék, műmesék	36	6	30
Versek, népköltészeti alkotások	28	5	23
Helyem a közösségben – család, iskola	18	4	14
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	25	4	21
Állatok, növények, emberek	20	4	16
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS			
Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	40	40	0
Írás jelrendszere	40	28	12
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	26	11	15
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	25	2	23
Kisbetű – nagybetű	18	4	14
A magyar ábécé – a betűrend	18	2	16
Hangok időtartamának jelentésmegkülönböztető szerepe	32	5	27
Összes óraszám:	476	238	238

1. ÉVFOLYAM

Beszéd és olvasás

TÉMAKÖR: Beszéd és kommunikáció
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

A témakör sajátossága a készségfejlesztés. Az óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál.

- Megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál.
- Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését.
- A megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza.
- Részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben.
- Használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés.
- Élményeiről, segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Beszédlégzése és artikulációja megfelelő.
- Figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, a beszédhelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra.
- A szavakat hangokra, szótagokra bontja.
- A hangokból, szótagokból szavakat épít.
- A tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja.
- Részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében.
- Bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés.
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés.
- Beszédfejlesztés: beszédlégzés, artikuláció fejlesztése, beszédritmus, beszédtempó.
- Ritmusérzék-fejlesztés.
- Hangok, szótagok analízise, szintézise.
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés.
- Beszédészlelés, beszédértés.
- Kifejező, érthető beszéd.
- Helyesejtés kialakítása.
- Nem nyelvi jelek használata.
- Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok.
- Párbeszédek, szituációs játékok.

FOGALMAK

Helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, köszönet, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték.

TÉMAKÖR: Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 60 ÓRA

A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges idő minimum egy félév.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát.
- Érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál.
- Történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot
- Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg.
- Részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban.
- Megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset.
- Szavakat hangokra, szótagokra bont.
- Hangokból, szótagokból szavakat épít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés.
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés.
- Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése.
- Szókincs gyarapítása.
- Szókincs aktivizálása.
- Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése.
- Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése.
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése.

- Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése.
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése.
- Betű-hang azonosítás.
- Szótagolás.
- Olvasástechnika fejlesztése.
- Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe.
- A szóbeli és kifejezőkészség fejlesztése.

FOGALMAK

Hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette; utána, közben, miközben stb..

TÉMAKÖR: Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 48 óra

A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges legrövidebb idő egy tanév.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát.
- Érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál.
- Szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért.
- Ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Részt vesz a testséma-tudatosságot (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban.
- Megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset.
- Szavakat hangokra, szótagokra bont.
- Hangokból, szótagokból szavakat épít.
- Biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi nevelés.

- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése.
- Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése.
- Szókincs gyarapítása.
- Szókincs aktivizálása.
- Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése.
- Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése.
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése.
- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése.
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése.
- Betű-hang azonosítás.
- Összeolvasási képesség fejlesztése.
- Szótagolás.
- Nyelvi tudatosság fejlesztése: szótag és szó megkülönböztetése, hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, szó kezdő hangjának azonosítása tanult betűvel, ismert betűvel szógyűjtés.
- Olvasástechnika fejlesztése.
- Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás, két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése.
- Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe.
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése.
- A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi.

FOGALMAK

Hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette; utána, közben, miközben stb..

TÉMAKÖR: Népmesék, műmesék
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál.
- Részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására.

- Biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.
- Felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését.
- A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken.
- Részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában.
- Különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között.
- Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért.
- Felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását.
- Önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megismer néhány mesét és történetet a magyar – és rokon kultúrájú népek irodalmából.
- Részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában.
- Megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában.
- A mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről véleményt alkot.
- Részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.
- Közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, elbeszélést.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi nevelés.
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés.
- Szótagoló olvasás.
- Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig.
- Olvasástechnika fejlesztése.
- Szövegértő olvasás fejlesztése.
- Események helyszíne, ideje, sorrendje.

FOGALMAK

Szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom.

KIEGÉSZÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

- Bábszínház, színházlátogatás.
- Élő meseíró meghívása, író-olvasó–találkozó szervezése.

TÉMAKÖR: Versek, népköltészeti alkotások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését.
- Ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket.
- Élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból.
- Érzékeli és átéli a vers ritmusát és hangulatát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában.
- Megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömét és élményét.
- Segítséggel vagy önállóan előad verseket ritmuskísérettel.
- A tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál.
- Segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai vagy dramatikus szöveget, szövegrészletet.
- Különböző ritmikájú lírai művek megismerésével élményt és tapasztalatot szerez. Megismer alkotásokat a népköltészetből, a kortárs és klasszikus gyermeklírából.
- Megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés.
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés.
- Ritmusérzék fejlesztése.
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés.
- Verbális memória fejlesztése.

- Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb..
- Belső képalkotás.
- Ritmusélmény.
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával.

FOGALMAK

Vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím.

KIEGÉSZÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK:

- Bábszínház-, színházlátogatás.
- Élő költő meghívása, író-olvasó találkozó szervezése.

TÉMAKÖR: Helyem a közösségben – család, iskola
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Itt kerül sor a társadalmi értékek (család, iskola) tudatosítására. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni.
- Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését.
- Különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között.
- Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért.
- Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét.
- Mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat.
- Élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével.
- Képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus szituációs játékok megalkotásába.
- Könyvet kölcsönöz a könyvtárból.
- Részt vesz konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés.
- Beszédkészség fejlesztése.
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés.
- Verbális memória fejlesztése.
- Időben való tájékozódás fejlesztése.
- Olvasástechnika fejlesztése.
- Szótagoló olvasás.
- Empatikus képesség fejlesztése.
- Szépirodalmi és ismeretközlő szövegek.

FOGALMAK

Iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, munka, házimunka, történet, mese, vers.

KIEGÉSZÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Részvétel családi napon, idősek napján, hasonló események szervezése.

TÉMAKÖR: Évszakok, ünnepek, hagyományok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör sajátossága, az ünnepkörök megismerésére, az évszakok ritmikusságának tapasztalására és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál.
- Életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért.
- Felismeri a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ.
- Felismeri, a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését.
- A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken.
- Megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat, és ismeri ezek éves körforgását.
- Felismer és ért néhány egyszerű, gyakori közmondást és szólást.

- Megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét.
- Részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz.
- Feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés.
- Szótagoló olvasás.
- Az olvasástechnika fejlesztése.
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése.
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés.
- Verbális memória fejlesztése.
- Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink.
- Magyar hagyományok tisztelete.
- Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15., húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk.
- Keresztény/keresztyén ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd.
- Nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása.
- Szólások, közmondások, találós kérdések, nyelvtörők, kiszámolók, mondókák.

FOGALMAK

Keresztény/keresztyén ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, közösség, szólás, közmondás, évszak, körforgás.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon.

TÉMAKÖR: Állatok, növények, emberek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

Felismeri, a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.

Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi.
- Képzeletét a megértés érdekében mozgósítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Olvasástechnika fejlesztése.
- Szövegértés fejlesztése.
- Beszédfejlesztés.
- Érzelmi fejlesztés.
- Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása.
- Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről.
- Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése.
- Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék).
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés.
- Belső képalkotás.
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával.

FOGALMAK

Ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, cím, illusztráció.

KIEGÉSZÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

- Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása.
- Részvétel természetvédelmi projektben.

Írás és helyesírás

TÉMAKÖR: Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 40 óra

Ez a tematikus egység szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál.
- Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben, érzékelő játékokban.
- Tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése.
- Hallásfejlesztés-beszédhallás fejlesztése.
- Testséma, nagymozgások fejlesztése.
- Tapintás, érzékelés fejlesztése.
- Finommotorika fejlesztése.
- Síkbeli tájékozódás fejlesztése.
- Tájékozódás a hármas osztatú vonalrendszerben.
- Helyes ceruzafogás kialakítása.
- Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása.
- Írástechnika fejlesztése.
- Lendületes vonalvezetés.
- Betűelemek.

FOGALMAK

Betűelem, számelem, vonalrendszer, kapcsolás; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette stb..

TÉMAKÖR: Írás jelrendszere
JAVASOLT ÓRASZÁM: 28 óra

A tematikus egység szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál.
- Egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír. Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre.
- Törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban.
- Tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold.
- Saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét.
- A hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat önállóan leírja.
- Írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése.
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés.
- Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése.
- Tapintás, érzékelés fejlesztése.
- Finommotorika fejlesztése.
- Síkbeli tájékozódás fejlesztése.
- Helyes ceruzafogás kialakítása.
- Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása.
- Írástechnika fejlesztése.
- Írott kisbetűk kapcsolása.
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése.
- Betű- és hangazonosítás.
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése.

FOGALMAK

Hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette stb..

TÉMAKÖR: A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó
JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét.

- Az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre.
- Törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.
- A hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, önállóan leírja.
- Érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikáljon.
- Feladatvégzés során társaival együtt működjék.
- Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat.
- Különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése.
- Fonémahallás fejlesztése.
- Vizuális memória fejlesztése.
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz).
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése.
- Helyesírási készség fejlesztése.
- Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban.
- A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása.
- Aktív szókincs fejlesztése.
- Szótagolás, elválasztás.

FOGALMAK

Hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű (háromjegyű) mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése.

TÉMAKÖR: A nyelv építő kövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál.

- Észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és Azokra válaszokat fogalmaz meg.
- Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja.
- A szövegalkotás során törekszik meglévő szókincsének aktivizálására.
- Megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint az időtartamukat.
- A kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait.
- A kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja.
- Szavakat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ösztönös nyelvtudás formálása.
- Nyelvi tudatosság fejlesztése.
- Önellenőrzés, hibajavítás képessége.
- Hibajavítás szövegminta alapján.
- Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése.
- Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése.

FOGALMAK

Betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű.

TÉMAKÖR: Kisbetű - nagybetű
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál.
- Biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét.
- Felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás.
- Helyesírási készség fejlesztése funkcionális másolással, tollbamondással.
- Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése.
- Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján.

FOGALMAK

Kisbetűs és nagybetűs ábécé, élőlények neve, tárgyak neve, önellenőrzés, hibajavítás.

TÉMAKÖR: A magyar ábécé – a betűrend
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- Saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét.
- Az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre.
- Törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.
- A hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, egyszerű mondatokat önállóan leírja.
- Érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál.
- Biztosan ismeri és használja a kisbetűs ábécét.
- Feladatvégzés során társaival együttműködik.
- Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat.
- Különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése.
- Fonémahallás fejlesztése.
- Vizuális memória fejlesztése.
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz).
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése.
- Helyesírási készség fejlesztése.
- Aktív szókincs fejlesztése.

FOGALMAK
Hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, ábécé, „j” hang kétféle jelölése.

KIEGÉSZÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK
- Könyvtárlátogatás.

TÉMAKÖR: Hangok időtartamának jelentés - megkülönböztető szerepe
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
- Kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál.
- Saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét.
- Az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre.
- Törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.
- Írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- Megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Fonémahallás fejlesztése.
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése).
- Szókincsfejlesztés.
- Artikuláció fejlesztése.
- Beszédfejlesztés.
- Helyesírási készség fejlesztése.
- Jellegzetes, csak magánhangzók vagy mássalhangzók időtartamában eltérő szavak helyesírása.

FOGALMAK
Mondat, szó, rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó, jelentés, időtartam.
Forrás:
1. A IX. Kerületi Kosztolányi Dezső Általános Iskola 2020 júniusában érvényes helyi tanterve
2. 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók, Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára

E. Matematika

Évfolyam: 1. osztály
Heti óraszám: 4
Éves Óraszám: 136

Az iskolai **matematikatanítás célja**, hogy hiteles képet nyújtson a matematika oktatásról, mint tudásrendszerről és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.

Ökoiskolánk tudatosan vállalja föl, hogy mindennapi életünk meghatározója a környezeti nevelés. Ezért törekszünk arra, hogy a matematika tantárgy tartalmi elemeit összekapcsoljuk az ökológiai szemlélettel. A fenntarthatóságra nevelés, az aktív, problémaközpontú, felfedező tanulás hangsúlyos szerepet kap.

Az első osztályos matematikatanítás legfőbb célja a matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széles körű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek. Alapvető fontosságú, hogy a gyerekek valóságon alapuló saját cselekvő tapasztalataik és élményeik révén jussanak el jól megértett, sok szálon kapcsolódó ismeretekhez, mert ezek jelentik majd a hétköznapi életben, hosszú távon, használható tudásukat.

A matematika spirális felépítésének megfelelően alsó tagozaton, 1. osztályban, széles körű tárgyi tevékenységek alapozzák meg a változatos képi ábrázolásokat, amelyek szükségesek a későbbi absztrakcióhoz, és alkalmassá teszik a tanulókat a szimbolikus gondolkodásra.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: Az alkalmazható matematikatudás megszerzését segíti a tanulók ösztönzése kérdések, problémák megfogalmazására. Emellett a tanulók szabadabb kommunikációja érdekében fontos, hogy merjenek segítséget kérni a tanítótól és társaiktól, ha nehézségekbe ütköznek munkájuk során. Fontos az is, hogy a tanulóközösség természetesnek vegye, a tanulási folyamat részének tekintse a tévedést, a vitákat. Ez akár az egész tanulócsoportot érintő, interaktív formája az egymástól való tanulásnak.

A kommunikációs kompetenciák: A tanulók kommunikációs képességeinek fejlesztését segítik a kooperatív munkaformák, amelyek lehetőséget adnak a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség gyakorlására. Kezdetben saját kifejezőeszközeikkel kommunikálhatnak, például megmutatással, rajzzal, mozgással, saját szavakkal. Ezeket később fokozatosan segítünk egyre pontosabbá, szakszerűbbé tenni. Ez támogatja a matematika nyelvének megértését, a matematikai szövegalkotást, ami elengedhetetlen a matematikai gondolkodáshoz, a valóságos problémákat leíró matematikai modellek megalkotásához. A matematika nyelvének megfelelő alkalmazása a matematikai szókincs ismeretét, valamint a nyelvtani kapcsolatok helyes értését és használatát jelenti, amiket szintén alsó tagozaton alapozunk.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális eszközöket már ebben a nevelési-oktatási szakaszban is a tanulás, gyakorlás szolgálatába állítja, amikor egyszerű matematikai

jelenségeket figyel meg számológépen, vagy számítógépes fejlesztő játékokat használ a műveletek, a problémamegoldás gyakorlására.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematikai gondolkodás fejlesztése szempontjából kiemelt szerepe van a logikai, a stratégiai és a véletlennel kapcsolatos játékoknak. Alsó tagozaton évfolyamonként spirálisan visszatérnek ugyanazok a témakörök, újabb elemekkel bővülve. Bizonyos tevékenységeket újra és újra elvégzünk, egyrészt azért, mert ez segíti az analógiák épülését, másrészt mert lehetőséget nyújt a kapcsolódási pontok keresésére, megértésére a matematika különböző területei és ismeretei között. Kiemelt szerepe van az alkotó gondolkodás fejlesztésének, ugyanis a gyermek azt érti meg, amit meg is alkot. Az alkotás segít, hogy a tanuló értve tudja megalkotni maga számára az új fogalmakat, beágyazva a formálódó fogalmi rendjébe.
Fontos, hogy egy-egy témakört, problémát, ismeretet több oldalról, sokrétűen és mind szemléletükben, mind matematikai tartalmukban egyaránt változatos eszközök használatával, tevékenységeken keresztül közelítsünk meg. Ez segíti, hogy a gondolkodás rugalmas maradjon, valamint a fogalmak és ezek egymás közti viszonyai, összefüggései igazán megértésre kerüljenek, elmélyüljenek.
Az ismeretek, fogalmak elmélyülését segíti az analógiás gondolkodás is, mely a felismert törvényszerűségeket alkalmazza hasonló vagy egészen más területeken. Ennek fejlesztése is fontos feladat az egyes témakörökben: a bővülő számkör fejben és írásban végzett műveletei során, a szabályjátékok kapcsán, a méréseknél, egyszerű és gondolkodtató szöveges feladatok különbözőképpen megfogalmazott problémáiban, térben és síkban végzett alkotásoknál, illetve mindezen területek összekapcsolásakor. A tanulók a sokféle formában megjelenő közös jegyek alapján alakítják ki a fogalmak belső reprezentációját, ezért alsó tagozaton nem szerepelnek megtanulandó matematikai definíciók a tananyagban. A konkrét tevékenységek csak lassan válnak belsővé, gondolativá. Ennek kialakulásához megfelelő időt kell biztosítani, ami egyénenként eltérő lehet, és ritkán zárul le alsó tagozatban. A tanulók a tanórán hallott kifejezéseket először megértik, majd később maguk is helyesen használják azokat. A kerettantervben azok a fogalmak szerepelnek, amelyek helyes alkalmazását elvárjuk a tanulóktól, de a meghatározását nem.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Alsó tagozaton a matematikai fejlesztés fontos eszköze a játék, mely a személyiségfejlesztő és közösségépítő hatása mellett élvezetes módot kínál minden témakörnél a problémafelvetésre, problémaelemzésre, problémamegoldásra és a gyakorlásra.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A problémafelvetés és -megoldás során a tanuló maga fedezi fel a megoldáshoz vezető utat, megtapasztalja, hogy több lehetséges megoldási út is van. A különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét.
Az alsó tagozaton a témaköröket nem lehet élesen, órákra lebontva elkülöníteni. Az egyes témakörök egymást erősítik, kiegészítik, magyarázzák. A matematikatanítás így lesz igazán komplex. Minden órának szerves része a különféle problémák felvetése. A halmazok képzése, vizsgálata minden témakört áthat. Minden órán lehet számolást gyakorolni, szöveges feladatot megoldani, játékos formában, néhány percben. A gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodik a gyakori tevékenységváltás, és ez egyszerre több témakört is érinthet. A javasolt minimális óraszám tehát nem jelenti azt, hogy a témakört egymás utáni órákon kell feldolgozni, és azt sem, hogy az adott óraszám alatt egy-egy témakör lezárásra kerül. Az egyes témaköröknél megjelenő javasolt minimális óraszám inkább csak a tananyagelosztás időbeli arányaira

igyekszik rámutatni, ugyanakkor nem jelöli ki az egyes témakörök fontossági sorrendjét. Azonban azoknál a témaköröknél, ahol kifejezetten fontosnak tartottuk, hogy minden órának részét képezzék, ott a javasolt óraszám mellett külön is feltüntettük: „A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!”

1. évfolyam

Az 1. osztály első félévét a matematikatanulás területén is előkészítő időszaknak tekintjük. Így biztosítható az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése, így adódik lehetőség a más-más óvodából érkező tanulók alapos megfigyelésére, képességeik feltérképezésére. Az előkészítő szakasz megnyújtásával lehetőség nyílik a pszichikus és kognitív funkciók fejlesztésére, megerősítésére, ami által a hátrányokkal induló tanulók is sikeresen felzárkózhatnak.
A képességek fejlesztése, a fogalmak érlelődése hosszú folyamat, amihez gazdag és változatos tapasztalatokra van szüksége minden tanulónak. Ez azt jelenti, hogy tervezéskor egységes szemlélettel kell tekinteni az összes tanulási területre. Egyéni tempóban, sokféle érzékelésre támaszkodva, mozgásokkal és manuálisan összekapcsolható tevékenységekkel indulnak el a tanulók az ismeretszerzés útján.
A matematikai fejlesztés szoros kapcsolatban áll a zenei, művészeti, technológiai és mozgásos fejlesztéssel.
Az előkészítő időszak félévében is megjelenhetnek jelek és egyedi számok, számjelek, elkezdődhet a szám- és műveletfogalom előkészítése összehasonlításokkal, meg- és leszámlálásokkal, mondókázásokkal, változások megfigyelésével. A tanulók érettségéhez, képességeihez igazodó differenciált tanítási, értékelési módszerek megválasztásával valósul meg a tervezés, melyben a differenciált fejlesztés, a többség mellett a lemaradók és a tehetségesebbek gondozása egyaránt teret kap. A differenciálás egyik lehetséges módja a digitális eszközökön való játék és feladatmegoldás vagy a hosszabb ideig biztosított eszközhasználat.
Első osztályban az óvodából érkező gyermekek könnyebb, fokozatosabb beilleszkedését segíti a 45 perces órák, az előre megírt tanmenetek rugalmas kezelése, a tanulók igényeinek, fejlődési tempójának megfelelően alakított és alakítható napirend. A tanítók rövidebb időintervallumonként váltanak a különböző jellegű tevékenységek között, ami a tanulók figyelmének hatékonyabb kihasználását is lehetővé teszi.
A további teendőket a cselekedtetés módszere vezérli. A kisgyerek a konkrét tárgyi tevékenységek során szerzett tapasztalatai alapján alakít ki belső reprezentációkat. A tevékenységekben szereplő tárgyi valóság képezi az absztrakt fogalmak tartalmát, és az ott átélt kapcsolatok alapozzák meg a fogalmak rendszerét. A saját testi mozgások, a hétköznapi életben előforduló tárgyak, dolgok és a már régóta rendelkezésre álló matematikai eszközök (például: logikai készlet, színes rudak) felhasználása megfelelő támaszt nyújtanak a cselekvő tapasztalatra épülő tanítás-tanulás megvalósításában.
Ebben az időszakban történik meg minden témakör alapozása. Fontos, hogy ezek az alapok nagyon szilárdak legyenek, ezért a fő hangsúly a megértésen, fejlesztésen van, nem pedig a számonkérésen. Nem baj, ha még lassúbb a számolás, ha a tanuló még nem ismeri fel az összefüggéseket, segítő jelenlétével a tanító biztosítani tudja az előrehaladást. A fejben számolás egyes lépéseinek megértéséhez alkalmazott eszközök használatát engedhetjük addig, ameddig az eljárások értő, automatikus használata ki nem alakul.
A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált fejlesztést (felzárkóztatást, tehetséggondozást), a játékos gyakorlást és az értékeléseket is.

Az 1. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma: 136 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	4
Rendszerezés, rendszerképzés	4
Állítások	4
Problémamegoldás	4
Szöveges feladatok megoldása	6
Szám és valóság kapcsolata	9
Számlálás, becslés	6
Számok rendezése	6
Számok tulajdonságai	9
Számok helyi értékes alakja	5
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	10
Alapműveletek értelmezése	10
Alapműveletek tulajdonságai	8
Szóbeli számolási eljárások	10
Fejben számolás	9
Alkotás térben és síkon	4
Alakzatok geometriai tulajdonságai	6
Transzformációk	3
Tájékozódás térben és síkon	4
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	9
Adatok megfigyelése	3
Valószínűségi gondolkodás	3
Összes óraszám:	136

TÉMAKÖR: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör tartalma további tanórákon is megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket.
- Játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez.
- Tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét.
- Válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között.
- Felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát.
- Folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint.
- Személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet.
- Azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket.

- Megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával.
- Barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket.
- Halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint.
- Adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja.
- Talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez.
- Megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat.
- Két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg.
- Két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat.
- Megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket.
- Megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tárgyak, dolgok felismerése különféle érzékszervekkel, más érzékszervek kizárásával, például csak hallással, csak tapintással.
- Tárgyak, dolgok tulajdonságainak felismerése különféle érzékszervekkel, mások kizárásával.
- Két vagy több dolog különbözőségének és azonosságának felismerése egy vagy több szempont alapján.
- Közös tulajdonságok megfigyelése személyeken, tárgyakon, képeken, alakzatokon, jeleken.
- A tulajdonságok változásának felismerése.
- Rész-egész viszonyának vizsgálata tevékenységekkel.
- Adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint.
- Elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, megnevezése; címkézés, a válogatás folytatása.
- Megadott elemek egy tulajdonság szerinti kétfelé válogatása; a logikai „nem” használata a tulajdonság tagadására.

- Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például nem piros.
- Konkrét tárgyak, készletek elemeinek halmazokba rendezése mozgásos tevékenységgel.
- Elemek elhelyezése halmazábrában.
- Tulajdonságok alapján igaz állítások megfogalmazása.

FOGALMAK

Tulajdonság, azonos, különböző, logikai „nem”.

TÉMAKÖR: Rendszerezés, rendszerképzés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör tartalma további tanórákon is megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is.
- Két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg.
- Felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből.
- Megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát.
- Helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket.
- Keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem.
- Adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is.
- Sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint.
- Megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást.
- Megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait.
- Megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Saját eszközök, felszerelések számbavétele és rendben tartása.
- Barkochbázás konkrét dolgok kirakásával.
- Barkochbázás során felesleges kérdések kerülése, felismerése.
- Adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával.

– Feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: két feltétel esetén, kis elemszámú problémánál.

FOGALMAK
Nincs új fogalom.

TÉMAKÖR: Állítások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

– Megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.
– Megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat.
– Megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát. helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket.
– Tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást.
– Hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból.
– Egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis.
– Ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat.
– Példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– Konkrét tevékenységekhez kapcsolt köznyelvi és matematikai tartalmú kijelentések, állítások megfogalmazása adott helyzetről, személyekről, tárgyakról, dolgokról, képről, történésről, összességekről szabadon és irányított megfigyelések alapján.
– Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése.
– Egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése.
– Egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével, például személyek, tárgyak, színes rudak, formák.

FOGALMAK
Igaz- hamis.

TÉMAKÖR: Problémamegoldás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör tartalma további tanórákon is megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres.
- Kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet.
- Megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez.
- Az értelmezett problémát megoldja.
- Megoldását értelmezi, ellenőrzi.
- Kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán.
- Tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat.
- Egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése.
- Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel.
- Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása.
- Egy- és kétlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése.
- Ismert problémák, feladatok megoldása változatos formákban.
- Részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban.

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok megoldása
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Értelmezi, elképzeli, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt.
- Szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével.
- Tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat.
- Megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat.
- Az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt.

- A megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat.
- A modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára
- Választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre.
- Önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget.
- Nyelvi szempontból többnyire megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elmondott szöveges feladatok értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel.
- Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel.
- Szöveges feladatok megoldása a megjelenítésekről történő leolvasással.
- Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése tanítói segítséggel.
- Kérdés értelmezése, a keresendő adatok azonosítása tanítói segítséggel.
- Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen egyszerűsített rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, nyíldiagram, halmazábra, sorozat tanítói segítséggel.
- Megoldás értelmezése az eredeti problémára, és ellenőrzés a szöveg szerinti szituációban.
- Nyelvileg többnyire és matematikailag helyes válasz megfogalmazása.
- Egy-, kétlépéses alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel.
- Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkhoz, képekhez, képpárokhoz, adott matematikai modellhez, számfeladathoz.

FOGALMAK

Szöveges feladat, adat, információ, ellenőrzés, szöveges, rajzos válasz.

TÉMAKÖR: Szám és valóság kapcsolata
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint;
- ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;

- helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 20-as számkörben;
- helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;
- érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel
- használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
- helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat,
- megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Mennyiségek összehasonlítása.
- A mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása.
- Halmazok elemszám szerinti összehasonlítása párosítással (egy-egy értelmű leképezéssel): több, kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 20-as számkörben.
- Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel.
- Szám jelének hozzákapcsolása az ugyanannyi viszonyban lévő mennyiségekhez 20-as számkörben.
- A mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értése és használata szóban és írásban.
- Számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján.
- Kis darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban.
- Számképek felismerése többfelé bontott alakban is 20-ig.
- Számok többfelé bontása 20-ig.

FOGALMAK

Kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, bontás.

TÉMAKÖR: Számlálás, becslés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 20-as számkörben; oda-vissza számlál 20-ig.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Meg- és leszámlálások egyesével.
- Becslés szerepének, korlátainak megismerése.
- Becslés során a korábbi tapasztalatok és a becsülendő mennyiség tulajdonságainak figyelembevétele.
- Becslés ellenőrzése párosítással, összeméréssel.
- Becslések értékelése.

FOGALMAK

Számlálás, becslés.

TÉMAKÖR: Számok rendezése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket.
- Megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját.
- Megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Számok nagyság szerinti összehasonlítása bontott alakban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb
- Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel.
- Számvonal, számegyenes alkotása.
- Leolvasások a számegyenesről.
- Számok, műveletes alakban megadott számok (például: 2+3; 10-3) helyének megkeresése a számegyenesen.
- Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése.
- Számok helyének azonosítása számtáblázatokban.

FOGALMAK

Számegyenes, számtábla, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés.

TÉMAKÖR: Számok tulajdonságai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

A témakör tartalma további tanórákon is megjelenik

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal.
- Számot jellemez más számokhoz való viszonyával.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Helyesen írja az arab számjeleket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: 7+8.
- Párosság és páratlanság fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással.
- Számok közti viszonyok megfigyelése.
- Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya.
- Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban.
- Számjelek olvasása, írása.

FOGALMAK

Számjegy; egyjegyű, kétjegyű számok; páros, páratlan.

TÉMAKÖR: Számok helyi értékes alakja
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Érti a számok egyesekből, tízesekből való épülését.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Csoportosítások különféle eszközökkel, például apró tárgyakkal, tojástartóval, színes rudakkal, pénzekkel.
- Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel.
- Leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján.
- Csoportosítások, beváltások különféle eszközökkel, például: apró tárgyak, tojástartó, építőkockák, pénzek, abakusz.
- Leltárak készítése csoportosítások, beváltások után.
- Számok tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása és felismerése.
- Számok írása, olvasása.

FOGALMAK
Csoportosítás, beváltás, leltár, bontott alak, tízes, egyes.

TÉMAKÖR: Mérőeszköz használata, mérési módszerek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt.
- Összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása.
- Változatos mennyiségek közvetlen összemérése.
- Mérési módszerek megismerése.
- Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott alkalmi egységekkel.
- Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott objektív egységekkel, például: pálcikák, színes rudak.
- Tapasztalatszerzés a mennyiségről mint az egység többszöröséről.
- Mennyiségek összehasonlítása.
- Különböző mennyiségek mérése ugyanazzal az egységgel; annak megfigyelése, tudatosítása, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki, a kevesebb mennyiséget kevesebb egység teszi ki.
- Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése.
- Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról.
- Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok megismerése; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése.

FOGALMAK
Összehasonlítás, mérés, mérőeszköz.

TÉMAKÖR: Alapműveletek értelmezése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Helyesen értelmezi a 20-as számkörben az összeadást, a kivonást
- Hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz.

- Értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal.
- Helyesen használja a műveletek jeleit.
- Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti.
- Szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Helyesen használja a műveletek jeleit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Összeadás és kivonás értelmezései darabszám és mérőszám tartalommal valóságos helyzetekben, tevékenységekkel, képpárokkal, képekkel, történetekkel.
- Összeadás, kivonás értelmezése, mint hozzáadás és elvétel.
- Összeadás, kivonás értelmezése, mint egyesítés, és mint az egészből az egyik rész meghatározása.
- Összeadás, kivonás értelmezése, mint összehasonlítás: valamennyivel kevesebb, valamennyivel több.
- Kivonás értelmezése, mint különbség kifejezése.
- Egyenlővé tevés tevékenységekkel és számokkal.
- Történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése.
- Műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése.
- Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel.

FOGALMAK

Összeadás, kivonás, összeg, különbség, egyenlővé tevés.

TÉMAKÖR: Alapműveletek tulajdonságai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat.
- Megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is.
- Alkalmazza a műveletekben szereplő számok változtatásának következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján.
- A megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél.
- Hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával 20-ig.
- Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése.
- Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése és alkalmazása ellenőrzésnél.

FOGALMAK
Nincs új fogalom.

TÉMAKÖR: Szóbeli számolási eljárások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra
A témakör tartalma további tanórákon is megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- Alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat.
- Elvégzi a feladathoz szükséges ésszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 20-as számkörben.
- Bontások és pótlások alkalmazása.
- Tízes átlépésben összeadás, kivonás bontások és 10-re pótlások alkalmazásával.
- 10 és 20 közötti számok és egyjegyűek összeadása, kivonása a 10-nél kisebb számokra vonatkozó összeadással, kivonással való analógia alapján.
- 9 (8, 7) hozzáadása, elvétele 10-1 (10-2, 10-3) alakban.
- Különféle számolási eljárások megismerése és a tanuló számára legkézenfekvőbb kiválasztása, begyakorlása.

FOGALMAK
Nincs új fogalom

TÉMAKÖR: Fejben számolás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra
A témakör tartalma további tanórákon is megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- Fejben összead és kivon a 20-as számkörben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok megoldása során.
- Fejben számolás 20-as számkörben.
- Összeadás és kivonás kerek tízesekkel és egyjegyűekkel 20-as számkörben.

FOGALMAK

Kerek tízes.

TÉMAKÖR: Alkotás térben és síkon
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból.
- Minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat.
- Sormintát, síkmintát felismer, folytat.
- Alkotásában követi az adott feltételeket.
- Síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével.
- Szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint.
- Építés egyszerűbb nézetek alapján.
- Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel).
- Sorminták, terülőminták kirakása és folytatása síkban, térben.
- Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és szükség szerint a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás).
- Adott feltételeknek megfelelő többféle alakzat, minta előállítása.

TÉMAKÖR: Alakzatok geometriai tulajdonságai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket.
- Személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet.
- Két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat.
- Megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat.
- Megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz.
- Megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat.
- Megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat.
- Megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján.
- Megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket.
- Megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat.
- Megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjai.
- Megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat.
- Tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét.
- Megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit.
- Megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait.
- Megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet.
- Megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Különbséget tesz testek és síkidomok között.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon.

- Testek és síkidom modellek megkülönböztetése.
- Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas – nem lyukas”, „tömör”, „bemélyedése van”, „tükrös”.
- Sokféle alakú testek közül a gömb és a szögletes testek kiemelése érzékszervi tapasztalatok alapján.
- Válogatások előállított vagy megadott síkidomok között szabadon.
- Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, „lyukasság”, „szögek beugrása”, „tükrösség”.
- Sokféle alakú síklapok közül a körlap és a sokszögek kiemelése.
- Sokszögek előállítása során az oldal és csúcs szavak megismerése, használata.
- Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása.
- Sokszögek elnevezése oldalak és csúcsok száma szerint.
- Háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése.
- Téglalap oldalainak és csúcsainak megszámlálása.
- Sokszögek közül a nem négyzet téglalapok és négyzetek kiválogatása.

FOGALMAK

Test, síkbeli alakzat; sík, görbe felület; egyenes, görbe vonal; oldal, csúcs, lap, sokszög, körlap, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet.

TÉMAKÖR: Transzformációk
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról.
- Szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon.
- Követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát.
- Térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban.
- Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével.
- Sor- és síkminták készítése.

FOGALMAK
Tükörkép.

TÉMAKÖR: Tájékozódás térben és síkon
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra
A témakör tartalma további tanórákon is megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon.
- Tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre.
- Térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése térben és síkban tevékenységekkel és játékos szituációkkal.
- Tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal.
- Útvonalak bejárása utánzással; az útvonal tudatosítása.
- Bejárt útvonal újrajárása emlékezetből.
- Téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgatásával.
- Függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgatásával, például „fölé”, „alá” többféle értelmezése.
- Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos tevékenységekkel.
- Irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva.
- Hely meghatározása sakktáblán.
- Tájékozódás négyzethálón.

FOGALMAK
Jobb, bal, le, fel, előtte, mögötte, mellette, kint, bent, előre, hátra, távolabb, közelebb.

TÉMAKÖR: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében.
- Megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat.
- Érti a problémákban szereplő adatok viszonyát.

- Megfogalmazza a felismert összefüggéseket.
- Összefüggéseket keres sorozatok elemei között.
- Megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként.
- Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat.
- Elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után.
- Ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat.
- Tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot.
- Felismer kapcsolatot elempárok, elemhármasok tagjai között.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése.
- Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése.
- Számpárok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése.
- A problémákban szereplő adatok viszonyának felismerése, például: időrend, nagyságviszonyok, változások, egyenlőségek.
- Megfigyelt kapcsolatok megfordítása.
- Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal.
- Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal.
- Összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között.
- Sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint.
- Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása.
- A mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok.
- Elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése.
- Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok).
- Gépjátékok szabályának felismerése.
- Gépjátékokban több eset kipróbálása után elempárok, hiányzó elemének megtalálása.
- Megfigyelt szabály alapján további elempárok, alkotása.

- Sorozatban, gépjátékokban, táblázatban felismert összefüggés megfogalmazása saját szavakkal.
- Felismert kapcsolatok, összefüggések, szabályszerűségek szóbeli kifejezése.

FOGALMAK
Szabály, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, kapcsolat, számpár.

TÉMAKÖR: Adatok megfigyelése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- Adatokat gyűjt a környezetében.
- Adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése.
- Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása közösen.
- Egyenlő adatok keresése, legkisebb, legnagyobb kiválasztása.

FOGALMAK
Adat, diagram.

TÉMAKÖR: Valószínűségi gondolkodás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- Részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik.
- Tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között.
- Megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát.
- Tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség.
- Tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámlálja az egyes kimenetelek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik.

– A valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása.
– Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése.
– Játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről.
– „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során.
– Véletlen események bekövetkezéseinek összeszámlálása, ábrázolása különféle módokon, például: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel.
– A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatásával.

FOGALMAK

Véletlen; „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” esemény; tipp.

F. Vizuális kultúra

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.
A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkék legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.
További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.
A vizuális kultúra tantárgy tartalmát három részterület, a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra képezi. A vizuális nevelés szempontjából a képzőművészet részterület az ábrázoló és kifejező szándékú, esetleg művészi élményt nyújtó képalkotással, illetve befogadással foglalkozik, a tárgy- és környezetkultúra részterület az ember tervezett tárgyi és épített környezetét jelenti, a vizuális kommunikáció pedig képekben, gyakran kép és szöveg egységében megjelenő, eleve kommunikációs célú képalkotással foglalkozik. E részterületek tartalmi elemei különböző hangsúllyal, de minden iskolaszakaszban jelen vannak a tantervi követelményekben. A Nat alapelvei alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezendő, és a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkáját szolgálja.
A vizuális fejlesztés legfontosabb célja adott iskolaszakaszokban az életkornak megfelelő szinteken játékos, kreatív szemlélet kialakítása és alkalmazása.
Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.
A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszthető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesedhet ki, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói

magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzéket, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.
A vizuális kultúra tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:
A tanulás kompetenciái: Ahogyan a kisgyermekkorban a megismerés alapvető eszköze a vizualitás, úgy a későbbi tanulási folyamatban is meghatározó szerepe van a vizuálisan nyerhető információk feldolgozásának. A vizuális megfigyelés, a belső képalkotás, a vizuális elemzés, összehasonlítás, esetleg a tapasztalatok, a következtetések vizuális megjelenítése – kiváltképp a digitális kor vizuális dominanciája miatt – az információszerzés, a tanulás feltétele. A vizuális információszerzés rutinja különösen fontos az önálló tanulás szempontjából. A vizuális gondolkodás ugyanakkor nemcsak az információszerzést, hanem az információk feldolgozását és a gondolkodási folyamatokat is ösztönözheti, segítséget nyújtva különböző tanulási stílusok és stratégiák megtalálásában. Miközben a vizuális kultúra tantárgy változatos tevékenységei és fejlesztési technikái más műveltségi területeket is támogathatnak, olyan tanulási motivációt jelentenek, melyek érdekesebbé, izgalmasabbá és sikeresebbé tehetik a tanulók számára a tanulást.
A kommunikációs kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és használják a vizuális kommunikáció lehetőségeinek minél szélesebb skáláját. A digitáliseszköz-használat – a kommunikációs csatornák átalakításával – folyamatosan hatást gyakorol a kommunikáció domináns formáira és minőségére. A vizuális kommunikációs formák értelmezése, értő és felelős használata – ami a vizuális kultúra tantárgy keretében fejleszthető leginkább – a mindennapi életben is elengedhetetlen. A vizuális kultúra a művészeti nevelés olyan átfogó megközelítésére törekszik, melynek keretében sokféle önkifejezési forma (vizuális megjelenítés, beszéd, mozgás) gyakorlására van mód, ami a kommunikációs lehetőségek körét is tágítja.
A digitális kompetenciák: A digitális kor, amelyben élünk, nagyrészt vizuális kommunikációs formákat használ, ezért a vizuális kultúra tantárgynak is alapvető feladata, hogy segítse a digitális médiumok használatát, mind a közlés, mind a befogadás képességeinek fejlesztésével. A kreatív feladatmegoldás érdekében a tanulók digitálisan hozzáférhető információkat gyűjtenek, és életkori sajátosságaiknak megfelelően lehetőséget kapnak arra, hogy az egy-egy tananyagrész produktumát digitális formában készítsék el. Ezáltal megtanulják, hogy hogyan érdemes alkotó folyamatba építeni az elérhető és összegyűjthető információkat, és hogyan lehet felhasználni a technikai lehetőségeket. A digitális technika lehetőségeinek előre nem látható fejlődési iránya miatt legfontosabb éppen a változásokra reagálni tudó tanulói személyiség fejlesztése.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A megismerési folyamatok fontos eleme a vizuális megfigyelés. A vizualitás a belső képalkotásnak, majd az ismeretszerzésnek és a magasabb szintű gondolkodási folyamatoknak is sajátos eszköze. A vizuális kultúra tanulása során mind a szabad alkotásban, mind az egyszerű tervezési feladatokban a problémamegoldó gondolkodást gyakorolhatja a tanuló. Minden problémamegoldás esetében nagy jelentősége van a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak, amelyet a vizuális kultúra tantárgy tanulása a nyitottság, az egyéni ötletek és a sajátos kifejezési megoldások bemutatásával és elfogadásával jelentős mértékben képes fejleszteni.
A személyes és társas kompetenciák: A művészettel nevelés elvének megfelelően a vizuális kultúra tantárgy kiemelt feladata a személyiség fejlesztése, különös tekintettel a személyes és

társas kompetenciákra. A tantárgy egyik jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeretet és a reális önértékelés kialakítását, miközben a változatos tevékenységi formák nagyobb esélyt adnak a sikerélmény elérésére. Az érzelmek kifejezéséhez, felismeréséhez és szabályozásához kapcsolódó készségek gyakorlása ugyanakkor szerepet játszik a társas viselkedésben is. A vizuális kultúra tantárgy – és ezen belül a kreatív problémamegoldás fejlesztésének – lehetősége, hogy csoportos együttműködésben valósuljon meg, azaz a feladatmegoldások sokféle nézőpont és sokféle tudás megjelenítésével, mindenki közreműködésével és megelégedésével jöjjön létre. A csoportos együttműködésen alapuló alkotó vagy befogadó feladatmegoldásokban lehetőség van a különböző szerepek megtapasztalására, a közös döntések megvitatására és a konfliktushelyzetek megoldására, végül a legjobb megoldás érdekében a produktív tevékenység gyakorlására.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A vizuális kultúra tantárgy, a Művészetek műveltségi terület részeként, hagyományosan magába foglalja a műalkotások elemző vizsgálatát, így alapvető feladata a művészet kultúraközvetítésben elfoglalt helyének hangsúlyozása. A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti alkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét, ezáltal büszkék legyenek a magyar kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. A befogadó tevékenység aktív alkotótevékenységgel támogatva a kreativitásfejlesztés egyedülálló lehetőségeként működik.

1. ÉVFOLYAM

Az iskolába lépő első osztályos gyerekek vizuális nevelésének legfontosabb feladata az, hogy az alkotás örömét, motiváltságát megőrizze, fenntartsa. Ehhez életkori sajátosságaikat, érdeklődésüket, személyes tapasztalataikat figyelembe vevő feladatrendszerre van szükség, mely sok játékos elemet tartalmaz és épít a gyerekek sajátos humorérzékére is. Az első két évfolyam vizuális nevelés gyakorlata ugyanakkor képességfejlesztő célú feladatrendszerben jelenik meg. Alkotói és befogadói képességeik fejlesztése közben meg kell tanítani a gyerekeket a hagyományos ceruzarajz, tollrajz, víz- és temperafestés, agyaggal végzett mintázás és más, változatos anyagok és eszközök szakszerű használatára. Az eszközhasználati készségfejlesztés folyamatában törekedni kell arra, hogy a második osztály végére legalább jártasság szintre eljussanak a tanulók. Továbbá arra, hogy az életkoruknak megfelelő kommunikációs és médiakörnyezet sajátosságait megismerjék és használják.
Az első két iskolai évfolyam fontos feladata a kisiskolások vizuális műveltségének megalapozása, mely nem önálló befogadást célzó órák megtartását jelenti, hanem játékos, motiváló, nagyrészt kifejező célú képalkotásuk szemléleti segítésére használt jól válogatott képanyag formájában rejlik.
Fontos, hogy a gyerekek elé kerülő képanyag, az alkotó munka motivációjára használt mesék, zenék, táncmozgások mind-mind hozzájáruljanak magyar kultúrájuk és magyar műveltségük kialakulásához, mely fontos alapja a más kultúrák elfogadásának.
A magyar népi ünnepek kellékei, nemzeti jelképeink ismerete és a magyar népi tárgykultúrából építkező tárgy- és környezetkultúra témakörök közösen járulnak hozzá, hogy a gyerekek természetesnek éljék meg nemzeti sajátosságaink ismeretét.
Az 1. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy alapóraszáma: 68 óra
A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	Horizontálisan beépül a

	többi témakörbe
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	28
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	6
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	6
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	10
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	12
Összes óraszám:	68

TÉMAKÖR: Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalkotás).
- A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szöveges megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében.
- Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során.
- Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.

FOGALMAK

Sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem

TÉMAKÖR: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények

JAVASOLT ÓRASZÁM: 28 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel Egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít.

- Rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi.
- Egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza.
- Elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza.
- Saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza.
- Saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti.
- Különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál
- Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít.
- A tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában.
- Saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti.
- Korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt.
- Azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja.
- Valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.
- Adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Elképzelt vagy hallott történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomat, kollázs, plasztika, makett, tabló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben)

Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi.

- Saját kitalált történet elmesélése, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel.
- Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei.
- Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas. Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás).
- Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szöveges magyarázatával.
- Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolozott, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával.
- Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria, kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is.
- Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése).
- Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).

FOGALMAK

Történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők/karakter, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, faragás.

TÉMAKÖR: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában.
- A vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik.
- Az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez.
- Egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer.
- Adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában.
- Pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegyenes, betűsablon, szókártya) és eszköz (pl. tabló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével.
- Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszámtábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése).
- Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal).
- Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban.
- Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímer, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címer, ‘56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalkotás díszítményeként: huszárcsákó, párta).
- Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.

FOGALMAK
Jel, jelzés, vizuális üzenet, hirdetés, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum.

TÉMAKÖR: Médiahasználat – Valós és virtuális információk
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít.
- Az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez.
- Adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.
- Valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Régi magyar reklámok megtekintése.
- Kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése.
- Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban).
- Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.

FOGALMAK
Információ, mozgókép, könyv, televízió, film, internet.

TÉMAKÖR: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében.
- Adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.
- Az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez.
- Időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít.
- Saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti.
- Adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek "szinkronizálása").
- Egyszerű mozgóképi részletekben hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.
- Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése).
- Mozgásillúziót keltő régi papírjátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. "pörgetős mozi").

FOGALMAK

Animációs film, képkocka, képregény, hanghatás, képsorozat.

TÉMAKÖR: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza.
- Alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz.
- Gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.

- Adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában.
- Különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása.
- A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terülődísz alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terülődísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomat).
- Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezelés, gyöngyfűzés, agyagozás).
- Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása) A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.
- Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, háróméltű jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi).
- Dramatikus játék céljára ujjbáb, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, “rámás csizma”, “kőleves”) jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is.
- Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei.

FOGALMAK

Funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözék.

TÉMAKÖR: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza.
- Saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza.
- Képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja.
- Adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában.
- Saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.
- Különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs).
- A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.
- A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szemétgyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű. anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is.
- Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.

FOGALMAK

Építészet, műemlék, műemlékvédelem.

G. TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, az alkalmazás, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségtartalom leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.
A technika és tervezés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
A kommunikációs kompetenciák: A tantárgy tanulása során a tanuló elképzeléseit, terveit megoszthatja társaival, véleményét ütközteti, a különbségek tisztázásával konszenzusra jut. A tanórákon a csoportban végzett feladatmegoldás során a tanulónak együttműködési készségeit fejlesztve lehetősége nyílik építő jellegű párbeszédre. A tantárgy technikatörténeti ismeretei hozzájárulnak a régi korok – esetleg tájegységenként eltérő – elnevezéseinek megismeréséhez és elsajátításához, amin keresztül bemutatható a gyakorlati tevékenységhez kapcsolódó nyelvhasználat gazdagsága, árnyaltsága és a tájnyelvi értékek.
A digitális kompetenciák: A tantárgy olyan értékrendet közvetít, melynek szerves része a környezet folyamatos észlelése, az információhoz jutás, az információk értékelése, beépülése a hétköznapokba.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A technika és tervezés a természettudományos tantárgyak – környezetismeret, természettudomány 5–6. évfolyam – előkészítésében, a tanult ismeretek szintetizálásában és gyakorlati alkalmazásában tölt be fontos szerepet. A célok eléréséhez széles körű, differenciált tevékenységrendszert alkalmaz, mellyel megalapozza a tanulók természettudományos és műszaki műveltségét, segíti a mindennapi életben felmerülő problémák megoldását.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a másokkal közösen végzett csoportos gyakorlati alkotótevékenységek révén szerez tapasztalatot a csoporttagokkal tervezett együttműködés kialakításának lehetőségeiről és a csoporton belüli vezetői, illetve végrehajtói szerepekről.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulóban az iskolai tevékenysége során erősödik a cselekvő tudatosság, amely hozzájárul a munkára vonatkozó igényességhez, az életvitel aktív alakításához, fejlesztéséhez.
Cél a tanulók életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldási készségének kialakítása, a cselekvés általi tanulás és fejlődés támogatása. A tanulók a tanulási folyamat során használható (működő, megehető, felvehető stb.) produktumokat hoznak létre valódi anyagokból, ezekhez az adott életkorban biztonságosan használható szerszámokat, eszközöket alkalmazva.
A tantárgy sajátossága, hogy a tanórai tevékenység gyakorlatközpontú; kiemelkedő jellemzője, hogy a tanulási folyamatban központi szerepet kap az ismereteken túlmutató tudásalkalmazás, ezért az értékelés elsősorban az alkotó folyamatra, a munkavégzési szokásokra, az elkészült produktumra irányul, és jelentős szerepet kap benne az elért sikerek, eredmények kiemelése, a pozitív megerősítés.

A tantárgy tanulása és tanítása során célszerű alkalmazni azokat a közismereti tárgyak keretében elsajátított ismereteket, amelyek segíthetnek a mindennapi életben felmerülő problémák megoldásában. Olyan cselekvőképesség kialakítása a cél, amelynek mozgatója a felelősségérzet és az elköteleződés, alapja pedig a megfelelő autonómia és nyitottság, megoldási komplexitás.
A tantárgy struktúrájában rugalmas, cselekvésre építő, tanulás- és tanulócentrikus. A megszerezhető tudás alkalmazható, s ezzel lehetővé teszi a tanuló számára a mindennapi életben használható és hasznos készségek kialakítását.

1–2. évfolyam

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja az 1–2. évfolyamon, hogy a kulcskompetenciák fejlesztésével a gyermek az életkori sajátosságainak megfelelő szinten tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról.
Az ember környezetet is átalakító tevékenységének, felelősségének megismerése, megértése nem új feladat az iskolát kezdő tanulók számára. Az óvodai élet során naponta végeztek munka jellegű tevékenységeket, egyrészt az önellátás, önkiszolgálás, másrészt a tárgyalkotás, a kézműves és óvodakerti tevékenységek terén. Minden óvodai munkatevékenység célja, hogy a gyerekek mintát követve bekapcsolódjanak, és örömmel vegyenek részt benne, megéljék a sikert, büszkék legyenek munkájukra, épüljön, erősödjön motivációs bázisuk.
Az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában erre a motivációs bázisra építve tervezhető a technika és tervezés tantárgy programja, középpontba helyezve az alkotótevékenységet, a munkát. Célszerűen játékba ágyazott minta és modellkövetés, tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás kell, hogy jellemezze a tanórákon megvalósuló aktív tanulási folyamatot. Az ismeretek szervezője az a környezeti tapasztalások során már kialakult szokásrend, amelyhez életvitelünkkel alkalmazkodunk, s amelynek szervező ismeretei és eseményei a néphagyományok, az ünnepek, a jeles napok.
Kiemelt feladat a kézügyesség életkori sajátosságoknak megfelelő fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különböző anyagok megismerését, a megmunkálhatóság megtapasztalását, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.
Minden évben visszatérő programok a családi, az osztály- és az iskolai rendezvények. A kisebb és nagyobb közösségek ünnepei a közösségi összetartozást megalapozó közös értékek őrzése mellett a kikapcsolódást, a szabadidő hasznos eltöltését segítik. Mintát adnak az ünnepre való felkészüléshez, az ünnepléshez, az ünneplés utáni teendők végzéséhez. A „kezdeményezőképesség és a feladatvégzésre vállalkozás” fejlesztését szolgálja a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés feladataival való ismerkedés, a kommunikáció, az egyeztetés, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása, a kockázati tényezők mérlegelése, a munkavégzés egyénileg és csapatban, a tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) életkornak megfelelő értékelése, elemzése, s ezek megszívlelése.

Ökoiskolánk tudatosan vállalja föl, hogy mindennapi életünk meghatározója a környezeti nevelés. Ezért törekszünk arra, hogy a technika tantárgy tartalmi elemeit összekapcsoljuk az ökológiai szemlélettel. A fenntarthatóságra nevelés, az aktív, problémaközpontú, felfedező tanulás hangsúlyos szerepet kap.

1. ÉVFOLYAM

Alapóraszám: 68

TÉMAKÖR: Anyagok a környezetünkben
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

ELŐZETES TUDÁS

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: az óvodáskorban használt, megmunkált anyagok és készített tárgyak ismerete; az anyagok tulajdonságainak megállapítása érzékszervi vizsgálattal.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség.
- Alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése.
- Véleményformálás a társakkal közös tevékenység során.
- Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése.
- Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során.
- Építő jellegű párbeszéd alkalmazása.
- Kézügyesség fejlesztése.
- Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag.
- Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk.
- Anyagvizsgálatok érzékszervi út.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termések gyűjtése.
- Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben.
- Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termések válogatása, becslés, tervezés.
- Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció.
- Levélpréselés módszerének megismerése: levélkép készítése.
- Magkép készítése.
- Kavicsfestés.

– Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Természetes anyagok, mesterséges anyagok, termések, magvak, fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag, szín, árnyalat, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi simaság.

TÉMAKÖR: Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 30 óra

ELŐZETES TUDÁS

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: az óvodáskorban használt, megmunkált anyagok és készített tárgyak ismerete; az anyagok tulajdonságainak megállapítása érzékszervi vizsgálattal.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

– Adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat.
– Egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során.
– Alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el.
– Saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli.
– Értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében.
– Felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán.
– Rendet tart a környezetében.
– Törekszik a takarékos anyagfelhasználásra.
– Szelektíven gyűjti a hulladékot.
– Rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel.
– Otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját.
– Takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel.
– Tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét.
– Az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet.
– Társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során.
– Felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét.

- Ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése.
- A kreativitás erősítése.
- Együttműködés és véleményformálás támogatása.
- Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása.
- Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése.
- Tapasztalás támogatása munkatevékenységek útján.
- Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése.
- Önálló ismeretszerzés támogatása.
- Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat.
- A takarékosság iránti igény fejlesztése.
- Környezettudatos magatartás támogatása.
- Képlékeny anyagok tulajdonságai.
- Tárgykészítés képlékeny anyagból.
- A papír tulajdonságainak csoportosítása.
- Papírmunkák:
    - Hajtogatás, gyűrés, sodrás.
    - Tépés, nyírás.
    - Díszítés.
    - Bábkészítés.
- A fa tulajdonságai, felhasználása.
- Famunkák:
    - Darabolás.
    - Csiszolás.
    - Hegyezés.
- A fonalak csoportosítása, felhasználása.
- Fonalmunkák:
    - Hurkolás
    - Fonás
    - Csomózás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Képlékeny anyagok tulajdonságainak megismerése, anyagvizsgálat érzékszervekkel.
- Képlékeny anyagok alakítása: gyúrás, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás.
- Edénykék, gyöngyök, szélcsengő készítése agyagból.
- Mézeskalács-készítés.
- Hagyományos mesterségek megismerése.
- Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk.
- Papír sodrásával, gömbölyítésével, gyűrött és sodrott papírból, papírgömböcskékből őszi fa, őszi kép készítése.
- Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással.
- Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése.
- Origamijelek ismerete alapján növény- és állatfigurák hajtogatása.
- Ünnepi és farsangi díszek készítése termésekből, papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése.
- Papírszövés.
- Ismerkedés a fával, a fa haszna, a faültetés fontossága, a fa tulajdonságainak megfigyelése.
- A fa darabolása, csiszolása, hegyezése.
- A hurkapálca töréspróbája.
- Marokkó készítése.
- Kép készítése hurkapálcából.
- Spatulából figurák, könyvjelző és ajándékkísérő készítése.
- Kunyhó készítése fonással.
- Mesterségek, műhelyek megismerése.
- Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata. Növényi és állati eredet. Hogyan készül? Mire használják?
- Csomók és masni kötése, sodrás, bojtkészítés, hármas fonás, körmön fonás, nemezelés, pomponkészítés.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Természetes anyag, mesterséges anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, képlékenység, becslés, mérés, sablon, szálas anyag, hurkolás, fonás, csomózás, anyagtakarékosság, újrahasznosítás.

TÉMAKÖR: Otthon-család-életmód
JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

ELŐZETES TUDÁS

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása; lakhely ismerete; családtagok és rokonok bemutatása; alapvető viselkedési szabályok betartása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb..
- Felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét.
- Felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán.
- Otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját.
- Takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel.
- Rendet tart a környezetében.
- Törekszik a takarékos anyagfelhasználásra.
- Szelektíven gyűjti a hulladékot.
- Ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét.
- Ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb..
- Felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét.
- Felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán.
- Otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját.
- Takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel.
- Rendet tart a környezetében.
- Törekszik a takarékos anyagfelhasználásra.
- Szelektíven gyűjti a hulladékot.

- Ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét.
- Ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Beszámolók lakóhelyünkről.
- Saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták.
- A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük.
- Építőelemekkel házak építése.
- Építés alapformára, körvonalrajz, alaprajz készítése.
- Különleges építmények tervezése.
- A szoba berendezése: bútorok készítése.
- Családtagok bemutatása, köszönés, bemutatkozás.
- Családi munkamegosztás, házimunka és napi tevékenységek, háztartási munkák csoportosítása.
- Napirend készítése.
- Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód.
- Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok.
- Egyszerű ételkészítés.
- Asztalterítés, asztali illemtan, asztalterítés, szalvétahajtogatás, meghívó, ültetőkártya készítése.
- Tisztálkodási szokások: személyi higiéniához, testápoláshoz kapcsolódó plakátok készítése.
- Napszaknak, évszaknak és alkalomnak megfelelő öltözködés: öltöztetőbabák, divatbemutató
- Ruházat tisztántartása, szekrényrendezés.
- Környezetünk tisztán tartása. Alapvető takarítószerek és eszközök használata. Veszélyforrások: gyufa, gáz, elektromos áram balesetmentes használata.
- Növények a lakásban: növényápolás.
- Ötletgyűjtés a közvetlen környezetünkben keletkező hulladékok újrahasznosítására.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Lakás, otthon, család, életmód, családi ház, lakberendezés, egészséges életmód, táplálkozás, higiénia, testápolás, öltözködés, veszélyforrás, baleset, háztartási baleset, háztartás,

házimunka, munkamegosztás, időbeosztás, napirend, szabadidő, takarékosság, környezet, környezetvédelem, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés.

TÉMAKÖR: Jeles napok, ünnepek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

ELŐZETES TUDÁS

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: a családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett ünneplési szokásokkal kapcsolatos élmények és tapasztalatok.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat.
- Alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.
- Felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét.
- Ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Magyarságtudat erősítése.
- Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása.
- Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása.
- Tervek a családban.
- Esztétikai érzék fejlesztése.
- Közösen átélt élmények és érzések támogatása.
- Mikulás.
- Karácsony.
- Farsang.
- Március 15..
- Húsvét.
- Anyák napja.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló.
- Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása.

- Hímes tojás készítése.
- Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika.

TÉMAKÖR: Közlekedés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

ELŐZETES TUDÁS

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: közlekedés és óvatosság – fegyelmezett viselkedés a közlekedési környezetben; a család közlekedési szokásai; az óvoda (majd iskola) és a lakóhely közötti közlekedés lehetőségei; élmények, tapasztalatok a településen belüli közlekedésről.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat.
- Az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet, rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Saját felelősség felismerése a közlekedésben.
- Szabálykövető magatartás kialakítása.
- Balesetmentes közlekedés támogatása.
- Együttműködő és együttérző képesség fejlesztése.
- Etikus magatartás értelmezése és kialakítása.
- A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése.
- A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése.
- A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Séta az iskola környékén, figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre: gyalogos és kerékpáros közlekedés, úttesten való átkelés szabályai, közlekedési lámpa jelzéseinek ismerete, közlekedési szituációs játék.
- Jelzések, táblák megfigyelése.
- Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése.
- Gyalogosokra vonatkozó közlekedési jelzések és táblák megismerése.
- Tömegközlekedési eszközök megismerése.

– Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, tömegközlekedési eszközök, kulturált közlekedés, biztonságos járműhasználat.

H. Testnevelés

1-2. évfolyam

Az Oktatási Hivatal kerettanterve alapján készült

A Testnevelés és egészségfejlesztés az egyik legösszetettebb tanulási terület, meglehetősen komplex célkitűzéssel. Egyik legfontosabb feladata a tanulók testi, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésének biztosítása, mely kiemelten a Nemzeti alaptanterv testi-lelki egészségre nevelés célját valósítja meg, miközben az alapkompetenciák és az ezekre épülő Nat kompetencia-összetevők fejlesztése is megtörténik.
A testnevelés tantárgy a tanulókat a játék és a sporttevékenység, illetve a testedzés lehetőségeinek és eljárásainak felhasználásával, a pedagógus személyes példamutató magatartásán keresztül alakítja, formálja. Az egészséges és harmonikus életvitelt megalapozó ismeretek átadása, a szokások kialakítása az alapfokú oktatás kezdeti szakaszában a leghangsúlyosabb. Az alsó tagozat nevelőoktató tevékenységében ezért kiemelkedő szerepe van a testnevelés tantárgy tanításának, amit a szükséges képzettséggel rendelkező pedagógus végez. A tantárgy jelentőségét növeli, hogy a koordinációs képességek fejlesztésének szenzitív szakaszai nagyrészt erre az életkorra tehetők. A tanulók természetes igényéből fakadó mozgásszükségletet úgy kell kielégíteni, hogy a mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése mellett kiemelt szerepet kapjon a motoros képességek fejlesztése. A testnevelés meghatározó szerepet játszik a tanulók szokásrendjének, életvitelének kialakításában. Ebben a korban alapozható meg a mozgás és a mozgástanulás iránti pozitív attitűd, amely jelentősen hozzájárul az élethosszig tartó, egészségtudatos, tevékeny, harmonikus életvitel megvalósításához. Így válhat az egyén később a társadalom aktív tagjává. Az egészségfejlesztés területén a rendszeres higiéniai alapok megismerése, elsajátításának igénye az egész nevelésioktatási szakaszt végigkíséri. A szabadtéren, a természetközeli helyszíneken végzett rendszeres testmozgás szükségességének tudatosítása a környezet megismerésén keresztül járul hozzá a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez mint nevelési célhoz.
A testnevelés helyi tanterve diákjaink számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű tanulást. A gyors mozgástanulásnak, valamint a sportági mozgásformák elsajátításának alapfeltétele a természetes mozgások megszilárdulása. Ennek érdekében érvényesülnie kell a fokozatosság elvének. Az alapkészségek egyszerű végrehajtását gyakorolva jutunk el az összetettebb helyzetekben történő végrehajtásig. A tanulási folyamat során érvényesülnie kell a sikerességnek, az örömteli mozgásos tevékenységnek, amely a játékkal, a játékos mozgástanulással együtt kialakíthatja a testneveléshez, a testmozgáshoz fűződő pozitív érzelmi viszonyulást. A játéktevékenység során is a könnyített szabályoktól haladunk az egyre nehezedő szabályok alkalmazása felé.
Az általános iskola alsó tagozatán elsősorban a játékos cselekvéstanulást helyezzük előtérbe. A differenciálás elvét alkalmazva juthatunk el oda, hogy minden tanuló a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére jusson. Fontos, hogy a gyerekeket a követelmények erőkifejtésre késztessék, de ez ne vezessen kudarchoz, ne váljon

kilátástalanná, és ne okozzon hátrányos megkülönböztetést. Ugyanakkor a tanulókat hozzá kell segíteni ahhoz, hogy toleránssá váljanak a társaik gyengébb teljesítménye, esetleg testi és más fogyatékossága iránt.
Az alsó tagozatos testnevelés célja – a prevenciót maximálisan figyelembe véve – a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskészségeinek, motoros képességeinek olyan szintre fejlesztése, hogy alkalmassá váljanak a sikeres mozgásos cselekvéstanulásra és testedzésre. Célként szolgál továbbá a diákok önismeretének fejlesztése, énképének, érzelmi-akarati készségeinek formálása, a szabálykövető magatartásminták kialakítása. A testnevelés a motoros képességek fejlesztésével hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek az életkoruknak és testi adottságaiknak megfelelő erővel, gyorsasággal és állóképességgel rendelkezzenek. Ugyanakkor korosztályuknak megfelelően fejlődik izomérzékelésük, ritmus- és reakcióképességük, térbeli tájékozódó és egyensúlyozó képességük. A mozgástanulás során elsajátítják a különböző futások, ugrások és dobások alaptechnikáit. Megtanulnak egyszerű támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatokat. A lehetőségek függvényében elsajátítanak legalább egy úszásnemet.
A küzdősportoknak kiemelt szerepük van a gyermek személyiségfejlesztésében. Az ember természetes küzdőmozgásain, húzáson, toláson, kiemelésen alapuló játékok és küzdőfeladatok során a gyermek megtanulja felbecsülni saját és társai erejét, változatos helyzetekhez alkalmazkodik, koncentrációja, tűrőképessége növekszik, miközben a győzelem és kudarc megélésével azonnal értékelheti saját teljesítményét.
A lelkierő, a kitartás, a küzdőképesség, a bátorság, a becsület, a fair play, az önuralom, a tisztelet, a
társak iránt tanúsított tolerancia mind fejlesztés alatt állnak az egyszerű, játékos feladatmegoldások során.
A tanulók mozgástanulásának személyiség-összetevőiben – az értelmi bevéséssel szemben – a mechanikus másolás dominanciája jellemző. Memóriájukban a szavak jelentésében rejlő információ helyett a tárgyakra emlékezés a meghatározó, míg a tananyag ok-okozati viszonyaiban a jelenségszintű megértés felülírja a logikai értelmezés alternatíváját. Figyelmük, koncentrálóképességük szétszórt, rövid ideig tart, így kiemelt szempont a változatos óraszervezési eljárások alkalmazása, melyben hangsúlyos szerepet kapnak a direkt módszertani eljárások.
A testnevelés fő célja mellett részcél az 1–4. évfolyam körében megjelenő mozgásszervi elváltozásokkal rendelkező, belgyógyászati betegségekben szenvedő gyermekek testedzésének, mozgásműveltségük kialakításának biztosítása, az egészségi állapot, a teljesítőképesség helyreállítását kínáló testgyakorlatok elsajátítása és rendszeres végzése, a preventív szemlélet alkalmazása.
A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.
A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A

tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.
Az iskolai testnevelésóra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében – amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen, illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat.
A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a természetes mozgáskészségek és a sportági jellegű előkészítő mozgásformák kivitelezésének színvonala, valamint a motoros képességek területén a tanuló önmagához mért fejlődése. Az alsó tagozatos diákok életkori sajátosságához igazított pedagógiai eljárások egyik legfontosabb eleme a pozitív tanulási légkört kialakító fejlesztő-formáló értékelés. A pszichomotoros teljesítmény az érzelmi-akarati tényezőkkel koherens egységet alkotva képezi a minősítés alapját.
Ökoiskolánk tudatosan vállalja föl, hogy mindennapi életünk meghatározója a környezeti nevelés.
Ezért arra törekszünk, hogy a testnevelés tantárgy tartalmi elemeit összekapcsoljuk az ökológiai szemlélettel. A fenntarthatóságra nevelés, az aktív, problémaközpontú, felfedező tanulás hangsúlyos szerepet kap.

1-2. évfolyam

Ahogy az első önálló lépések, úgy az 1. évfolyamon megélt testnevelésórák is meghatározóak a gyermek életében. Életkori sajátosság az ismeretszerzés, az alkotás, az önkifejezés és nem utolsósorban az örömérzet mozgáson keresztüli kifejeződése, megvalósulása. A tanulók már az első tanórákon megismerik a testkultúra alapjait: az öltözői és teremrend, a tiszta és megfelelő sportfelszerelés nélkülözhetetlenségét, az alapvető higiéniai követelményeket. Ezek az ismeretek ebben a szakaszban válnak a gyermek szokásrendjévé, mellyel a kulturális tudatosság kompetenciái kialakulnak. Az óra szervezési kereteit adják az egyszerű rendgyakorlatok, melyeken keresztül a tanulók megismerik és megtapasztalják a közösségben történő alkalmazkodás, a tolerancia és önfegyelem szociokulturális jelentőségét, ezzel megalapozva a következő iskolai szakaszok társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái eredményes kialakításának lehetőségét.
A testnevelés helyi tanterve a korosztály számára a mozgásműveltség területén kiemelten fontosnak tartja az alapvető helyváltoztató mozgások (járások, futások, szökdelések, ugrások, kúszások, mászások), a manipulatív tevékenységformák (dobások, ütések, labdás gyakorlatok) sokféle formában és eszközzel történő fejlesztését. A kivitelezést az egyszerűség és könnyű megvalósíthatóság jellemzi. A gyakorlás során a versengéssel és egyéni megmérettetéssel szemben elsősorban a játékosság kerül előtérbe. Hangsúlyosak az alkalmanként változó, véletlenszerűen kialakított csapatban történő játékos mozgásformák, ahol a különböző egyéni képességek kiegészítik egymást, így jelentősen csökken a kudarcélmény lehetősége. Ennek megvalósításába szerep jut a Kölyök Atlétikai Program eszközrendszerének és módszertanának.
Az egyszerű gimnasztika és torna jellegű gyakorlatok nélkülözhetetlen eszköze a megfelelő testsémák, a téri tájékozódó képesség, a ritmusérzék és egyensúlyozó képesség alapjainak kialakítása. Ezek a képességek nemcsak a közvetlen mozgástanulás és -fejlesztés kellékei, hanem közvetett idegrendszeri hatásukon keresztül a kognitív területek fejlesztését is szolgálják.
A játékos formában végrehajtott küzdőgyakorlatok komplex kondicionális és koordinációs fejlesztő hatása megmutatkozik a kitartás, a fizikai erő fejlődésén túl az ügyesség, a kognitív koordinációs képességek, a leleményesség, a helyzetfelismerő és -megoldó képesség terén. Kiemelten fejlődik továbbá a tanulók szociális érzéke, kifejeződik az egymás iránti tolerancia, hiszen a tevékenység közben folyamatosan változó helyzetekhez kell alkalmazkodni úgy, hogy nem határozható meg előre a küzdelem kimenetele. A pillanatnyi erőviszonyok nem feltétlenül döntenek a győztes javára, hiszen az ügyesség, leleményesség, kitartás és önuralom szintén nagy szerepet játszanak a játék kimenetelében. A tanulók változatos érintő játékokon keresztül ismerkednek meg a test-test elleni küzdelem alapjaival, a fizikai kontaktussal, melynek célja a fizikai kontaktus megszokása és természetessé válása.
A testnevelési és népi játékok előtérbe helyezése teszi lehetővé, hogy később elsajátíthatók legyenek a labdajátékok és csapatsportok szabályrendszerei, jellegzetességei, technikai, taktikai alapjai. Az egyszerű játékokon keresztül kifejezésre kerülnek a személyes karakterek, jellemvonások, ezzel nagyban elősegítve a tanulók megismerését.
A korosztálynál feltétlenül figyelembe kell venni a koncentrációs képesség időbeli korlátozottságát. Az egyes tantervi követelmények kevésbé lehetnek egy-egy tanóra önálló fejezetei, inkább az egész tanéven át, többször, kisebb tételben ismétlődő elemek. Azt is szem előtt kell tartani, hogy az ismeretszerzés elsődlegesen vizuális jellegű és utánzáson alapul, ezáltal fokozott jelentősége van a bemutatásnak, a bemutattatásnak.
A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- A tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezi.
- A tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmiakarati erőfeszítéseit.
- Sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- Megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához.
- Olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

- Az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, a társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani.
- Az egyszerűbb mozgásformákat jól koordináltan hajtja végre, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtásában megfelelő szintű tagoltságot mutat.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- A versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben.
- A versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő.
- Felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- Felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér.
- Ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat.
- Tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt mozgásanyagát.
- Családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

− az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
− megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

AZ ÉRTÉKELÉS LEHETŐSÉGEI A TESTNEVELÉS ÓRÁKON:

- Aktív részvétel az órákon.
- A szabályok pontos ismerete és betartása.
- A természetes mozgásformákhoz kapcsolódó fogalmak ismerete.
- Az alapvető rendszabályok legfontosabb veszélyforrásainak, balesetvédelmi szempontjainak ismerete és betartása.
- Fegyelmezett gyakorlás, odafigyelés a társakra.
- Célszerű eszközhasználat.
- A feladat végrehajtások pontossága, célszerűsége, biztonságra törekvés.
- Sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.

Az 1. évfolyamon a testnevelés tantárgy heti óraszáma: 5 óra
A tantárgy éves óraszáma: 170 óra (A két témahét miatt)
A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	10
Kúszások és mászások	15
Járások, futások	20
Szökdelések, ugrások	10
Dobások, ütések	10
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	15
Labdás gyakorlatok	20
Testnevelési és népi játékok	20
Küzdőfeladatok és -játékok	10
Foglalkozások alternatív környezetben	40
Összes óraszám:	170

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.
- Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése.
- 2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása.

- Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) és alkalmazó gyakorlása.
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban.
- Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szergyakorlatokkal.
- A biológiailag helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása.
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása.
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása.

FOGALMAK

Menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötél-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései.

TÉMAKÖR: Kúszások és mászások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.
- Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése.
- Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is).
- Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók.
- Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése.
- Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése.
- Kúszó és mászó csapatjátékok.

- Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában.
- Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban.
- Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával.
- Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése.

FOGALMAK

Utánzó gyakorlatok, kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, fókakúszás,
katonakúszás), irányváltoztatás, sorverseny, váltóverseny.

TÉMAKÖR: Járások, futások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.
- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egész fordulat), egyenletes vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal.
- Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás).
- Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra.
- A Kölyökatlétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái.
- Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés nélkül és karlendítéssel, szimmetrikus kartartásokkal.
- Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből és hátulról történő váltással.
- Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett.
- Állórajt indulások hangjelre, különböző testhelyzetekből.

- Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal és íven egyenletes tempóban és ritmussal.
- Folyamatos futások 4-6 percen keresztül.

FOGALMAK
Járás, utánzó járás, futás, mozgásirány, állórajt, rajtjel, kartartás, lendítés, hajlítás, szabály, sebesség, váltás, lépéshossz, perc, távtartás, térdemeléssel futás, saroklendítéssel futás.

TÉMAKÖR: Szökdelések, ugrások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- A különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái.
- Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra, zenére.
- Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le.
- Sasszé, oldalazó és indiánszökdelés alaptechnikájának elsajátítása.
- Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő és változó távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába.
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra.
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba.
- Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével.

FOGALMAK
Felugrás, elugrás, indiánszökdelés, sasszé, galopp, oldalazó szökdelés, méter, elugrási hely, leérkező hely, ritmus.

TÉMAKÖR: Dobások, ütések
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

– A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– A különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái.
– Könnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben.
– Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben.
– Alsó dobás két kézzel társhoz.
– Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben.
– Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra.
– Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre.
– Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben és mozgás közben.

FOGALMAK

Dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés, célfelület, dobásirány, ütőfogás, tenyeres oldal, fonák oldal.

TÉMAKÖR: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

– A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.
– A támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése.
– A helyes testtartás tudatosítása.
– A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése.

- Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, bátorugrás, mérlegállás, kézállást előkészítő gyakorlatok).
- Egyszerű támaszugrások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása.
- Akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel.
- Függésben alaplendület.
- Mászókulcsolás megtanulása, mászási kísérletek (rúdon, kötélen).
- Statikus támaszgyakorlatok gyakorlása mellső, oldalsó és hátsó támaszban különböző testrészek használatával, különböző kar- és lábtartásokkal kivitelezett egyensúlyi helyzetekben, valamint egyéb utánzó támaszgyakorlat végrehajtása.
- Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, állandó. támasztávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban.
- Statikus mellső, hátsó és oldalsó függőállások, majd függések különböző fogásmódokkal, láb- és kartartásokkal; utánzó függőállások.
- Dinamikus függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó fogástávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal.
- Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása.

FOGALMAK

Egyensúly, támasz, függés, függőállás, gurulás, gurulóátfordulás, mérlegállás, „csikórugdalózás”, mászás, mászókulcsolás, vándormászás, bátorugrás, pókjárás, rákjárás, fókajárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás, térdelés, felguggolás, alaplendület, madárfogás.

TÉMAKÖR: Labdás gyakorlatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban.
- Játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik.
- Célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő játékokban.
- Játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja.

– A szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– Labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– A labdás tevékenységek baleset megelőzési szabályainak tudatosítása.
– Kézzel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alaptechnikáinak elsajátítása.
– A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással.
– Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba.
– Magasan (fej fölött) érkező labda két-, majd egykezes talajra pattintott átvétele (Manó röpi alapok).
– Ismerkedés a kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájával, az érintőfelületek tudatosítása könnyített szerekkel (pl. lufival).
– A labdaérzék-fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések.
– A labdás alaptechnikák vezető műveleteinek tudatosítása.

FOGALMAK

Mellső átadás, felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkezes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, labdakezelés, labdaív, pattintó érintés, gurítás, bekísérés, görgetés.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

– A megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban.
– Játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja.
– A szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– A testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat.

- Játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik.
- Célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban.
- Labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A különböző testnevelési játékok baleset megelőzési szabályainak tudatosítása.
- Egyszerű fogó- és futójátékok által a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése.
- Az elsősorban statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, mély súlyponti helyzetben történő elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása.
- A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek elsajátítása, feladatainak gyakorlása.
- A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása.
- A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása.
- Statikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő, változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó – célzó játékok rendszeres alkalmazása.
- A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek) által.
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák játékos formájú gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer nélkül.
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal.

Néptánc – szabadon választható

- A tánc verbális és nem verbális (gesztus) rendszerének elsajátítása, valamint a csoport tagjaival való érintkezés szabályainak gyakorlása.

- Az alakzatváltással, illetve párban megvalósuló népi játékokkal a test oldaliságára, valamint az alaklátásra vonatkozó ismeretek tudatosítása, a téri tájékozódó képesség fejlesztése.
- Az énekléssel kísért játékok gyakorlása által a ritmustartás és ritmusérzékelés képességének fejlesztése.

FOGALMAK

Szabályjátékok, népi és körjátékok, utánzó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorverseny, váltóverseny.

TÉMAKÖR: Küzdőfeladatok és -játékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja.
- A szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait.
- Vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ismerkedés a bőrérintés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal.
- Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása.
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával.
- Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása.
- A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során.

- A küzdőjátékok baleset megelőzési szabályainak, a sportszerű küzdés szemléletének megismerése.
- A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül.

FOGALMAK

Húzások, tolások, önkontroll, sportszerű küzdelem, esések, lábérintések, kézérintések, asszertivitás, közvetlen kontakt, pillanatnyi kontakt.

TÉMAKÖR: Foglalkozások alternatív környezetben
JAVASOLT ÓRASZÁM: 40 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben.
- A szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése.
- A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése.
- A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása.
- Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák).
- Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása.
- Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése.
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése.
- Természetben űzhető sportágak megismerése (túrázás, síelés, korcsolyázás).
- Feladatok és játékok a havon és jégen siklások.

FOGALMAK

Időjárás, öltözködés, szabadtéri foglalkozások, téli játékok, nyári játékok, síelés, korcsolyázás, túrázás, tájékozódás, közlekedési szabályok, természetvédelem.

2. ÉVFOLYAM

Az 2. évfolyamon a testnevelés tantárgy heti óraszáma: 5 óra
Az 2. évfolyamon a testnevelés tantárgy éves óraszáma: 170 óra (A két témahét miatt)

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	10
Kúszások és mászások	10
Járások, futások	15
Szökdelések, ugrások	15
Dobások, ütések	10
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	20
Labdás gyakorlatok	14
Testnevelési és népi játékok	10
Küzdőfeladatok és -játékok	20
Foglalkozások alternatív környezetben	10
Úszás	36
Összes óraszám:	170

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
− A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.
− Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
− Ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának ismerete.
- 2-4 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő, pontos és rendszeres kivitelezése. Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban.
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása.
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban.
- Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszergyakorlatokkal.
- A biológiailag helyes testtartást és testsémát kialakító gyakorlatok végrehajtása önállóan.

- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása.
- Légzőgyakorlatok végrehajtása.
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása.
- A szervezet általános bemelegítését szolgáló gyakorlatok megismerése.
- Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok zenére.

FOGALMAK

Menet- és futásgyakorlatok, oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat, botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötél-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései.

TÉMAKÖR: Kúszások és mászások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.
- Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kúszások, mászások alapvető balesetmegelőzési szabályainak következetes betartása.
- Kúszások, mászások, átbújások párban és csapatban fizikai kontaktus nélkül a társ(ak) mozgásával azonos vagy eltérő formában, fizikai kontaktussal kooperatív jelleggel, szerek használatával.
- Utánzó mozgások játékos formában, különböző tornaszereken.
- A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal.
- Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászások.
- Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával, különböző tornaszereken.
- Akadálypályák leküzdése.

- Egyéni, páros és csapatversenyek, játékok.
- Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken.

FOGALMAK
Függőleges, vízszintes, akadálypálya, páros feladatok, csapatfeladatok, mászás fel-le, függés.

TÉMAKÖR: Járások, futások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- Megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.
- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- Futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Járások előre, hátra, oldalra és váltakozó irányokba, vegyes és aszimmetrikus kartartásokban.
- Járások egyensúlyvesztő feladatokkal (támadójárás, járás törzsfordításokkal, előre és oldalra hajlításokkal).
- Járások sarkon, talpéleken, lábujjhegyen, különböző irányba és forgás közben.
- A Kölyökatlétika eszközeivel futófeladatok önálló gyakorlása és alkotása.
- Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett, előre, hátra és oldalra karkörzésekkel kombinálva.
- Oldalazó futás keresztlépésekkel, szimmetrikus kartartásokkal.
- Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással különböző feladatokkal kombinálva.
- Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett.
- Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre, érintésre, vizuális jelekre indulással.
- 30 m síkfutás sávban az állórajt szabályai szerint lendületes átfutással a célvonalon időre.
- Folyamatos futás különböző terepen és feladatokkal játékos formában.
- Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal, fordulatokkal és íven, állandó vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal.

- Futások párban és csoportban tempótartással és -váltással, gyors irány- és sebességváltással fogó- és kidobójátékok közben.
- Folyamatos futások 6-8 percen keresztül.

FOGALMAK

Futó ritmus, futó tempó, tempótartás, vezényszó, célvonal, futósáv, másodperc, sprint – vágta futás, oldalazó futás, keresztlépés.

TÉMAKÖR: Szökdelések, ugrások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Kölyökatlétika eszközeivel ugró és szökdelő feladatok önálló gyakorlása és alkotása.
- Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések páros karlendítésekkel, körzésekkel.
- Ritmusra végrehajtott szökdelések helyben 2-4 lábhelyzet váltogatásával, páros zárt és egy lábon ugrókötélhajtás közben.
- Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra, hátra, meghatározott területre különböző variációkban (sportlétra gyakorlatanyaga).
- Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átugorva 8-10 ismétléssel.
- Távolugrás rövid lendületből: maximum 10 m-es nekifutásból egy lábról elugrás 60 cm-es ugrósávból szivacsba vagy homokgödörbe érkezéssel guggolásba.
- Magasugrás szemből és oldalról, 3-5 lépés lendületszerzéssel történő felugrások egy lábról növekvő magasságra.
- Páros lábról felugrás helyből és 1-2 lépés nekifutásból céltárgy elérésére törekedve.

FOGALMAK

Lendületszerzés, ismétlésszám, ugrókötélhajtás, ütem, elugró sáv, centiméter, talajra érkezés, elugró láb, lendítő láb, átlépő technika, optimális sebesség, kísérletszám.

TÉMAKÖR: Dobások, ütések
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Kölyökatlétika eszközeivel dobófeladatok önálló gyakorlása és alkotása.
- Különböző labdák mozgatása kézben, átadása kézből kézbe társnak.
- Labda gurítása társnak különböző testhelyzetekben, egy és két kézzel.
- Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajítása, vetése ülésből, térdelésből, állásból két majd egy kézzel, társhoz vagy célra.
- A labda biztonságos elkapása vagy sebességének csökkentése párban, csoportban, csapatban, pontszerző versengések közben.
- Szivacsgerely, kislabda, szoknyás labda, sípoló rakéta hajítása harántterpeszből, majd maximum 5 m lendületszerzésből célra és távolságra.
- Füles labda, gumidiszkosz, szoknyás labda, karika vetése egy kézzel oldal- és harántterpeszből célra.
- Megfelelő labda pattintása különböző ütőkkel, labda vezetése, átadása, célra ütése.
- Floorball, asztalitenisz, tollaslabda ütésmozdulatainak gyakorlása.
- Egy választott ütős sportág játékszerű gyakorlása.
- Sor- és váltóversenyek különböző dobó- és ütőfeladatokkal kombinálva.

FOGALMAK

Egykezes dobás, vetés, lendületszerzés, röppálya, kirepülési szög, távolságmérés, távolságbecslés, tenyeres ütés, fonák ütés, csapóütés, labda terelése.

TÉMAKÖR: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

- A támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tér-, izom- és egyensúlyérzék további fejlesztése.
- A helyes testtartás tudatosítása és az esztétikus mozgásvégrehajtás igényének kialakítása.
- Az önfegyelem megteremtése a saját gátlások legyőzésében.
- A mozgásritmus térbeli, időbeli és dinamikai jellemzőinek kialakítása.
- Gurulóátfordulások végrehajtása kiinduló helyzet nehezítésével.
- Zsugorfejállás elsajátítása.
- Kézállási kísérletek végrehajtása segítségadással, falnál és önállóan.
- Kézenátfordulás oldalra kísérletek végrehajtása.
- Egyszerű támaszugrások és függőleges repülés végrehajtása.
- Akadálypályák leküzdése térben és időben bővülő feladatokkal.
- Egyszerű támaszgyakorlatok kivitelezése talajon, tornapadon, zsámolyon, ugrószekrényen, bordásfalon és más, támaszhelyzetet biztosító tornaszeren.
- Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba, akadályokon történő haladással, fel- és lelépéssel, állandó és változó támasztávolságokkal, egyenletes és változó sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban, hordással vagy anélkül.
- Egyensúlyozási gyakorlatok biztonságos végrehajtása helyben és helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, talajra rajzolt vonalon helyváltoztatással és eltérő irányokba, valamint tornaszereken, a munkafelület folyamatos szűkítésével.
- Függőgyakorlatok végrehajtása tornaszereken, természetes akadályokon.
- Függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó vagy változó fogástávolságokkal, egyenletes vagy változó sebességgel, ritmussal.
- Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélen) elsajátítása fokozódó gyorsasággal.
- Összerendezett, alkalmazkodó mozgások folyamatos végrehajtása akadálypálya leküzdése során.
- Egyéni, páros, társas egyensúly és gúla jellegű gyakorlatok végrehajtása.
- A tanult elemek, gyakorlatok célszerű összehangolása, alkalmazása változó feltételek között.
- Az ízületi mozgékonyság képességének fejlesztése és az ellazulási készség kialakítása.

FOGALMAK

Tarkóállás, kézállás, zsugorfejállás, kézen átfordulás oldalra, hajlékonyság, haránt spárga, oldalspárga, híd, bakugrás, függőleges repülés, kéztámasz, segítségadás, akarat.

TÉMAKÖR: Labdás gyakorlatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban.
- Játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik.
- Célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban.
- Játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja.
- A szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása.
- A helyben és haladással, kézzel és lábbal történő labdavezetési módok végrehajtása statikus helyzetű és dinamikusan változó mozgást végző akadályok vagy társak figyelembevételével.
- A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, egy- és kétkezes gurítási, dobási, valamint a lábfej különböző részeivel rúgási feladatok mozgó társ vagy társak bevonásával különböző irányokba.
- Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba.
- A labdaérzéket fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések mellett az időkényszer melletti feladatmegoldások bekapcsolása.
- A labdás alaptechnikák fejlesztése, alkalmazó gyakorlása párhuzamos, a figyelem megosztását szükségessé tevő feladatmegoldások bevonásával (idő- és térbeli szerkezeti összetevők, az energiabefektetés variálásával).

- Dobások, rúgások helyből statikus helyzetű vagy dinamikusan változó mozgást végző célfelületre.
- Kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájának elsajátítása, az érintőfelületek tudatos használata egyszerű egyéni és páros gyakorlatokban, különböző méretű és tömegű szerekkel (pl. lufival, különböző méretű gumilabdával, röplabdával).

FOGALMAK

Belső, külső, teljes csüd, dekázás, alkalmazkodás, figyelemmegosztás, társak megjátszása, alacsony és magas labdavezetés, kosárérintés, alkarérintés, szemkontaktus, érintőfelület.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban.
- Játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja.
- A szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat.
- Játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik.
- Célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban.
- Labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása.
- Dinamikusan változó méretű, alakú játékterületen egyszerű fogó- és futójátékok által a játéktér határainak érzékelése.
- A statikus és dinamikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban a mély súlyponti helyzetben történő irányváltoztatások, elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása.

- A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek tudatos alkalmazása.
- A végtagok helyzetváltoztatásának, az izmok feszültségi állapotának, a test érzékelésének fejlesztése, az egyensúlyozó képesség fejlesztése, szoborjátékokkal, utánzó játékokkal, egyéb népi játékokkal, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok által.
- Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő – változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó célzó játékok rendszeres alkalmazása egyéni, páros és csoportos formában.
- A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek, társkimentő fogójátékok) által.
- Sportjátékok labda nélküli előkészítő jellegű mozgásainak gyakorlása, védőként az érintő távolság megtartása, oldalirányú mozgások keresztlépés nélküli megvalósítása.
- A támadó és védő szerepek kialakítását elősegítő páros és csoportos versengő játékok.
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer bekapcsolásával.
- Labdafedezés gyakorlása 1-1 elleni labdabirtoklásra épülő játékokban.
- Célfelület nélküli emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal.
- Célfelület nélküli emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek tudatosítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai).
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal.

Néptánc – szabadon választható

- Szerep- és párválasztó játékok által a kör- és páros táncok előkészítése.
- A körív mentén haladó lent- és fenthangsúlyos gyakorlatok (járás, futás, rida), a csárdásmotívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) elsajátítása.
- A táncokban a csárdásmotívumok és mozgáselemek változatainak alkalmazása szabad improvizáció során.
- A táncokban az egyes ugrástechnikák közötti különbségek felismerése, a 2/4-es lüktetésű zene hangsúlyainak érzékelése, alkalmazása a mozgásvégrehajtásban.

FOGALMAK

Támadó és védő szerep, pontszerző játék, célzó játék, kisjátékok, célfelület, szélességi mozgás, elszakadás a védőtől, passzsáv, együttműködés, csapatszellem, érintő távolság.

TÉMAKÖR: Küzdőfeladatok és -játékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja.
- A szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait.
- Vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása.
- A bőrérintés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékok, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatok gyakorlása.
- Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása.
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával.
- A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelésekre épülő páros, csoportos és csapat jellegű küzdőjátékok gyakorlása különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül.
- Birkózó jellegű mozgásformák, illetve a grundbirkózás játékszabályainak ismerete, tudatos törekvés azok betartására a páros küzdelmekben.
- A test súlypontjának a talajhoz közeli kiinduló helyzeteiből (pl. ülésből, guggolásból) induló, előre, oldalra, hátra történő eséstechnikák, gördülések gyakorlása, vezető műveleteinek, balesetmentes végrehajtásuk kulcsmozzanatainak tudatosítása.

- Távolság- és térérzékelés fejlesztését segítő páros feladatok, játékok szerrel és szer nélkül pillanatnyi kontaktus kialakításával.
- Ritmusképesség fejlesztését célzó küzdőfeladatok és játékok gyakorlása pillanatnyi kontaktus kialakításával.

FOGALMAK
Ellenfél tisztelete, felelősség, tompítás, esések, gördülések, grundbirkózás, mögé kerülés, kitolás, asszertivitás, önvédelem, menekülés, önuralom, kitartás.

TÉMAKÖR: Foglalkozások alternatív környezetben
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- Nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- Ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben.
- A szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak, valamint a szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak következetes betartása.
- A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak tudatosítása.
- A szabadban végezhető népi játékok, a téli és nyári testgyakorlatok lehetőségei ismeretének bővülése (ugrókötél, tollaslabda, görkorcsolya, lovaglás).
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése önálló feladatokkal.
- A megtanult természetben űzhető sportágak ismereteinek elmélyítése, fejlesztése (túrázás, síelés, korcsolyázás).

FOGALMAK
Görkorcsolyázás, sportöltözet, ütős játékok, lovaglás.

TÉMAKÖR: Úszás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 36 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- Megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik.
- Aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása.
- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrés továbbfejlesztése.
- A vízben végzett játékok, úszások megszerettetése.
- Lebegések, merülések végrehajtása segítség nélkül.
- Siklások, lábtempók gyakoroltatása hason, háton.
- A már tanult úszásnem/ek technikájának csiszolása, levegővétel rávezető gyakorlatai.
- Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása.
- A folyamatos úszások távolságának fokozatos növelése.
- Víz alatti úszások.
- Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése.

FOGALMAK

Felfekvés, csípőemelés, váltóverseny, levegővétel hátra fordulással, fejesugrás.

II. Felső tagozat

A. Angol

Időkeret, óraszámok:

Évfolyam	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
Heti óraszám	1	1	2	2	3	4	3	3
Évi óraszám	34	34	68	68	102	136	102	102

Készítette: Pilinyi Beáta, Szebenszki Julianna, Morrice Mónika

1. és 5. évfolyam

Helyi tantervünk elkészítésekor az Oktatási Hivatal Kerettantervét vettük alapul. Mivel 1-3. évfolyamig ajánlásokhoz nem jutottunk, kiindulásként a 2013-ban készült helyi tantervünk szolgált.
A közzétett kerettantervek a 2020. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben (1., 5., 9. évfolyamokon, valamint a 6 évfolyamos gimnáziumok 7. évfolyamán) bevezetésre kerülő Nemzeti alaptantervben (a továbbiakban: Nat 2020) foglalt szabályozásnak megfelelnek. Ezeket a Nat 2020 bevezetésével párhuzamosan, felmenő rendszerben kell alkalmazni.
Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.
A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.
A mindennapi nyelvhasználatban – ezért a nyelvtanulásban is –, fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, ill. a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja, mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.
A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük, és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel, helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket.

Ismerniük kell azokat az eszközöket és forgatókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Fel kell ismerniük, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szőnek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák azt. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.
A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és nagyban elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.
Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással, az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.
A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.
Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el.
A NAT bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. A NAT által az egyes képzési szakaszokra minimumként meghatározott nyelvi szintek a következők:

	4. évfolyam, minimumszint	**8. évfolyam, minimumszint**	**12. évfolyam, minimumszint**
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A2	B1
Második idegen nyelv	–	–	A2

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. Ez alól csupán az általános iskola 4. évfolyama kivétel, mert ezen az évfolyamon kezdődik a kötelező idegennyelv-oktatás, így a képzési szakasz csak egy tanévet ölel fel.
Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit; ezek: a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.
Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton

érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy az anyanyelv használata tudatosabbá váljon.
Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére.
A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.
Az egyes fejlesztési egységek (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.
A 4 8. évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból kerüljenek feldolgozásra, így bővüljenek, mélyüljenek. A kerettanterv az általános iskolában minden fejlesztési szakaszban új témaköröket is javasol a tanulók életkorához, szükségleteihez alkalmazkodva.

Célok és feladatok

A gyermekkori idegennyelv-oktatás alapvető célja lélektani és nyelvi: egyrészt kedvet ébreszteni a nyelvek tanulása iránt, sikerélményhez juttatni a diákokat, másrészt megalapozni a későbbi nyelvtanulást, főként a receptív készségek fejlesztésével. Ezekhez járul még a nyelvtanulási stratégiák kialakításának megalapozása.
Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A gyerekek számukra érdekes, értelmes, önmagukban motiváló és kognitív szintjüknek megfelelő kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. Ezek során a célnyelvet hallva, a szituációt, kontextust értve haladnak előre a nyelv elsajátításában. Ez a folyamat lassú, az idősebb korosztályra jellemző látványos nyelvi eredményt nem várhatunk. Egyik tipikus jellemzője a csendes szakasz, melynek során egyes diákok akár hónapokig nemigen szólalnak meg, de a játékos tevékenységekbe szívesen bekapcsolódnak.
Az idegennyelvi órákon a gyerekek az ismeretlen nyelven hallottakat a világról kialakult ismereteik alapján értelmezik, ezért elengedhetetlen, hogy a tananyag általuk ismert tartalmakra épüljön. Ez egyrészt a konkrét helyzet kihasználásával, szemléltetéssel, másrészt

már ismert tantárgyak anyagának integrálásával érhető el. Így válik az ismeretlen célnyelvi tanári beszéd érthetővé a diákok számára.
A kerettanterv az 1–4. évfolyamok anyanyelven megismert témaköreire, beszédszándékaira, fogalomköreire és tevékenységeire épül. A készségek közül a hallott szöveg értésének fejlesztése a legfontosabb, melynek fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítéséből követhetjük nyomon. A beszéd az egyszavas válaszoktól (igen, nem, név, szín, szám stb.), a memorizált, elemezetlen nagyobb egységek használatáig terjed (köszönés, mondóka, körjáték, dal). A gyerekek órai beszédének Természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz, melyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár célnyelvhasználatával párhuzamosan.
A követelmények a természetes nyelvelsajátítás folyamatát tükrözve a szó és az egyszerű mondat szintjén mozognak. Az olvasás és írás bevezetésével célszerű várni, amíg a gyerekekben felmerül erre az igény.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.
A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.
A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.
A személyes és társas kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.
A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi

kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

Fejlesztési követelmények

A fejlesztés során a tanulóban tudatosulnia kell, hogy anyanyelvén kívül idegen nyelven is kifejezheti magát. Nagyon fontos kialakítani a tanulóban a nyelvtanulás iránti pozitív hozzáállást és fejleszteni az együttműködési készségét, hogy pár- és csoportmunkában hatékonyan tudjon részt venni. Lényeges, hogy a tanuló megismerkedjen néhány alapvető nyelvtanulási stratégiával.
A nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából elengedhetetlen a nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás. A kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés segítenek a tanulónak abban, hogy ösztönös tudásvágya és tanulási kedve megmaradjon és erősödjön, bátran használja a rendelkezésére álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalma, fejlődjön önismerete és önértékelése.
A fejlesztés várható eredménye a 4. évfolyam végén KER szintben még nem adható meg.

Értékelés

A nyelvoktatás kezdetén nagyon lényeges szempont, hogy a gyermek kedvét és lelkesedését ne törje le szigorú, csak a tökéletességet elfogadó értékelés. Ugyanakkor reális képet kell kapnunk arról, hogy tanulóink milyen fejlettségi fokot értek el a négy alapkészség területén, milyen mértékig sajátították el a tanított anyagot, és, hogy mennyire tudják teljesíteni a tantervben megfogalmazott követelményeket. A reális alapokra épülő értékelés a tanulót további munkára ösztönzi, és erősíti a motivációját.
Az Oxford University Press tananyagaihoz készített tanári kézikönyvek tartalmi és módszertani segítséget nyújtanak az értékeléshez. A tanítási folyamat különböző szakaszaihoz ellenőrző feladatokat javasolnak. Fontos, azonban, hogy a tanulói teljesítmény ellenőrzése ne csupán feladatlapon történjen, hiszen a négy alapkészség mindegyikében mérni kell a fejlődést. A tankönyv, a munkafüzet és a hanganyag mindegyik fejezetben többféle lehetőséget nyújt a tanulói teljesítmény értékelésére.

A tanulók értékelése

Az értékelésnek az általános iskolai nyelvtanulás teljes időtartama alatt az a legalapvetőbb funkciója, hogy motiválja a tanulót az idegen nyelv tanulásában. Ezért a visszajelzés is minden évfolyamon elsősorban pozitív, a kevésbé sikeres, javításra szoruló fejlesztések csak a pozitívumokhoz képest kaphatnak hangsúlyt. A tanuló maga is egyre inkább képessé válik saját eredményeinek, eredményességének értékelésére mind a tanóra, mind a tanórán kívül folytatott idegen nyelvi kommunikáció során.
Kialakul emellett az a funkció is, hogy visszajelzést adjon arról, a tanuló a készség-fejlesztés területén az adott időpontban (a tanév közben folyamatosan vagy a tanév végén) éppen hol tart. Visszajelzés a tanulónak (és a szülőnek), hogy melyek az erős és gyenge pontjai, milyen attitűd jellemzi a nyelvtanuláshoz való viszonyát, honnan meríthet bátorítást, önbizalmat, illetve hová kell még energiát befektetnie.

Fontos, hogy az értékelés rendszeres legyen, tartalmazzon formális (pl. dolgozat) és nem formális (órai munka) elemeket. Az értékelés során is ügyelni kell a differenciálás elvére, például külön feladatokkal ösztönözhetjük a motiváltabb tanulókat.

Az alkalmazott tankönyv kiválasztásának elvi szempontjai

Fontos alapelv, hogy nem a tankönyv hivatott meghatározni a nyelvoktatást, hanem a koncepcionális, tanterv-alapon végiggondolt nyelvoktatás megvalósításához kell kiválasztani a megfelelő tankönyvet, tankönyvcsaládot.
A tankönyv akkor hasznos eszköze a nyelvoktatásnak, ha mindig az idegennyelvi kommunikáció fejlesztését célozza, akkor korszerű, ha eleget tesz a Közös Európai Referenciakeretben megfogalmazott és a NAT-ban nevesített nyelvtudási szintek funkcionális nyelvhasználati előírásainak, és akkor jó, ha a tanárnak öröm tanítani belőle, és a tanulónak öröm tanulni vele. Lényeges szempont lehet a kiválasztásban, hogy a tankönyv feleljen meg az életkori sajátosságoknak és a magyar nyelvtanuló esetenként speciális igényeinek.
Legyen a tankönyv tartalmában és kivitelezésében motiváló, a nyelvtanulás iránt kedvet ébresztő.

A nyelvtanulás célrendszere

A KOMMUNIKATÍV KOMPETENCIA FEJLESZTÉSE

A tanulók legyenek képesek megoldani nyelvhasználatot igénylő valós feladataikat az élet különböző területein, a magánéletben, a közéletben, az oktatásban vagy a munka világában.
A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.
A kommunikatív kompetencia több elemből áll. Részei a nyelvi, a szociolingvisztikai és a szövegkompetencia.

- A nyelvi kompetencia magában foglalja a lexikai, grammatikai, szemantikai, fonológiai és morfológiai, helyesírási ismereteket, továbbá az ezek alkalmazásához szükséges készségeket, illetve bázisképességeket. A nyelvi kompetencia az olvasott és a hallott szöveg értésén, a beszédkészségen, az interakción, valamint az íráskészség fejlesztésén keresztül aktiválódik.
- A szociolingvisztikai kompetencia azon társadalmi szokások és szabályok ismeretét jelenti, amelyek erősen befolyásolják a kommunikáció sikerességét, és amelyeket a tanárnak – az anyanyelvi kultúrától való eltérése miatt – tudatosítania kell a nyelvtanulókban (például udvariassági szokások, megszólítások, nyelvi rituálék, testbeszéd, humor, stílusrétegek, dialektusok).
- A szövegkompetencia fejlesztése során a nyelvtanuló elsajátítja, hogyan épül fel egy szöveg, milyen elemek biztosítják annak koherenciáját a beszélt és az írott nyelvben, az interakció szabályait, illetve a különböző típusú szövegek jellegzetes nyelvi elemeit. A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell

azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki.

A CÉLNYELVI MŰVELTSÉG ÉS AZ INTERKULTURÁLIS KOMPETENCIA FEJLESZTÉSE

A tanulók legyenek képesek a saját és más kultúrák különbségeinek, illetve hasonlóságainak értelmezésére, váljanak nyitottabbá és érzékenyebbé más kultúrák irányába. Fontos a pozitív attitűd és motiváció kialakítása a nyelvtanulás, valamint általában más nyelvek és kultúrák megismerése iránt.
A nyelv nem választható el attól a kultúrától, amely létrehozta és élteti, ezért a nyelvtanítást mindig össze kell kapcsolni a mindennapi élet kultúrájának megismertetésével, és segíteni kell a tanulókat abban, hogy a szélesebb értelemben vett célnyelvi műveltség elérhetővé váljon számukra. Különösen fontos a tanulás és tanítás során a nyelvtanuló interkulturális tudatosságának kialakítása, fejlesztése:
A diák legyen képes felismerni és megérteni a saját és az idegen kultúra jellegzetességeit, a köztük lévő hasonlóságokat és különbségeket, továbbá ismerje és alkalmazza a más kultúrák képviselőivel való kapcsolatteremtéshez szükséges stratégiákat.

A NEVELÉSI ÉS TANTÁRGY-INTEGRÁCIÓS LEHETŐSÉGEK KIHASZNÁLÁSA

A tanuló legyen képes a tantervben szereplő más műveltségterületek egy-egy érdekes és fontos problémáját a tanult idegen nyelven is feldolgozni.
Az élő idegen nyelvek tanítását és tanulását meghatározó alapelvekkel és a Nat célkitűzéseivel összhangban kívánatos a tantárgyközi integráció lehetőségének elősegítése. Az idegennyelv-tanulás többek között olyan nyelvi, kulturális, szociokulturális, történelmi és interkulturális ismeretekkel gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak esetében is hasznosíthatnak. Ugyanakkor törekedni kell arra, hogy más műveltségterületek ismereteivel az idegen nyelvi órák során is találkozzanak a diákok.

AZ IKT ALKALMAZÁSOK KÉSZSÉGSZINTŰ KIALAKÍTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE

A tanulók szerezzenek tapasztalatokat és jártasságot a kommunikációs és információs technológiák felhasználásában idegen nyelvi tanulmányaik során, ezzel is segítve az autonóm nyelvtanulóvá válást.
Az információs és kommunikációs technológiák (IKT) minden eddiginél több lehetőséget biztosítanak a nyelvtanulóknak és tanároknak a célnyelvvel és célnyelvi közösséggel kialakítható közvetlen kapcsolatra. Az IKT jelentősen növelheti a nyelvtanítás és nyelvtanulás eredményességét, közvetlen hozzáférést biztosítva a célnyelvi kultúrához, azaz lehetővé teszi autentikus célnyelvi modellek keresését és felhasználását. Az IKT a korszerű nyelvoktatás, a differenciálás kiváló eszköze.

A NYELVTANULÁSI STRATÉGIÁK KIALAKÍTÁSA

A nyelvtanulási folyamat sikeressége szempontjából kiemelt jelentőségűek a nyelvtanulási stratégiák. Az idegennyelv-tanulás nyújtson további lehetőséget az eredményes tanulás módszereinek elsajátítására: az előzetes tudás mozgósítására, az egyénre szabott módszerek kialakítására, a csoportos, együttműködő tanulásra, az önművelés igényének kialakítására, az élethosszig tartó tanulás fontosságának felismerésére.

A tanterv alkalmazásához szükséges képesítési követelmények és tárgyi feltételek

Szakképesítéssel rendelkező nyelvtanár, aki rendszeresen figyelemmel követi a tantárgya módszertani újdonságait, és beépíti ezeket a mindennapi tanítási gyakorlatába.
A nyelvtanításban a kommunikatív készségfejlesztés (és nem az ismeretátadás) áll a tanítás középpontjában, melyek megkövetelik a változatos tanulói tevékenységformák következetes alkalmazását. Szükséges, hogy a nyelvet tanító pedagógus gazdag és korszerű módszertani

apparátussal rendelkezzen (pl. egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása).
A hatékony nyelvtanulás legfontosabb személyi feltétele a kis csoportlétszám, az osztott csoport, mert így mindenkivel kiegyensúlyozottan tud foglalkozni a nyelvtanár, képes irányítani az egyéni vagy pármunkát, és összehangolni a néhány fős csoportok tevékenységét a csoportmunka során.
A legfontosabb tárgyi feltételt a tanterem célszerű berendezése biztosíthatja. Célszerű a nyelvórákat olyan tanteremben tartani, ahol mozgatható asztalok vagy padok, illetve székek állnak rendelkezésre. Ez a kommunikációt elősegítő ülésrend kialakításához szükséges.
Legyen lehetőség az órán elkészített tárgyak (pl. képek) és szemléltetőeszközök elhelyezésére.
Legyen a teremben lehetőleg CD- és/vagy DVD lejátszó, interaktív tábla. Legyen minden tanulónak hozzáférhető helyen külön felszerelése a manipulatív tevékenységekhez: olló, ragasztó, filctollak stb.

1. ÉVFOLYAM

Az 1. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszáma: 34 óra.

Területek	Éves órakeret felosztása
Beszélgetés, társalgás	16
Dalok, versek tanítása	12
Évközi és év végi ismétlés	6
Összes óraszám:	34

Kommunikációs szándékok.

	Kezdeményezés és válasz.	
Köszönés, ismerkedés, megszólítás szavai, kifejezései.	Hi! (Good morning.) What' s your name? My name is...	Good morning. I'm…
Dolgok azonosítása szavakkal.	What's this?	It' s a dog.
Egyetértés, egyet nem értés.	Is it a dog?	Yes/ No

KÖVETELMÉNYEK:
A témakörben kért nyelvi funkciókban a megadott szavak, kifejezések használata tanári rávezetéssel.

Fogalomkörök

Fogalomkörök	Fogalomkörök nyelvi kifejezése
Cselekvés, létezés kifejezése	I'm…; Felszólítás, kérés: Sit down, please.
Mennyiségi viszonyok	Számok 1-10 Életkor
Mennyiségi viszonyok	Alapszínek: red, blue… Tulajdonságok: big, small…
Logikai viszonyok	and

Témakörök

Témakör	Kapcsolódási pont
Én és a családom. Családtagok bemutatása.	Környezetismeret: együttélés a családban.
Otthonom, kedvenc állataim.	Környezetismeret: lakóhelyi környezet,

	Élőlények Vizuális nevelés: színek Matematika: számok
Iskola, tárgyak a tanteremben.	Környezetismeret: iskolai környezet. Matematika: halmazok.
Étkezés, néhány élelmiszer neve, kérés, kínálás	Környezetismeret: az ember megismerése: élelmiszer, étrend, étkezés. Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód, öltözködés.
Öltözködés, ruhadarabok, kedvenc ruháim.	Matematika: halmazok.
Ünnepek és hagyományok **Az én ünnepeim.** **Ünnepek itthon és a célnyelvi kultúrában.**	Környezetismeret: ünnepek, hagyományok.

A továbbhaladás feltételei az 1. évfolyam végén, készségek szerinti bontásban:

HALLOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

- A tanuló ismerje fel, illetve ismerje az irodalmi angol nyelv hangjait, hanglejtését, ritmusát, legyen tapasztalata a normál beszédtempó terén.
- Értse meg a nonverbális eszközökkel (arcjáték, gesztikuláció stb.) által kísért tanári utasításokat.
- A feldolgozott témakörök keretében ismerje fel és értse meg a tanult szavakat és struktúrákat akkor is, ha azokat nem a tanár mondja, hanem kazettáról illetve osztálytársai szájából hallja.

BESZÉDKÉSZSÉG: SZÓBELI INTERAKCIÓ, ÖSSZEFÜGGŐ BESZÉD

- A tanuló (értse meg nonverbális eszközökkel kísért tanári utasításokat és) tudjon adekvát módon, nonverbális- esetleg verbálisan- reagálni.
- A feldolgozott témakörök keretében ismerje fel és értse meg a tanult szavakat és struktúrákat akkor is, ha azokat nem a tanár mondja, hanem kazettáról illetve osztálytársai szájából hallja) és tudjon adekvát módon nonverbális - esetleg verbálisan - reagálni.
- Verbális reakcióban legyen képes szavakat és egyszerű struktúrákat imitatív módon utánozni.
- Alapvető elvárás már ebben a korai életkori szakaszban is az irodalmi angol nyelv kiejtéséhez, ritmusához és beszédtempójához közelítő önálló nyelvi magatartás.
- **1. osztályban még nincs összefüggő beszéd**

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

- 1. osztályban nem követelmény az írásbeliség.

ÍRÁSKÉSZSÉG

– 1. osztályban nem követelmény az írásbeliség.

Szókincs: minimum 50 aktív, 15 passzív szóból áll.

5. ÉVFOLYAM

Az 5. évfolyam megkezdésekor a tanulók már négy év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Hozzászoktak a célnyelvi óravezetéshez, megértik az órai tevékenységekre vonatkozó rövid, egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai és iskolán kívüli helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő idegennyelv-ismerettel rendelkeznek. Már ismernek hangzó és írott célnyelvi szövegeket, megtették az első lépéseket az idegen nyelvi interakció és az összefüggő beszéd területén. Elkezdték az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és egyszerű formában használják az önkifejezés eszközeként is. A korosztály igényei és szükségletei szerint alakított idegennyelv-oktatás keretében megtapasztalták a játékos nyelvtanulás örömét. A feldolgozott tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába. A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.
Az 5. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja az, hogy a tanulók változatlanul kedvet érezzenek a nyelvtanulás iránt, és örömüket leljék a nyelvvel való foglalkozásban, valamint hogy ébren maradjon kíváncsiságuk az idegen nyelvet beszélő emberek és kultúrájuk iránt, nyitottak maradjanak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására.
A nyelvelsajátítás területén a korábbiakhoz hasonlóan fontos cél a beszédértés és a beszédkészség fejlesztése, de ebben az életkorban fokozatosan felzárkózik melléjük az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. Az idegen nyelv elsajátítása továbbra is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.
A motiváció fenntartása érdekében fontos, hogy a tanulók a fejlettségi szintjüknek megfelelő, változatos, érdekes és értelmes, kihívást jelentő tevékenységek során sajátítsák el az idegen nyelvet. A témakörök részben ugyanazok, mint az előző fejlesztési szakaszban, de bővülnek és mélyülnek, azzal párhuzamosan, ahogy a tanulók érdeklődése alakul, igényeik, szükségleteik változnak. További témák is feldolgozásra kerülnek, amelyek összhangban állnak a NAT-ban szereplő más műveltségi területek, tantárgyak tartalmaival. Az 5. osztálytól jelentősen bővül a tanulók szókincse. A nyelvtani szerkezeteket továbbra is kontextusba ágyazva sajátítják el, de fokozatosan felébred az érdeklődésük a célnyelv szabályrendszere és az anyanyelvükhöz hasonló, illetve attól eltérő nyelvi jelenségek iránt. Örömüket lelik a szabályszerűségek felfedezésében, de a szabályok ismerete csak csekély mértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A helyes nyelvhasználat elsajátításában nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.
Ebben a szakaszban is fontos célkitűzés, hogy a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban történjen a fejlesztési szakaszra vonatkozó nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai-művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. Fokozatosan egyre

nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerzés és információcsere korszerű és hatékony eszköze.
Az 5-6. évfolyamokra kiterjedő fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a 6. évfolyam végére elérjék a KER szerinti A1 szintet.

Az 5. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszáma: 102 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	33
Public matters	3
Topics concerning classroom activities	15
Cross-curricular topics and activities	6
English and language learning	8
Intercultural topics	7
Current topics	2
Entertainment and playful learning	9
Gaining and sharing knowledge	9
Extra content	10
Összes óraszám:	102

TÉMAKÖR: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature
JAVASOLT ÓRASZÁM: 33 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve.
- Rövid, egyszerű, szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématartományokban.
- Értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján.
- Kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja.
- Az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre.
- Üzeneteket ír.
- Megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel.
- Kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot.
- Kifejez alapvető érzéseket, például örömöt, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlensége.
- Ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A személyes és környezeti tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget.
- A személyes és környezeti tématartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel.
- A személyes és környezeti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: ismerősök, rokonok (family relations).
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közvetlen környezet, otthon.
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a ház/lakás részei, bútorok, háztartási eszközök.
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: ünnepek.
- Személyes és közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel.
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektmunka egyénileg (PPT vagy poszter):
    - Családfa készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása.
    - ’Ez vagyok én’ (kedvenc tárgyaim, együttesem, színészem stb.).
    - ‘Háziállatom’, milyen állatot szeretnék.
    - A lakóhely és környezetének bemutatása.
    - ‘Okosház’/’Álomház’.
- Szóbeli mini-prezentációk: ‘Napirendem’.
- Kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:
    - ‘Házi kedvencek a csoportunkban’.
    - ‘Különóráink és hobbijaink’ (időpont, helyszín stb.).
- Szerepjátékok:
    - Ismerkedés egy új osztálytárssal – kérdések és feleletek.

TÉMAKÖR: Public matters
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A közéleti tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget.
- A közéleti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a közéletben és a szolgáltatásokban résztvevő személyek, (pl. waiter, shop assistant, tourist).
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: restaurants, shops, city life/country life.
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: menu, bill.
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: giving information.
- A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Szerepjáték.
- Quiz játék a célnyelvi országokról és hazánkról.
- Színi előadás: egy ismert mese közös elolvasása és dramatizálása.

TÉMAKÖR: Topics concerning classroom activities
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket.
- Felkészülést követően röviden, beszél az ajánlott tématartományokhoz tartozó témákban.

- Képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján.
- Változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel.
- Értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket.
- Alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során.
- Alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során.
- Nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak, vagy fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza.
- A tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school.
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying.
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: afternoon activities, school festivals, school traditions, events.
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, hagyományőrzés (keeping traditions).
- Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére.
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektmunka: - egyéni vagy csoportos.

    - Iskolai szokások, napirend, órarend.
    - Iskolai szabályok.
    - Iskolai öltözködés Magyarországon és a célnyelvi országokban.
    - Tantárgyak összehasonlítása a két országban, iskolai időbeosztás összehasonlítása, tanórán kívüli tevékenységek összehasonlítása.
- Kutatómunka: szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása
- Csoportos feladat:
    - Szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?
    - Mi mindent csinál az ideális nyelvtanuló idegen nyelven?

TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutató- és projektmunka.
- Egyéni tevékenység: pl. Valentin-kártya készítése.
- Csoportos játék: fókuszban egy-egy tantárgy.
    - Pl. földrajz – Ország-város.

TÉMAKÖR: English and language learning
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Ismeri a célnyelv főbb jellemzőit.

- Értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben.
- Alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez.
- Digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére.
- Megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén.
- Nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik.
- Nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nyelvi készségek (language skills, language learning, languages).
- Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtési/helyesírási különbségek felismerése.
- Az angol nyelv betű- és jelkészletének alkalmazása.
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata.
- Az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is.
- Alapszintű nyelvtanulási stratégiák használata.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Tanulásmódszertan tudatosan:
    - Memóriajáték.
    - Tanulókártyák.
- Nyelvtanulási típusok, stratégiák feltérképezése.
- Közös popzenehallgatás – pl. ’gapfill’ munkalappal.
- Filmnézés a célnyelven.
- A fim egy-két jelenetének dramatizálása és eljátszása.
- Könnyített olvasmányok otthoni elolvasása (évente 1-2), és rövid, kedvébresztő beszámoló készítése az osztálytársak számára.
- Csoportos projekt:

    - Betűzés játékosan (betűzd a szót, a többiek írják le).
- Keresztrejtvény készítése – a megoldás a padtárs feladata.
- Játékos diktálási feladatok.
    - ’Running dictation’.
    - ’Chinese whispers’.

TÉMAKÖR: Intercultural topics
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait.
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal.
- Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete.
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az angolul beszélő országok.
- Az Egyesült Királyság megismerése az alábbi témakörök mentén:
    - Az angol iskolák jellemzői, napirend.
    - Tipikus angol ház, lakás.
    - Mindennapi szokások.
    - Ünnepek a családban.
    - Az Egyesült Királyság népszerű sportjai.
    - Különböző származású emberek az Egyesült Királyságban.

TÉMAKÖR: Current topics
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

– Használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– Találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése célnyelven.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

– Szerepjáték:
    - Interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel.

TÉMAKÖR: Entertainment and playful learning
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

– Hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre.

– A nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– Találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal.

– Felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése.

– Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára.

– Célnyelvi társasjátékok készítése és használata.

– Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben, drámajátékokban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

– Nyelvi és egyéb hagyományos játékok.

– Nyelvoktató internetes játékok.

– Egy kisfilm/rajzfilm megtekintése.

– Közösen választott dal, képregény, film, órai feldolgozása.

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

– Papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban.
– Találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.
– Néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– Találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– Egyszerű, releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven.
– A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű, egyszerű információ megszerzése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

– Projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka: saját, választott témából.
– Scrapbook/poszter készítése az aktuális tananyaghoz.
– IKT eszközökkel elkészített és segített prezentáció.

TÉMAKÖR: Extra content
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

A tanulócsoport igényei és helyzete alapján felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott kiegészítő anyagok tanítására fordított tanórák.

A továbbhaladás feltételei az 5. évfolyam végén, készségek szerinti bontásban:

HALLOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

A tanuló:

– Ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol.
– Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket megért.
– Ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr.

- Legyen képes megoldani a hallás utáni értési gyakorlatok szövegéhez rendelt egyszerű feladatokat (hamis /igaz állítások, értésellenőrző kérdések, táblázatok kitöltése).

BESZÉDKÉSZSÉG

A tanuló:

- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatban válaszol.
- Tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket fogalmaz, kérdéseket tesz fel.
- Megértési probléma esetén segítséget kér.
- Tudjon egyszerű információkat adni és kérni valós beszédhelyzetekben.
- Rövid szövegrészeket, párbeszédeket memoriterként is tudjon elmondani.
- Vegyen részt nyelvi játékokban.

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

A tanuló:

- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat elolvas.
- Ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokból álló szövegben fontos információt megtalál.
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megérti.
- A szöveg alaposabb és önállóbb megértése céljából sajátítsa el a néma olvasás készségét.
- Értsen meg egyszerű, ismerős nyelvi elemekből álló rövid szöveget, és tudjon reagálni rá (képeslapra válaszolni).

ÍRÁSKÉSZSÉG

A tanuló:

- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat helyesen leír.
- Egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz.
- Tudjon minta alapján több mondatból álló, összefüggő szöveget írni (párbeszéd, üzenet, bemutatkozás).

B. Történelem

5. évfolyam

A történelemtanítás és-tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása. Ismerkedjen meg a kulturális kódrendszer legalapvetőbb elemeivel, amelyek lehetővé teszik, hogy azonosuljon kultúránk alapértékeivel. A történelem tantárgy tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll.
A tantervi szabályozás irányítóelve, hogy a magyar történelmet általában kontinuitásában, az európai, illetve egyetemes történelmet szigetszerűen tárgyalja. A kerettanterv több általános európai jelenséget is konkrét magyar példákon keresztül mutat be. Ennek révén a tanuló a magyar történelmi jelenségeket elsősorban nem általános modellek alapján, hanem a konkrét történelmi helyzet jellegzetességeit figyelembe véve tanulmányozhatja. Ez a megközelítés hozzásegíti a tanulót, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket és folyamatokat, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat, és ez által erősödhet benne a hazaszeretet érzése.
A történelem tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:
A tanulás kompetenciái: A tanuló a történelemtanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkozik, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét.
A tanuló a történelemtanulás során megtapasztalja, hogy a történelemtudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a jelen társadalmi, gazdasági és politikai jelenségeinek megértéséhez és megítéléséhez is segítséget nyújt. Ez a tapasztalat – az iskolai történelemtanulás élményszerűsége mellett – erős ösztönzést adhat az élethosszig tartó tanulásra vagy legalábbis a történelmi és társadalmi kérdések iránti érdeklődésre.
Kommunikációs kompetenciák: A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat, érveket gyűjt, azokat írásban és szóban összefoglalja, digitális kommunikációs eszközök segítségével mutatja be. A különböző típusú, más-más korokból és eltérő társadalmi közegekből származó források feldolgozása pedig nagyban segíti a különféle kommunikációs környezetek (kontextusok) közötti magabiztos eligazodást.
Digitális kompetenciák: A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és-feldolgozási készségei fejlődnek,

ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló az információk, illetve a források feldolgozása során problémákat azonosít, magyarázatokat fogalmaz meg, kiemeli a lényeget, következtetéseket von le. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosul, hogy nehéz élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, lehetőségek. Értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan értelmezze. A társadalmakra, közösségekre jellemző magatartási és kommunikációs szabályok felismerése a tanuló alkalmazkodóképességét fejleszti.
A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A történelem tanulása során a tanuló megismeri az emberiség, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét. Az egyes történelmi korszakok áttekintése során felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Értelmezi és elismeri a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Büszke a magyar tudósok, művészek, sportolók és más értékteremtő, alkotó emberek kiemelkedő eredményeire, teljesítményeire. Az életmód történeti témakörök feldolgozása révén a tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.
A környezeti kompetenciák: Napjainkban nagyon fontos probléma a környezetvédelem. Civilizációnk berendezkedésének és működésének megváltoztatásához mindenekelőtt arra van szükség, hogy a jelenlegi helyzetet kritikai elemzések alá vessük. A kritikai gondolkodásmódot bátorítania kell a nevelésnek, fel kell vállalni a felelősséget az emberiséggel és a jövő generációval kapcsolatban.
A kerettanterv témakörönként határozza meg a javasolt óraszámot. Ezek összege megfelel az évi teljes óraszámnak, amely elegendő a témák ismeretanyagának feldolgozásához és a tanulási eredményekhez kapcsolódó kompetenciák elsajátításához. A kerettantervben meghatározott tanulási tartalmak azonban átlagos esetben a javasolt órakeret kb. 80%-ában feldolgozhatók.

A helyi tanterv alapján a tanár a kerettantervből évente két témát mélységelvű feldolgozásra jelöl ki, amelyre több idő, a javasolt időkereten felül összesen további 6–10 óra tervezhető. Ezeknek legalább 70%-a magyar történelmi témájú legyen. .A mélységelvű tanítás lehetőséget ad az adott téma részletesebb ismeretekkel, többféle megközelítési móddal és tevékenységgel történő feldolgozására. A mélységelvű témák esetében nagyobb lehetőség nyílik a projektmunkára, illetve a múzeumi órák és a témával kapcsolatos tanulmányi kirándulások szervezésére.
A *Témakörönként* megjelenő tantervi táblázatok magukba foglalják a hozzájuk tartozó *Témákat*, a konkrétabb tartalmakat feltüntető Altémákat, valamint az egyes témakörökhöz kapcsolódó *Fogalmak és adatok/Lexikák* címszó alatt a kötelezően elsajátítandó fogalmakat, személyeket, kronológiai és topográfiai adatokat. Minden fogalmi elem csak egyszer fordul elő, annál a témakörnél, ahol kötelező elemként először szerepel a tantervben. A táblázat utolsó oszlopában feltüntetett *Fejlesztési feladatok* teljesítésével valósulnak meg az előírt tanulási eredmények.
A táblázat alatt témakörönként felsorolt *Javasolt tevékenységek* nem kötelező elemei a tantervnek, de eredményessé tehetik a tananyag feldolgozását és a szaktanári munkát. Ezek köre természetesen bővíthető különféle tanulási eljárásokkal, módszerekkel.

5–8. évfolyam

Az általános iskolai történelemtanítás és –tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a magyar és egyetemes történelem legalapvetőbb történeteivel, tényeivel, jelenségeivel, eseményeivel és szereplőivel. A magyar történelem eseményeiről és hőseiről kialakított kép, a büszkeségre okot adó történelmi cselekedetek, eredmények és emberi teljesítmények megismerése megalapozza a hazaszeretet érzését.
A tantárgy tanulása során bővülő ismeretei és a különböző tevékenységek által alakuljanak ki a tanulóban a történelemről és társadalmi kérdésekről való tájékozódás és gondolkodás legalapvetőbb kompetenciái, amelyek segítik, hogy megértse a múlt és jelen társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális jelenségeit. Az általános iskolai történelemtanulás megalapozza a tanulóban az aktív állampolgári léthez szükséges kompetenciákat.
Az általános iskolai történelemtanításnak egyszerre célja és feltétele a tanuló kíváncsiságának és tudásvágyának felkeltése és ébren tartása a történelem, illetve a közéleti kérdések iránt. Az egyes témák, tanítási módszerek és tanulói tevékenységek kiválasztása során mindig szem előtt kell tartani a tanulás élményszerűségének követelményét. A tanuló képzeletét, fantáziáját és érzelmeit megragadó témák, történetek és tevékenységek révén válhat eredményessé a történelem tanulása. A különböző korok életmódját tárgyaló témakörök és a történelmi portrék jó alkalmat adnak a szemléletes és élményszerű megjelenítésre (pl. képek, filmek, modellek, zenék, hangdokumentumok), a tanuló életéhez, érdeklődéséhez köthető témák tárgyalására, valamint érdekes, megrázó vagy éppen tréfás, de mindenképpen elgondolkodtató történetek elbeszélésére, illetve megjelenítésére.
A történelemtanulás ugyan az ötödik évfolyamon kezdődik, de iskolai előzményekre is támaszkodik; az 1–4. évfolyamon elsajátított kompetenciákra éppúgy, mint az alsó tagozat történelmi tárgyú olvasmányaira, illetve a tanulónak a nemzeti ünnepek iskolai megünneplése és az emléknapok nyomán keletkező tudására.
A kerettanterv évenként *5–8 témakör* feldolgozását írja elő. Az egyes témakörök 2–7 témát tartalmaznak, ami tanévenként összesen 18–20 témát jelent.
Miközben az éves időkeret a korábbi tantervekhez képest nem változott, a minimálisan kötelező témák, fogalmak és egyéb adatok/lexikai egységek száma a korábbiaknál kevesebb lett. A meghatározott tananyagrészek feldolgozása átlagos esetekben a javasolt idő mintegy 80 %-át veszi igénybe. Mind ez időt és alkalmat ad a tevékenységalapú tanulásra, az

ismeretek alkalmazására, a tanulási eredményekben megfogalmazott kompetenciák fejlesztésére a tanár által leghatékonyabbnak tartott (pl. egyéni, kooperatív) tanulási technikák alkalmazására. Továbbá ez által lehetőség nyílik a helyi tantervben megfogalmazott helytörténeti vagy egyéb témák beemelésére, speciális foglalkozások szervezésére (pl. múzeumi, könyvtári órák, közös filmnézés), illetve tantárgyközi projektek megvalósítására.

5–6. évfolyam

Az általános iskola 5–6. évfolyamán a történelemtanítás bevezeti a tanulót a történelmi múlt megismerésébe. A tantárgy iránti érdeklődés felkeltése, a pozitív hozzáállás megteremtése és a legfontosabb ismeretek elsajátítása mellett ekkor kezdődik a történelemtanuláshoz szükséges alapvető tanulás módszertani jártasságok, készségek kialakítása. A tanuló egyfelől megismerkedik az ókor, középkor, kora újkor és az újkor történelmének néhány jellemző vonásával, jelenségével, a magyar történelem legfontosabb fordulópontjaival, hőseivel és szereplőivel a 19. század közepéig. Elsajátítja, és alkalmazni kezdi a kulcsfogalmakat, gyakorolja a változatos tevékenységformákat – információszerzés és feldolgozás; tájékozódás időben és térben; történetek megértése, elbeszélése, megvitatása stb. –, amelyek megalapozzák történelemtanulási készségeinek fejlődését, történelmi gondolkodásának kialakulását.
Ebben a szakaszban elsősorban konkrét történelmi események és élethelyzetek, szokások képszerű bemutatása, történetek elmesélése a jellemző. A tantervi témakörök egy jelentős részét történeti korok szerint beágyazott életmód történeti és portré témák adják. Előbbiek a régmúlt korok embereinek életét mutatják be egy-egy konkrét település és nép mikrovilágán, illetve az ezekhez kapcsolódó történeteken keresztül. A kerettanterv a települések esetében ajánlásokat fogalmaz meg, amelyektől a helyi tantervek összeállítása során a pedagógusok régiójuknak megfelelően eltérhetnek. További fontos alapelv a jelenségalapú megközelítés, vagyis a tanuló nem általános modelleken, hanem egyes települések/népek életén keresztül ismerkedik meg az ókor, a középkor, a kora újkor és az újkor világával. A portré típusú témakörök a magyar történelem néhány kiemelkedő személyiségének, hősének életét, cselekedeteit és történelmi jelentőségét dolgozzák fel, miközben megismertetik a tanulót a hozzájuk fűződő történeti hagyománnyal.
Az általános iskolában a történettanításon alapuló történelemtanítás, vagyis a történetmesélés, a szemléletesség és a tevékenységközpontú megközelítés a témák kiválasztásának, illetve feldolgozásának egyaránt fontos vezérelve. Az egyes korszakok életmódját bemutató témakörök, témák, a kiemelkedő személyiségeket bemutató portrék eredményes bemutatásához a tanuló képzeletét megragadó történeteken, a személyes életéhez kapcsolódó élményeken keresztül vezet a sikeres történelemtanítás útja. Ugyanakkor a történetek feldolgozásán keresztül fejlődik a tanulónak a történelemtanuláshoz elengedhetetlen narratív kompetenciája is.

Fejlesztési területekhez kapcsolódó tanulási eredmények (Általános követelmények)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK
A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- Ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket.

- Be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket.
- Tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra.
- Ismeri a középkori és újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében.
- Fel tudja idézni a középkori és újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól napjainkig.
- Képes felidézi a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira.
- Tisztában van a középkor és újkor világképének fő vonásaival.
- Ismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban.
- Ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit.
- Példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez.
- Ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit a középkorban és újkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére.
- Valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori és újkori európai történelmi folyamatokban.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból.
- Kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat) elbeszélő vagy leíró szövegekből, illetve rövidebb magyarázó szövegekből, és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat képes adni.
- Megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok anyagai, filmek; nyomtatott és digitális, vizuális források).
- Képes magatartásformák megfigyelésére és jellemzésére.
- Megadott szempontok alapján rendszerezi a történelmi információkat.

- Felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra kapcsolódik az adott történelmi témához.
- Képen, egyszerű ábrán ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni.
- Képes különbséget tenni források között típus és kontextus alapján.
- Össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel.
- Meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek.
- Egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni.

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény és jelenség időpontját.
- Használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, korszakra való utalással végez időmeghatározást.
- Időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével.
- A tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz.
- Használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek leolvasására, vaktérképen való elhelyezésére.
- Egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Önállóan képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményt megfogalmazni.
- Össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró szövegek tartalmát.
- Az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni.
- Képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel kapcsolatban.
- Képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról.

- Különböző történelmi korszakok, történelmi kérdések tárgyalása során alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.
- Tud egyszerű vizuális rendezőket kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról.
- Egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást állít össze és mutat be.
- Egyszerű történelmi kérdésekről véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja.
- Meghallgatja mások véleményét, érveit.
- Tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Adott történetben különbséget tud tenni fiktív és valós, irreális és reális elemek között.
- Képes megfigyelni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket.
- A történelmi eseményekkel és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg.
- Feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és alátámasztja azokat.
- A történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít.
- Önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről.
- Felismeri a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral.
- Példákat hoz a történelmi jelenségekre.
- Felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

A TANULÓ AZ 5–6. ÉVFOLYAMON A KÖVETKEZŐ KULCSFOGALMAKAT HASZNÁLJA:

- Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség.
- Tartalmi kulcsfogalmak:

- Politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduralom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom.
- Társadalmi: társadalom, társadalmi csoport, nemzet, népcsoport, életmód.
- Gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés, falu, város.
- Eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

Az 5 évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszáma: 68 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Személyes történelem	7
Fejezetek az ókor történetéből	13
A kereszténység	5
A középkor világai	13
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	20
Szabadon felhasználható órakeret: A tanulócsoport igényei és helyzete alapján felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra	11
Összes óraszám:	68

TÉMAKÖR: Személyes történelem
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények

TÉMÁK

- Körülöttem a történelem:
  - Családi fotóalbum és személyes tárgyak.
  - Személyes történetek dokumentálása, elbeszélése.
  - Egy nap dokumentálása.
  - Kódexkészítés (valamely magyar kódex mintájára pl. Képes krónika).
- Címer, zászló, pecsét, az idő mérése:
  - Címerek és zászlók alkotóelemei saját település és Magyarország címere és zászlaja példáján.
  - A hitelesítés eszköze, a pecsét (pl. az Aranybulla pecsétje).
  - Személyes címer-, zászló- és pecsétkészítés.
  - Az időszámítás.

FOGALMAK ÉS ADATOK/LEXIKÁK

- Fogalmak: kódex.
- Kronológia: Kr. e. és Kr. u., évszázad, őskor, ókor, középkor, újkor, jelenkor/modern kor.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- Egyszerű, személyes történetek elmesélése.
- Családi fotók, tárgyak, történetek gyűjtése és rendszerezése.
- Címer, zászló, pecsét készítése önállóan vagy társakkal.
- Információk gyűjtése képi és tárgyi forrásokból megadott szempontok szerint.
- A történelmi idő ábrázolása vizuális eszközökkel.

TÉMAKÖR: Fejezetek az ókor történetéből
JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények

TÉMÁK

- Az ókori Egyiptom világa
    - Földművelés a Nílus mentén.
    - Hitvilág és halottkultusz a piramisok és a Királyok Völgye példáján: Memphis és Théba.
    - A legjelentősebb találmány: az írás.
- Az ókori Hellász öröksége
    - Mindennapok egy görög városban: Athén és lakói.
    - Görög istenek, az olümpiai játékok.
    - Az athéni és spártai nevelés.
- Az ókori Róma öröksége
    - Róma alapítása a mondákban.
    - Egy római polgár mindennapjai.
    - A gladiátorviadalok és a kocsiversenyek.
    - Római emlékek Pannóniában.
- A görög-római hadviselés

    - Görög hadviselés a marathóni csata példáján.
    - Nagy Sándor hadserege és hódításai.
    - Az ókor „tankjai”: Hannibál elefántjai.
    - Caesar légiói.
- Képek a népvándorlás korából
    - A Római Birodalom szétesése.
    - A Hun Birodalom.
    - Attila és hadjáratai: az ókor egyik legnagyobb csatája (a catalaunumi csata).

FOGALMAK ÉS ADATOK/LEXIKÁK

- Fogalmak: öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, városállam, jósda, többistenhit, olümpiai játékok, monda, provincia, rabszolga, gladiátor, amfiteátrum, falanx, légió, népvándorlás.
- Személyek: Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Nagy Sándor, Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Attila.
- Kronológia: Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 490 a marathóni csata, Kr. u. 476 a Nyugatrómai Birodalom bukása.
- Topográfia: Egyiptom, Nílus, Athén, Olümpia, Spárta, Itália, Róma, Pannónia, Aquincum, Marathón, Római Birodalom.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- Az ókori egyiptomi, görög és római életmód főbb vonásainak felidézése.
- Információk gyűjtése az ókori és a modern olimpiai játékokról, és összehasonlításuk.
- Az ókori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása.
- Görög hoplita felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán.
- A tanult háborúk okainak és következményeinek bemutatása; illetve a tanult hősökhöz kapcsolódó történetek felidézése.
- Mai magyar településnevek azonosítása az ókori Pannónia térképén.
- A Hun Birodalom földrajzi kiterjedésének nyomon követése a térképen.
- A nomád életmód, gazdálkodás és hadviselés alapvető jellegzetességeinek felidézése.
- Történelmi mozgások (pl. hadmozdulatok, hadjáratok, népmozgások) nyomon követése történelmi térképen.

TÉMAKÖR: A kereszténység
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények

TÉMÁK

- Az Ószövetség népe
    - Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes.
    - Az önálló zsidó állam alapítói: Dávid és Salamon története.
- Jézus élete, tanításai és a kereszténység
    - Történetek az Újszövetségből.
    - A kereszténység főbb tanításai.
    - A kereszténység elterjedése.
    - A keresztény hitélet színterei és szertartásai.
    - A kereszténység jelképei.

FOGALMAK ÉS ADATOK/LEXIKÁK

- Fogalmak: egyistenhit, Biblia, Ószövetség/Héber Biblia, Újszövetség, zsidó vallás, keresztény vallás, keresztség és úrvacsora.
- Személyek: Mózes, Dávid, Salamon, Jézus, Mária, József, Szent Péter és Szent Pál apostolok.
- Topográfia: Jeruzsálem, Betlehem.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- Jézus élete legfontosabb eseményeinek bemutatása.
- Jézus erkölcsi tanításainak értelmezése.
- A kereszténység fő jellemzőinek és elterjedésének bemutatása.
- A Héber Biblia máig ható innovációi: egyistenhit, tízparancsolat, heti pihenőnap

TÉMAKÖR: A középkor világai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények

TÉMÁK

- Élet a várban – egy magyar vár (pl. Visegrád) és uradalom bemutatásával
    - Királyok és nemesek.
    - Várépítészet – híres magyar középkori várak.
    - Egy uradalom működése, a falvak világa (a jobbágyok élete).
- Élet a kolostorban – egy magyar kolostor (pl. Pannonhalma) bemutatásával
    - A középkori egyházszervezet.
    - A szerzetesség és a kolostor.
    - Román és gótikus templomépítészet – híres magyar középkori egyházi emlékek.
    - Oktatás a középkorban.
- Élet a középkori városban – egy magyar város (pl. Buda) bemutatásával
    - A céhek.
    - A városi polgárok.
    - Városépítészet – híres magyar középkori városok.
    - Könyvnyomtatás és reneszánsz.
- A keresztes lovagok világa
    - Az iszlám–arab kihívás.
    - A nehézlovas harcmodor.
    - Keresztesek a Szentföldön.
    - A lovagi életforma és kultúra.

FOGALMAK ÉS ADATOK/LEXIKÁK

- Fogalmak: földesúr, lovag, nemes, uradalom, jobbágy, robot, pápa, szerzetes, bencés rend, pálos rend, kolostor, katolikus, román stílus, gótikus stílus, polgár, céh, iszlám vallás.
- Személyek: Szent Benedek, Gutenberg, Mohamed.
- Topográfia: Visegrád, Pannonhalma, Szentföld, Anglia, Franciaország.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A középkori és a mai életforma néhány jellegzetességének összehasonlítása.
- A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése.

- Az egyes középkori társadalmi rétegek életformája közti eltérések összehasonlítása.
- A középkori város és a falu összehasonlítása megadott szempontok alapján (pl. jellegzetes foglalkozások, életmód).
- A középkori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása.
- A középkori páncélos lovag felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán.

TÉMAKÖR: Képek és portrék az Árpád-kor történetéből
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények

TÉMÁK

- Történetek a magyarok eredetéről
    - A hun-magyar eredettörténet a krónikákban: Hunor, Magor; Csaba királyfi.
    - Az Árpád-ház eredettörténete: Emese álma, vérszerződés.
- Honfoglalás és kalandozások
    - Álmos és Árpád alakja a krónikákban.
    - A honfoglalás: Etelközből a Kárpát-medencébe.
    - Történetek a kalandozó magyarokról.
- Szent István és a magyar állam
    - Géza és István alakja a krónikákban.
    - István harca Koppánnyal és a koronázás.
    - Államalapítás: egyházszervezés, vármegyék és törvények.
- Árpád-házi királyportrék
    - Szent László, a lovagkirály.
    - Könyves Kálmán, a művelt király.
    - III. Béla, a nagyhatalmú király.
    - II. András és az Aranybulla
    - IV. Béla és a tatárjárás.
- Árpád-kori szentek
    - Szent Gellért.

    - Szent Erzsébet.
    - Szent Margit.
- Árpád-kori győztes harcok és csaták
    - A pozsonyi csata.
    - Német támadások nyugatról: felperzselt föld és a vértesi csata. Nomád támadások keletről: a kerlési csata.
- Magyarország koronázási jelvényei
    - Szent Korona.
    - Palást, jogar, országalma.

FOGALMAK ÉS ADATOK/LEXIKÁK

- Fogalmak: hunok, finnugor, törzs, vérszerződés, fejedelem, honfoglalás, székelyek, kalandozások, vármegye, tized, ispán, Szent Korona, tatárok/mongolok, kunok.
- Személyek: Álmos, Árpád, Géza, I. (Szent) István, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, IV. Béla, Szent Gellért, Szent Erzsébet, Szent Margit.
- Kronológia: 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 István uralkodása, 1222 az Aranybulla kiadása, 1241–1242 a tatárjárás, 1301 az Árpád-ház kihalása.
- Topográfia: Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Esztergom, Buda, Székesfehérvár, Horvátország, Muhi, Német-római Császárság.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése.
- A tanult mondai történetek felidézése, a mondai hősök szándékainak azonosítása.
- Mondai szereplők felismerése képek, művészeti alkotások alapján.
- Rekonstrukciós rajzok, ábrák elemzése és/vagy készítése a honfoglaló magyarok viseletéről, lakóhelyéről, fegyverzetéről.
- Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből.
- A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése.
- A tanult uralkodók elhelyezése az időszalagon.

A következő évfolyamba lépés minimum követelményei: A fejlesztési feladatokban mértékében, valamint az ismeretek elsajátításának mértékében történő előrehaladás, amelyet a helyi tantervben rögzített ellenőrzési és értékelési módok alapján adott évközi érdemjegyek igazolnak.

A szaktanárnak ezen felül figyelembe kell vennie a NAT vonatkozó, 4 évfolyamonként megfogalmazott eredményelvárásait, a rugalmas előrehaladás lehetőségére is tekintettel.

C. Hon- és népismeret

A hon- és népismeret tartalmazza a népünk kulturális örökségére leginkább jellemző sajátosságokat, nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt. Teret biztosít azoknak az élményszerű egyéni és közösségi tevékenységeknek, amelyek a család, az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza, a Kárpát-medence, a magyar nemzet és a Magyarországon élő népek megismeréséhez, megbecsüléséhez, velük való azonosuláshoz vezetnek. Segíti a közösségi, nemzeti azonosságtudat kialakítását. Megalapozza és áthatja a különböző tanítási területeket. Rendszerezett ismeretanyagként lehetőséget teremt a magyar népi kultúra értékeinek megismerésére, a különböző kultúrákat, a környezet értékeit megbecsülő és védő magatartás, illetve a szociális érzékenység kialakítására.
A tanulók felfedezik, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi hagyomány összeköti őket a múlttal, és segít nekik eligazodni a jelenben. Felismerik, hogy az emberiség évezredek óta felhalmozódott tapasztalatai a legegyszerűbb és éppen ezért a legfontosabb mindennapi kérdésekre adott gyakorlati válaszok tárházai. Megértik, hogy a néphagyomány az általános emberi értékek hordozója, ezért ismerete az általános műveltség része.
A tantárgy megalapozza a tanulók nemzeti önismeretét, nemzettudatát, a tevékeny hazaszeretetet. Tudatosítja a tanulókban, hogy először minden népnek a saját hagyományait, nemzeti értékeit kell megismernie, hogy azután a nemzetiségek, a szomszéd és rokon népek, valamint a világ többi népének kultúráját, az egyetemes értékeket, a köztük lévő kölcsönhatást is megérthesse. Ösztönöz a szűkebb és tágabb szülőföld, a magyar nyelvterület és a Kárpát-medence hagyományainak és történelmi emlékeinek felfedezésére, a még emlékezetből felidézhető vagy az élő néphagyományok gyűjtésére. Lehetőséget biztosít a Határtalanul! programban történő részvétel néprajzi megalapozásához. Bővíti a tanulók művelődéstörténeti ismereteit, erősíti a hagyományőrzést, kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülését. Értékrendjével hozzájárul a tanulók értelmi, érzelmi, etikai és esztétikai neveléséhez, a természettel való harmonikus kapcsolatuk kialakításához és a társadalomba való beilleszkedésükhöz.
A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával – minél több lehetőséget kell teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére.
A tananyag témakörei az ismeretek egymásra épülésével, rendszerben történő megjelenítésével lehetővé teszik, hogy a tanulók megismerjék, megértsék a hagyományos gazdálkodó életmód szemléletét, amely a természettel való harmonikus együttélésre alapult, valamint a polgári értékeken alapuló városi életforma sajátosságait is. Mintát kapnak a közösségi életforma működésére, az egymásnak nyújtott kölcsönös segítség megvalósítható formáira Részesei lehetnek a játékok segítségével történő nevelés folyamatának, amely életkori sajátosságaiknak megfelelően nyújt mintát a családon belüli szerepek, feladatkörök elsajátítására.
A tantárgy tanulási eredményeinek követésére a fejlesztő szöveges értékelés is alkalmazható a Nat-ban meghatározott szabályok szerint. Fontos szerepet kap az önértékelés, a társak értékelése, a csoportban történő reflektív értékelés, amelynek alapját képezi többek között az önálló ismeretelsajátítás keretében végzett gyűjtőmunka, forráselemzés, illetve a kooperatív tevékenységekben való részvétel is.

Összegző értékelés a mindenkor hatályos jogszabályoknak megfelelően alkalmazható (ötfokozatú skálán értelmezett érdemjeggyel) a témakörökhöz kapcsolódó ismeretek elsajátítását ellenőrző feladatsorok esetében, amelyek nem tanórán teljesítendő felmérések, hanem otthoni kutatómunkára, az ismeretek önálló alkalmazására épülő, a tanulási motivációt élénkítő feladatok.

A hon- és népismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
A tanulás kompetenciái: A tanuló egyéni tanulási utakon, belső motivációval, önszabályozó stratégiák alkalmazásával jut el a nemzeti múlt, a szülőföld értékeinek megismeréséhez, a hagyományos népi élet és a népszokások megismeréséhez, a táji jellegzetességek felfedezéséhez. Az aktív tanulást önállóan, valamint másokkal is együttműködve alkalmazza céljai megvalósítása érdekében. Tanári iránymutatással, segítséggel képes a hiteles források feldolgozására, a lényegkiemelésre. Mások véleményének, egyéni tapasztalatainak megismerésével fejlődik vitakultúrája, hálózati csoportos tanulási képessége.
A kommunikációs kompetenciák: A tanuló saját tapasztalatainak megosztása, önállóan gyűjtött információinak közvetítése, vitahelyzetekben való megszólalása, érvelése során a kommunikációs helyzetnek megfelelően alkalmazza anyanyelvi kompetenciáit, tanult viselkedési mintáit. Az információcsere változatos területeken valósulhat meg, a hagyományos auditív és vizuális csatornák mellett a digitális lehetőségek alkalmazásával. Kommunikációközpontú helyzetgyakorlatokban, játékszituációkban (színjátékszerű népszokások, köszöntők, mondák, mesék, népdalok, népi játékok, mondókák) alkalmazni tudja az elsajátított kötött nyelvi formájú és improvizatív szövegeket.
A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez a könyvtári dokumentumok mellett forrásként használja az elektronikusan elérhető szakirodalmat, képgyűjteményeket (múzeumok online adatbázisait). Digitális kompetenciáit változatos helyzetekben és szerepekben, önállóan és másokkal is együttműködve, céljai megvalósítása érdekében tudja alkalmazni. A digitális kultúra tantárgy keretében elsajátított ismereteit felhasználva mutatja be a választott témát.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló elsajátítja a hon- és népismeret alapfogalmait; információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Összehasonlítja a természeti környezet által meghatározott életmódbeli különbségeket, a közösségi szerepeket, a kölcsönös segítségnyújtáson alapuló társas munkavégzés jelenségeit, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló érveit, gondolatait, véleményét szabadon kifejti, ugyanakkor nyitott a pedagógus útmutatásaira, társai észrevételeire, amelyek hatására álláspontját rugalmasan kezeli, korábbi döntéseit felülbírálja, módosítja. Fejlődik, alakul az önismerete-énképe, nyitottá válik a másik ember élethelyzete iránt. A társas tanulás folyamatában együttműködve gyűjt információkat, elemez forrásszövegeket, készít bemutatókat, megosztja véleményét, érvel álláspontja mellett. Aktívan részt vesz a köszöntők vagy színjátékszerű népszokások élményszerű elsajátításában, bemutatásában.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló megtanulja értékként kezelni, hogy saját gondolatai kifejezését és mások véleményének befogadását sokféle szempont alapján tudja megvalósítani. Önállóan és a társaival történő együttműködés során alkotója lesz a felfedezett lokális értékeket bemutató leírásoknak, képi illusztrációknak, maketteknek. Kreatív alkotásokat tud létrehozni, valamint alkalmazza a művészi önkifejezés elemeit a tanult népművészeti motívumok és alkotások segítségével a szülőföld értékeinek megörökítése során. Az elsajátított köszöntők, dramatikus

népszokások, népdalok, népi játékok megjelenítésében törekszik a hagyományhű előadásmód megtartására.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló nyitottá válik a foglalkozások, mesterségek megismerésére, a munkavégzésben rejlő fejlődési folyamatok, az alkotó tevékenység személyiségfejlesztő hatásának felismerésére. Fejleszti kreativitását, képzeletét, problémamegoldó és mérlegelő gondolkodását a megismert hagyományos munkafolyamatok saját korának munkafolyamataival történő összehasonlító elemzése során. A tanuló felelősséget érez munkavégzésének eredményéért és minőségéért, értékesnek tartja a másokkal való együttműködést.
Intézményünk emellett ökoiskolaként kiemelten fontosnak tartja a **környezetvédelemre, a környezttudatos életvitelre** való nevelést. Fontosnak tartjuk, hogy a tanuló ismerje hazánk természeti kincseit, tisztában legyen jelentőségükkel.

5–8. évfolyam

A hon- és népismeret tantárgy a régebbi korok – különös tekintettel a 19-20. század fordulójára – jellemző városi és falusi életet mutatja be, középpontba helyezve a mindennapi tevékenységeket, az ünnepi szokásokat, valamint ezek táji eltéréseit. Ennek a tanulási folyamatnak a lokális értékek megismerése ad keretet. A szülőföld honismereti, népismereti jellemzőiből kiindulva körvonalazódik a magyar népi kultúra sokszínű világa, majd ismét visszatér a szülőföldhöz. A tanév során megszerzett sokféle tudás és tapasztalat tükrén keresztül nyílik lehetőség a helyi értékek, hagyományok újbóli értelmezésére.
A tananyag épít az általános iskola korábbi évfolyamain tanult magyar nyelv és irodalom, ének-zene, vizuális kultúra, valamint testnevelés tantárgyakban megjelenő népköltészet, népzene, népművészet és néptánc ismeretekre. A tanulók előzetes tudásának figyelembevételével bővíti tovább a népi kultúra területeit. A rendszerbe foglalt ismeretanyag támogatja a meglévő tudáselemek aktivizálását, az új ismeretek rögzítését.
A tananyag központi eleme a néphagyományok élményszerű megismerése, amelyben a tanulók cselekvő és alkotó módon vesznek részt, tapasztalati úton és személyes élményeken keresztül is jutnak el az elméleti ismeretekig, az összefüggések meglátásáig. A tanulói munkaformák között kiemelkedő szerepet kap a kooperatív csoportokban történő együttműködés. A pedagógusnak a tanulási folyamat koordinálása mellett törekednie kell az önszabályozó tanulás kiépítésére, a belső motiváció növelésére, melyben fontos szerepet játszik a személyes érintettség. Ezért minden témakörben jelentős szerepe van a tanulók önálló gyűjtőmunkájának és az erre épülő tudásmegosztási gyakorlat erősítésének, a prezentációs készség fejlesztésének.
Egy-egy témakör komplex megismerése, élményszerű feldolgozása megvalósítható témahetek, tematikus hetek vagy projektnapok keretében is, amelyek lehetővé teszik az ismeretek többféle kontextusban történő vizsgálatát.
Ajánlott témák témahetek, tematikus hetek, projekt napok:
1./ A lokális értékek felfedezése: Szülőföldünk értékei
2./ A közösségi élet működésének megismerése. Pl. Közösségi alkalmak: társas munkák, vásár
3./ Ünnepek a családban és a közösségben: Pl. Karácsonyi népszokások
4./ Hungarikumok
A tanév során legalább egy alkalommal ajánlott ellátogatni a helyi vagy a közelben elérhető tájházba vagy szabadtéri néprajzi múzeumba, hogy a tanulók autentikus környezetben találkozzanak a tárgyi kultúrával, és külső szakértői tudás igénybevételével részt vehessenek múzeumpedagógiai foglalkozáson.

A hon- és népismeret kötelező tantárgy, amely az 5–8. évfolyamok valamelyikén, legalább egy tanéven keresztül heti egy óra keretében jelenik meg. Iskolánkban az 5. évfolyamon oktatjuk.

A hon- és népismeret tantárgy alapóraszáma: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Az én világom	6
Találkozás a múlttal	20
Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	8
Összes óraszám:	34

TÉMAKÖR: Az én világom
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Megtapasztalja a legszűkebb közösséghez, a családhoz, a lokális közösséghez való tartozás érzését.
- Megismeri a közvetlen környezetében található helyi értékeket, felhasználva a digitálisan elérhető adatbázisokat is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Nyitottá válik a családi és közösségi értékek befogadására.
- Megbecsüli szűkebb lakókörnyezetének épített örökségét, természeti értékeit, helyi hagyományait.
- Önálló néprajzi gyűjtés nyomán, digitális archívumok tanulmányozásával bemutatja szülőföldje hagyományos értékeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A családtagok, a közösség emberi értékei iránti érzékenység fejlesztése.
- Ok-okozat összefüggések felismertetése.
- Kommunikációs készség fejlesztése.
- Az önálló ismeretszerzés erősítése.
- Hagyományos szerepek megismertetése a családban.
- A nemzedékek közötti távolság csökkentése.
- Az önálló ismeretszerzésben való jártasság növelése.
- Ismeretek megosztási készségének fejlesztése.
- Véleményalkotás gyakorlatának erősítése.
- Családi történetek, családfa.

- Szomszédság, rokonság fogalma, rokoni viszonyok, elnevezések.
- A település jellegzetes mesterségei.
- Nagyszüleink, dédszüleink és a régebbi korok világának erkölcsi normái.
- A lakóhely épített és természeti környezetének adottságai, helytörténete, néphagyományai.

FOGALMAK

Család, rokon, közösség, helyi értékek, helytörténet, mesterség, foglalkozás, norma, épített környezet, természeti környezet, fenntarthatóság.

TÉMAKÖR: Találkozás a múlttal
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Érdeklődő attitűdjével erősíti a nemzedékek közötti párbeszédet.
- Érvekkel tudja alátámasztani, hogy a természet kínálta lehetőségek felhasználásának elsődleges szempontja a szükségletek kielégítése, a mértéktartás alapelvének követése.
- Megismeri a gazdálkodó életmódra jellemző újrahasznosítás elvét, és saját életében is törekszik ennek megvalósítására.
- Tevékenyen részt vesz a kooperatív csoportmunkában zajló együttműködő alkotási folyamatban, digitális források közös elemzésében.
- A feladatok vállalásánál mérlegel, hogy melyek felelnek meg legjobban személyiségének, többféle intelligenciájának.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megbecsüli az idősebb családtagok tudását, nyitott a korábbi nemzedékek életmódjának, normarendszerének megismerésére, elfogadására.
- Ok-okozati összefüggést állapít meg az eltérő természeti környezet és a különböző tájakon élő emberek eltérő életmódja között.
- Megállapításaiban rámutat a néphagyományok közösségformáló, közösségmegtartó erejére.
- Szöveges és képi források, digitalizált archívumok elemzése, feldolgozása alapján önálló előadásokat hoz létre, csoportos szerepjáték során reprodukálja a megismert szokásokat.
- Meghatározott helyzetekben önálló véleményt alkot, a társak véleményének meghallgatását követően álláspontját felül tudja bírálni, döntéseit át tudja értékelni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ok-okozat összefüggések felismertetése.
- Kommunikációs készség fejlesztése.
- Az önálló ismeretszerzés erősítése.
- A környezettudatos szemlélet fejlesztése.
- Az életmódot befolyásoló természeti tényezők megismerésének bővítése.
- A változások felismerésének erősítése.
- A szerepbe lépés képességének fejlesztése.

– A paraszti háztartás

- Az egymásra utaltság, a közösen végzett munka jelentőségének megismerése.
- A lakókörnyezet funkciójának megértése.
- Mesterségek megismerése nyomán a fizikai munka megbecsülése, értékelése.
- A magyarok és a magyarországi nemzetiségek házainak külső jellegzetességei, táji különbségei.
- A konyha és az ételkészítés eszközei.
- A szoba berendezése, bútorzata.
- A családon belüli munkamegosztás.

– Ünnepek, jeles napok

A keresztény ünnepek a népi hagyományokban:

- Őszi jeles napok, ünnepek.
- Karácsonyi ünnepkör, köszöntők, színjátékszerű szokások.
- Farsangköszöntők, maszkos alakoskodások, iskolába toborzó szokások.
- Nagyböjt, böjti játékok, húsvéti ünnepkör szokásai.
- Májusfaállítás, pünkösdi szokások.
- Szent Iván-napi szokások, nyári jeles napok.
- A közösségi alkalmak (vásárok, pásztorünnepek, búcsúk) és jelentőségük a hagyományos közösségi életben.
- Keresztelő, népi játékok, gyereklakodalom.
- Leány-, legényélet jellegzetességei, szokásai.
- A lakodalom, lakodalmi szokások.

– Életmód

- A társas munkák és gazdasági, társadalmi jelentőségük.

- A munkaalkalmakhoz (aratás, szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó) kapcsolódó szokások és játékok.
- Hétköznapi és ünnepi viselet.
- Hagyományos paraszti ételek.
- A népi táplálkozás jellemzői.
- A gazdálkodó ember legfontosabb munkái.
- Gyermekjátékok.
- A városi életforma sajátosságai és változásai a 19-20. században.
- A diákélet jellemző pillanatai a 19-20. században (abban az esetben ajánlott, ha a tantárgy a 8. évfolyamon kerül megszervezésre).

FOGALMAK

Jurta, veremház, egysejtű ház, többosztatú ház, falazat, tetőtartó szerkezet, tetőformák, konyhai cserépedény, sparhelt, munkasarok, szentsarok, munkamegosztás.
Ünnep, jeles nap, böjt, advent, köszöntő szokások, lucázás, kántálás, betlehemezés, bölcsőske, regölés, aprószentek napi vesszőzés, háromkirályjárás, iskolába toborzó szokások, böjti játékok, kiszehajtás, villőzés, húsvét, zöldágjárás, komatálküldés, májusfaállítás, pünkösdölés, pünkösdikirályné-járás, nyári napforduló, kaláka, pásztorünnep, búcsú, gyereklakodalom, leányélet, legényélet, lakodalom.
Szántás, vetés, aratás, szüret, szilaj és félszilaj pásztorkodás, fonás, szövés, fonó, ing, gatya, pendely, szoknya, kötény, ünnepi viselet, böjtös nap, kenyérsütés, téli étrend, nyári étrend, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó, vásár, körjáték, utánzó játék, eszközös játék, sport jellegű játék, gyermekfolklór, népi játék, kávéház, kaszinó, „korzózás”, polgár, munkás, értelmiség, keresztelő.

TÉMAKÖR: Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Önálló néprajzi gyűjtés segítségével, digitális archívumok tanulmányozása nyomán be tudja mutatni a néprajzi tájak jellemzőit.
- Helyszínekhez kötött példákat tud mondani hazánk természeti értékeire, épített örökségekre.
- Nyitottá válik a hazánkban élő nemzetiségek kultúrája iránt.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Meglátja az összefüggést a szülőföldhöz kötődés kialakulása és a lokális értékek megismerése között.
- Életkorának megfelelő önálló alkotás keretében megjeleníti a magyar tudomány és kultúra eredményeit, a hungarikumokat.

– Tiszteletben tartja más kultúrák értékeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– A nemzeti identitástudat erősítése.
– A magyar népszokások, hagyományok, mint kulturális értékek megismertetése.
– Az önálló ismeretszerzés támogatása.
– Ismeretek megosztási készségének fejlesztése.
– Véleményalkotás gyakorlatának erősítése.
– Néprajzi tájak, tájegységek Magyarországon és a Kárpát-medencében.
– Dunántúl, Felföld, Alföld, és a kapcsolódó határon túli területek néprajzi jellemzői.
– Erdély és Moldva hon- és népismereti, néprajzi jellemzői.
– A magyarság kulturális öröksége a határon túli területeken.
– A hazánkban élő nemzetiségek kultúrája, hagyományai.
– Természeti kincseink, az épített környezet értékei.
– A magyar tudomány és kultúra eredményei és alkotói a nagyvilágban.
– A hungarikumok.

FOGALMAK

Néprajzi csoport, nemzetiség, néprajzi táj, határainkon túl élő magyarok, szórvány, nemzeti összetartozás, haza, hazaszeretet, hungarikum, világörökség.

A következő évfolyamba lépés minimum követelményei: A fejlesztési feladatokban mértékében, valamint az ismeretek elsajátításának mértékében történő előrehaladás, amelyet a helyi tantervben rögzített ellenőrzési és értékelési módok alapján adott évközi érdemjegyek igazolnak.
A szaktanárnak ezen felül figyelembe kell vennie a NAT vonatkozó, 4 évfolyamonként megfogalmazott eredményelvárásait, a rugalmas előrehaladás lehetőségére is tekintettel.

D. Magyar nyelv és irodalom

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

– Cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat

fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.

- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat értőn elő tudják adni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulókban. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi

ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.
A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.
A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.
A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.
Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni.
A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.
Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.
A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.
A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.
A tananyag felépítésében is kettős szervező elv érvényesül. A képzési szakasz első felében (5–6. osztály) **témák, motívumok** uralják a tananyagot. Ezek biztosítják az egyes tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompetenciák és a gondolkodás fejlesztését.
Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is.

5–6. évfolyam

Az 5–6. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.
Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődjék íráskészségük, helyesírásuk.
Fontos cél, hogy a tanítási szakasz két éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szövegkörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjék ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.

A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szövegközpontú elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.
Az 5-6. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.
A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitüntetetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.
Az 5–6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékosságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.
Az 5–6. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Család, otthon, nemzet
- Petőfi Sándor: János vitéz
- Szülőföld, táj
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható magyar ifjúsági vagy meseregény
- Hősök az irodalomban
- Arany János: Toldi
- Szeretet, hazaszeretet, szerelem
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Választható világirodalmi ifjúsági regény

A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).
Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseihez is kapcsolódnak.
Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon. A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete. A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a

műveket. Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni. Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.
A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

Irodalom

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Család, otthon, nemzet – kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	18
Petőfi Sándor: János vitéz	14
Szülőföld, táj – lírai és kisepikai alkotások	8
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10
Egy szabadon választott meseregény elemzése	4
Szabadon felhasználható órakeret (az órakeret maximum 20%-a) A tanulócsoport igényei és helyzete alapján felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra. Ezen belül a Sakkpalota módszerrel tartott órák száma minimum 2 óra.	14
Összes óraszám:	68

TÖRZSANYAG (ÓRASZÁM 80%-A)

I. Család, otthon, nemzet

- Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
- Petőfi Sándor:
  - Egy estém otthon
  - Füstbe ment terv
  - Magyar vagyok
- Arany János: Családi kör
- Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér
- Fehérlófia
- Az égig érő fa (magyar népmese)

- Arany János: Rege a csodaszarvasról
- Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz
- Bibliai történetek
    - A világ teremtése
    - Noé
    - Jézus születése
    - A betlehemi királyok

II. Petőfi Sándor: János vitéz

III. Szülőföld, táj

- Petőfi Sándor: Szülőföldemen
- Petőfi Sándor: Az alföld
- Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)
- Nagy László: Balatonparton
- Weöres Sándor: Tájkép

IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény

- Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér
- Szabó Magda: Tündér Lala
- Fekete István: A koppányi aga testamentuma
- Fekete István: Bogáncs
- (Egy kiválasztása kötelező.)

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

- Petőfi Sándor: János vitéz
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

- Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
- Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
- Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem

TÉMAKÖR: Család, otthon, nemzet – kisepikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által.
- Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása
- A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben.
- Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása.

FOGALMAK

Népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én.

TÉMAKÖR: Petőfi Sándor: János vitéz
JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mű szövegének közös órai feldolgozása.
- A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése.
- A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása.
- A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok.
- Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor.

FOGALMAK

Verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét.

TÉMAKÖR: Szülőföld, táj
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása.

- A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben.
- A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján.
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése.
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése.
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival.
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata.
- A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal.
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése.

FOGALMAK
Hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás.

TÉMAKÖR: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése.
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás.
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése.
- Egyes szereplők jellemzése.
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása.
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban.

FOGALMAK
Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő.

TÉMAKÖR: Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése.
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás.
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése.
- Egyes szereplők jellemzése.
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása.
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban.

A következő évfolyamba lépés minimum követelményei: A fejlesztési feladatokban mértékében, valamint az ismeretek elsajátításának mértékében történő előrehaladás, amelyet a helyi tantervben rögzített ellenőrzési és értékelési módok alapján adott évközi érdemjegyek igazolnak.
A szaktanárnak ezen felül figyelembe kell vennie a NAT vonatkozó, 4 évfolyamonként megfogalmazott eredményelvárásait, a rugalmas előrehaladás lehetőségére is tekintettel.

Magyar nyelv

TÖRZSANYAG (ÓRASZÁM 80%-A)

I. Kommunikáció alapjai

- A jelek világa
- A kommunikáció fogalma, tényezői
- A kommunikáció nem nyelvi jelei
- A kommunikációs kapcsolat
- A beszélgetés

II. Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan

- Hang és betű, az ábécé
- Betűrend, elválasztás
- Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve
- Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve
- Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve
- Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve

III. Állandósult szókapcsolatok

- Szólások
- Szóláshasonlatok
- Közmondások

- Szállóigék
- Köznyelvi metaforák

IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek

- Hangképzés, fonéma
- A magánhangzók csoportosítása
- Magánhangzótörvények:
- Hangrend
- Illeszkedés
- Mássalhangzótörvények:
- Részleges hasonulás
- Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás
- Összeolvadás
- Rövidülés
- Kiesés
- A szavak szerkezete:
- Egyszerű és összetett szavak
- Szótő és toldalékok
- A képző, a jel, a rag

V. Hangalak és jelentés

- Egyjelentésű szavak
- Többjelentésű szavak
- Azonos alakú szavak
- Rokon értelmű szavak
- Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak
- Hangutánzó, hangulatfestő szavak

VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

- Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat
- A leírás
- Az elbeszélés
- A párbeszéd
- A levél (hagyományos, elektronikus)

- A plakát, a meghívó
- A jellemzés
- Az írásbeli magnyilatkozások műfajai, műfaji jellegzetességei
- A szövegalkotás fázisai
- A szövegalkotás mint tanulási módszer
- Kreatív írás

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
A kommunikáció alapjai	6
Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	8
Állandósult szókapcsolatok	5
A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	20
Hangalak és jelentés	6
Szövegértés, szövegalkotás a gyakorlatban	9
Szabadon felhasználható órakeret (az órakeret maximum 20%-a) A tanulócsoport igényei és helyzete alapján felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra. Ezen belül a Sakkpalota módszerrel tartott órák száma minimum 2 óra.	14
Összes óraszám:	68

TÉMAKÖR: A kommunikáció alapjai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése.
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben.
- A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása.
- A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése.
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése.
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása.
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben.
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése.
- A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása.
- A kommunikáció tényezőinek megismerése.
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása.

– A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása.

FOGALMAK

Természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés.

TÉMAKÖR: Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve).
– A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban.

FOGALMAK

Hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata.

TÉMAKÖR: Állandósult szókapcsolatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása.
– Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése.
– A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal.

FOGALMAK

Állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák.

TÉMAKÖR: A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése.
– A nyelvi elemzőkészség fejlesztése.

- A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai.
- A szavak szerkezetének felismerése.
- A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése.
- A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban.
- Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése.
- Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is.

FOGALMAK
Beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó.

TÉMAKÖR: Hangalak és jelentés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 ÓRA

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése
- Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése
- Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében

FOGALMAK
Egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező.

TÉMAKÖR: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása.
- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása.
- Reflektálás a szöveg tartalmára.
- Olvasási stratégiák alkalmazása.
- A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése.
- A kreatív írás gyakorlása.
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata.
- Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása.

- Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása.
- Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása.
- Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete.

FOGALMAK
Elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető.

A következő évfolyamba lépés minimum követelményei: A fejlesztési feladatokban mértékében, valamint az ismeretek elsajátításának mértékében történő előrehaladás, amelyet a helyi tantervben rögzített ellenőrzési és értékelési módok alapján adott évközi érdemjegyek igazolnak.
A szaktanárnak ezen felül figyelembe kell vennie a NAT vonatkozó, 4 évfolyamonként megfogalmazott eredményelvárásait, a rugalmas előrehaladás lehetőségére is tekintettel.

E. Ének-zene

5–8. évfolyam

Az ének-zene tanításának legfőbb célja a tanulók zenei anyanyelvi ismereteinek bővítése. Fontos cél továbbá, hogy a megalapozott zenei képességek továbbfejlődjenek. Középpontban továbbra is a zenei aktivitás, ezen belül az éneklés áll. A kerettantervben két évre vonatkozó órakeretek vannak feltüntetve, melyek a különböző órai tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelzik. A tematikai egységek és a tartalmak az oktatás gyakorlatában átfedik egymást.

A Kerettanterv témakörei:

1. Zeneművek/Népdalok, műdalok
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés
5. Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás.

A Készségek fő területei: előadói, befogadói és alkotó készség, melyek a fenti témakörökön belül találhatók. Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.
Fontos, hogy a tanulók minél differenciáltabban tudják megfogalmazni a zeneművek üzenetét és megtalálják önmagukat bennük. Ehhez szükséges a tanár változatos, és életkori sajátosságokhoz igazodó gazdag motivációs tárháza.
Az ének-zene órák fontos célja a komplex élményátadás, mely a tanulót különféle tevékenységeken keresztül vonja be a zenélésbe. Ide tartozik a mozgás, koncertlátogatás, tánctanulás, a zenei anyaghoz kapcsolódó dramatikus előadások létrehozása és az órán kívüli gyűjtőmunka. A zenepedagógiai tevékenység jelentős mértékben alapoz a kortárs kulturális és zenei környezetre is, segít megérteni és feldolgozni a modern életvitelhez kapcsolódó nagy mennyiségű hangzó anyagot és megtalálni bennük a művészi értékeket. Az élményszerzés kiteljesedhet koncerteken az élő zenével történő találkozáskor, de legmagasabb fokát a iskolai minőségi kóruséneklésben érheti el.
Összességében továbbra is fontos cél, hogy tovább erősödjön a tanulókban kulturális és társadalmi identitásuk. A művészeteket, ezen belül a zenét, mint pótolhatatlan emberi szükségletet éljék meg.
A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat és figyelmet kell fordítani a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is.

5–6. évfolyam

A fenti életszakaszban a fejlesztés fő célja a tanuló továbbvezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatában. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső késztetésének kialakulását. Kodály útmutatása szerint, az így megszerzett tapasztalatok elvezetnek a remekművek befogadásához.
A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.
A zenei készségfejlesztés célja ebben az életkorban a zenei anyagban megismert ritmus- és ütemfajták megismerése és gyakorlása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása.
A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. Az értelmezés része a zene keltette gondolatok, érzések, vélemények szóbeli kifejezése is, melyek az érzelmi nevelést segítik.
A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.
Az 5. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszáma: 68 óra (heti 2 óra)
A 6. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszáma: 34 óra.

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5. osztályban: 34 óra, 6. osztályban: 17 óra

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből – 5. osztály

A bundának nincs gallérja; A kapuban a szekér; A karádi faluvégen ; Aki dudás; Árpa is van; Az ürögi faluvégen, Csínom Palkó, Csínom Jankó ; Dudaszó hallatszik ; Erdő, erdő, de magos a teteje; Egy kis kertet kerítek ; Erdő, erdő, erdő; Érik a szőlő; Esik az eső, ázik a heveder; Hej, Dunáról fúj a szél; Hidló végén; Hol jártál az éjjel; Hull a szilva; Jaj, de beteg vagyok; Jó gazdasszony vagyok én; Kicsi vagyok, nagy az eszem; Kitrákotty – mese; Megyen már a hajnalcsillag lefelé; Még azt mondják, nem illik; Megismerni a kanászt; Összegyűltek, összegyűltek; Póda Péter, Póda Pál; R égi táncdal, Sej, Nagyabonyban; Száraz tónak nedves partján; Úgy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt.

Műzenei szemelvények, más népek dalai

M. Praetorius: Viva la Musica (kánon); J.S. Bach: Üdv rád és házad népére; L. van Beethoven: A mormotás fiú dala; Johannes Brahms: Bölcsődal; Bárdos Lajos: Szép kis család; Szőnyi Erzsébet: Postaváró (amerikai dallam); A kis lányok (cseh népdal.); Édes fülmile (tatár népdal.); Pál, Kata, Péter (francia); Áll egy ifjú nyírfa (orosz népdal.).

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Báránkámon csengő szól; Bárcsak régen felébredtem volna; Föl, föl vitézek; Haj, ki, kisze, haj; Kossuth Lajos azt írta; Pásztorok, keljünk fel; Új esztendő; Regős ének, Talalaj, talalaj, Tóth Lőrinc.

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből - 6. osztály

A Vargáék ablakja; De szeretnék páva lenni , Duna parton ; Elment a két lány ; Este van már ; A Mátrai Képek dalai: A Vidrócki híres nyája, Elmegyek, elmegyek, Madárka, madárka, Sej, a tari réten; Nem vagyok én senkinek sem adósa; Nézd meg lányom, nézd meg jól; Ősszel érik babám; Tavaszi szél; A jó lovas katonának.

Műzenei szemelvények, más népek dalai

John Of Fornsete: Nyár-kánon; Te álomszuszék, ébredj! – angol kánon; Tinódi Lantos Sebestyén: Egri históriának summája; J. Haydn: Falusi jókedv; Fa fölött, fa alatt – szlovák népdal.

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Egressy Béni: Szózat; Ki, s ki népei vagytok ; A kis Jézus megszületett ; Hayes – Kerényi György: Karácsony ünnepén – kánon; A, A, A, a farsangi napokban; Azért, hogy én huszár vagyok; Örvendetes napunk támadt.

ISMERETEK

- 5. osztályban 50, 6. osztályban 26 dal megismerése.
- A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése.
- A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése.
- A Szózat hallás utáni megtanulása és éneklése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel.
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével.

- A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is.
- A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással és tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel.
- Különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből.
- Megzenésített versek éneklése tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel.
- A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel.
- Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani:
    - Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni.
    - Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül.
- Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása:
    - A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben.
- Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban:
    - A megélt élmények feldolgozásának segítése.

FOGALMAK

Régi és új stílusú népdal; kvintváltás; ereszkedő és kupolás dallamvonal; adatközlő a cappella; kamaraének – társasének; versmegzenésítés; tempo giusto, parlando, rubato, mezzoforte.

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatási anyag
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5. osztályban: 14 óra, 6. osztályban 7 óra

Zenehallgatási anyag – 5. osztály:

- Dunántúli ugrós táncok
- Kodály Zoltán: Háry János: Sej, Nagyabonyban; Székelyfonó: Kitrákotty mese; Karácsonyi pásztortánc: gyermekkar
- Bartók Béla: Magyar képek: Este a székelyeknél; Ürögi kanásztánc; Román népi táncok: 6., 7. tétel
- Bárdos Lajos: Régi táncdal - vegyeskar
- Zene Mátyás király udvarából
- J. S. Bach: Parasztkantáta: (Mer hahn en neue Oberkeet)
- W. A. Mozart: Egy kis éji zene; A- dúr zongoraszonáta - III. Török induló

- Liszt Ferenc: Manók tánca
- Johannes Brahms: V. magyar tánc
- Mogyeszt Muszorgszkij: Egy kiállítás képei –Ódon várkastély; Tüiléríák kertje
- Farkas Ferenc: Régi magyar táncok – Lapockás tánc, Ugrós
- Ligeti György: Síppal, dobbal, nádi hegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire
- John Williams: Csillagok háborúja – induló

Zenehallgatási anyag – 6. osztály:

- Kapuvári verbunk (Magyar népzenei antológia)
- Kodály Zoltán: Lengyel László – gyermekkar; Gergely-járás – részlet - Jobb az árpa – gyermekkar; Kállai kettős – vegyeskar, népi zenekari kísérettel; Mátrai képek - vegyeskar
- Bartók Béla: Magyar képek – Medvetánc; Gyermekeknek – Fa fölött, fa alatt
- Hans Leo Hassler: Gagliarda - vegyeskar, olasz nyelven
- Georg Friedrich Handel: Vízizene – D- dúr szvit I. tétel
- Joseph Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel
- W. A. Mozart: A varázsfuvola - részletek
- Erkel Ferenc: Hunyadi László – Palotás, Meghalt a cselszövő
- Liszt Ferenc: 2. magyar rapszódia - részlet
- Bedrich Smetana: Moldva – részlet
- Benjamin Britten: Variációk és fúga egy Purcell témára (szimfonikus zenekar bemutatása)

ISMERETEK

- A legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismerete.
- A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók rézfúvók, vonós, ütős).
- A karmester és a karvezető különböző szerepének megértése.
- A madrigalizmus (szövegfestés) megfigyelése a különböző korokban, a szöveges és abszolút zenében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével.

- Párhuzamok felismerése a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben.
- Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz.
- Befogadói készség: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között.
- Azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket.
- Követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében.

FOGALMAK

Népi és klasszikus hangszercsaládok és hangszerek; karmester; karvezető, programzene; színpadi zene; alkalmazott zene; cselekmény, műfaj; funkció; zenei téma; komolyzene, könnyű zene; madrigál; a vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus).

TÉMAKÖR: Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5. osztályban 8 óra, 6. osztályban 4 óra

ISMERETEK

- A tanult ritmusértékek bővítése a 16-od, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket.
- Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján.
- Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója.
- Váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban.
- Alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorok tud kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal.

FOGALMAK

Kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem.

TÉMAKÖR: Ismeretek - Hallásfejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5. osztályban 6 óra, 6. osztályban 3 óra

ISMERETEK

- Tiszta kvint, tiszta kvárt, tiszta oktáv.

- Kis terc, nagy terc, kis szekund, nagy szekund.
- Dúr és moll hangzás.
- Módosított hangok: fi, szi, ta szolmizációs hangok felismerése, dallamalkotó szerepük értelmezése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tiszta hangközök felismerése és megnevezése.
- A kis és nagy terc és szekund hangzatalkotó szerepének érzékelése és megértése.
- A dúr és moll jellegű hangzás megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan.
- Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése.
- Ismerje a fi, szi, ta, módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét.
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából.
- Az intonációs készség és a megosztott figyelem képességének fejlesztése a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével.
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése.
- Alkotói készség: az 1. – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.).

FOGALMAK

Hangköz; hangzat; hármashangzat; dúr - moll jelleg; módosított hangok; módosító jelek

TÉMAKÖR: Ismeretek – Zenei írás, olvasás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5. osztályban 6 óra, 6. osztályban 3 óra

ISMERETEK

- A tizenhatod – formációk grafikai képe és írása.
- A kis éles és kis nyújtott ritmusok grafikai képe és írása.
- A tiszta hangközök grafikai képe és írása.
- A módosított hangok grafikai képe és írása.
- Az abszolút hangnevek.
- C-dúr, a-moll.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival.
- Az új ritmikai elemek felismerése kottaképben.
- Az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban.
- A tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.
- A tanult hangközök éneklése tanári segítséggel.
- A tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve és hangszeren próbálva.
- Rövid dallamok írása betűkottáról hangjegybe, C-dóban.

FOGALMAK

Tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek; dúr; természetes moll; előjegyzés.

A következő évfolyamba lépés minimum követelményei: A fejlesztési feladatokban mértékében, valamint az ismeretek elsajátításának mértékében történő előrehaladás, amelyet a helyi tantervben rögzített ellenőrzési és értékelési módok alapján adott évközi érdemjegyek igazolnak.
A szaktanárnak ezen felül figyelembe kell vennie a NAT vonatkozó, 4 évfolyamonként megfogalmazott eredményelvárásait, a rugalmas előrehaladás lehetőségére is tekintettel.

F. Német

Időkeret, óraszámok:

Évfolyam	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
Heti óraszám	1	1	2	2	3	4	3	3
Évi óraszám:	34	34	68	68	102	136	102	102

Készítette: Doszpodné Fidel Klára, Herzogné Kövesi Judit, Szabóné Hatvani Éva

1. és 5. évfolyam

Helyi tantervünk elkészítésekor az Oktatási Hivatal Kerettantervét vettük alapul.
Mivel 1-3. évfolyamig ajánlásokhoz nem jutottunk, kiindulásként a 2013-ban készült helyi tantervünk szolgált.
A közzétett kerettantervek a 2020. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben (1., 5., 9. évfolyamokon, valamint a 6 évfolyamos gimnáziumok 7. évfolyamán) bevezetésre kerülő Nemzeti alaptantervben (a továbbiakban: Nat 2020) foglalt szabályozásnak megfelelnek. Ezeket a Nat 2020 bevezetésével párhuzamosan, felmenő rendszerben kell alkalmazni.

1-4. évfolyam

CÉLOK ÉS FELADATOK

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgyétól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.
A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a nyelvtanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A diáknak képessé kell válnia arra, hogy egyéni kommunikációs céljait elérje és nyelvtudását valódi nyelvi helyzetekben, ismeretszerzésre, és ezek átadására, szórakozásra, személyes és szakmai céljainak megvalósítására valódi vagy digitális térben alkalmazni tudja.
Az idegennyelv-tanítás tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő szituációkat teremt, amelyekben személyisége fejlődik, és a nyelvet eszközként hatékonyan használja. Mindehhez elengedhetetlen a kommunikatív kompetencia tágabb összefüggésben értelmezett megközelítése, azaz a nyelvi elemek (a jel- és szabályrendszerek) valamint a szociolingvisztikai komponensek együttes fejlesztése.
Kiemelten fontos az interdiszciplináris szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, az idegen nyelven megszerzett tudás pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére. A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építeni, és erre a tanulót a nyelvórán fel kell készíteni. Ezeknek a tevékenységeknek elsődleges célja az, hogy a tanuló

szinte mindennap találkozzon az idegen nyelvvel lehetőleg olyan helyzetekben, melyek életkorának és érdeklődésének megfelelnek, a nyelvtanulást élővé és folytonossá teszik, és ezzel nyelvtanulási kedvét erősítik. Az iskolán kívüli nyelvhasználat lehetőségei nagyban segítik a nyelvi fejlődést az egyéni különbségek esetén is.
A nyelvtanulás kezdeti szakasza a ráhangolódás időszaka. A fő cél az, hogy a tanuló megszeresse a nyelvtanulást, megértse a nyelvtudás fontosságát és szerepét a tanórán és az iskolán kívül. Ez a kezdeti szakasz kötelezően az alsó tagozat negyedik osztályában indul, de ahol lehetőség és igény van erre, érdemes a tanulók nyelvi fejlesztését, az idegen nyelv iránti motiválását már előbb elkezdeni. Fontos, hogy felkeltsük a tanuló érdeklődését az idegen nyelvek, valamint a más nyelveket beszélő emberek, kultúrájuk megismerése és elfogadása iránt. A kisgyermeknek a világ iránti érdeklődése határtalan, fogékonysága a ritmus, a dalok, a kiejtés irányában természetesen fakad életkori sajátosságaiból, és a megfelelően történő nyelvi fejlesztés hatékonyan alapozza meg a későbbi, tudatosabb nyelvtanulást. Az ebben az életkorban jellemző műfajok (mesefilmek, mesekönyvek, dalok, mondókák) beépítése az órai munkába fogékonnyá tudják tenni a tanulókat a nyelvtanulás iránt, és segítenek elindulniuk az idegen nyelvi kommunikáció felé. Számukra a világ színessége, a nyelvi kifejezés változatossága érdekes és izgalmas, természetesen fordulnak idegen nyelvű ismerősök, barátok felé, és őszinte kíváncsisággal érdeklődnek más közösségek iránt. A cél ebben a szakaszban, hogy a tanuló Ismerkedjen meg a célnyelvi kultúrák főbb szokásaival, ünnepeivel és kommunikációs eszközeivel, valamint induljon el az önálló nyelvtanulóvá válás útján, sajátítson el olyan tanulási stratégiákat, amelyek segítségével képessé válik nyelvtudását fejleszteni és fenntartani. Szerezzen sikerélményeket a nyelvtanulásban, ezzel növekedjen önbizalma, fejlődjön önismerete és önértékelése.

KAPCSOLÓDÁS A KOMPETENCIÁKHOZ

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.
A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.
A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.
A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

MÓDSZEREK

A szelíd nyelvi nevelés élményalapú, tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához. Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakaszában még inkább igaz, hogy a hangsúly a kommunikatív értéken kell, hogy legyen a nyelvi pontossággal szemben.
Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétele a tanulói érdeklődés felkeltésének. Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos, értelmes és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel a nyelv elsajátításához. A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédkészség fejlesztésén van a hangsúly, mely segíti, megteremti a helyes kiejtés alapjait is. Minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni a nyelvi tartalmakat. Fontos, hogy a nyelvtanuló a kooperatív tanulási folyamat aktív résztvevője legyen. Az órákat ebben a pedagógiai szakaszban a játékosság és a változatos munkaformák jellemzik. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kap a rendszeres ismétlés, valamint állandó kapcsolat építése az új és a már korábban megszerzett tudás között. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan újragondolni, minél inkább szem előtt tartva a 21. század elvárásait.
A nyelvtanulás ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik egyéb tudásterületekhez, ezzel is tudatosítva a tanulóban azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljai elérésére. Az alsó tagozaton a nyelvi tartalmak és tevékenységek leginkább a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tanulásterületekhez, illetve a nem tanórához köthető rendezvényekhez, ünnepekhez, szabadidős programokhoz kötődhetnek.
A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. A tanulók együttműködése, a kooperatív munkaformák, valamint a projektmunkák fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Feltétlenül szükséges ezen túl az is, hogy a

tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig elengedhetetlen, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban, minél kisebb létszámmal történjen.
Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemvilága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.
A nyelvtanulás során a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű hiteles szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, autentikus tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek ezekben az autentikus tananyagokban nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témakörtől független tanulási eredményeket kell elérni: a tanuló minden témakörben

- Megérti az élőszóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket.
- Beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű hallott szövegben a tanult nyelvi elemeket.
- Beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű szövegben a tanult nyelvi elemeket.
- Megérti az egyszerű, rövid, írásos, akár autentikus, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket.
- Beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti írott szövegben a tanult nyelvi elemeket.
- A tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi.
- Ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által, vagy autentikus hangzó anyag, IKT-eszközök segítségével.

- Felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott nagyon egyszerű szövegekben is.
- Megismeri a német nyelv alapvető helyesírási szabályait (betűk és hangtan).

5.-8.évfolyam

CÉLOK ÉS FELADATOK

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A tanuló legyen képes személyes és szakmai életében egyéni kommunikációs céljait elérni, saját gondolatait kifejezni, és mind valódi mind pedig digitális térben idegen nyelven ismereteket szerezni.
Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgyétól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.
Az 5-8. évfolyamon az idegen nyelv tanítása szervesen épül a 4. évfolyamon megkezdett nyelvi fejlesztésre, illetve annak eredményeire. A hangsúly lassan áttevődik a nyelvelsajátításról a tudatos nyelvtanulás felé. Az életkornak, érdeklődésnek és a nyelvtanulás folyamatának megfelelő órai tevékenységek jellemezzék ezt a szakaszt is. Az 5. évfolyamtól változatlanul az idegen nyelvi kommunikációra történő felkészülés áll a középpontban, ezt tanórán kívüli feladatokkal, tevékenységekkel és az ezekben történő részvételre való biztatással kell segíteni.
A négyéves nevelési-oktatási szakasz egyik fő célja a megelőző szakaszban kialakított nyelvtanulási motiváció fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre hangsúlyosabbá válik, hogy a tanuló valós nyelvi helyzetekben tudja használni a nyelvet és egyre növekvő nyelvi tudatossággal rendelkezzen. Ekkor kell megalapozni azt a képességet, mellyel az idegen nyelvi ismereteket tudatosítja, és az idegen nyelvű szövegek világában eligazodik. A nyelvtanuló ebben a szakaszban egyre mélyebben és árnyaltabban ismeri meg az idegen nyelv felépítését és szerkezetét.
A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése egyik feltétele az egész életen át tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. Fontosak a kooperatív módszerek, valamint a projektmunkák, amelyek fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást. Szükséges, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. A nyelvórai és otthon elvégzendő tevékenységeken keresztül a tanuló váljon képessé arra, hogy digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megértse az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket. Tudjon szöveget alkotni szóban és írásban, valamint célnyelven beszélgetni az ismert nyelvi eszközök segítségével. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig szakmai szempontból javasolt, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban történhessen.

KAPCSOLÓDÁS A KOMPETENCIÁKHOZ

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul más tantárgyak esetében is. Megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai

fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.
A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.
A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.
A személyes és társas kompetenciák: A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.
A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a kritikus, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

MÓDSZEREK

Az idegennyelv-oktatás tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő szituációkat teremt, amelyekben személyisége fejlődik, és a nyelvet eszközként, hatékonyan használja. A nyelvi tartalmak és eszközök átadása szövegösszefüggésbe ágyazottan, konkrét beszédhelyzetekben, akár képekkel vagy nonverbális elemekkel segítve történik.
Kiemelten fontos a nyelvoktatásban az interdiszciplináris, azaz a tantárgyak között átívelő szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, és az idegen nyelven megszerzett tudással pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére.

A használható nyelvtudás és a valós kommunikáció elsajátítása érdekében együttesen kell fejleszteni a nyelvi és nem nyelvi készségeket. A kezdeti szakasz döntő mértékben szóbeli nyelvhasználatával ellentétben, a 7-8. osztályban egyre hangsúlyosabbá válik az írásbeli kommunikáció is. Az olvasott szövegértés és az írásbeli szövegalkotás készségeinek ebben az időszakban elkezdett tudatos fejlesztése eredményeként a nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló szóban és írásban megold változatos kihívásokat igénylő feladatokat, társas tevékenységekben vesz részt, valamint életkorának és nyelvi szintjének megfelelően kommunikál az élő idegen nyelven.
A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés, valamint a motiváció fenntartása érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli nyelvhasználatra és nyelvtanulásra is építeni, melyekre a tanulót a nyelvórán egyre nagyobb mértékben fel kell készíteni. Ezeknek a tevékenységeknek elsődleges célja az, hogy a tanuló szinte mindennap találkozzon az idegen nyelvvel lehetőleg olyan helyzetekben, melyek életkorának és érdeklődésének megfelelnek, a nyelvtanulást élővé és folytonossá teszik, és ezzel nyelvtanulási kedvét erősítik. A nyelvórai és az iskolán kívüli nyelvhasználat lehetőségei nagyban segítik a nyelvi fejlődést az egyéni különbségek esetén is. A kerettantervben megfogalmazott, témákhoz kapcsolódó javasolt tevékenységek (idegen nyelvű filmek, könnyített olvasmányok, e-mail levelezés, idegen nyelvű színi előadások, internetes kutatási feladatok stb.) eredményesebbé teszik a nyelvtanítást.
Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemvilága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet anyanyelvi beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.
A motiváció fenntartása és erősítése érdekében a nyelvórát továbbra is a pozitív, jó hangulatú tanulási környezet jellemzi, amelyben a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, érdekes, kihívást jelentő, gyakran játékos feladatokat old meg. Ezeket a tankönyveknek is tartalmazniuk kell. A változatos munkaformák, például: projektmunkák, páros és csoportos feladatok, valamint az irányító tanár és a társak visszajelzései vagy a különféle értékelési formák segítik a tanulót abban, hogy továbbra is szívesen és örömmel vegyen részt a tanórán, önbizalma erősödjön, nyitott és motivált maradjon alapkészségeinek fejlesztésére és az újabb nyelvtanulási stratégiák elsajátítására. A nevelési-oktatási szakasz végére magabiztossá válik, szívesen használja nyelvtudását, s egyúttal egyre inkább tudatos nyelvhasználó is lesz, aki képes saját hibáit észrevenni, és saját haladását értékelni.
A nyelvtanulásban a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű, autentikus szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, megbízható tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek a tananyagokban nem különálló egységekként, hanem mindig szövegösszefüggésbe ágyazva kell, hogy megjelenjenek.

KIMENETI SZINTEK

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a 6. évfolyam végére a KER szerinti A1, a 8. évfolyam végére az A2 nyelvi szint a kimeneti elvárás. Ez időszak végére a tanuló ismeri és használja az alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, valamint ezeket más tanulási

területeken is alkalmazza kompetenciáinak mélyítésére. Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hagyományos és digitális nyelvtanulási forrásokat használ (pl. internet, mobilalkalmazások), kiaknázza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket szórakozásra, főként ismerős, mindennapi helyzetekben történő kommunikációra, közvetítésre, ismeretszerzésre és tudásmegosztásra. Egyre inkább érti a nyelvtanulás, illetve a nyelvtudás fontosságát.

Az 5-8. évfolyamon a következő tanulási eredmények várhatók el, témakörtől függetlenül:

- Változatos, kognitív kihívást jelentő írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel.
- Nyomtatott és/vagy digitális alapú segédeszközt, szótárt használ.
- Értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó hangzószövegekben megjelenő információkat.
- Kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő írott szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel.
- A tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben.
- Digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban.
- Digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével.
- Digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket.
- Alkalmazza idegen nyelven az életkorának és érdeklődésének megfelelő digitális műfajok főbb jellemzőit.

A TANTERV ALKALMAZÁSÁHOZ SZÜKSÉGES KÉPESÍTÉSI KÖVETELMÉNYEK ÉS TÁRGYI FELTÉTELEK

Szakképesítéssel rendelkező nyelvtanár, aki rendszeresen figyelemmel követi a tantárgya módszertani újdonságait, és beépíti ezeket a mindennapi tanítási gyakorlatába.

A nyelvtanításban a kommunikatív készségfejlesztés (és nem az ismeretátadás) áll a tanítás középpontjában, melyek megkövetelik a változatos tanulói tevékenységformák következetes alkalmazását. Szükséges, hogy a nyelvet tanító pedagógus gazdag és korszerű módszertani apparátussal rendelkezzen (pl. egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása).

A hatékony nyelvtanulás legfontosabb személyi feltétele a kis csoportlétszám, az osztott csoport, mert így mindenkivel kiegyensúlyozottan tud foglalkozni a nyelvtanár, képes irányítani az egyéni vagy pármunkát, és összehangolni a néhány fős csoportok tevékenységét a csoportmunka során.

A legfontosabb tárgyi feltételt a tanterem célszerű berendezése biztosíthatja. Célszerű a nyelvórákat olyan tanteremben tartani, ahol mozgatható asztalok vagy padok, illetve székek

állnak rendelkezésre. Ez a kommunikációt elősegítő ülésrend kialakításához szükséges. Legyen lehetőség az órán elkészített tárgyak (pl. képek) és szemléltetőeszközök elhelyezésére.
Legyen a teremben lehetőleg CD- és/vagy DVD lejátszó, interaktív tábla. Legyen minden tanulónak hozzáférhető helyen külön felszerelése a manipulatív tevékenységekhez: olló, ragasztó, filctollak stb.

A TANKÖNYVEK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

Fontos alapelv, hogy nem a tankönyv hivatott meghatározni a nyelvoktatást, hanem a koncepcionális, tanterv-alapon végiggondolt nyelvoktatás megvalósításához kell kiválasztani a megfelelő tankönyvet, tankönyvcsaládot.
A tankönyv akkor hasznos eszköze a nyelvoktatásnak, ha mindig az idegennyelvi kommunikáció fejlesztését célozza, akkor korszerű, ha eleget tesz a Közös Európai Referenciakeretben megfogalmazott és a NAT-ban nevesített nyelvtudási szintek funkcionális nyelvhasználati előírásainak, és akkor jó, ha a tanárnak öröm tanítani belőle, és a tanulónak öröm tanulni vele. Lényeges szempont lehet a kiválasztásban, hogy a tankönyv feleljen meg az életkori sajátosságoknak és a magyar nyelvtanuló esetenként speciális igényeinek.
Legyen a tankönyv tartalmában és kivitelezésében motiváló, a nyelvtanulás iránt kedvet ébresztő.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, NYELVI SZINTEK

A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust.

	1-4. évfolyam	**6. évfolyam**	**8. évfolyam**
Első idegen nyelv-Német	KER-szintben nem megadható	A1	A2

A kerettantervi +10% tartalom kitöltéséhez javasoljuk a Pass auf!-hoz tartozó kiegészítő és ellenőrző feladatsorokat. Letölthetők a kiadó honlapjáról. (www.ofi.hu)

1. évfolyam

Heti óraszám: 1
Évi óraszám: 34
Témakörök, tartalom

a) Kommunikációs eszközök

A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök:

Kommunikációs eszközök	**Nyelvi példák**
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen/ Tag! Auf Wiedersehen!
Bemutatkozás	Ich heisse…
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!

– Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök:

Kommunikációs eszközök	Nyelvi példák
Tetszés, nem tetszés	Das finde ich gut/blöd!

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök:

Kommunikációs eszközök	Nyelvi példák
Dolgok azonosítása szavakkal	Das ist…
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálni	Wie geht's? Danke gut/ prima/ schlecht.
Bocsánatkérés	Entschuldigung

Továbbhaladás feltételei:
A témakörben kért nyelvi funkciókban a megadott szavak, kifejezések használata tanári rávezetéssel

b) Nyelvtani fogalomkörök

Fogalomkörök		Nyelvi példák	
Létezés kifejezése Sein E/1, 2	Jelenidejűség	Präsens	Ich bin… Du bist…
Mennyiségi viszonyok	Határozott mennyiség	Eins, zwei…(0-10)	Ein Tiger
Minőségi viszonyok: alapszínek, életkor	Alapszínek Életkor	Wie?	Rot, schwarz, gelb./Ich bin 6 Jahre alt.
Esetviszonyok: alanyeset	Névszók a mondatban	Nominativ	Das ist das Krokodil. Es ist grün.
Szövegösszetartó eszközök	Határozott névelők	Der, die, das	Das ist die Mutter.

Továbbhaladás feltételei:
A tanulók tudják tanári minta után a megfogalmazott fogalomkörökben a megadott nyelvtani struktúrákat használni.

c) Szókincs, témakörök

1. Család

- Én és a családom. Szülők, nagyszülők, gyerekek.
- Bemutatkozás.
- Érdeklődés hogylét iránt.
- Életkor kifejezése.
- Ünnepeink. (Martinstag, mikulás, karácsony, húsvét)
    - Kapcsolódási pont:
    - Környezetismeret: együttélés a családban

2. Otthon

- Ház, lakás.
- Alapszínek.
- Számok 0- 10-ig.
    - Kapcsolódási pont:
    - Környezetismeret: lakóhelyi környezet
    - Vizuális kultúra: színek
    - Matematika: számosság

3. Iskola, barátok

- Játékok, jelek.
- Mi van az iskolában?
    - Kapcsolódási pont:
    - Környezetismeret: baráti kapcsolatok, iskolai közösségek

4. Étkezés

- Nemzetközi szavak.
    - Kapcsolódási pont:
    - Környezetismeret: élelmiszer, étrend

5. Idő, időjárás

- Az egész óra kifejezése.
- A hét napjai.
- A hónapok.
- Az évszakok.
    - Kapcsolódási pont:
    - Környezetismeret: az évszakok váltakozása

6. Természet és állatok

- Nemzetközi szavak, vadon élő állatok.
- Házi állatok.
- Állatok a gazdaságban.
    - Kapcsolódási pont:
    - Környezetismeret: élőlények

7. **Fantázia és valóság**

– Mesék feldolgozása.(Das kleine Haus, Die Rübe)
    - Kapcsolódási pont:
    - Magyar nyelv és irodalom: mesék

A továbbhaladás feltételei az 1. osztály végén, készségek szerinti bontásban:

I. Hallott szöveg értése

– A tanuló ismerje fel, illetve ismerje az irodalmi német nyelv hangjait, hanglejtését, ritmusát, legyen tapasztalata a normál beszédtempó terén.
– Értse meg a nonverbális eszközökkel (arcjáték, gesztikuláció stb.) által kísért tanári utasításokat.
– A feldolgozott témakörök keretében ismerje fel és értse meg a tanult szavakat és struktúrákat akkor is, ha azokat nem a tanár mondja, hanem kazettáról illetve osztálytársai szájából hallja.

II. Beszédkészség: Szóbeli interakció, összefüggő beszéd

– A tanuló (értse meg nonverbális eszközökkel kísért tanári utasításokat és) tudjon adekvát módon, nonverbális- esetleg verbálisan- reagálni.
– A feldolgozott témakörök keretében ismerje fel és értse meg a tanult szavakat és struktúrákat akkor is, ha azokat nem a tanár mondja, hanem eszközről, illetve osztálytársai szájából hallja) és tudjon adekvát módon nonverbális- esetleg verbálisan- reagálni.
– Verbális reakcióban legyen képes szavakat és egyszerű struktúrákat imitatív módon utánozni.
– Alapvető elvárás már ebben a korai életkori szakaszban is az irodalmi német nyelv kiejtéséhez, ritmusához és beszédtempójához közelítő önálló nyelvi magatartás.
– 1. osztályban még nincs összefüggő beszéd.

III. Olvasott szöveg értése

– Ismerje fel a német nyelv hangjait és hangcsoportjait.

IV. Íráskészség

– 1. osztályban nem követelmény az írásbeliség.

Szókincs: minimum 50 aktív, 15 passzív szóból áll.

5. évfolyam

Német nyelvi funkciók az 5-6. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

- Köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hallo! Guten Tag! Guten Morgen! Guten Abend! Tschüss! Auf Wiedersehen!)
- Köszönet kifejezése (Danke schön. Danke. Vielen Dank. Ich danke dir.)
- Köszönetre történő reakció megfogalmazása (Bitte.)
- Megszólítás kifejezése (Entschuldigung, …)
- Bemutatkozás megfogalmazása (Ich bin Peter. Ich heiße Peter. Mein Name ist Peter.)
- Információkérés, információadás (Wie alt bist du? Ich bin 10. Wo wohnst du? Ich wohne in … Woher kommst du? Ich komme aus ... Wie ist dein Zimmer? Wohin gehst du in den Ferien?)
- Hogylét iránti érdeklődés (Wie geht's dir?)
- Hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (Danke gut. Sehr gut. Gut. Nicht so gut.)
- Bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigung.)
- Bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (Kein Problem.)
- Jókívánságok kifejezése (Alles Gute zum Geburtstag. Herzlichen Glückwunsch zum ...! Alles Gute! Viel Spaß!)
- Főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Frohe Weihnachten. Frohe Ostern. Frohes neues Jahr.)
- Megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és e-mailben (Lieber Peter! Liebe Eva! Hallo Freunde! Liebe Grüße / Viele Grüße)
- Véleménykérés és arra reagálás (Magst du singen? Ja. Ist das Buch gut? Ja, sehr gut.)
- Tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Das ist gut. Das ist toll. Das ist super. Das ist nicht gut. Das finde ich toll.)
- Dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (Das ist meine Mutter. Das ist schön.)
- Igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Ja. Nein. Nicht. Ich habe keine Zeit. Doch, ich spiele auch!)
- Tudás, illetve nem tudás kifejezése (Keine Ahnung! Ich weiß. Ich weiß nicht.)

- Nem értés megfogalmazása (Ich verstehe das nicht.)
- Visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte?)
- Alapvető érzések kifejezése (Ich bin froh/traurig.)
- Betűzés kérésének kifejezése (Buchstabiere bitte deinen Namen.)
- Utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Komm hier bitte. Lies den Text.)
- Kívánság kifejezése (Ich möchte…)

Német nyelvi elemek, struktúrák az 5-6. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

- Cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: 'sein' létige (Ich bin …. Du bist …. Seid ihr …?)
- Cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: Präsens (Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.), tőhangváltós igék (Was isst du am liebsten? Wohin fährst du in den Ferien?), elváló igekötős igék (Er liest das Märchen vor. Die Schüler machen das Buch auf.),
- Felszólító mód Imperativ (Steh auf! Setzt euch! Nehmen Sie Platz!)
- Birtoklás: haben, birtokos névmás E/1-ben és E/2-ben (mein/meine, dein/deine)
- Mennyiségi viszonyok: tőszámnevek és sorszámok, határozott és határozatlan mennyiség (eins, zwei, erste, zweite, ein Stück Schokolade, viel-viele, wenig-wenige, alles, nichts)
- Térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás, elöljárószók (hier, dort, links, rechts, oben, unten, in)
- Kérdőmondatok, kérdőszavak (wer? was? wo? wohin? wie?)
- Időbeli viszonyok: gyakoriság - Wie oft? (manchmal, oft, immer, nie, einmal, zweimal, jeden Tag), időpontok - Wann? (am Montag, am Wochenende, im Sommer, im Winter, diese Woche, nächste Woche)
- Szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak (und, sondern, oder, denn, aber), névmások (das, ich)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- Az adott tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget.

– Az adott tématartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel.
– Az adott tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

Heti óraszám: 3
Évi óraszám: 102

Témakör neve	Javasolt óraszám
Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	32
Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens	4
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	15
Fächerübergreifende Themen und Situationen	6
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	6
Interkulturelle und landeskundliche Themen	13
Aktuelle Themen	7
Unterhaltung und spielerisches Lernen	11
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	8
Összes óraszám:	102

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt
JAVASOLT ÓRASZÁM: 32 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

– Elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve.
– Rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématartományokban.
– Értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján.
– Kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja.
– Az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre.
– Üzeneteket ír.
– Megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel.
– Kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot.

- Kifejez alapvető érzéseket, például örömöt, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget.
- Ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Verwandte.
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: die unmittelbare Umgebung, das Zuhause, die Schule.
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände.
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste.
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Einrichtung.
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: soziale Beziehungen.
- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen.
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: die Natur, Wetter
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturschutz, Tierschutz, Haustiere halten
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit
- Személyes és közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektmunka egyénileg (prezentáció):
    - Családfa készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása.
    - A lakóhely és környezetének bemutatása.
- Scrapbook/poszter készítése:

    - ’Ez vagyok én’ (kedvenc tárgyaim, együttesem, színészem stb.)
    - ‘A családom’
    - ‘Háziállatom’, Milyen állatot szeretnék? (fajta, kinézet, kor, táplálkozás, szokásaik stb.)
    - ‘Okosház’
  - Projektmunka csoportban:
    - ’Ezek vagyunk mi’ (kedvenc együtteseink, kedvenc tantárgyaink, kedvenc filmjeink, színészeink, olvasmányaink, játékaink stb.)
    - Csoportos internetes kutató munka: ’Családok a nagyvilágban’ képek gyűjtése, azok bemutatása, összehasonlítása az órán.
    - Plakát készítése: Mit teszünk környezetünk védelme érdekében?
    - Makett készítése: A mi házunk, Álomházam, Lakóhelyünk.
  - Szóbeli mini-prezentációk: ‘Napirendem’; családtag napirendje, szabadidő.
  - Internetes kutatás: Meddig élnek a különböző állatok?
  - Kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:
    - ‘Házi kedvencek a csoportunkban’
    - ‘Különóráink és hobbijaink’ (időpont, helyszín stb.)
  - Internetes kutatás: Mein Vorbild (Sportler, Popstar, Schauspieler)
  - Szerepjátékok:
    - Interjú kedvenc hősöddel/színészeddel/énekeseddel az életéről és családjáról.
    - Ismerkedés az új osztálytárssal – kérdések és feleletek.

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen und im Dienstleistungssektor.

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle und öffentliche Institutionen, Dienstleistungen, Restaurants, berühmte Orte und Sehenswürdigkeiten im In- und Ausland, Stadt und Land.
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Eintrittskarten, Unterlagen, Prospekte.
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Ereignisse, Unterhaltungsmöglichkeiten, Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben.
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Dienstleistungen in Anspruch nehmen, Wegbeschreibung, Auskunft geben, Vorstellung von Sehenswürdigkeiten.
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeit, Kultur, Unterhaltung, Dienstleistungen, Tourismus im In- und Ausland.
- A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Poszter: térképkészítés a környékről, üzletekről, látványosságokról, majd ezt felhasználva páros feladat az útbaigazítás gyakorlására.
- Prospektus, reklám készítése - csoportverseny - (étterem, mozi, színház, látványosság) - melyik a leghatásosabb reklám?
- Projektmunka csoportban (társasjáték készítése és játszása):
    - Lakóhelyem bemutatása.
    - ’Mit tudsz róla?’ (Hold, Csendes-óceán, Tokió, krokodilok, Jazz zene stb.) egyszerű válasszal lehet továbblépni.
    - ’Mondj egy nevezetességet a megadott helyszínen a továbblépéshez!’ (Bécsben, Berlinben, Budapesten, lakóhelyeden stb.).
- Kiselőadás, internetes kutatómunka: Németország bemutatása.
- Kvízjáték a célnyelvi országokról.
- Színi előadás: egy ismert mese közös elolvasása és dramatizálása.
- Kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése: leggyakoribb szórakozási formák a csoportban (tv, olvasás, internet, sport stb.).

TÉMAKÖR: Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket.
- Felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tématartományokhoz tartozó témákban.
- Képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján.
- Változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel.
- Értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket.
- Alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során.
- Alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során.
- Egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról.
- Nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri.
- A tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza.
- A tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule.
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bildungsinstitutionen.
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens.

- A témakörre jellemző eseményeke vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulunterricht, Nachmittagsprogramme, Feste in der Schule, Traditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens außerhalb der Schule.
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Schulfächer, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege.
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Ziele mit dem Sprachenlernen, Karriereorientierung.
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben.
- Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére.
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektmunka: - egyéni vagy csoportos:
    - Iskolai szokások, napirend, órarend.
    - Iskolai szabályok.
    - Tantárgyak összehasonlítása a két országban, iskolai időbeosztás összehasonlítása, tanórán kívüli tevékenységek összehasonlítása.
- Scrapbook / poszter készítése ('kiállítás' az osztályterem falain):
    - Iskolánk bemutatása
    - Kedvenc tanárom bemutatása
    - Kedvenc iskolai helyem bemutatása
- Kérdőív készítése és szóbeli összesítése:
    - Kedvenc tantárgyak
    - Ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát
- Kutatómunka: szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása.
- Csoportos feladat:
    - Szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?
    - Mit csinál az ideális nyelvtanuló?
- Iskolai versenyek:

- Olvasási verseny – Ki tud egy év alatt 10 000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?
- Verslánc – egyszerű célnyelvi gyerekversekből.
- Tanulmányi verseny – korosztályi célnyelvi követelményekből.

TÉMAKÖR: Fächerübergreifende Themen und Situationen
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban.
- Ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Internetes kutató- és projektmunka: településem történetének, földrajzának, élővilágának bemutatása.
- Kedvenc dal feldolgozása (pl. kérdésekkel vagy vizuális eszközökkel).
- Egyéni projektmunka: Melyik tantárgyban segített idegennyelv tudásom és hogyan?
- Csoportos projekt: társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy:
    - pl. földrajz – ’Nevezz meg hármat!’ (Magyarország folyói, budai hegyek, magyarországi tavak, német városok stb…)

TÉMAKÖR: Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Ismeri a célnyelv főbb jellemzőit.
- Értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is.
- Követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben.

- Alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez.
- Digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére.
- Megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén.
- Nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik.
- Nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachenlernen, Sprachen.
- Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli, helyesírási különbségek felismerése.
- A német nyelv betű és jelkészletének alkalmazása.
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata.
- Az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is.
- Alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák használata.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Tanulásmódszertan tudatosan: memóriafogas, tanulókártyák, tanulási típusok, nyelvtanulási stratégiák feltérképezése kérdőívvel.
- Közös popzenehallgatás.
- Filmnézés a célnyelven.
- A fim egy-két jelenetének dramatizálása és eljátszása.
- Könnyített olvasmányok otthoni elolvasása (évente 1-2) és rövid kedvébresztő beszámoló készítése az osztálytársak számára.
- Csoportos projekt: társasjáték készítése pl. ’Használd a szót!’ (minden kockán egy szó, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj).
- Keresztrejtvény készítése és megoldása.
- Egyszerű nyelvezetű szöveg feldolgozása (illusztráció, előadás).
- Játékos diktálási feladatok.

TÉMAKÖR: Interkulturelle und landeskundliche Themen
JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal.
- Megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait.
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal.
- Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete.
- Hazánk főbb országismereti jellemzőinek ismerete célnyelven.
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Németország megismerése hagyományos és digitális kutatómunka, majd órai kiselőadások formájában az alábbi témakörök mentén:
    - A német iskolák jellemzői, napirend.
    - Tipikus német ház, lakás.
    - Mindennapi szokások.
    - Családon belüli szerepek és feladatmegosztás.
    - Ünnepek a családban.
    - Viselkedésbeli különbségek (pl. üdvözlés).
    - Állattartási szokások, kedvenc állatok.
    - Német nyaralási szokások.
    - Német időjárás.
    - Németország tájegységei, országrészei.
    - Német étkezési szokások, tipikus ételek.
    - Híres helyek a közvetlen lakókörnyezetben.
- Projektmunka csoportban (plakát készítése): hazánk és Németország összehasonlítása – hasonlóságok, különbségek bemutatása (kultúra, étkezés, hagyományok, időjárás, ruházat, történelem stb.).

TÉMAKÖR: Aktuelle Themen
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban.
- Találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi hétköznapi eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven a megismert témák alapján.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Projektmunka: aktuális hírek feldolgozása vizuális eszközökkel (rajz készítése, képek gyűjtése), képaláírások megfogalmazása, időjárás-jelentés.
- Egy izgalmas sportesemény megtekintése a német nyelvű híradóban (pl. úszó VB):
    - Szógyűjtés az esemény témájával kapcsolatban.
    - Lenémított film tanulói kommentárral.
- Szerepjáték: interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel.
- Csoportos interjú: aktuális téma feldolgozásához, vélemények kifejezése irányított kérdések segítségével.

TÉMAKÖR: Unterhaltung und spielerisches Lernen
JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre.
- A nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre.
- Találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal.
- Felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése.
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára.

- Célnyelvi társasjátékok készítése és használata.
- Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben, drámajátékok Feste und Feiertage témakörben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Nyelvi és egyéb hagyományos játékok: szójátékok, ország-város, 'Találd ki, ki vagyok', barkochba, kártyajátékok.

- Társasjáték készítése az aktuális tananyaghoz.
- Projektmunka, prezentáció:
    - Kedvenc dalom/együttesem/filmem/könyvem/színészem/játékom/animációs filmszereplő bemutatása.
- Közösen választott dal, képregény, film, könyv órai feldolgozása.
- Csoportchat: közös online csoport létrehozása.

TÉMAKÖR: Wissenserwerb, Wissensvermittlung
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban.
- Találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.
- Néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján.
- Találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel német nyelven.
- A tanult témákhoz kapcsolódó német nyelvű egyszerű információ megszerzése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Csoportchat: közös online csoport létrehozása, rendszeres használata.
- Projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka saját, választott témából.
- Scrapbook / poszter készítése.
- Prezentáció.

Szintleírás (a KER alapján)

A1, minimumszint

Ezen a szinten a diák megérti és használja a mindennapok gyakoribb kifejezéseit és alapvető fordulatait, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Be tud mutatkozni, be tud mutatni másokat; képes válaszolni személyes jellegű (például, hol lakik), valamint ismerős emberekre, dolgokra vonatkozó kérdésekre; és fel is tud tenni ilyen jellegű kérdéseket. Képes egyszerű interakcióra, ha a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész.

- *Olvasott szöveg értése:* Megérti az ismerős szavakat, egyszerű mondatokat feliratokon, reklámokban, katalógusokban.
- *Hallott szöveg értése:* Megérti az ismerős szavakat, fordulatokat, amelyek személyére, családjára, közvetlen környezetére vonatkoznak.
- *Beszédkészség:* Részt vesz egyszerű beszélgetésekben, ha a partner lassan, jól artikulálva beszél. Feltesz és megválaszol egyszerű kérdéseket ismerős témára és helyzetre vonatkozóan. Egyszerű fordulatokkal le tudja írni lakóhelyét, ismerőseit.
- *Interakció:* Fel tud tenni és meg tud válaszolni személyes adatokra vonatkozó kérdéseket. Képes egyszerűen kommunikálni, de feltétlenül, szüksége van ismétlésekre, körülírásokra és módosításokra.
- *Íráskészség:* Képes egyszerű nyomtatványt kitölteni, rövid üdvözletet megírni.
- *Nyelvhelyesség:* Csupán korlátozott módon tud használni néhány egyszerű, betanult nyelvtani szerkezetet és mondatfajtát. Rendelkezik alapszókinccsel, amely bizonyos konkrét szituációkra vonatkozó szavakból és fordulatokból áll.

G. Vizuális kultúra

5–6. évfolyam

‹… az ember életében a megismerés alapvető eszköze a vizualitás.›

Ebben az iskolaszakaszban felerősödik a tanulókban a valóság megismerésé- nek igénye. A látott és ismert világ ütköztetése révén a mérlegelő gondolkodás, és a szelektáló képesség is alapozható, objektív és szubjektív. A tantárgy tanításának egyik alapvető célja a valósághű ábrázolás igénye és a gyerek meglévő képességei közti eltérés aránycsökkentése, a motiváció fenntartása. Ez megfelelő feladatrendszerben valósítható meg.
A fő cél az alkotás folyamatában rendkívül fontos elemek egymást erősítő működésének alakítása : személyiség fejlesztés, alkotva tanulás, érzelemgazdagítás, empátia, intuíció és minőségérzék fejlődése, önmagukkal szembeni igényesség kialakulása.
A tanulók legyenek büszkék a magyar kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.
A vizuális nevelés célja:

- Segítsen a vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében.
- Művészeti alkotások átélésében és értelmezésében.
- Környezetünk tudatos alakításában.
- A tanulók ismerjék meg a legfontosabb magyar képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét.
- Ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait.
- Alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt.
- Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

A vizuális nevelés gyakorlata:

- A vizuális megismerés.
- A közvetlen tapasztalatszerzés.
- Elemző-szintetizáló gondolkodás.

A vizuális nevelés eszközei: szélesebb körű anyaghasználat, a kéz finom motorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a kreativitás fejlesztése, a folyamatos önművelés.
A tantárgy tartalmát három részterület képezi:

- Képzőművészet,/ befogadás (ábrázoló és kifejező szándékú, művészi élményt nyújtó képalkotás).
- Vizuális kommunikáció (gyakran kép és szöveg egységében megjelenő kommunikációs képalkotás).
- Tárgy- és környezetkultúra (tervezett tárgy és épített környezet).

A vizuális kultúra tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: a megismerés alapvető eszköze a vizualitás, a tanulás meghatározó eleme. A digitális korban is a vizuális megfigyelés, a belső képalkotás, a vizuális elemzés, összehasonlítás, tapasztalatok, következtetések megjelenítése az információ eszköze. Az információszerzés rutinja különösen fontos a tanulás szempontjából. Segít különböző tanulási stílusok és stratégiák megtalálásában. Más műveltségi területeket is támogat. Sikeresebbé teszi a tanulást.
A kommunikációs kompetenciák: A tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és használják a vizuális kommunikáció skáláit. A vizualitás, digitáliseszköz-használat folyamatos hatást gyakorol a kommunikáció domináns formáira és minőségére. A vizuális kommunikációs formák értelmezése, értő és felelős használata a mindennapi életben és a munka világában is elengedhetetlen. A vizuális kultúra a művészeti nevelés olyan átfogó megközelítésére törekszik, melynek keretében másféle önkifejezési forma a kommunikációs lehetőségek körét is tágítja.
A digitális kompetenciák: a kor, amelyben élünk, nagyrészt vizuális kommunikációs formákat használ, ezért a tantárgynak is feladata, hogy segítse a digitális médiumok használatát, mind a közlés, mind a befogadás képességeinek fejlesztésével. A kreatív feladat adás érdekében a tanulók digitálisan hozzáférhető információkat gyűjtenek, és életkori sajátosságaiknak megfelelően lehetőséget kapnak arra, hogy az egy-egy tananyagrész produktumát digitális formában készítsék el. Ezáltal megtanulják, hogy hogyan érdemes alkotó folyamatba építeni az elérhető és összegyűjthető információkat, és hogyan lehet felhasználni a technikai lehetőségeket. Feladat digitális technika fejlődési iránya miatt, a változásokra reagálói személyiség fejlesztés.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A vizuális megfigyelés a belső képalkotásnak, majd az ismeretszerzésnek és a magasabb szintű gondolkodási folyamatoknak is sajátos eszköze. A tanuló a szabad alkotásban, a tervezési feladatokban a problémamegoldó gondolkodást gyakorolja (amikor végigjárja az információgyűjtés, - elemzés, - értelmezés, az ötletelés, a tesztelés és az újraértelmezés szakaszait). Minden problémamegoldás esetében nagy jelentősége van a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak, amelyet a vizuális kultúra tantárgy tanulása a nyitottság, az egyéni ötletek és a sajátos kifejezési megoldások bemutatásával és elfogadásával jelentős mértékben képes fejleszteni.
A személyes és társas kompetenciák: A művészettel nevelés a személyiség fejlesztés kompetenciája. Az önkifejezési formák támogatása segíti az önismeretet és a reális önértékelés kialakítását. A változatos tevékenységi formák nagyobb esélyt adnak a sikerélmény elérésére. Az érzelmek kifejezéséhez, felismeréséhez és szabályozásához kapcsolódó készségek gyakorlása ugyanakkor szerepet játszik a társas viselkedésben is. Lehetőség van a különböző szerepek megtapasztalására, a közös döntések megvitatására és a

konfliktushelyzetek megoldására, végül a legjobb megoldás érdekében a produktív tevékenység gyakorlására.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: a tantárgy alapvető feladata a művészet kultúraközvetítésben elfoglalt helyének hangsúlyozása. Cél, hogy kontextusba helyezze a művészettörténeti változásokat, különös tekintettel kulturális örökségünk jelentőségére, ugyanakkor a tantárgy feladata a kortárs kulturális jelenségek értelmezése is. A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti alkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét, ezáltal büszkék legyenek a magyar kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy leginkább a személyiségfejlesztésben betöltött feladata miatt képes a munkavállalói és vállalkozói kompetenciák fejlesztésére. A kreatív feladatmegoldás megköveteli az adott helyzet rugalmas kezelését, az innovatív ötletek, új megoldások megtalálását, a megoldás érdekében a helyzetek értékelését, majd a hatékony döntés céljából a kitartó mérlegelést és döntést. A csoportos feladatmegoldások (például projektfeladatok) esetében a tanuló kipróbálhat ugyanakkor olyan együttműködéseket is, amelyekre a munka világában is szüksége lehet.
Az 5–6. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy összesített alapóraszáma: 68 óra
A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám 5. év	6. év	Összesen:
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	5	5	10
Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	7	7	14
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	3	2	5
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	2	3	5
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	3	5	8
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5	5	10
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	7	5	12
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret	2	2	4
Összes óraszám:	34	34	68

5. évfolyam

Az órabeosztás áttekintő táblázata:

Tematikai egység címe	Órakeret
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	5 óra
Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	7 óra
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei Vizuális kommunikáció	2 óra

Idő- és térbeli változások	
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	
Vizuális kommunikáció	3 óra
Jelértelmezés, jelalkotás	
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	
Vizuális kommunikáció	3 óra
Kép és szöveg	
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	
Tárgy és környezetkultúra	7 óra
Tervezett, alakított környezet	
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	
Tárgy és környezetkultúra	5 óra
Tárgy és hagyomány	
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret	2 óra
Összes óraszám:	34 óra

TÉMAKÖR: Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok, Kifejezés, képzőművészet, Valóság és képzelet
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ELŐZETES TUDÁS (1-4.ÉVFOLYAM)

- Tanult: Élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások az alkotó folyamatban.
- A vizuális nyelv alapelemeinek alkalmazása .
- Festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.
- Vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli.
- Különböző művészettörténeti korokban, stílusban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

- Vizuális művészeti alkotások megfigyelése, történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel egyedi művészettörténeti korszak jellemzőinek felismerése az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával.
- Látvány lényeges, egyedi jellemzőinek felismerése.
- A tapasztalatok (pl. képolvasás, látvány szöveges ismertetése, felhasználása az alkotás során.
- Tér és sík megkülönböztetése és jelölése különböző méretekben, különböző technikákkal (pl. grafika: ceruza, tus, pác, kréta, fotó, akvarell, tempera, mintázás, konstruálás).
- Egyszerű téri helyzetek leírása.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- A valóság, modell (pl. épített és természetes környezet, tárgyak, alakok) célirányos megfigyelése adott szempontok (pl. térbeli helyzet, arány, plaszticitás, színviszonyok) alapján, és ábrázolása síkban, térben, különböző technikákkal.
- Téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal. (pl. fekete alakos vázakép stílusában).

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Magyar nyelv és irodalom: a műélvezet megtapasztalása.
- Matematika: pontos megfigyelés, lényegkiemelés.
- Ének-zene: zenei élmény feldolgozása.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, méretarány, klasszikus, modern, kortárs vizuális művészet, objektív, szubjektív, művészettörténeti korok, stílus.

TÉMAKÖR: Kifejezés, képzőművészet, Stílus és mozgás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

ELŐZETES TUDÁS

- Művészeti és képzőművészeti ágak megkülönböztető jegyeinek felismerése.
- Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása.
- A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

- A vizuális közlés köznapi és művészi formáinak felismerése.
- A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és szín- és fényviszonyainak megfigyelése és ábrázolása.
- A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete.
- A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése.
- Önálló vélemény ön és mások munkáiról.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Különböző mozgások (pl. emberi, állati, mechanikai, kémiai, földrajzi, biológiai) megfigyelése és rögzítése egy vizuális látványban. (Műalkotások inspiráló hatása.).

- Személyes élmények, történetek, megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése, alkotó felhasználása síkban és/vagy térben.
- Az alkotások, korszakok, (pl. őskor, ókori Egyiptom, ókori görög és római, romanika) stílusjegyeinek elemzése, tematikus csoportosítás (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség).

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Természetismeret: testarányok.
- Matematika: változó helyzetek, időbeliség.
- Történelem: korok, korszakok.
- Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák
- Könyvtárhasználat.
- Ének-zene: zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.

TÉMAKÖR: Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei, Vizuális kommunikáció, Idő- és térbeli változások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

ELŐZETES TUDÁS

- Valóság vagy alkotások, azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket megfogalmaz, megjelenít. (jellemző fázisok)
- Képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata.
- Felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

- A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése.
- Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján, a mozgássor fázisokra bontása (pl. mozgókép „kikockázása”).

– A mozgás megjelenítése vizuális átírással (pl. egyszerű tárgy-animáció, optikai játékok: pörgetős füzet, zootrop szalag).

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

– Magyar nyelv és irodalom, történelem, dráma és tánc, informatika történet ideje, helyszíne, kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje.
– Természetismeret: mozgás és idő változása; ciklikus jelenségek.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag.

TÉMAKÖR: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei, Vizuális kommunikáció, Jelértelmezés, jelalkotás JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

ELŐZETES TUDÁS

– Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése.
– Tájékozódás vizuális elemek alapján.
– Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.
– Adott feladattal kapcsolatos vizuális információkat keres többféle forrásból.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

– Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése.
– A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata.
– Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

– A legfontosabb egyezményes vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (pl. tájékozódás, közlekedés, cégérek, parancsikonok, attributumok) gyűjtése, értelmezése.
– A közösség számára fontos, nem vizuális jellegű információk (pl. események, időpontok, tevékenységek, jellemzők) képi tömörítése, direkt jellé (pl. piktogram, jelzőkártya) alakítása, használatba helyezése (pl. ismert útvonal rajzán vizuális jelzések kialakítása).
– Valós és fiktív helyzetek, történetek, megfelelő médium kiválasztása. (Pl. tanult irodalmi alkotás inspirációjára rövid mozgókép készítése ténylegesen, vagy annak rajzos forgatókönyve.)

- Odaillő kifejezési eszközök használata a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés (pl. szín, méret, arány, forma, kompozíció, képkivágás, nézőpont, fény, vágás, montázs).
- Hagyományos (nyomtatott) információhordozó digitális médium számára történő átalakítása rajzi vázlatban, vagy montázs alkalmazásával. (Pl. más tantárgy számára készült tankönyv egy érdeklődésére számot tartó oldalának átalakítására internetes oldallá, mobil applikációvá.)

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Természetismeret:
    - Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése.
    - Jelek, jelzések felismerése és értelmezése.
- Földrajz: tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképvázlat.
- Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya.
- Ének-zene: zenei olvasás és írás: kotta.
- Informatika: rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása.
- Matematika: Tájékozódás. Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.

TÉMAKÖR: Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete, Vizuális kommunikáció, Kép és szöveg
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

ELŐZETES TUDÁS (ANYAGGYŰJTÉS)

- Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése.
- Alapfokú jártasság dramatikus játékformákban.
- A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmód eszközeinek alkalmazása.
- **A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben. egyszerű tájékoztató, magyarázó rajzok, ábrák, jelek, szimbólumok tervezése érdekében önállóan információt gyűjt!**

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

- Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. a vizuális problémák vizsgálata során.
- Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával.
- A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával (vizuális és verbális üzenet), szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegaláírásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése).
- Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék, kiállítás plakátja, ökológiailag tudatos termékcsomagolás, rövid mozgóképi reklám, animáció).

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya.
- Ének-zene: zenei stílusok és formák.
- Dráma és tánc: nem verbális kommunikációs játékok.
- Informatika: multimédiás dokumentumok előállítása kész elemekből.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Hang-, szöveg- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet, reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális sűrítés, kiemelés, alkalmazott grafika.

TÉMAKÖR: Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció, Tárgy- és környezetkultúra, Tervezett, alakított környezet JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

ELŐZETES TUDÁS

- Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése.
- Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása.
- Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

- Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése.
- Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása.

- Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése.
- Különböző korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján.
- Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- Egyszerű térterveze és téralakítás meghatározott célból (pl. védelem, szakralitás, figyelemfelkeltés, emlékállítás, interakció) különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat, magyarázó rajz, fotómontázs, modellezés) és anyagokkal (pl. agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak) történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével.
- Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban.
- A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözék, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján.
- Különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt.
- Felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.
- Példák alapján (pl. különböző korban, kultúrában, stílusban készült építmények, terek) a közvetlen környezetben található valós terek, térrészletek saját kezű vázlatrajzának (pl. buszmegálló, kapu/bejárati ajtó, iskola ebédlője, iskolai könyvtár, beszélgető sarok, büfé) áttervezése, átalakítása megadott valós vagy játékos funkció megvalósítása (pl. Egy választott tárgy, tárgytípus (pl. kedvenc tárgy, játék, hírközlési, közlekedési, konyhai eszköz, bútor).
- Különböző történeti korokban, és földrajzi helyeken való megjelenésének összehasonlító vizsgálata adott szempontok mentén (pl. funkció, anyag, forma, díszítés,

környezetkárosítás) és a vizsgálat eredményeinek részletes szöveges és vizuális bemutatása (pl. tabló, prezentáció formájában).

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelemi korszakok.
- Természetismeret:
    - Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében.
    - A természeti és mesterséges, technikai és épített.
- Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete.
- Könyvtárhasználat.
- Technika, életvitel és gyakorlat: tervezés, anyagalakítás.
- Matematika:
    - Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével.
    - A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok.
    - Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata.
    - Geometriai modellek.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző- magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.

TÉMAKÖR: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat, Tárgy és környezetkultúra, Tárgy és hagyomány
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ELŐZETES TUDÁS

- Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása.
- A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása.
- Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése.
- Látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja; tárgyakat, tereket tervez és hoz létre.
- Különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet.
- Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.

– Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

– Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése.
– A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

– Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, gyűjtött képek alapján, tárgyi környezet (pl. ünnepi és hétköznapi öltözet, dédszüleink világa, egyedi, személyes tárgyak, divat változása) vizuális és szöveges feldolgozása, információk keresés.
– Létrehozott vagy talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. növényi, állati, geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése, tanulmányozása után, oly módon, hogy a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális és társadalmi üzenetével, illetve az alkotó személyes közlési szándékával.
– Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.
– Különböző korok és kultúrák szimbólumainak és motívumainak felhasználásával minta, díszítés tervezése, és a minta felhasználása tárgyak díszítésére választott célok érdekében (pl. saját pecsét, csomagolópapír, póló, táska, takaró, bögre) különböző technikák felhasználásával (pl. krumpli, papír nyomat; stencil/sablon, filctoll, textilfestés).

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

– Hon- és népismeret: család és lakóhely, falvak és városok.
– Magyar nyelv és irodalom: népköltészet.
– Könyvtárhasználat.
– Természetismeret: környezettudatosság, fenntarthatóság.
– Ének-zene: népzene.
– Dráma és tánc: népszokások.
– Technika, életvitel és gyakorlat: hagyományos foglalkozások, szakmák.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK
Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, környezettudatosság, társadalmi üzenet. hagyomány, néprajz, népi kultúra, design, divat, kézműves technika, egyedi tárgy, formaredukció, motívum, technológia.

6. évfolyam

Az órabeosztás áttekintő táblázata:

Tematikai egység címe	Órakeret
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok **Kifejezés, képzőművészet** **Valóság és képzelet**	5 óra
Kifejezés, képzőművészet **Stílus és mozgás**	7 óra
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei **Vizuális kommunikáció** **Idő- és térbeli változások**	3 óra
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei **Vizuális kommunikáció** **Jelértelmezés, jelalkotás**	2 óra
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete **Vizuális kommunikáció** **Kép és szöveg**	5 óra
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció **Tárgy és környezetkultúra** **Tervezett, alakított környezet**	5 óra
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat **Tárgy és környezetkultúra** **Tárgy és hagyomány**	5 óra
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret	2 óra
Összes óraszám:	34 óra

TÉMAKÖR: Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok, Kifejezés, képzőművészet, Valóság és képzelet
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ELŐZETES TUDÁS
- Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban.
- A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása az alkotásokban.
- Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alkalmazása.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI
- Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával.

– Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken való komponálással.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

– A valóság, modell (pl. épített és természetes környezet, tárgyak, alakok) célirányos megfigyelése adott szempontok (pl. térbeli helyzet, arány, plaszticitás, színviszonyok) alapján, és ábrázolása síkban, térben, különböző technikákkal.
– Téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal. (pl. fekete alakos vázakép stílusában)

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

– Magyar nyelv és irodalom:az élménymegtapasztalása.
– Matematika: pontos megfigyelés.
– Ének-zene: zenei élmény feldolgozása.
– Dráma és tánc: dramatikus improvizációk.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementer, méretarány.

TÉMAKÖR: Kifejezés, képzőművészet, Stílus és mozgás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

ELŐZETES TUDÁS

– Művészeti és képzőművészeti ágak megkülönböztető jegyeinek felismerése.
– Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása.
– A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

– A vizuális közlés köznapi és művészi formáinak felismerése.
– A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és szín- és fényviszonyainak megfigyelése és ábrázolása.
– A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete.
– A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése.
– Önálló vélemény ön és mások munkáiról.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- Különböző mozgások (pl. emberi, állati, mechanikai, kémiai, földrajzi, biológiai) megfigyelése és rögzítése egy vizuális látványban. (Műalkotások inspiráló hatása.)
- Személyes élmények, történetek, megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése, alkotó felhasználása síkban és/vagy térben.
- Az alkotások, korszakok, (pl. őskor, ókori Egyiptom, ókori görög és római, romanika) stílusjegyeinek elemzése, tematikus csoportosítás (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség).

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Természetismeret: testarányok.
- Matematika: változó helyzetek, időbeliség.
- Történelem: korok, korszakok.
- Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák
- Könyvtárhasználat.
- Ének-zene: zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.

TÉMAKÖR: Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei, Vizuális kommunikáció, Idő- és térbeli változások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

ELŐZETES TUDÁS

- Adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képírási formáinak segítségével.
- Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbözőségek tudatos felismerése, leírása.
- A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása.
- Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése.
- Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

- A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése.

– Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

– A természet, (pl. növény, időjárás, ember, táj, állat) az épített környezet (pl. épület, település, híd) időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése (pl. hó szobor, anyag változása kitéve az időjárásnak) személyesen választott cél érdekében (pl. emlékek felidézése, napi tevékenység tervezése).
– A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

– Magyar nyelv és irodalom: történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje.
– Természetismeret: mozgás és idő változása; ciklikus jelenségek.
– Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az idő ábrázolása vizuális eszközökkel.
– Dráma és tánc: Mozgásfolyamatok, mozgássor.
– Informatika: adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése, használata.
– Matematika: változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás kiemelése.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció.

TÉMAKÖR: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei, Vizuális kommunikáció, Jelértelmezés, jelalkotás JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

ELŐZETES TUDÁS

– Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése.
– Tájékozódás vizuális elemek alapján.
– Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.
– A vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait a megoldás érdekében felhasználja.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

- Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése.
- A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata.
- Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, Lego) tanulmányozásának segítségével.
- Az utasítás kipróbálása, ellenőrzése, a visszacsatolás után módosítás a felmerült problémák alapján.
- Médiumok (pl. fotó, mozgókép, online felületek, számítógépes játék) sajátosságainak, jellemző kifejezési eszközeinek (pl. használt képi és szöveges elemek aránya, mérete, kompozíciós elrendezések, képkivágások, színhasználat, kontraszt, fény-árnyék, világos-sötét alkalmazása, ismétlések szerepe, vágás, nézőpont, kameramozgás, időbeliség) megismerése.

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Természetismeret:
    - Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése.
    - Jelek, jelzések felismerése és értelmezése.
- Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya.
- Ének-zene: zenei olvasás és írás: kotta.
- Informatika: rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása.
- Matematika:
    - Objektumok alkotása.
    - Rendszeralkotás.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.

TÉMAKÖR: Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete, Vizuális kommunikáció, Kép és szöveg
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ELŐZETES TUDÁS

- Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése.
- Alapfokú jártasság dramatikus játékformákban.
- A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmód eszközeinek alkalmazása.
- A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

- Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása.
- Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával.
- A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata.
- Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegaláírásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése).
- Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtőmágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezésmódja közötti összefüggés alapján.
- Korábban készített saját alkotás továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként (pl. DVD-borító, képernyővédő, arculati elem), vagy képgrafikaként.
- Nem mozgóképi reklámhordozók (pl. CD-borító, plakát, csomagolóanyag, termékcimke) tervezése, kivitelezése, szabadon választott technikával (pl. digitális képszerkesztéssel, kollázs technikával vagy élőképben), a reklám hatásmechanizmusának tudatos használatával.

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya.
- Ének-zene: zenei stílusok és formák.
- Dráma és tánc: nem verbális kommunikációs játékok.
- Informatika:
    - Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Hang-, szöveg- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet, reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális sűrítés, kiemelés, alkalmazott grafika.

TÉMAKÖR: Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció, Tárgy- és környezetkultúra, Tervezett, alakított környezet JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ELŐZETES TUDÁS

- Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése.
- Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása.
- Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

- Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése.
- Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása.
- Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése.
- Különböző korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján.
- Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból (pl. védelem, szakralitás, figyelemfelkeltés, emlékállítás, inter¬akció) különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat, magyarázó rajz, fotómontázs, modellezés) és anyagokkal (pl. agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak) történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfi¬gyelésével.
- Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban.
- Egy választott tárgy vagy épület átalakítása, áttervezése, modellezése meghatározott célok érdekében (pl. álcázás, transzparencia, figyelemfelkeltés, megváltozott környezeti hatás: árvíz, hó, napfény, közösségi esemény) a történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetéből hozott példák

elemzéséből származó tapasztalatok alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelemi korszakok.
- Természetismeret:
    - Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében.
    - A természeti és mesterséges, technikai és épített.
- Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete. Könyvtárhasználat.
- Technika, életvitel és gyakorlat: tervezés, anyagalakítás.
- Matematika:
    - Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével.
    - A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok.
    - Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata.
    - Geometriai modellek.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző- magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.

TÉMAKÖR: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat, Tárgy és környezetkultúra, Tárgy és hagyomány
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ELŐZETES TUDÁS

- Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása.
- A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása.
- Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése.
- Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.
- Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.

A TEMATIKAI EGYSÉG NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLJAI

- Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése.

– A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.

ISMERETEK/FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

– Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján).
– A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával (pl. szövés, hímzés, nemezelés, lemezdomborítás, papírmerítés) készített tárgy (pl. iskolaszer, öltözet, hangszer, játék, kisbútor) létrehozása, meghatározott tulajdonos (pl. adott személyiség, életkor, nemek, foglalkozás) vagy funkció (hétköznapi, ünnepi) számára, a környezettudatosság lehetőségeinek figyelembevételével.
– Létrehozott vagy talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. növényi, állati, geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése, tanulmá¬nyozása után, oly módon, hogy a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális és társadalmi üzenetével, illetve az alkotó személyes közlési szándékával.
– Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

– Hon- és népismeret: család és lakóhely, falvak és városok.
– Magyar nyelv és irodalom: népköltészet. Könyvtárhasználat.
– Természetismeret: környezettudatosság, fenntarthatóság.
– Ének-zene: népzene.
– Dráma és tánc: népszokások.
– Technika, életvitel és gyakorlat: hagyományos foglalkozások, szakmák.

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK

Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, környezettudatosság, társadalmi üzenet.

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az alábbi műtípusok, művek, alkotók bemutatása ajánlott:

Megalitikusépítészet (pl. Stonehenge), őskori mágikus ábrázolás (pl. altamirai barlangrajz), ókori egyiptomi és mezopotámiai sírtípusok és templom (pl. Kheopsz piramisa, Zikkurat – Úr, karnaki Ámon-templom), faragott mészkőszobor az ókori Egyiptomból (pl. Írnok szobor, Nofretete fejszobra), halotti kultusz tárgyai (pl. Tutenchamon arany halotti maszkja), az ókori Egyiptom ábrázolását bemutató falfestmény vagy dombormű (pl. Fáraó vadászaton – thébai falfestmény), az ókori görög és római templom (pl. athéni Akropolisz: Parthenon, Erektheion; Pantheon), ókori színház, amfiteátrum (pl. Colosseum), görög és római emberábrázolás (pl. delphoi kocsihajtó, Szamothrakéi Niké, Laokoón-csoport, római portré szobor), korakeresztény és bizánci templom (pl. Santa Sabina, Hagia Sophia), népvándorlás kori tárgy (pl. nagyszentmiklósi kincs, honfoglaláskori öltözet), románkori és gótikus templom, székesegyház (pl. pisai dóm, jáki bencés apátsági templom, amiens-i székesegyház, nyírbátori református templom), Magyar Szent Korona és koronázási palást, épületdíszítő és oltárszobrok a középkorból (pl. V. Stoss), gótikus freskó és oltárkép (pl. Giotto, M.S. Mester), gótikus üvegablak (pl. chartres-i katedrális üvegablakai), reneszánsz és barokk palota és kastély (pl. Palazzo Farnese, chambordi kastély, versailles-i palota, fertődi Eszterházy-kastély), a reneszánsz és barokk mesterei (pl. Michelangelo B., Leonardo da Vinci, Raffaello S., A. Dürer, P. Bruegel, P. P. Rubens, Rembrandt, D. Velazquez, Vermeer van Delf).
A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti tartalmakat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független példák mutassák be az adott tananyagot. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk.

A FEJLESZTÉS VÁRT EREDMÉNYEI A KÉT ÉVFOLYAMOS CIKLUS VÉGÉN

- A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján.
- Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban.
- Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése.
- A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása.
- Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során.
- Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása.

- Néhány rajzi és tárgykészítési tecnika megfelelő használata az alkotótevékenység során.
- Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel.
- A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása.
- Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása.
- Fontosabb szimbolikus és kultárális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése.
- A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.
- Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

H. Digitális kultúra

Az informatikai eszközök fejlődése folyamatosan olyan új lehetőségeket tár fel, amelyekkel korábban nem találkoztunk, a tanulók digitális kompetenciájának fejlesztése nem csupán az informatikai tudás átadását jelenti, hanem a tanulók digitális kultúrájuk sokoldalú fejlesztését igényli. Ez természetesen valamennyi tanulási területen megjelenik, azonban a szükséges szakmai és módszertani hátteret a digitális kultúra tantárgy biztosítja.
A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére, szűrésére, rendszerezésére, továbbá tudásépítő folyamataikban való alkotó felhasználására.
A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.
A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analizáló, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodását.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló online térben történő közös feladatmegoldáshoz, kapcsolatteremtéshez, alkotótevékenységhez szükséges képességeit, továbbá fejleszti a felelősségtudatot a különböző felületeken való információmegosztás során. Az online térben elősegíti a szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens

kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, ahogyan azt a munkaerőpiac megkívánja. Fejleszti továbbá a munka világában alapkövetelményként megjelenő élethosszon át tartó tanulás és flexibilitás képességét.

A digitális kultúra tantárgy fejlesztési feladatait a Nat négy témakör köré szervezi, amelyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz.
Az *informatikai eszközök használata* önálló tartalmi elemként nem jelenik meg. Ezt a témakört a többi témakör oktatásában dolgozzuk fel akkor, amikor az adott eszköz használata azt szükségessé teszi. A tanulók mindennapi életük során sokféle digitális eszközzel és e-megoldással találkoznak. A tananyag feldolgozása során támaszkodnunk kell a tanulók különböző informális tanulási utakon összegyűjtött ismereteire, azt rendszereznünk, kiegészítenünk kell. Az informatikai eszközök megismerése felhasználói szemléletű: hogyan kell üzembe helyezni, hogyan kell a különböző funkciókat beállítani, hogyan kell a működési hibákat elhárítani. A javasolt óraszám nem egyszeri, lezárható témafeldolgozást jelent, hanem egy becsült, összegzett elképzelést.
A *digitális írástudás* közvetlen gyakorlati hasznát a tanulók az iskolai élet egyéb területein, más tantárgyak esetében is megtapasztalják. Az informatikatanár rendelkezik megfelelő szakmódszertani képzettséggel, ezért a digitális írástudás alapjait neki kell átadnia, míg a többi tantárgy az ismeretek alkalmazásának és felhasználásának nélkülözhetetlen terepe.
A tanuló a digitális írástudás fejlesztése során a megfelelő szintű és biztonságos eszközhasználat gyakorlásával problémaorientált feladatmegoldásokat sajátít el, lehetőség szerint minél több célprogram megismerésével. A szövegszerkesztési, a bemutatókészítési, a rajzolási, a képfeldolgozási és a multimédia ismereteknél a gyakorlati felhasználás, a dokumentumkészítés lényegesebb, mint egy szoftver részletes funkcionalitásának ismerete. A megfelelő szemlélet kialakítása lehetővé teszi, hogy a tanuló a későbbiekben olyan szoftvereket is bátran, önállóan megismerjen, céljaira felhasználjon, amelyek nem voltak részei a formális iskolai tanulásának. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban fontos célkitűzés, hogy a hétköznapi életből vett feladatok mellett a többi tantárgy tanulása során felbukkanó problémák is előkerüljenek. A tanulók ismerkedjenek meg az információszerzés, tárolás, értékelés és kreatív felhasználás folyamatával. Tanuljanak meg ismereteket szerezni különböző digitális technológiák segítségével a más tantárgyak tanulása során felmerülő témakörökben. Kollaboratív tevékenységgel használják fel a megszerzett ismereteket például kiselőadások, tanulmányok, projektek során. A *problémamegoldás* a hétköznapi élethelyzetek, a tanulási feladatok, a munkavégzés fontos részét képezi. A feladatok eredményes megoldásához azok megértése, részekre bontása, majd a megfelelő lépések tervezett, precíz végrehajtása szükséges. A problémamegoldás egyre gyakrabban digitális eszközökkel történik, ezért a digitális kultúra tantárgy tanulási eredményei között kiemelt szerepet kap a problémamegoldás témaköre.
Az algoritmizálás, programozás ismerete elősegíti az olyan elvárt készségek fejlesztését, amelyek a digitális eszközökkel történő problémamegoldásban, a kreativitás kibontakozásában és a logikus gondolkodásban nélkülözhetetlenek. Ez az alapfokú képzés második nevelési-oktatási szakaszában blokkprogramozással valósul meg, ami játékos, de az algoritmikus gondolkodást jól fejlesztő eszközt biztosít. A blokkprogramozás az iskola lehetőségeitől függően sokféle módon megvalósítható: használhatunk robotot, készíthetünk mobilalkalmazásokat, alkalmazhatunk mikrokontrollert, vagy futtathatunk valamilyen asztali, kifejezetten a blokkprogramozáshoz készült fejlesztői környezetet. A programozási feladatok

kezdetben mindig olyanok legyenek, melyeket a tanulók informatikai eszköz nélkül is el tudnak játszani, hogy legyen személyes élményük a megoldandó feladattal kapcsolatosan.
Az *információs technológiákat* nem csak a digitális szolgáltatások igénybevételéhez használjuk, azok ma már az állampolgári kötelezettségek teljesítéséhez is szükségesek. A webes és mobilkommunikációs eszközök széles választéka, felhasználási területük gazdagsága lehetővé teszi a tanórák rugalmas alakítását, és szükségessé teszi a tanulók bevonását a tanulási folyamat tervezésébe – beleértve ebbe a tanulók saját mobileszközeinek alkalmazását is. A témakör feldolgozása során nem a technikai újdonságokra kell helyezni a hangsúlyt, hanem az „okos eszközök" „okos használatára", vagyis a tudatos felhasználói és vásárlói magatartás alakítására, a biztonsági okokból bevezetett korlátozások megismerésére és elfogadására.

I. 5. évfolyam

A tanulók rendszeresen használják a számítógéptermet és az iskola számítógépes hálózatát.
A tanulóktól már más tantárgyaknál is elvárás a digitális írástudás alapszintű ismerete, így a digitális kultúra tantárgy keretében a megfelelő szakmai-módszertani alapozásra, a tipográfiai ismeretekre, a diakockák megfelelő elrendezésére, a képek és ábrák célszerű beillesztésére kerül a hangsúly. Az ismeretek alkalmazása, mélyítése gyakran más tantárgyak keretében történik, ezért nélkülözhetetlen a tantárgyi koncentráció, a projektmunkák megvalósítása, a feladatok teammunkában történő megoldása.
A problémamegoldás során a felső tagozatra áttérve az alsó tagozaton már megismert blokkprogramozást folytatjuk tovább, az életkornak megfelelő, az iskolában rendelkezésre álló eszközökkel. A vezérlőszerkezetek megismerése után azok tudatos választását, kezelésének jártasságát kell kialakítani. A hangsúlyt azonban nem a mélyebb összefüggésekre (pl. programozási tételekre) kell helyeznünk, hanem a problémák játékos, de átgondolt, kreatív megközelítésére, algoritmikus megoldására, többféle lehetőség végig gondolására.
Az 5. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy óraszáma: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Algoritmizálás és blokkprogramozás	6
Online kommunikáció	4
Robotika	6
Szövegszerkesztés	6
Bemutatókészítés	3
Multimédiás elemek készítése	3
Az információs társadalom, e-Világ	3
A digitális eszközök használata	3
Összes óraszám:	34

TÉMAKÖR: Algoritmizálás és blokkprogramozás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érti, hogyan történik az egyszerű algoritmusok végrehajtása a digitális eszközökön;
- egyszerű algoritmusokat elemez és készít;
- ismeri a kódolás eszközeit;
- adatokat kezel a programozás eszközeivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat;
- ismeri és tanári segítséggel használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;
- ismeri és használja a programozási környezet alapvető eszközeit;
- a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven;
- tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése
- A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése; algoritmus leírásának módja
- Nem számítógéppel megoldandó feladatok algoritmizálása
- Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata
- Szekvencia, elágazások és ciklusok; egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján
- A programozás építőkockái
- Számok és szöveges adatok
- A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben
- Elágazások, feltételek kezelése; többirányú elágazás; ciklusok fajtái
- Animáció, grafika programozása
- A program megtervezése, kódolása
- Tesztelés, elemzés

TÉMAKÖR: Online kommunikáció
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait;
- ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;

– önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– Online kommunikációs csatornák önálló használata, online kapcsolattartás
– Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében
– Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök
– Adattárolás és -megosztás felhőszolgáltatások használatával

TÉMAKÖR: Robotika
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
– ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;
– adatokat gyűjt szenzorok segítségével;
– mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
– ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése
– Algoritmus készítése lépésekre bontással
– Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével
– A gyakorlati életből vett egyszerű problémák megoldása algoritmusok segítségével
– Robotvezérlési alapfogalmak
– Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással
– Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során

TÉMAKÖR: Szövegszerkesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
– egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
– ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
– a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;

- ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szövegszerkesztési alapelvek
- Szöveges dokumentumok létrehozása, formázása
- Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése
- A dokumentum céljának megfelelően képek választása, beillesztése, átméretezése, elhelyezése
- Adott tanórai, iskolai, hétköznapi problémához dokumentum készítése
- Nyelvi funkciók kritikus használata, helyesírás-ellenőrzés, elválasztás
- Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

TÉMAKÖR: Bemutatókészítés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szöveget, képet tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása
- Feladatleírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése
- Bemutatószerkesztési alapelvek
- A bemutató objektumaira animációk beállítása
- Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása
- Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

TÉMAKÖR: Multimédiás elemek készítése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- digitális képeken képkorrekciót hajt végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;
- bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Feladatleírás, illetve minta alapján rasztergrafikus ábra létrehozása, összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba
- Digitalizáló eszközök megismerése. Kép, hang és video digitális rögzítése
- Képszerkesztési műveletek: beillesztés, vágás, kitöltés, kijelölés, színválasztás, feliratozás, retusálás, képméret változtatása, transzformációk
- Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása grafikai programmal: ábrák készítése, képek, fotók szerkesztése

TÉMAKÖR: Az információs társadalom, e-Világ

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit;
- ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan keres információt, a találatokat hatékonyan szűri;
- az internetes adatbázis-kezelő rendszerek keresési űrlapját helyesen tölti ki;
- ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét;
- védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az információ szerepe a modern társadalomban
- Információkeresési technikák, stratégiák
- Adatok biztonságos kezelése, technikai és etikai problémák
- Az informatikai eszközök használatának következményei a személyiségre és az egészségre vonatkozóan

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;
- önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;
- értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai
- Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata
- Az informatikai eszközök be- és kiviteli perifériái, a háttértárak, továbbá a kommunikációs eszközök. A felhasználás szempontjából fontos működési elvek és paraméterek
- Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei
- Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés
- Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése
- Állományok tárolása, kezelése és megosztása a felhőben